

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第五百一卷至第五百一十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年八月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第五百一	- 3 -
第三分现宰堵波品第五之二	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第五百二	- 29 -
第三分现宰堵波品第五之三	- 29 -
第三分称扬功德品第六之一	- 34 -
大般若波罗蜜多经卷第五百三	- 59 -
第三分称扬功德品第六之二	- 59 -
第三分佛设利罗品第七	- 64 -
第三分福聚品第八之一	- 77 -
大般若波罗蜜多经卷第五百四	- 88 -
第三分福聚品第八之二	- 88 -
第三分随喜回向品第九之一	- 111 -
大般若波罗蜜多经卷第五百五	- 117 -
第三分随喜回向品第九之二	- 117 -
第三分地狱品第十之一	- 139 -
大般若波罗蜜多经卷第五百六	- 146 -
第三分地狱品第十之二	- 146 -
第三分叹净品第十一之一	- 168 -
大般若波罗蜜多经卷第五百七	- 177 -
第三分叹净品第十一之二	- 177 -
第三分赞德品第十二	- 196 -
大般若波罗蜜多经卷第五百八	- 210 -
第三分陀罗尼品第十三之一	- 210 -

大般若波罗蜜多经卷第五百九	- 239 -
第三分陀罗尼品第十三之二	- 239 -
第三分魔事品第十四	- 244 -
大般若波罗蜜多经卷第五百一十	- 275 -
第三分现世间品第十五	- 275 -
补阙真言	- 304 -
回向偈	- 304 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàncuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ 无 上 甚 深 微 妙 法	bǎi qiān wàn jié nán zāo yù 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí 我 今 见 闻 得 受 持	yuàn jiě rú lái zhēn shí yì 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi yī
大般若波罗蜜多经卷第五百一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn xiàn sū dǔ bō pǐn dì wǔ zhī èr
第三分现宰堵波品第五之二

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等，
néng yú rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí
能于如是甚深般若波罗蜜多，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、广
lìng liú bù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suǒ huò xiàn fǎ dāng lái
令流布，是善男子、善女人等所获现法当来
shèng lì rǔ yīng dì tīng jí shàn sī wéi wú dāng wèi rǔ fēn bié jiě
胜利，汝应谛听，极善思惟，吾当为汝分别解
shuō
说。”

tiān dì shì yán wěi rán yuàn shuō wǒ děng yào wén
天帝释言：“唯然！愿说！我等乐闻。”

fó yán jiāo shī jiā ruò yǒu zhū è wài dào fàn zhì ruò zhū è
佛言：“憍尸迦，若有诸恶外道梵志，若诸恶
mó jí mó juàn shǔ ruò yú bào è zēng shàng màn zhě yú shì pú sà mó
魔及魔眷属，若余暴恶增上慢者，于是菩萨摩
hē sà suǒ yù zuò zhǒng zhǒng bù ráo yì shì bǐ shì xīng xīn sù zì zāo
诃萨所，欲作种种不饶益事，彼适兴心速自遭
huò bì dāng tiǎn miè bù guǒ suǒ yuàn hé yǐ gù jiāo shī jiā shì
祸，必当殄灭不果所愿。何以故？憍尸迦，是
pú sà mó hē sà yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéi fāng biàn
菩萨摩诃萨以应一切智智心，用无所得为方便，
cháng xiū bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yǐ dà bēi
常修布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多，以大悲
yuàn ér wéi shàng shǒu ruò zhū yǒu qíng cháng yè qiǎn tān xīng zhū dòu zhēng
愿而为上首。若诸有情长夜悭贪兴诸斗争，

shì pú sà mó hē sà yú nèi wài fǎ yī qiè jiē shě fāngbiàn lìng bǐ ān
是菩萨摩訶萨于内外法一切皆舍，方便令彼安

zhù bù shī bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng cháng yè pò jiè zuò zhū è yè
住布施波罗蜜多。若诸有情长夜破戒作诸恶业，

shì pú sà mó hē sà yú nèi wài fǎ yī qiè jiē shě fāngbiàn lìng bǐ ān
是菩萨摩訶萨于内外法一切皆舍，方便令彼安

zhù jìng jiè bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng cháng yè fèn huì gēng xiāng sǔn
住净戒波罗蜜多。若诸有情长夜忿恚更相损

hài shì pú sà mó hē sà yú nèi wài fǎ yī qiè jiē shě fāngbiàn lìng bǐ
害，是菩萨摩訶萨于内外法一切皆舍，方便令彼

ān zhù ān rěn bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng cháng yè xiè dài shě zhū shàn
安住安忍波罗蜜多。若诸有情长夜懈怠舍诸善

yè shì pú sà mó hē sà yú nèi wài fǎ yī qiè jiē shě fāngbiàn lìng bǐ
业，是菩萨摩訶萨于内外法一切皆舍，方便令彼

ān zhù jīng jìn bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng cháng yè sǎn luàn xīn wù xiāo
安住精进波罗蜜多。若诸有情长夜散乱心务器

dòng shì pú sà mó hē sà yú nèi wài fǎ yī qiè jiē shě fāngbiàn lìng
动，是菩萨摩訶萨于内外法一切皆舍，方便令

bǐ ān zhù jìng lǜ bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng cháng yè yú chī bù zhī
彼安住静虑波罗蜜多。若诸有情长夜愚痴不知

shàn è shì pú sà mó hē sà yú nèi wài fǎ yī qiè jiē shě fāngbiàn lìng
善恶，是菩萨摩訶萨于内外法一切皆舍，方便令

bǐ ān zhù bō rě bō luó mì duō ruò zhū yǒu qíng liú zhuǎn shēng sǐ tān
彼安住般若波罗蜜多。若诸有情流转生死，贪、

chēn chī děng chán rào qí xīn zào zuò zhòng duō bù rǎo yì shì shì
瞋、痴等缠绕其心，造作众多不饶益事，是

pú sà mó hē sà shàn quán fāng biàn lìng bǐ fú miè tān chēn chī děng
菩萨摩訶萨善权方便，令彼伏灭贪、瞋、痴等

shēng sǐ yīn yuán huò lìng ān zhù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè
生死因缘，或令安住四静虑、四无量、四无色

dìng huò lìng ān zhù sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī huò lìng ān zhù
定，或令安住四念住乃至八圣道支，或令安住

kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén huò lìng ān zhù bā jiě tuō jiǔ
空、无相、无愿解脱门，或令安住八解脱、九

cì dì dìng huò lìng ān zhù zhū pú sà dì huò lìng ān zhù nèi kōng nǎi zhì
次第定，或令安住诸菩萨地，或令安住内空乃至

wú xìng zì xìng kōng huò lìng ān zhù zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè huò lìng
无性自性空，或令安住真如乃至不思議界，或令

ān zhù duàn jiè nǎi zhì wú wéi jiè huò lìng ān zhù kǔ jí miè dào
安住断界乃至无为界，或令安住苦、集、灭、道
shèng dì huò lìng ān zhù jìng guān dì nǎi zhì rú lái dì huò lìng ān zhù
圣谛，或令安住净观地乃至如来地，或令安住
wǔ yǎn liù shéntōng huò lìng ān zhù rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú
五眼、六神通，或令安住如来十力乃至十八佛不
gòng fǎ huò lìng ān zhù wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng huò lìng ān
共法，或令安住无忘失法、恒住舍性，或令安
zhù yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén huò lìng ān zhù yī qiè zhì
住一切陀罗尼门、三摩地门，或令安住一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì huò lìng ān zhù yù liú guǒ nǎi zhì dú jué
道相智、一切相智，或令安住预流果乃至独觉
pú tí huò lìng ān zhù yī qiè pú sà mó hē sà xíng huò lìng ān zhù zhū
菩提，或令安住一切菩萨摩诃萨行，或令安住诸
fó wú shàng zhèng děng pú tí huò lìng ān zhù zhū yú shì jiān chū shì
佛无上正等菩提，或令安住诸余世间、出世
shàn fǎ
善法。

jiāo shī jiā rú shì míng wéi yú shēn bō rě bō luó mì duō zhì
“**憍尸迦**，如是名为于深般若波罗蜜多至
xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū
心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、书
xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù zhū pú sà mó hē sà xiàn fǎ shèng lì
写、解说、广令流布，诸菩萨摩诃萨现法胜利。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán yú dāng
“**憍尸迦**，是菩萨摩诃萨由此因缘，于当
lái shì sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù wú
来世速证无上正等菩提，转妙法轮度无
liàng zhòng suí běn suǒ yuàn ān lì yǒu qíng lìng yú sān shèng xiū xué jiū
量众，随本所愿安立有情，令于三乘修学究
jìng nǎi zhì zhèng dé wú yú niè pán
竟，乃至证得无余涅槃。

jiāo shī jiā rú shì míng wéi yú shēn bō rě bō luó mì duō zhì
“**憍尸迦**，如是名为于深般若波罗蜜多至
xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū
心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、书
xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù zhū pú sà mó hē sà dāng lái shèng
写、解说、广令流布，诸菩萨摩诃萨当来胜

lì
利。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等于
cǐ bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng
此般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，
qí dì fāng suǒ ruò yǒu è mó jí mó juàn shǔ huò yǒu zhǒng zhǒng wài dào
其地方所，若有恶魔及魔眷属，或有种种外道
fàn zhì jí yú bào è zēng shàng màn zhě zēng jí bō rě bō luó mì duō
梵志及余暴恶增上慢者，憎嫉般若波罗蜜多，
yù wéi zhàng ài jié zé wéi jù lìng sù yīn mò suī yǒu cǐ yuàn
欲为障碍、诘责、违拒、令速隐没，虽有此愿
zhōng bù néng chéng bǐ yīn zàn wén bō rě shēng gù zhòng è jiàn miè
终不能成。彼因暂闻般若声故，众恶渐灭
gōng dé jiàn shēng hòu yī sān chéng dé jìn kǔ jì huò tuō è qù shēng
功德渐生，后依三乘得尽苦际，或脱恶趣生
tiān rén zhōng
天、人中。

jiāo shī jiā rú yǒu miào yào míng yuē mò qí shì yào wēi shì
“憍尸迦，如有妙药名曰莫耆，是药威势
néng xiāo zhòng dú rú shì miào yào suí suǒ zài chù zhū dú chóng lèi bù
能销众毒，如是妙药随所在处，诸毒虫类不
néng bī jìn yǒu dà dú shé jī xíng qiú shí yù jiàn shēng lèi yù shì dàn
能逼近。有大毒蛇饥行求食，遇见生类欲螫噉
zhī qí shēng bù sǐ bēn qù miào yào shé wén yào qì xún biàn tuì zǒu
之，其生怖死奔趣妙药，蛇闻药气寻便退走。
hé yǐ gù jiāo shī jiā rú shì miào yào jù dà wēi shì néng yì shēn
何以故？憍尸迦，如是妙药具大威势，能益身
mìng xiāo fú zhòng dú dāng zhī bō rě bō luó mì duō jù dà wēi shì yì
命销伏众毒。当知般若波罗蜜多具大威势亦
fù rú shì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng zhì xīn tīng wén shòu chí
复如是，若善男子、善女人等至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、广
lìng liú bù zhū è mó děng yú cǐ pú sà mó hē sà suǒ yù wéi è shì
令流布，诸恶魔等于此菩萨摩诃萨所欲为恶事，

yóu cǐ bō rě bō luó mì duō wēi shén lì gù lìng bǐ è shì yú qí fāng
由此般若波罗蜜多威神力故，令彼恶事于其方
suǒ zì dāng tiān miè wú suǒ néng wéi hé yǐ gù jiāo shī jiā yóu cǐ
所自当殄灭无所能为。何以故？憍尸迦，由此
bō rě bō luó mì duō jù dà wēi lì néng cuī zhòng è zēng shàn fǎ gù
般若波罗蜜多具大威力，能摧众恶增善法故。

yún hé bō rě bō luó mì duō néng cuī zhòng è zēng zhǎng zhū
“云何般若波罗蜜多能摧众恶增长诸

shàn wèi cǐ bō rě bō luó mì duō miè tān chēn chī wú míng nǎi
善？谓此般若波罗蜜多灭贪、瞋、痴，无明乃
zhì chún dà kǔ yùn zhàng gài suí mián cháng gù jié fù wǒ
至纯大苦蕴，障盖、随眠、缠垢、结缚，我
jiàn yǒu qíng jiàn nǎi zhì jiàn zhě jiàn duàn jiàn cháng jiàn wú jiàn
见、有情见乃至见者见，断见、常见、无见、
yǒu jiàn nǎi zhì zhǒng zhǒng zhū è jiàn qù qiān tān pò jiè fèn huì
有见乃至种种诸恶见趣，悭贪、破戒、忿恚、
xiè dài sǎn luàn yú chī cháng xiǎng lè xiǎng wǒ xiǎng jìng
懈怠、散乱、愚痴，常想、乐想、我想、净
xiǎng jí yú yī qiè tān chēn chī màn yí jiàn xíng děng wú bù
想及余一切贪、瞋、痴、慢、疑、见行等无不
néng miè yì miè sè zhí nǎi zhì shí zhí nǎi zhì yì miè yī qiè xiàng zhì
能灭，亦灭色执乃至识执，乃至亦灭一切相智
zhí pú tí niè pán zhí jiāo shī jiā rú shì bō rě bō luó mì duō
执、菩提涅槃执。憍尸迦，如是般若波罗蜜多，
néng miè cǐ děng yī qiè è fǎ jí néng zēng zhǎng yī qiè shàn shì shì
能灭此等一切恶法，及能增长一切善事。是
gù bō rě bō luó mì duō yǒu wú shù liàng dà wēi shén lì
故般若波罗蜜多，有无数量大威神力。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等于

cǐ bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng
此般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，
shì pú sà mó hē sà cháng wéi sān qiān dà qiān shì jiè sì dà tiān wáng
是菩萨摩訶萨常为三千大千世界，四大天王
jí tiān dì shì kān rěn jiè zhǔ dà fàn tiān wáng jìng jū tiān děng bìng
及天帝释、堪忍界主、大梵天王、净居天等并

yú shànshéncháng lái yōng hù bú lìng yī qiè zāi hèng qīn nǎo rú fǎ
余善神常来拥护，不令一切灾横侵恼，如法
suǒ qiú wú bù mǎn zú shí fāng shì jiè xiàn zài rú lái yīng zhèngděng
所求无不满足。十方世界现在如来、应、正等
jué yì cháng hù niàn lìng è jiànmièshàn fǎ jiàn zēng wèi lìng zēngzhǎng
觉亦常护念，令恶渐灭善法渐增，谓令增长
bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō rú shì nǎi zhì yì
布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多，如是乃至亦
lìng zēngzhǎng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǐ wú suǒ
令增长一切智、道相智、一切相智，以无所
dé wéi fāng biàn gù suǒ xiū suǒ zhù cháng wú tuì jiǎn jiāo shī jiā shì
得为方便故，所修所住常无退减。憍尸迦，是
pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán yán cí wēi sù wén jiē jìng ài fā yán
菩萨摩诃萨由此因缘，言词威肃闻皆敬爱，发言
chèn liàng yǔ bù xuān zá jiān shì shàn yǒu shēn zhī ēn bào bù wéi qiān
称量语不諠杂，坚事善友深知恩报，不为慳
jí fèn hèn fù nǎo chǎn kuáng jiāo děng yīn bì qí xīn
嫉、忿恨、覆恼、谄谤、憍等隐蔽其心。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà zì néng lí duàn shēng mìng
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨自能离断生命，

yì quàn tā lí duàn shēng mìng wú dào chēng yáng lí duàn shēng mìng fǎ
亦劝他离断生命，无倒称扬离断生命法，
huān xǐ zàn tàn lí duàn shēng mìng zhě rú shì nǎi zhì zì néng lí xié jiàn
欢喜赞叹离断生命者。如是乃至自能离邪见，
yì quàn tā lí xié jiàn wú dào chēng yáng lí xié jiàn fǎ huān xǐ zàn
亦劝他离邪见，无倒称扬离邪见法，欢喜赞
tàn lí xié jiàn zhě jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà zì néng xíng bù shī
叹离邪见者。憍尸迦，是菩萨摩诃萨自能行布施
nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì quàn tā xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō
乃至般若波罗蜜多，亦劝他行布施乃至般若波
luó mì duō wú dào chēng yáng xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
罗蜜多，无倒称扬行布施乃至般若波罗蜜多
fǎ huān xǐ zàn tàn xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zhě rú shì
法，欢喜赞叹行布施乃至般若波罗蜜多者。如是
nǎi zhì zì néng xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì quàn
乃至自能修一切智、道相智、一切相智，亦劝
tā xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú dào chēng yáng
他修一切智、道相智、一切相智，无倒称扬

xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fǎ huān xǐ zàn tàn xiū
修一切智、道相智、一切相智法，欢喜赞叹修

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhě
一切智、道相智、一切相智者。

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī nǎi zhì bō rě
“**憍尸迦，是菩萨摩诃萨修行布施乃至般若**

bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ zhū yǒu qíng píng děng
波罗蜜多，以无所得而为方便，与诸有情平等

gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē sà cháng
共有回向无上正等菩提。是菩萨摩诃萨常

zuò shì niàn wǒ ruò bù néng xiū xíng bù shī bō luó mì duō dāng shēng
作是念：‘我若不能修行布施波罗蜜多，当生

pín qióng xià jiàn zhǒng lèi wǒ ruò bù néng xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō
贫穷下贱种类；我若不能修行净戒波罗蜜多，

bì rén tiān mén duò zhū è qù wǒ ruò bù néng xiū xíng ān rěn bō luó mì
闭人、天门堕诸恶趣；我若不能修行安忍波罗蜜

duō dāng quē zhū gēn xíng mào chǒu lòu bú jù pú sà yuán mǎn sè shēn
多，当缺诸根形貌丑陋，不具菩萨圆满色身；

wǒ ruò bù néng xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō biàn bù néng xiū pú sà
我若不能修行精进波罗蜜多，便不能修菩萨

shèng dào cháng huái xiè dài zhòng shì bù chéng wǒ ruò bù néng xiū xíng
胜道，常怀懈怠众事不成；我若不能修行

jìng lǜ bō luó mì duō biàn bù néng xiū pú sà shèng dìng xīn héng sǎn
静虑波罗蜜多，便不能修菩萨胜定，心恒散

luàn suǒ yù bù chéng wǒ ruò bù néng xiū xíng bō rě bō luó mì duō biàn
乱所欲不成；我若不能修行般若波罗蜜多，便

bù néng dé fāng biàn shàn qiǎo chāo zhū shēng wén dú jué děng dì ruò yǒu
不能得方便善巧超诸声闻、独觉等地。若有

rú shì pín qióng děng shì shàng wú shì lì chéng shú yǒu qíng yì fù bù
如是贫穷等事，尚无势力成熟有情，亦复不

néng yán jìng fó tǔ kuàng dāng néng dé yī qiè zhì zhì shì pú sà mó
能严净佛土，况当能得一切智智！’是菩萨摩

hē sà cháng zuò shì niàn wǒ bù yīng suí qiān tān shì lì ruò suí bǐ lì
诃萨常作是念：‘我不应随悭贪势力，若随彼力

zé wǒ bù shī bō luó mì duō bù dé yuán mǎn wǒ bù yīng suí pò jiè shì
则我布施波罗蜜多不得圆满；我不应随破戒势

lì ruò suí bǐ lì zé wǒ jìng jiè bō luó mì duō bù dé yuán mǎn wǒ bù
力，若随彼力则我净戒波罗蜜多不得圆满；我不

yīng suí fèn huì shì lì ruò suí bǐ lì zé wǒ ān rěn bō luó mì duō bù dé
应随忿恚势力，若随彼力则我安忍波罗蜜多不得
yuánmǎn wǒ bù yīng suí xiè dài shì lì ruò suí bǐ lì zé wǒ jīng jìn bō
圆满；我不应随懈怠势力，若随彼力则我精进波
luó mì duō bù dé yuánmǎn wǒ bù yīng suí sǎnluàn shì lì ruò suí bǐ
罗蜜多不得圆满；我不应随散乱势力，若随彼
lì zé wǒ jìng lǜ bō luó mì duō bù dé yuánmǎn wǒ bù yīng suí yú chī
力则我静虑波罗蜜多不得圆满；我不应随愚痴
shì lì ruò suí bǐ lì zé wǒ bō rě bō luó mì duō bù dé yuánmǎn ruò
势力，若随彼力则我般若波罗蜜多不得圆满。若
wǒ liù zhǒng bō luó mì duō bù dé yuánmǎn zhōng bù néng dé yī qiè zhì
我六种波罗蜜多不得圆满，终不能得一切智
zhì lì yì ān lè yī qiè yǒuqíng
智利益安乐一切有情。’

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bù lí yī qiè zhì zhì xīn
“憍尸迦，是菩萨摩诃萨不离一切智智心，
yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn yú cǐ bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīngwén
以无所得为方便，于此般若波罗蜜多，至心听闻、
shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō
受持、读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、
guǎng lìng liú bù dé rú shì děng xiàn fǎ dāng lái shì chū shì jiāngōng
广令流布，得如是等现法当来世、出世间功
dé shèng lì
德胜利。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
尔时，天帝释白佛言：“世尊！如是般若波罗
mì duō shèn qí xī yǒu néng tiáo pú sà mó hē sà zhòng lìng lí gāo xīn
蜜多甚奇希有，能调菩萨摩诃萨众令离高心，
fù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì
复能回向一切智智。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā yún hé bō rě bō
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，云何般若波
luó mì duō shèn qí xī yǒu néng tiáo pú sà mó hē sà zhòng lìng lí gāo
罗蜜多甚奇希有，能调菩萨摩诃萨众令离高
xīn fù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì
心，复能回向一切智智？”

shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà xíng shì
时，天帝释白言：“世尊！诸菩萨摩诃萨行世

jiān bù shī bō luó mì duō shí ruò yú rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū pú
间布施波罗蜜多时，若于如来应正等觉及诸菩
sà dú jué shēng wén gū qióng lǎo bìng dào xíng qǐ zhě ér
萨、独觉、声闻、孤穷、老病、道行、乞者而
xíng bù shī biàn zuò shì niàn wǒ néng shī fó nǎi zhì qǐ zhě shì
行布施，便作是念：‘我能施佛乃至乞者。’是
pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo gù suī xíng bù shī bō luó mì duō
菩萨摩诃萨无方便善巧故，虽行布施波罗蜜多，
ér qǐ gāo xīn bù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì zhū pú sà mó hē sà xíng
而起高心不能回向一切智智。诸菩萨摩诃萨行
shì jiān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō shí
世间净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多时，
biàn zuò shì niàn wǒ néng xiū xíng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
便作是念：‘我能修行净戒乃至般若波罗蜜多。’
yì zuò shì niàn wǒ néng yuán mǎn jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
亦作是念：‘我能圆满净戒乃至般若波罗蜜多。’
shì pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo gù suī xíng jìng jiè nǎi zhì bō
是菩萨摩诃萨无方便善巧故，虽行净戒乃至般
rě bō luó mì duō ér qǐ gāo xīn bù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì rú
若波罗蜜多，而起高心不能回向一切智智。如
shì nǎi zhì zhū pú sà mó hē sà xiū xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
是乃至诸菩萨摩诃萨修行一切智、道相智、一切
xiàng zhì shí ruò zuò shì niàn wǒ néng xiū xíng yī qiè zhì dào xiàng
相智时，若作是念：‘我能修行一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì yì zuò shì niàn wǒ néng yuán mǎn yī qiè zhì
智、一切相智。’亦作是念：‘我能圆满一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn
道相智、一切相智。’是菩萨摩诃萨无方便善
qiǎo gù suī xiū xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ér
巧故，虽修行一切智、道相智、一切相智，而
qǐ gāo xīn bù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì zhū pú sà mó hē sà chéng
起高心不能回向一切智智。诸菩萨摩诃萨成
shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ shí ruò zuò shì niàn wǒ néng chéng shú
熟有情、严净佛土时，若作是念：‘我能成熟
yǒu qíng yán jìng fó tǔ yú wú cǐ néng shì pú sà mó hē sà wú
有情、严净佛土，余无此能。’是菩萨摩诃萨无
fāng biàn shàn qiǎo gù suī chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ ér qǐ gāo
方便善巧故，虽成熟有情、严净佛土，而起高

xīn bù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì
心不能回向一切智智。

shì zūn rú shì pú sà mó hē sà zhòng yī shì jiān xīn xiū zhū
“世尊！如是菩萨摩诃萨众，依世间心修诸

shàn fǎ wú fāng biàn shàn qiǎo gù wǒ wǒ suǒ zhí rǎo luàn xīn gù
善法，无方便善巧故，我、我所执扰乱心故，

suī xiū bō rě bō luó mì duō ér wèi dé gù bù néng tiáo fú gāo xīn yì
虽修般若波罗蜜多而未得故，不能调伏高心，亦

bù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì shì zūn ruò pú sà mó hē sà xíng chū
不能回向一切智智。世尊！若菩萨摩诃萨行出

shì bù shī bō luó mì duō shí shàn xiū bō rě bō luó mì duō gù bù dé
世布施波罗蜜多时，善修般若波罗蜜多故不得

shī zhě bù dé shòu zhě bù dé bù shī shì pú sà mó hē sà yī zhǐ
施者，不得受者，不得布施，是菩萨摩诃萨依止

bō rě bō luó mì duō ér xíng bù shī gù néng tiáo fú gāo xīn yì néng
般若波罗蜜多而行布施故，能调伏高心，亦能

huí xiàng yī qiè zhì zhì ruò pú sà mó hē sà xíng chū shì jìng jiè nǎi zhì
回向一切智智。若菩萨摩诃萨行出世净戒乃至

bō rě bō luó mì duō shí shàn xiū bō rě bō luó mì duō gù bù dé jìng
般若波罗蜜多时，善修般若波罗蜜多故，不得净

jiè nǎi zhì bō rě jí yī qiè fǎ shì pú sà mó hē sà yī zhǐ bō rě bō
戒乃至般若及一切法，是菩萨摩诃萨依止般若波

luó mì duō ér xíng jìng jiè nǎi zhì bō rě gù néng tiáo fú gāo xīn yì
罗蜜多，而行净戒乃至般若故能调伏高心，亦

néng huí xiàng yī qiè zhì zhì rú shì nǎi zhì ruò pú sà mó hē sà xiū xíng
能回向一切智智。如是乃至若菩萨摩诃萨修行

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shí shàn xiū bō rě bō luó
一切智、道相智、一切相智时，善修般若波罗

mì duō gù bù dé yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jí yī
蜜多故，不得一切智、道相智、一切相智及一

qiè fǎ shì pú sà mó hē sà yī zhǐ bō rě bō luó mì duō ér xiū yī
切法，是菩萨摩诃萨依止般若波罗蜜多，而修一

qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù néng tiáo fú gāo xīn yì néng
切智、道相智、一切相智故能调伏高心，亦能

huí xiàng yī qiè zhì zhì ruò pú sà mó hē sà chéng shú yǒu qíng yán jìng
回向一切智智。若菩萨摩诃萨成熟有情、严净

fó tǔ shí shàn xiū bō rě bō luó mì duō gù bù dé chéng shú yǒu qíng
佛土时，善修般若波罗蜜多故，不得成熟有情、

yán jìng fó tǔ jí yī qiè fǎ shì pú sà mó hē sà yī zhǐ bō rě bō luó
严净佛土及一切法，是菩萨摩诃萨依止般若波罗
mì duō ér chéngshú yǒuqíng yán jìng fó tǔ gù néng tiáo fú gāo xīn
蜜多，而成熟有情、严净佛土故能调伏高心，
yì néng huí xiàng yī qiè zhì zhì
亦能回向一切智智。

shì zūn yóu cǐ yīn yuán wǒ zuò shì shuō rú shì bō rě bō
“世尊！由此因缘，我作是说：如是般若波
luó mì duō shèn qí xī yǒu néng tiáo pú sà mó hē sà zhòng líng lí gāo
罗蜜多甚奇希有，能调菩萨摩诃萨众令离高
xīn fù néng huí xiàng yī qiè zhì zhì
心，复能回向一切智智。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，若善男子、
shàn nǚ rén děng néng yú bō rě bō luó mì duō shèn shēn jīng diǎn bù lí
善女人等能于般若波罗蜜多甚深经典，不离
yī qiè zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn zhì xīn tīng wén shòu
一切智智心，以无所得为方便，至心听闻、受
chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō
持、读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、
guǎng lìng liú bù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shēn xīn ān lè
广令流布，是善男子、善女人等身心安乐，
bù wéi yī qiè zāi hòng qīn nǎo ruò zài jūn lǚ jiāo zhàn zhèn shí zhì xīn
不为一切灾横侵恼。若在军旅交战阵时，至心
niàn sòng rú shì bō rě bō luó mì duō yú zhū yǒu qíng cí bēi hù niàn
念诵如是般若波罗蜜多，于诸有情慈悲护念，
bù wéi dāo zhàng zhī suǒ shāng shā suǒ duì yuàn dí jiē qǐ cí xīn shè qǐ
不为刀杖之所伤杀，所以对怨敌皆起慈心，设起
è xīn zì rán tuì bài shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò zài jūn
恶心自然退败，是善男子、善女人等，若在军
lǚ dāo jiàn suǒ shāng shī mìng sàng shēn zhōng wú shì chù hé yǐ gù
旅刀箭所伤失命丧身，终无是处。何以故？
jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bù lí yī qiè zhì zhì xīn
憍尸迦，是善男子、善女人等不离一切智智心，
yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn cháng yè xiū xíng shēn shēn bō rě bō luó mì
以无所得为方便，长夜修行甚深般若波罗蜜
duō zì néng xiáng fú tān chēn chī màn è jiàn suí mián
多，自能降伏贪、瞋、痴、慢、恶见、随眠、

chángòu è yè zhǒngzhǒngdāozhàng yì néngchú tā tān chēn
缠垢、恶业种种刀杖，亦能除他贪、瞋、
chī màn è jiàn suí mián chángòu è yè zhūdāozhàng gù
痴、慢、恶见、随眠、缠垢、恶业诸刀杖故。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等，

néng yú bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīngdiǎn bù lí yī qiè zhì zhì xīn
能于般若波罗蜜多甚深经典，不离一切智智心，

yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng
以无所得为方便，至心听闻、受持、读诵、精

qín xiū xué rú lǐ sī wéi gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn shū
勤修学、如理思惟、恭敬供养、尊重赞叹、书

xiě jiě shuō guǎnglìng liú bù shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
写、解说、广令流布，是善男子、善女人等，

yī qiè dú yào gǔ dào guǐ mèi yǎndǎo zhòushù jiē bù néng hài
一切毒药、蛊道、鬼魅、厌祷、咒术皆不能害，

shuǐ bù néng nì huǒ bù néngshāo dāozhàng è shòu yuàn zéi
水不能溺，火不能烧，刀杖、恶兽、怨贼、

è shén zhòng xié wǎngliǎng bù néngshāng hài hé yǐ gù jiāo shī
恶神、众邪、魍魉不能伤害。何以故？憍尸

jiā rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà shén zhòu rú shì bō rě bō luó
迦，如是般若波罗蜜多是大神咒，如是般若波罗

mì duō shì dà míngzhòu rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú shàngzhòu
蜜多是大明咒，如是般若波罗蜜多是无上咒，

rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú děngděngzhòu rú shì bō rě bō luó
如是般若波罗蜜多是无等等咒，如是般若波罗

mì duō shì yī qiè zhòuwáng zuì shàng zuì miào wú néng jí zhě jù
蜜多是一切咒王，最上最妙，无能及者，具

dà wēi lì néng fú yī qiè bù wéi yī qiè zhī suǒ xiáng fú shì shànnán
大威力能伏一切，不为一切之所降伏。是善男

zǐ shàn nǚ rén děngjīng qín xiū xué rú shì zhòuwáng bù wéi zì hài
子、善女人等精勤修学如是咒王，不为自害，

bù wéi tā hài bù wéi jù hài hé yǐ gù jiāo shī jiā shì shànnán
不为他害，不为俱害。何以故？憍尸迦，是善男

zǐ shàn nǚ rén děngxué cǐ bō rě bō luó mì duō liǎo zì tā jù bù
子、善女人等学此般若波罗蜜多，了自他俱不

kě dé gù jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngxué cǐ bō
可得故。憍尸迦，是善男子、善女人等学此般

rě bō luó mì duō dà zhòuwáng shí bù dé wǒ nǎi zhì jiànzhě bù dé
若波罗蜜多大咒王时，不得我乃至见者，不得
sè nǎi zhì shí rú shì nǎi zhì bù dé yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
色乃至识，如是乃至不得一切智、道相智、一切
xiàng zhì yǐ yú wǒ děng wú suǒ dé gù bù wéi zì hài bù wéi tā
相智，以于我等无所得故，不为自害，不为他
hài bù wéi jù hài
害，不为俱害。

jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng xué cǐ bō rě
“**憍尸迦，是善男子、善女人等学此般若**
bō luó mì duō dà zhòuwáng shí yú wǒ jí fǎ suī wú suǒ dé ér zhèng
波罗蜜多大咒王时，于我及法虽无所得，而证
wú shàng zhèng děng pú tí guān zhū yǒu qíng xīn xíng chā bié suí yí wéi
无上正等菩提，观诸有情心行差别，随宜为
zhuàn wú shàng fǎ lún lìng rú shuō xíng dé dà ráo yì hé yǐ gù jiāo
转无上法轮，令如说行得大饶益。何以故？憍
shī jiā guò qù wèi lái xiàn zài pú sà mó hē sà zhòng jiē yú rú shì
尸迦，过去未来现在菩萨摩訶萨众，皆于如是
shèn shēn bō rě bō luó mì duō dà shén zhòuwáng jīng qín xiū xué yǐ
甚深般若波罗蜜多大神咒王精勤修学，已、
dāng xiàn zhèng wú shàng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù wú liàng zhòng
当、现证无上菩提，转妙法轮度无量众。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú
“**复次，憍尸迦，若善男子、善女人等于**
cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn bù lí yī qiè zhì zhì xīn
此般若波罗蜜多甚深经典，不离一切智智心，
yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng
以无所得为方便，至心听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，
shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng suí suǒ jū zhǐ guó tǔ chéng yì rén jí
是善男子、善女人等随所居止国土城邑人及
fēi rén bù wéi yī qiè zāi hèng jí yì zhī suǒ shāng hài hé yǐ gù
非人，不为一切灾横疾疫之所伤害。何以故？

jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng suí suǒ zhù chù wéi cǐ
憍尸迦，是善男子、善女人等随所住处，为此
sān qiān dà qiān shì jiè jí yú shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè suǒ
三千大千世界及余十方无量无数无边世界，所

yǒu sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì sè jiū jìngtiān bìngzhūlóng shén ā
有四大王众天乃至色究竟天，并诸龙、神、阿
sù luò děng cháng lái shǒu hù gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn
素洛等，常来守护、恭敬供养、尊重赞叹，
bú lìng bō rě bō luó mì duō dà shénzhòuwángyǒu liú nàn gù
不令般若波罗蜜多大神咒王有留难故。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shū
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等书

cǐ bō rě bō luó mì duō dà shénzhòuwáng zhì qīngjìng chùgōngjìng gòng
此般若波罗蜜多大神咒王，置清净处恭敬供
yǎng zūnzhòngzàn tàn suī bù tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín
养、尊重赞叹，虽不听闻、受持、读诵、精勤
xiū xué rú lǐ sī wéi yì bú wèi tā kāi shì fēn bié ér cǐ zhù chù
修学、如理思惟，亦不为他开示分别，而此住处
guó yì wáng dū rén fēi rén děng bù wéi yī qiè zāi hèng jí yì zhī suǒ
国邑王都，人非人等不为一切灾横疾疫之所
shāng hài hé yǐ gù jiāo shī jiā rú shì bō rě bō luó mì duō dà
伤害。何以故？憍尸迦，如是般若波罗蜜多大
shénzhòuwáng suí suǒ zhù chù wéi cǐ sān qiān dà qiān shì jiè jí yú shí
神咒王随所住处，为此三千大千世界及余十
fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè suǒ yǒu sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì
方无量无数无边世界，所有四大王众天乃至
sè jiū jìng tiānbìngzhūlóngshén ā sù luò děng cháng lái shǒu hù
色究竟天并诸龙神、阿素洛等，常来守护、
gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn bú lìng bō rě bō luó mì duō dà
恭敬供养、尊重赞叹，不令般若波罗蜜多大
shénzhòuwángyǒu liú nàn gù
神咒王有留难故。

jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dàn shū bō rě
“憍尸迦，是善男子，善女人等但书般若

bō luó mì duō dà shénzhòuwáng zhì qīngjìng chùgōngjìng gòngyǎng zūn
波罗蜜多大神咒王，置清净处恭敬供养、尊
zhòngzàn tàn shàng huò rú shì xiàn fǎ shèng lì kuàng néng tīng wén
重赞叹，尚获如是现法胜利，况能听闻、
shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi jí guǎng wèi tā
受持、读诵、精勤修学、如理思惟，及广为他
kāi shì fēn bié dāng zhī shì bèi gōng dé wú biān sù zhèng pú tí ráo yì
开示分别！当知是辈功德无边，速证菩提饶益

yī qiè
一切。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bù
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等怖
wèi yuàn jiā è shòu zāi hèng yǎn dǎo jí yì dú yào zhòu
畏怨家、恶兽、灾横、厌祷、疾疫、毒药、咒
děng yīng shū bō rě bō luó mì duō dà shén zhòu wáng suí duō shǎo fēn
等，应书般若波罗蜜多大神咒王，随多少分
xiāng náng chéng zhù zhì bǎo tǒng zhōng héng suí zhú shēngòng yǎng gōng jìng
香囊盛贮置宝筒中，恒随逐身供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn zhū bù wèi shì jiē zì xiāo chú tiān lóng guǐ shén cháng
尊重赞叹，诸怖畏事皆自消除，天龙、鬼神常
shǒu hù gù jiāo shī jiā pì rú yǒu rén huò páng¹ shēng lèi rù pú tí shù
守护故。憍尸迦，譬如有人或旁¹生类入菩提树
yuàn huò zhì bǐ yuàn biān rén fēi rén děng bù néng shāng hài hé yǐ
院，或至彼院边，人非人等不能伤害。何以
gù jiāo shī jiā guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó jiē zuò cǐ chù zhèng
故？憍尸迦，过去、未来、现在诸佛皆坐此处证
dé wú shàng zhèng děng pú tí dé pú tí yǐ shī zhū yǒu qíng wú kǒng
得无上正等菩提，得菩提已，施诸有情，无恐、
wú bù wú yuàn wú hài shēn xīn ān lè ān lì wú liàng wú shù
无怖、无怨、无害、身心安乐。安立无量无数
yǒu qíng lìng zhù tiān rén zūn guì miào xíng ān lì wú liàng wú shù yǒu qíng
有情，令住天人尊贵妙行；安立无量无数有情，
lìng zhù sān shèng ān lè miào xíng ān lì wú liàng wú shù yǒu qíng lìng xiàn
令住三乘安乐妙行；安立无量无数有情，令现
zhèng dé huò yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huán guǒ huò ā luó
证得或预流果、或一来果、或不还果、或阿罗
hànguǒ ān lì wú liàng wú shù yǒu qíng lìng dāng zhèng dé dú jué pú tí
汉果；安立无量无数有情，令当证得独觉菩提；
ān lì wú liàng wú shù yǒu qíng lìng xiū pú sà mó hē sà xíng dāng dé wú
安立无量无数有情，令修菩萨摩诃萨行当得无
shàng zhèng děng pú tí rú shì shèng shì jiē yóu bō rě bō luó mì duō wēi
上正等菩提。如是胜事皆由般若波罗蜜多威
shén zhī lì shì gù cǐ chù yī qiè tiān lóng ā sù luò děng jiē tóng
神之力，是故此处一切天、龙、阿素洛等皆同

¹ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

shǒu hù gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn dāng zhī bō rě bō luó
守护、恭敬供养、尊重赞叹。当知般若波罗
mì duōshēnshēn jīng diǎn suí suǒ zhù chù yì fù rú shì yī qiè tiān lóng
蜜多甚深经典随所住处亦复如是，一切天、龙、
ā sù luò děng cháng lái shǒu hù gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn
阿素洛等常来守护、恭敬供养、尊重赞叹
bú lìng bō rě bō luó mì duōyǒu liú nán gù
不令般若波罗蜜多有留难故。

jiāo shī jiā rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn suí
“僬尸迦，如是般若波罗蜜多甚深经典随
suǒ zài chù dāng zhī shì chù jí zhēn zhì duō yī qiè yǒu qíng jiē yīng jìng
所在处，当知是处即真制多，一切有情皆应敬
lǐ dāng yǐ zhǒngzhǒng shàng miào huā mán tú sǎn děng xiāng yī fú
礼，当以种种上妙华鬘、涂散等香、衣服、
yīng luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào zhēn qí jì yuè dēng
璎珞、宝幢、幡盖、众妙、珍奇、伎乐、灯
míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
明供养恭敬、尊重赞叹。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn ruò shàn nán zǐ
尔时，天帝释白佛言：“世尊！若善男子、
shàn nǚ rén děng shū cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn zhǒng
善女人等书此般若波罗蜜多甚深经典，种
zhǒng zhuāng yáng gōng jìng gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn fù yǐ zhǒng zhǒng
种庄严恭敬供养、尊重赞叹，复以种种
shàng miào huā mán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng
上妙华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝幢、
fān gài zhòng miào zhēn qí jì yuè dēng míng ér wéi gòng yǎng
幡盖、众妙、珍奇、伎乐、灯明而为供养。
yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng fó niè pán hòu qǐ sū dǔ bō qī bǎo yán
有善男子、善女人等佛涅槃后起窣堵波七宝严
shì bǎo hán chéng zhù fó shè lì luó ān zhì qí zhōng gōng jìng gòng yǎng
饰，宝函盛贮佛舍利罗安置其中，恭敬供养、
zūn zhòng zàn tàn fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā mán tú sǎn děng xiāng
尊重赞叹，复以种种上妙华鬘、涂散等香、
yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào zhēn qí jì
衣服、璎珞、宝幢、幡盖、众妙、珍奇、伎
yuè dēng míng ér wéi gòng yǎng èr suǒ huò fú hé zhě wéi duō
乐、灯明而为供养。二所获福，何者为多？”

fó gào jiāo shī jiā wǒ huán wèn rǔ dāng suí yì dá yú yì
佛告憍尸迦：“我还问汝，当随意答。于意

yún hé rú lái suǒ dé yī qiè zhì zhì jí xiàng hǎo shēn yī hé děng fǎ
云何？如来所得一切智智及相好身，依何等法
xiū xué ér dé
修学而得？”

tiān dì shì yán rú lái suǒ dé yī qiè zhì zhì jí xiàng hǎo shēn
天帝释言：“如来所得一切智智及相好身，

yī cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn xiū xué ér dé
依此般若波罗蜜多甚深经典修学而得。”

fó gào jiāo shī jiā rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō wǒ
佛告憍尸迦：“如是！如是！如汝所说。我

yī bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn xiū xué gù dé yī qiè zhì zhì
依般若波罗蜜多甚深经典修学故，得一切智智
jí xiàng hǎo shēn hé yǐ gù jiāo shī jiā bù xué bō rě bō luó mì
及相好身。何以故？憍尸迦，不学般若波罗蜜
duō shēn shēn jīng diǎn néng dé wú shàng zhèng děng pú tí wú yǒu shì chù
多甚深经典，能得无上正等菩提无有是处。

jiāo shī jiā fēi dàn huò dé xiàng hǎo shēn gù shuō míng rú lái
“憍尸迦，非但获得相好身故说名如来、

yīng zhèng děng jué yào yóu zhèng dé yī qiè zhì zhì shuō míng rú lái
应、正等觉，要由证得一切智智说名如来、
yīng zhèng děng jué jiāo shī jiā rú lái suǒ dé yī qiè zhì zhì yào
应、正等觉。憍尸迦，如来所得一切智智，要

yóu bō rě bō luó mì duō wéi yīn gù qǐ fó xiàng hǎo shēn dàn wéi yī chù
由般若波罗蜜多为因故起，佛相好身但为依处，
ruò bù yī zhǐ fó xiàng hǎo shēn yī qiè zhì zhì wú yóu ér qǐ shì gù
若不依止佛相好身，一切智智无由而起，是故

bō rě bō luó mì duō zhèng wéi yīn shēng yī qiè zhì zhì yù lìng cǐ zhì
般若波罗蜜多正为因生一切智智，欲令此智
xiàn qián xiāng xù gù fù xiū jí fó xiàng hǎo shēn cǐ xiàng hǎo shēn ruò
现前相续故，复修集佛相好身。此相好身若

fēi biàn zhì suǒ yī chù zhě yī qiè tiān lóng ā sù luò děng bù yīng
非遍智所依处者，一切天、龙、阿素洛等不应

jié chéng gòng yǎng gōng jìng yǐ xiàng hǎo shēn yǔ fó biàn zhì wéi suǒ yī
竭诚供养恭敬，以相好身与佛遍智为所依

zhǐ gù zhū tiān lóng shén ā sù luò děng gòng yǎng gōng jìng yóu cǐ
止故，诸天、龙神、阿素洛等供养恭敬。由此

yuán gù wǒ niè pán hòu zhū tiān lóng shén rén fēi rén děng gòng yǎng
缘故，我涅槃后诸天、龙神、人非人等供养
gōng jìng wǒ shè lì luó
恭敬我设利罗。

jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dàn yú bō
“憍尸迦，若善男子、善女人等，但于般
rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn gōng jìng gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn
若波罗蜜多甚深经典恭敬供养、尊重赞叹，
zé wéi gòng yǎng yī qiè zhì zhì jí suǒ yī zhǐ fó xiàng hǎo shēn bìng niè pán
则为供养一切智智及所依止佛相好身并涅槃
hòu fó shè lì luó hé yǐ gù jiāo shī jiā yī qiè zhì zhì jí xiàng hǎo
后佛设利罗。何以故？憍尸迦，一切智智及相好
shēn bìng shè lì luó jiē yǐ bō rě bō luó mì duō wéi gēn běn gù jiāo shī
身并设利罗，皆以般若波罗蜜多为根本故。憍尸
jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dàn yú fó shēn jí shè lì luó gōng
迦，若善男子、善女人等但于佛身及设利罗恭
jìng gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn fēi wéi gòng yǎng yī qiè zhì zhì jí cǐ
敬供养、尊重赞叹，非为供养一切智智及此
bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù jiāo shī jiā fó shēn yí tǐ fēi cǐ
般若波罗蜜多。何以故？憍尸迦，佛身遗体非此
bō rě bō luó mì duō yī qiè zhì zhì zhī gēn běn gù jiāo shī jiā yóu
般若波罗蜜多、一切智智之根本故。憍尸迦，由
cǐ yīn yuán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù gòng yǎng fó ruò
此因缘，若善男子、善女人等，欲供养佛若
shēn ruò xīn jí yú gōng dé xiān dāng tīng wén shòu chí dú sòng jīng
身若心及余功德，先当听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō rú shì bō rě bō luó mì
勤修学、如理思惟、书写、解说如是般若波罗蜜
duō shēn shēn jīng diǎn fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā fán tú sǎn děng
多甚深经典，复以种种上妙华鬘、涂散等
xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào zhēn
香、衣服、璎珞、宝幢、幡盖、众妙、珍
qí jì yuè dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
奇、伎乐、灯明、供养恭敬、尊重赞叹。

yǐ shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“以是故，憍尸迦，若善男子、善女人等，
shū cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn zhǒng zhǒng zhuāng yán gōng
书此般若波罗蜜多甚深经典，种种庄严恭

jìng gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā mǎn
敬 供 养、尊 重 赞 叹，复 以 种 种 上 妙 华 鬘、
tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào
涂 散 等 香、衣 服、璎 珞、宝 幢、幡 盖、众 妙、
zhēn qí jì yuè dēng míng ér wéi gòng yǎng yǒu shàn nán zǐ shàn
珍 奇、伎 乐、灯 明 而 为 供 养。有 善 男 子、善
nǚ rén děng fó niè pán hòu qǐ sū dǔ bō qī bǎo yán shì bǎo hán chéng
女 人 等 佛 涅 槃 后 起 窠 堵 波 七 宝 严 饰，宝 函 盛
zhù fó shè lì luó ān zhì qí zhōng gōng jìng gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn
贮 佛 设 利 罗 安 置 其 中，恭 敬 供 养、尊 重 赞 叹，
fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā mǎn tú sǎn děng xiāng yī fú yīng
复 以 种 种 上 妙 华 鬘、涂 散 等 香、衣 服、璎
luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào zhēn qí jì yuè dēng
珞、宝 幢、幡 盖、众 妙、珍 奇、伎 乐、灯
míng ér wéi gòng yǎng èr suǒ huò fú qián zhě wéi duō wú liàng bèi shù
明 而 为 供 养。二 所 获 福，前 者 为 多 无 量 倍 数。

hé yǐ gù jiāo shī jiā rú shì bō rě bō luó mì duō shèn
“何 以 故？ 憍 尸 迦， 如 是 般 若 波 罗 蜜 多 甚

shēn jīng diǎn sù néng chéng bàn bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō
深 经 典，速 能 成 办 布 施 波 罗 蜜 多 乃 至 般 若 波
luó mì duō nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhēn rú nǎi zhì bù sī
罗 蜜 多，内 空 乃 至 无 性 自 性 空，真 如 乃 至 不 思
yì jiè duàn jiè nǎi zhì wú wéi jiè kǔ jí miè dào shèng dì
议 界，断 界 乃 至 无 为 界，苦、集、灭、道 圣 谛，
sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú
四 念 住 乃 至 八 圣 道 支，四 静 虑、四 无 量、四 无
sè dìng bā jiě tuō jiǔ cì dì dìng kōng wú xiàng wú yuàn jiě
色 定，八 解 脱、九 次 第 定，空、无 相、无 愿 解
tuō mén jìng guān dì nǎi zhì rú lái dì jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì
脱 门，净 观 地 乃 至 如 来 地，极 喜 地 乃 至 法 云 地，
wǔ yǎn liù shén tōng rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
五 眼、六 神 通，如 来 十 力 乃 至 十 八 佛 不 共 法，
wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì
无 忘 失 法、恒 住 舍 性，一 切 陀 罗 尼 门、三 摩 地
mén yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì chéng shú yǒu qíng
门，一 切 智、道 相 智、一 切 相 智，成 熟 有 情、
yán jìng fó tǔ yì néng chéng bàn zhū pú sà mó hē sà zú xìng yuán mǎn
严 净 佛 土，亦 能 成 办 诸 菩 萨 摩 诃 萨 族 姓 圆 满、

sè lì yuánmǎn cái bǎoyuánmǎn juànshǔ yuánmǎn yì néngchéng
色力圆满、财宝圆满、眷属圆满，亦能成
bàn shì jiān suǒ yǒu shí shàn yè dào gòngyǎngshā mén fù mǔ shī zhǎng
办世间所有十善业道，供养沙门、父母、师长，
shī jiè xiū děng wú liàngshàn fǎ yì néngchéngbànchà dì lì dà
施、戒、修等无量善法，亦能成办刹帝力大
zú pó luó mén dà zú zhǎngzhě dà zú jū shì dà zú sì dà
族、婆罗门大族、长者大族、居士大族、四大
wángzhòngtiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùtiān yì néngchéngbàn yù
王众天乃至非想非非想处天，亦能成办预
liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yī qiè pú
流、一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提、一切菩
sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yì néngchéngbàn
萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提，亦能成办
shēngwén dú jué pú tí rú lái yīngzhèngděng jué yì néngchéngbàn
声闻独觉菩提²、如来应正等觉，亦能成办
bù kě sī liàng bù kě xuānshuō wú shàng wú shàngshàng wú děng
不可思量、不可宣说、无上无上上、无等
wú děngděng yī qiè zhì zhì
无等等一切智智。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shàn bù zhōurén yú cǐ bō rě
时，天帝释复白佛言：“瞻部洲人于此般若

bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn bù gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn
波罗蜜多甚深经典不恭敬供养、尊重赞叹
zhě bǐ qǐ bù zhī gōngjìng gòngyǎng zūnzhòngzàn tàn rú shì bō rě bō
者，彼岂不知恭敬供养、尊重赞叹如是般若波
luó mì duōshēnshēn jīng diǎn huò dé zhǒngzhǒng gōng dé shèng lì
罗蜜多甚深经典，获得种种功德胜利？”

fó gào jiāo shī jiā wǒ huán wèn rǔ suí rǔ yì dá yú yì
佛告憍尸迦：“我还问汝，随汝意答。于意

yún hé shàn bù zhōu nèi yǒu jǐ xǔ rén chéng fó zhèngjìng chéng fǎ
云何？瞻部洲内有几许人成佛证净、成法
zhèngjìng chéngsēngzhèngjìng yǒu jǐ xǔ rén yú fó wú yí yú fǎ
证净、成僧证净？有几许人于佛无疑、于法
wú yí yú sēng wú yí yǒu jǐ xǔ rén yú fó jiū jìng yú fǎ jiū jìng
无疑、于僧无疑？有几许人于佛究竟、于法究竟、

² 大正藏：萨；永乐北藏及龙藏：提

yú sēng jiū jìng yǒu jǐ xǔ rén xiū shí shàn yè dào yǒu jǐ xǔ rén xíng
于僧究竟？有几许人修十善业道？有几许人行
shī jiè xiū yǒu jǐ xǔ rén dé sān shí qī pú tí fēn fǎ yǒu jǐ
施、戒、修？有几许人得三十七菩提分法？有几
xǔ rén dé sān jiě tuō mén yǒu jǐ xǔ rén dé bā jiě tuō yǒu jǐ xǔ
许人得三解脱门？有几许人得八解脱？有几许
rén dé jiǔ cì dì dìng yǒu jǐ xǔ rén dé sì wú ài jiě yǒu jǐ xǔ
人得九次第定？有几许人得四无碍解？有几许
rén dé liù shéntōng yǒu jǐ xǔ rén yǒng duàn sān jié dé yù liú guǒ
人得六神通？有几许人永断三结得预流果？
yǒu jǐ xǔ rén bó tān chēn chī dé yī lái guǒ yǒu jǐ xǔ rén duàn
有几许人薄贪、瞋、痴得一来果？有几许人断
wǔ shùn xià fēn jié dé bù huánguǒ yǒu jǐ xǔ rén duàn wǔ shùn shàng
五顺下分结得不还果？有几许人断五顺上
fēn jié dé ā luó hàn guǒ yǒu jǐ xǔ rén fā xīn dìng qù dú jué pú tí
分结得阿罗汉果？有几许人发心定趣独觉菩提？
yǒu jǐ xǔ rén fā xīn dìng qù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
有几许人发心定趣诸佛无上正等菩提？”

tiān dì shì yán shàn bù zhōu nèi yǒu shǎo fēn rén chéng fó zhèng
天帝释言：“瞻部洲内有少分人成佛证

jìng chéng fǎ zhèng jìng chéng sēng zhèng jìng rú shì nǎi zhì yǒu shǎo
净、成法证净、成僧证净，如是乃至有少
fēn rén fā xīn dìng qù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
分人发心定趣诸佛无上正等菩提。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所

shuō jiāo shī jiā shàn bù zhōu nèi jí shǎo fēn rén chéng fó zhèng jìng
说。憍尸迦，瞻部洲内极少分人成佛证净、
chéng fǎ zhèng jìng chéng sēng zhèng jìng zhuǎn shǎo fēn rén yú fó wú yí
成法证净、成僧证净，转少分人于佛无疑、
yú fǎ wú yí yú sēng wú yí rú shì nǎi zhì zhuǎn shǎo fēn rén fā xīn
于法无疑、于僧无疑，如是乃至转少分人发心
dìng qù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhuǎn shǎo fēn rén jì fā xīn
定趣诸佛无上正等菩提，转少分人既发心
yǐ jīng qín xiū xí qù pú tí xíng zhuǎn shǎo fēn rén jīng qín xiū xí qù pú
已精勤修习趣菩提行，转少分人精勤修习趣菩
tí xíng néng bù tuì zhuǎn zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù
提行能不退转证得无上正等菩提。何以故？

jiāo shī jiā zhū yǒu qíng lèi liú zhuǎn shēng sǐ wú liàng shì lái duō bú jiàn
憍尸迦，诸有情类流转生死，无量世来多不见
fó bù wén zhèng fǎ bù qīn jìn sēng duō bù xiū xíng shí shàn yè dào
佛，不闻正法，不亲近僧，多不修行十善业道
jí shī jiè xiū bù wén bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bù
及施、戒、修；不闻布施乃至般若波罗蜜多，不
xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō rú shì nǎi zhì bù wén yī qiè
修布施乃至般若波罗蜜多。如是乃至不闻一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù xiū yī qiè zhì dào xiàng zhì
智、道相智、一切相智，不修一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì jiāo shī jiā yóu shì yīn yuán dāng zhī yú cǐ shàn bù
一切相智。憍尸迦，由是因缘，当知于此瞻部
zhōu nèi jí shǎo fèn rén chéng fó zhèng jìng chéng fǎ zhèng jìng chéng
洲内极少分人成佛证净、成法证净、成
sēng zhèng jìng zhuǎn shǎo fèn rén yú fó wú yí yú fǎ wú yí yú
僧证净，转少分人于佛无疑、于法无疑、于
sēng wú yí rú shì nǎi zhì zhuǎn shǎo fèn rén fā xīn dìng qù zhū fó wú
僧无疑，如是乃至转少分人发心定趣诸佛无
shàng zhèng děng pú tí zhuǎn shǎo fèn rén jì fā xīn yǐ jīng qín xiū xí
上正等菩提，转少分人既发心已精勤修习
qù pú tí xíng zhuǎn shǎo fèn rén jīng qín xiū xí qù pú tí xíng néng bú
趣菩提行，转少分人精勤修习趣菩提行能不
tuì zhuǎn zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
退转证得无上正等菩提。

fù cì jiāo shī jiā wǒ jīn wèn rǔ suí rǔ yì dá yú
“复次，憍尸迦，我今问汝，随汝意答。于
yì yún hé zhì shàn bù zhōu suǒ yǒu rén lèi yú cǐ sān qiān dà qiān shì
意云何？置瞻部洲所有人类。于此三千大千世
jiè jǐ xǔ yǒu qíng gòng yǎng gōng jìng fù mǔ shī zhǎng jǐ xǔ yǒu
界，几许有情供养恭敬父母、师长？几许有
qíng gòng yǎng shā mén pó luó mén jǐ xǔ yǒu qíng bù shī chí jiè xiū
情供养沙门、婆罗门？几许有情布施、持戒修
zhū fú yè jǐ xǔ yǒu qíng xíng shí shàn yè dào jǐ xǔ yǒu qíng yú zhū
诸福业？几许有情行十善业道？几许有情于诸
yù zhōng zhù yàn huàn xiǎng wú cháng xiǎng kǔ xiǎng wú wǒ xiǎng
欲中住厌患想、无常想、苦想、无我想、
bú jìng xiǎng yàn shí xiǎng yī qiè shì jiān bù kě lè xiǎng jǐ xǔ yǒu
不净想、厌食想、一切世间不可乐想？几许有

qíng xiū sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng jǐ xǔ yǒu qíng chéng
情修四静虑、四无量、四无色定？几许有情成
fó zhèng jìng chéng fǎ zhèng jìng chéng sēng zhèng jìng rú shì nǎi zhì
佛证净、成法证净、成僧证净？如是乃至
jǐ xǔ yǒu qíng fā xīn dìng qù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí jǐ
几许有情发心定趣诸佛无上正等菩提？几
xǔ yǒu qíng jì fā xīn yǐ jīng qín xiū xí qù pú tí xíng jǐ xǔ yǒu qíng
许有情既发心已精勤修习趣菩提行？几许有情
liàn mó zhǎng yǎng qù pú tí xīn jǐ xǔ yǒu qíng fāng biàn shàn qiǎo xiū
练磨长养趣菩提心？几许有情方便善巧修
xíng bō rě bō luó mì duō jǐ xǔ yǒu qíng dé zhù pú sà bú tuì zhuǎn
行般若波罗蜜多？几许有情得住菩萨不退转
dì jǐ xǔ yǒu qíng jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
地？几许有情疾证无上正等菩提？”

tiān dì shì yán yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè shǎo fèn yǒu qíng
天帝释言：“于此三千大千世界，少分有情
gòng yǎng gōng jìng fù mǔ shī zhǎng rú shì nǎi zhì shǎo fèn yǒu qíng jí
供养恭敬父母、师长，如是乃至至少分有情疾
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
证无上正等菩提。”

fó gào jiāo shī jiā rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō jiāo
佛告憍尸迦：“如是！如是！如汝所说。憍
shī jiā yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè jí shǎo yǒu qíng gòng yǎng gōng
尸迦，于此三千大千世界，极少有情供养恭
jìng fù mǔ shī zhǎng zhuǎn shǎo yǒu qíng gòng yǎng gōng jìng shā mén
敬父母、师长，转少有情供养恭敬沙门、
pó luó mén rú shì nǎi zhì zhuǎn shǎo yǒu qíng dé zhù pú sà bú tuì zhuǎn
婆罗门，如是乃至转少有情得住菩萨不退转
dì zhuǎn shǎo yǒu qíng jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
地，转少有情疾证无上正等菩提。

fù cì jiāo shī jiā wǒ yǐ wú zhàng qīng jìng fó yǎn biàn guān
“复次，憍尸迦，我以无障清净佛眼遍观
shí fāng wú biān shì jiè suī yǒu wú liàng wú shù yǒu qíng fā pú tí xīn xiū
十方无边世界，虽有无量无数有情发菩提心修
pú sà xíng ér yóu yuǎn lí shēn shēn bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn
菩萨行，而由远离甚深般若波罗蜜多方便善
qiǎo ruò yī ruò èr ruò sān yǒu qíng dé zhù pú sà bú tuì zhuǎn dì
巧，若一、若二、若三有情得住菩萨不退转地，

duō fēn tuì duò shēng wén dú jué xià yì xià xíng xià liè dì zhōng
多分退堕 声闻、独觉下意、下行、下劣地中。

hé yǐ gù jiāo shī jiā zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí gōng dé wú
何以故？憍尸迦，诸佛无上正等菩提功德无

biān shè nán kě zhèng è huì xiè dài xià liè jīng jìn xià liè shèng
边甚难可证，恶慧、懈怠、下劣精进、下劣胜

jiě xià liè yǒu qíng bù néng dé gù
解、下劣有情不能得故。

shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng fā
“是故，憍尸迦，若善男子、善女人等发

pú tí xīn xiū pú sà xíng yù zhù pú sà bú tuì zhuǎn dì jí zhèng wú
菩提心修菩萨行，欲住菩萨不退转地，疾证无

shàng zhèng děng pú tí wú liú nán zhě yīng yú bō rě bō luó mì duō shèn
上正等菩提无留难者，应于般若波罗蜜多甚

shēn jīng diǎn shuò shuò tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
深经典，数数听闻、受持、读诵、精勤修学、

rú lǐ sī wéi hào qǐng wèn shī yào wèi tā shuō fù yīng shū xiě zhòng
如理思惟、好请问师、乐为他说；复应书写，众

bǎo zhuāng yán gōng jìng gòng yǎng zūn zhòng zàn tàn fù yǐ zhǒng zhǒng
宝庄严、恭敬供养、尊重赞叹，复以种种

shàng miào huā mán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng
上妙华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝幢、

fān gài zhòng miào zhēn qí jì yuè dēng míng ér wéi gòng yǎng
幡盖、众妙、珍奇、伎乐、灯明而为供养。

jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú yú shè
“憍尸迦，是善男子、善女人等，于余摄

rù shèn shēn bō rě bō luó mì duō zhū shèng shàn fǎ yì yīng tīng wén
入甚深般若波罗蜜多诸胜善法，亦应听闻、

shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi hào qǐng wèn shī
受持、读诵、精勤修学、如理思惟、好请问师、

yào wèi tā shuō fù yīng shū xiě gòng yǎng gōng jìng hé wèi shè rù shèn
乐为他说，复应书写供养恭敬。何谓摄入甚

shēn bō rě bō luó mì duō yú shèng shàn fǎ suǒ wèi bù shī nǎi zhì jìng
深般若波罗蜜多余胜善法？所谓布施乃至静

lǜ bō luó mì duō nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhēn rú nǎi zhì
虑波罗蜜多，内空乃至无性自性空，真如乃至

bù sī yì jiè duàn jiè nǎi zhì wú wéi jiè kǔ jí miè dào shèng
不思議界，断界乃至无为界，苦、集、灭、道圣

dì sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī sì jìng lǜ sì wú liàng
谛，四念住乃至八圣道支，四静虑、四无量、
sì wú sè dìng bā jiě tuō jiǔ cì dì dìng sān jiě tuō mén jí xǐ
四无色定，八解脱、九次第定，三解脱门，极喜
dì nǎi zhì fǎ yún dì wǔ yǎn liù shéntōng rú lái shí lì nǎi zhì shí
地乃至法云地，五眼、六神通，如来十力乃至十
bā fó bú gòng fǎ wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng tuó luó ní mén
八佛不共法，无忘失法、恒住舍性，陀罗尼门、
sān mó dì mén yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò yú
三摩地门，一切智、道相智、一切相智，若余
wú liàng wú biān fó fǎ shì wèi shè rù shēnshēn bō rě bō luó mì duō yú
无量无边佛法，是谓摄入甚深般若波罗蜜多余
shèngshàn fǎ
胜善法。

jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú yú suí
“**憍尸迦，是善男子、善女人等，于余随**
shùnshēnshēn bō rě bō luó mì duōyùn chù jiè děng wú liàng fǎ mén
顺甚深般若波罗蜜多蕴、处、界等无量法门，
yì yīngtīngwén shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi bù yīng fēi huǐ
亦应听闻、受持、读诵、如理思惟，不应非毁
lìng yú wú shàngzhèngděng pú tí ér zuò liú nán hé yǐ gù jiāo shī
令于无上正等菩提而作留难。何以故？憍尸
jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngyīngzuò shì niàn rú lái xī zhù
迦，是善男子、善女人等应作是念：‘如来昔住
pú sà wèi shí cháng qín xiū xuéshùn pú tí fǎ suǒ wèi bō rě nǎi zhì
菩萨位时，常勤修学顺菩提法，所谓般若乃至
bù shī bō luó mì duō rú shì nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè
布施波罗蜜多，如是乃至一切智、道相智、一切
xiàng zhì jí yú wú liàng wú biān fó fǎ bìng yú suí shùnshēnshēn bō rě
相智，及余无量无边佛法，并余随顺甚深般若
bō luó mì duōyùn chù jiè děng wú liàng fǎ mén yóu sī zhèng dé suǒ
波罗蜜多蕴、处、界等无量法门，由斯证得所
qiú wú shàngzhèngděng pú tí wǒ děng jīn zhě wèi qiú wú shàngzhèng
求无上正等菩提。我等今者为求无上正
děng pú tí yì yīng suí xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō jí yú suí
等菩提，亦应随学。甚深般若波罗蜜多及余随
shùnzhūshèngshàn fǎ dìng shì wǒ děngzhēn shí dà shī wǒ suí bǐ xué
顺诸胜善法，定是我等真实大师，我随彼学

suǒ yuàn dāng mǎn dìng shì zhū fó zhēn shí fǎ yìn yī qiè rú lái yīng
所愿当满；定是诸佛真实法印，一切如来、应、
zhèngděng jué suí bǐ xué gù zhèng dé wú shàng zhèngděng pú tí yì
正等觉随彼学故，证得无上正等菩提；亦
shì yī qiè shēng wén dú jué zhēn shí fǎ yìn jiē suí bǐ xué dé zhì niè
是一切声闻、独觉真实法印，皆随彼学得至涅槃
pán jiū jìng bǐ àn
槃究竟彼岸。’

shì gù jiāo shī jiā zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò
“是故，憍尸迦，诸善男子、善女人等若
fó zhù shì ruò niè pán hòu yīng yī bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi
佛住世若涅槃后，应依般若波罗蜜多，广说乃
zhì yī qiè xiàng zhì jí yú wú liàng wú biān fó fǎ yùn jiè chù
至一切相智，及余无量无边佛法，蕴、界、处
děng wú liàng fǎ mén cháng qín xiū xué hé yǐ gù jiāo shī jiā rú
等无量法门，常勤修学。何以故？憍尸迦，如
shì bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jí yú wú
是般若波罗蜜多，广说乃至一切相智，及余无
liàng wú biān fó fǎ yùn jiè chù děng wú liàng fǎ mén shì zhū shēng
量无边佛法，蕴、界、处等无量法门，是诸声
wén yuán jué pú sà jí yú tiān rén ā sù luò děng lì yì ān
闻、缘觉、菩萨及余天、人、阿素洛等利益安
lè suǒ yī chù gù
乐所依处故。”

大般若波罗蜜多经卷第五百一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi èr 大般若波罗蜜多经卷第五百二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn xiàn sū dǔ bō pǐn dì wǔ zhī sān 第三分现宰堵波品第五之三

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn ruò shàn nán zǐ
尔时，天帝释白佛言：“世尊！若善男子、
shàn nǚ rén děng bù lí yī qiè zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn
善女人等不离一切智智心，以无所得为方便，
yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí
于此般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi guǎng wèi yǒu qíng xuān shuō liú
读诵、精勤修学、如理思惟，广为有情宣说流
bù huò yǒu shū xiě zhòng bǎo yán shì fù chí zhǒng zhǒng shàng miào huā
布，或有书写众宝严饰，复持种种上妙华
mán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài
鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝幢、幡盖、
zhòng miào zhēn qí jì yuè dēng míng jīng xū yú qǐng gòng yǎng gōng
众妙、珍奇、伎乐、灯明，经须臾顷供养恭
jìng zūn zhòng zàn tàn shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yóu cǐ yīn yuán
敬、尊重赞叹，是善男子、善女人等由此因缘
dé jǐ xǔ fú
得几许福？”

fó gào jiāo shī jiā wǒ huán wèn rǔ dāng suí yì dá yǒu shàn
佛告憍尸迦：“我还问汝，当随意答。有善
nán zǐ shàn nǚ rén děng yú zhū rú lái bō niè pán hòu wèi gòng yǎng
男子、善女人等，于诸如来般涅槃后，为供养
fó shè lì luó gù yǐ miào qī bǎo qǐ sū dǔ bō zhǒng zhǒng zhēn qí
佛设利罗故，以妙七宝起宰堵波，种种珍奇
jiàn zá yán shì qí liàng gāo dà yī yú shàn nà guǎng jiǎng gāo bàn fù
间杂严饰，其量高大一踰缮那，广减高半，复
chí zhǒng zhǒng tiān miào huā mán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò
持种种天妙华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、

bǎochuáng fān gài zhòngmiào zhēn qí jì yuè dēngmíng
宝幢、幡盖、众妙、珍奇、伎乐、灯明，
jìn qí xíngshòugòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn yú yì yún hé
尽其形寿供养恭敬、尊重赞叹。于意云何？
shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngyóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
是善男子、善女人等由此因缘得福多不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gàojiāo shī jiā bǐ shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngsuǒhuò fú
佛告憍尸迦：“彼善男子、善女人等所获福
jù shènduō yú cǐ wú liàng wú biān
聚，甚多于此无量无边。

fù cì jiāo shī jiā zhì cǐ yī shì yǒushànnán zǐ shàn
“复次，憍尸迦，置此一事。有善男子、善
nǚ rénděng yú zhū rú lái bō niè pán hòu wèi gòngyǎng fó shè lì luó gù
女人等于诸如来般涅槃后，为供养佛设利罗故，
yǐ miào qī bǎo qǐ sū dǔ bō zhǒngzhǒngzhēn qí jiàn zá yán shì qí
以妙七宝起窠堵波，种种珍奇间杂严饰，其
liàng gāo dà yī yú shàn nà guǎng jiǎng āo bàn rú shì chōng mǎn yī shàn
量高大一踰缮那，广减高半，如是充满一赡
bù zhōu huò sì dà zhōu huò xiǎo qiān jiè huò zhōng qiān jiè huò
部洲、或四大洲、或小千界、或中千界、或
fù sān qiān dà qiān shì jiè jiē chí zhǒngzhǒng tiān miào huā mǎn nǎi zhì
复三千大千世界，皆持种种天妙华鬘乃至
dēngmíng jìn qí xíngshòugòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàntàn yú yì
灯明，尽其形寿供养恭敬、尊重赞叹。于意
yún hé shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngyóu cǐ yīn yuán dé fú duō
云何？是善男子、善女人等由此因缘得福多
fǒu
不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gàojiāo shī jiā bǐ shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngsuǒhuò fú
佛告憍尸迦：“彼善男子、善女人等所获福
jù shènduō yú cǐ wú liàng wú biān fù cì jiāo shī jiā zhì yī
聚，甚多于此无量无边。复次，憍尸迦，置一
sān qiān dà qiān shì jiè jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè zhū yǒu qíng lèi
三千大千世界。假使三千大千世界诸有情类，

gè yú rú lái bō niè pán hòu wèi gòng yǎng fó shè lì luó gù yǐ miào
各于如来般涅槃后，为供养佛设利罗故，以妙
qī bǎo qǐ sū dǔ bō zhǒng zhǒng zhēn qí jiàn zá yán shì qí liàng gāo
七宝起窳堵波，种种珍奇间杂严饰，其量高
dà yī yú shàn nà guǎng jiǎng gāo bàn gè mǎn sān qiān dà qiān shì jiè
大一踰缮那，广减高半，各满三千大千世界
zhōng wú kòng xì jiē chí zhǒng zhǒng tiān miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng
中无空隙，皆持种种天妙华鬘乃至灯明，
jìn qí xíng shòu gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn yú yì yún hé
尽其形寿供养恭敬、尊重赞叹。于意云何？
rú shì sān qiān dà qiān shì jiè zhū yǒu qíng lèi yóu cǐ yīn yuán dé fú duō
如是三千大千世界诸有情类，由此因缘得福多
fǒu
不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào jiāo shī jiā bǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suǒ huò fú
佛告憍尸迦：“彼善男子、善女人等所获福
jù shènduō yú cǐ wú liàng wú biān
聚，甚多于此无量无边。”

shí tiān dì shì biàn bó fó yán rú shì shì zūn rú shì
时，天帝释便白佛言：“如是！世尊！如是！”

shàn shì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng
善逝！若善男子、善女人等供养恭敬、尊重
zàn tàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī zé wéi gòng yǎng gōng jìng
赞叹甚深般若波罗蜜多，当知则为供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó shì zūn jiǎ shǐ shí fāng gè
尊重赞叹过去未来现在诸佛世尊。假使十方各
rú jìng qié shā děng shì jiè yī qiè yǒu qíng gè yú rú lái bō niè pán hòu
如殑伽沙等世界一切有情，各于如来般涅槃后，
wèi gòng yǎng fó shè lì luó gù yǐ miào qī bǎo qǐ sū dǔ bō zhǒng
为供养佛设利罗故，以妙七宝起窳堵波，种
zhǒng zhēn qí jiàn zá yán shì qí liàng gāo dà yī yú shàn nà guǎng jiǎn
种珍奇间杂严饰，其量高大一踰缮那，广减
gāo bàn gè mǎn shí fāng jìng qié shā děng zhū fó shì jiè zhōng wú kòng xì
高半，各满十方殑伽沙等诸佛世界中无空隙，
gè chí zhǒng zhǒng tiān miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng huò jīng yī jié huò
各持种种天妙华鬘乃至灯明，或经一劫或

yī jié yú gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shì zūn shì zhūyǒuqíng
一劫余供养恭敬、尊重赞叹。世尊！是诸有情
yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
由此因缘得福多不？”

fó yán shènduō
佛言：“甚多！”

tiān dì shì yán ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng bù lí yī qiè
天帝释言：“若善男子、善女人等不离一切

zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn yú cǐ bō rě bō luó mì duō
智智心，以无所得为方便，于此般若波罗蜜多

shēnshēnjīngdiǎn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、

rú lǐ sī wéi guǎngwèiyǒuqíngxuānshuō liú bù huòyǒushū xiě zhòng
如理思惟，广为有情宣说流布，或有书写众

bǎoyán shì fù chí zhǒngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng jīng xū
宝严饰，复持种种上妙华鬘乃至灯明经须

yú qǐngòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shì shànnán zǐ shàn nǚ
臽顷供养恭敬、尊重赞叹，是善男子、善女

rén děng yóu cǐ yīn yuán suǒ huò fú jù shènduō yú bǐ wú liàng wú biān
人等由此因缘所获福聚，甚多于彼无量无边、

bù kě sī yì bù kě chēng jì hé yǐ gù shì zūn yóu cǐ bō
不可思议、不可称计。何以故？世尊！由此般

rě bō luó mì duō néng zǒng shè cáng yī qiè shàn fǎ suǒ wèi shí shàn yè
若波罗蜜多能总摄藏一切善法，所谓十善业

dào ruò sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng ruò sān shí qī pú
道，若四静虑、四无量、四无色定，若三十七菩

tí fēn fǎ ruò sān jiě tuō mén ruò bā jiě tuō jiǔ cì dì dìng ruò
提分法，若三解脱门，若八解脱、九次第定，若

wǔ yǎn liù shéntōng ruò bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì
五眼、六神通，若布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜

duō ruò nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò zhēn rú nǎi zhì bù sī
多，若内空乃至无性自性空，若真如乃至不思

yì jiè ruò duàn jiè nǎi zhì wú wéi jiè ruò sì shèng dì guān ruò shí
议界，若断界乃至无为界，若四圣谛观，若十

èr yuán qǐ guān ruò jìng guān dì nǎi zhì rú lái dì ruò jí xǐ dì nǎi
二缘起观，若净观地乃至如来地，若极喜地乃

zhì fǎ yún dì ruò yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén ruò rú lái
至法云地，若一切陀罗尼门、三摩地门，若如来

shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò wú wàng shī fǎ héngzhù shě
十力乃至十八佛不共法，若无忘失法、恒住舍
xìng ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò yú wú liàng
性，若一切智、道相智、一切相智，若余无量
wú biān fó fǎ jiē shè rù cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō
无边佛法，皆摄入此甚深般若波罗蜜多。

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zhū rú lái zhēn shí
“世尊！如是般若波罗蜜多是诸如来真实

fǎ yìn yì shì yī qiè shēng wén dú jué zhēn shí fǎ yìn yī qiè rú
法印，亦是一切声闻、独觉真实法印。一切如
lái yīng zhèngděng jué yú cǐ zhōng xué yǐ zhèng³ dāng zhèng
来、应、正等觉于此中学，已、正³、当证
wú shàng pú tí yī qiè shēng wén jí zhū dú jué yú cǐ zhōng xué yǐ
无上菩提；一切声闻及诸独觉于此中学，已、
zhèng⁴ dāng zhì niè pán bǐ àn yóu cǐ yīn yuán ruò shàn nán zǐ
正⁴、当至涅槃彼岸。由此因缘，若善男子、
shàn nǚ rén děng bù lí yī qiè zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn
善女人等不离一切智智心，以无所得为方便，
yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí
于此般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi guǎng wèi yǒu qíng xuān shuō liú
读诵、精勤修学、如理思惟，广为有情宣说流
bù huò yǒu shū xiě zhòng bǎo yán shì fù chí zhǒng zhǒng shàng miào huā
布，或有书写众宝严饰，复持种种上妙华
mán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn suǒ huò fú jù
鬘乃至灯明供养恭敬、尊重赞叹，所获福聚
wú liàng wú biān bù kě sī yì bù kě chēng jì zhū yú fú jù jiē
无量无边、不可思议、不可称计，诸余福聚皆
bù néng jí
不能及。”

³ 大正藏：正；永乐北藏及龙藏：证；校勘：正

⁴ 大正藏：正；永乐北藏及龙藏：证；校勘：正

dì sān fēn chēng yáng gōng dé pǐn dì liù zhī yī
第三分 称 扬 功 德 品 第 六 之 一

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所
shuō jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bù lí yī qiè zhì
说。憍尸迦，若善男子、善女人等不离一切智
zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn yú cǐ bō rě bō luó mì duō shèn
智心，以无所得为方便，于此般若波罗蜜多甚
shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
深经典，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、
rú lǐ sī wéi guǎng wèi yǒu qíng xuān shuō liú bù huò yǒu shū xiě zhòng
如理思惟，广为有情宣说流布，或有书写众
bǎo yán shì fù chí zhǒng zhǒng shàng miào huā fǎ nǎi zhì dēng míng gòng
宝严饰，复持种种上妙华鬘乃至灯明供
yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn suǒ huò fú jù wú liàng wú biān bù kě
养恭敬、尊重赞叹，所获福聚无量无边、不可
sī yì bù kě chēng jì hé yǐ gù jiāo shī jiā yóu cǐ bō rě
思议、不可称计。何以故？憍尸迦，由此般若
bō luó mì duō pǔ néng chéng bàn yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué yī
波罗蜜多普能成办一切如来、应、正等觉一
qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì néng chéng bàn bù shī děng
切智、道相智、一切相智，亦能成办布施等
wǔ bō luó mì duō yì néng chéng bàn nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
五波罗蜜多，亦能成办内空乃至无性自性空，
yì néng chéng bàn zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè yì néng chéng bàn duàn
亦能成办真如乃至不思議界，亦能成办断
jiè nǎi zhì wú wéi jiè yì néng chéng bàn kǔ jí miè dào shèng
界乃至无为界，亦能成办苦、集、灭、道圣
dì yì néng chéng bàn sān shí qī zhǒng pú tí fēn fǎ yì néng chéng
谛，亦能成办三十七种菩提分法，亦能成
bàn sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì néng chéng bàn bā jiě
办四静虑、四无量、四无色定，亦能成办八解
tuō jiǔ cì dì dìng yì néng chéng bàn sān jiě tuō mén yì néng chéng
脱、九次第定，亦能成办三解脱门，亦能成
bàn jìng guān dì nǎi zhì rú lái dì yì néng chéng bàn jí xǐ dì nǎi zhì
办净观地乃至如来地，亦能成办极喜地乃至

fǎ yún dì yì néng chéng bàn wǔ yǎn liù shéntōng yì néng chéng bàn
法云地，亦能 成 办五眼、六神通，亦能 成 办
rú lái shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì néng chéng bàn wú wàng
如来十力乃至十八佛不共法，亦能 成 办无忘
shī fǎ héng zhù shě xìng yì néng chéng bàn tuó luó ní mén sān mó dì
失法、恒住舍性，亦能 成 办陀罗尼门、三摩地
mén yì néng chéng bàn chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ yì néng chéng
门，亦能 成 办成熟有情、严净佛土，亦能 成
bàn shēng wén dú jué jí wú shàng shèng yì néng chéng bàn zhū fó wú
办声闻、独觉及无上 乘，亦能 成 办诸佛无
shàng zhèng děng pú tí
上 正 等 菩 提。

shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bù
“是故，憍尸迦，若善男子、善女人等不
lí yī qiè zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn yú cǐ bō rě bō luó
离一切智智心，以无所得为方便，于此般若波罗
mì duō shēn shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín
蜜多甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精勤
xiū xué rú lǐ sī wéi guǎng wèi yǒu qíng xuān shuō liú bù huò yǒu shū
修学、如理思惟，广为有情宣说流布，或有书
xiě zhòng bǎo yán shì fù chí zhǒng zhǒng shàng miào huā fán nǎi zhì dēng
写众宝严饰，复持种种上妙华鬘乃至灯
míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn yǐ qián suǒ zào sū dǔ bō fú
明供养恭敬、尊重赞叹，以前所造窞堵波福
bǐ cǐ fú jù bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī nǎi zhì wū bō ní
比此福聚百分不及一，千分不及一，乃至邬波尼
shā tán fēn yì bù jí yī hé yǐ gù jiāo shī jiā ruò cǐ bō rě bō
杀昙分亦不及一。何以故？憍尸迦，若此般若波
luó mì duō shēn shēn jīng diǎn zài shàn bù zhōu rén zhōng zhù zhě jí cǐ shì
罗蜜多甚深经典在赡部洲人中住者，即此世
jiān fó fǎ sēng bǎo cháng bú miè mò yóu cǐ yīn yuán shì jiān cháng
间佛、法、僧宝常不灭没。由此因缘，世间常
yǒu shí shàn yè dào ruò sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng
有十善业道，若四静虑、四无量、四无色定，
ruò bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō rú shì nǎi zhì
若布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多，如是乃至
ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò chà dì lì dà zú
若一切智、道相智、一切相智，若刹帝力大族、

pó luó mén dà zú zhǎngzhě dà zú jū shì dà zú ruò sì dà wáng
婆罗门大族、长者大族、居士大族，若四大王

zhòngtiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān ruò shēng wén dú jué
众天乃至非想非非想处天，若声闻、独觉、

wú shàng dà shèng ruò yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí ruò pú sà mó
无上大乘，若预流果乃至独觉菩提，若菩萨摩

hē sà chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
诃萨成熟有情、严净佛土修诸菩萨摩诃萨行，

ruò zhū rú lái yīng zhèngděng jué zhèng dé wú shàng zhèngděng pú tí
若诸如来、应、正等觉证得无上正等菩提

zhuàn miào fǎ lún dù yǒu qíng lèi rú shì shèng shì cháng bú miè mò
转妙法轮度有情类，如是胜事常不灭没。”

ěr shí yú cǐ sān qiān dà qiān kān rěn shì jiè suǒ yǒu sì dà
尔时，于此三千大千堪忍世界，所有四大

wáng zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān tóng shēng gòng bó tiān dì shì yán
王众天乃至色究竟天，同声共白天帝释言：

dà xiān yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō cháng yīng tīng wén
“大仙！于此甚深般若波罗蜜多常应听闻、

shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi gòng yǎng gōng jìng
受持、读诵、精勤修学、如理思惟、供养恭敬、

zūn zhòng zàn tàn suǒ yǐ zhě hé ruò néng yú cǐ shēn shēn bō rě bō
尊重赞叹。所以者何？若能于此甚深般若波

luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、

rú lǐ sī wéi gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zé lìng yī qiè è
如理思惟、供养恭敬、尊重赞叹，则令一切恶

fǎ sǔn jiǎn shàn fǎ zēng yì yì lìng yī qiè tiān zhòng zēng yì zhū ā
法损减、善法增益，亦令一切天众增益、诸阿

sù luò péng dǎng sǔn jiǎn yì lìng yī qiè fó fǎ sēng yǎn cháng bù
素洛朋党损减，亦令一切佛、法、僧眼常不

sǔn huài yì lìng yī qiè fó fǎ sēng zhǒng cháng bú duàn jué dà
损坏，亦令一切佛、法、僧种常不断绝。大

xiān dāng zhī yóu sān bǎo zhǒng bú duàn jué gù shì jiān biàn yǒu bù shī
仙当知！由三宝种不断绝故，世间便有布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì yǒu
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦有

nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng guǎng shuō nǎi zhì yì yǒu yī qiè zhì
内空乃至无性自性空，广说乃至亦有一切智、

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì yǒu yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí
道相智、一切相智，亦有预流果乃至独觉菩提，
yì yǒu pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì yǒu
亦有菩萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提，亦有
shēng wén dú jué pú sà jí zhū rú lái yīng zhèng děng jué shì gù
声闻、独觉、菩萨及诸如来应正等觉。是故，
dà xiān cháng yīng yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén
大仙！常应于此甚深般若波罗蜜多，至心听闻、
shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi gòng yǎng gōng jìng
受持、读诵、精勤修学、如理思惟、供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn
尊重赞叹。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā rǔ yīng yú cǐ shēn
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，汝应于此甚
shēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng
深般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn suǒ
勤修学、如理思惟、供养恭敬、尊重赞叹。所
yǐ zhě hé ruò ā sù luò jí è péng dǎng qǐ rú shì niàn wǒ děng
以者何？若阿素洛及恶朋党起如是念：‘我等
dāng yǔ zhū tiān zhàn zhēng ěr shí rǔ děng zhū tiān juàn shǔ yīng gè
当与诸天战争。’尔时，汝等诸天眷属，应各
zhì chéng sòng niàn rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō gòng yǎng gōng
至诚诵念如是甚深般若波罗蜜多，供养恭
jìng zūn zhòng zàn tàn shí ā sù luò jí bǐ péng dǎng suǒ qǐ è xīn
敬、尊重赞叹。时，阿素洛及彼朋党所起恶心
jí jiē zì miè ruò zhū tiān zǐ huò zhū tiān nǚ wǔ shuāi xiàng xiàn qí xīn
即皆自灭。若诸天子或诸天女五衰相现，其心
jīng huáng bù wèi yǐn mò duò zhū è qù ěr shí rǔ děng zhū tiān juàn shǔ
惊惶怖畏殒没堕诸恶趣。尔时，汝等诸天眷属，
yīng zhù qí qián zhì chéng sòng niàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō shí
应住其前至诚诵念甚深般若波罗蜜多。时，
bǐ tiān zǐ huò bǐ tiān nǚ wén cǐ bō rě bō luó mì duō shàn gēn lì gù
彼天子或彼天女，闻此般若波罗蜜多，善根力故，
yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēng jìng xìn gù wǔ shuāi xiàng mò shēn xīn
于此般若波罗蜜多生净信故，五衰相没身心
ān wěn shè yǒu mìng zhōng huán shēng běn chù shòu tiān fù lè bèi shèng
安隐。设有命终还生本处，受天富乐倍胜

yú qián suǒ yǐ zhě hé wén xìn bō rě bō luó mì duō fú lì dà gù
于前。所以者何？闻信般若波罗蜜多福力大故。

jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng huò zhū tiān
“憍尸迦，若善男子、善女人等，或诸天

zǐ jí zhū tiān nǚ shèn shēn bō rě bō luó mì duō yī jīng qí ěr shàn
子及诸天女，甚深般若波罗蜜多一经其耳，善

gēn lì gù dìng dé wú shàng zhèng děng pú tí suǒ yǐ zhě hé sān shì
根力故，定得无上正等菩提。所以者何？三世

zhū fó jí zhū dì zǐ jiē xué rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō yǐ
诸佛及诸弟子，皆学如是甚深般若波罗蜜多，已、

zhèng dāng zhèng suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí rù wú yú yī bō niè
正、当证所求无上正等菩提入无余依般涅槃

pán jiè hé yǐ gù jiāo shī jiā shèn shēn bō rě bō luó mì duō pǔ shè
槃界。何以故？憍尸迦，甚深般若波罗蜜多普摄

yī qiè pú tí fēn fǎ ruò shēng wén fǎ ruò dú jué fǎ ruò pú sà
一切菩提分法，若声闻法、若独觉法、若菩萨

fǎ ruò rú lái fǎ jiē jù shè gù
法、若如来法皆具摄故。”

shí tiān dì shì jí bó fó yán shèn shēn bō rě bō luó mì duō
时，天帝释即白佛言：“甚深般若波罗蜜多

shì dà shén zhòu shì dà míng zhòu shì wú shàng zhòu shì wú děng děng
是大神咒，是大明咒，是无上咒，是无等等

zhòu shì yī qiè zhòu wáng zuì zūn zuì shèng zuì shàng zuì miào néng
咒，是一切咒王，最尊最胜、最上最妙，能

fú yī qiè bù wéi yī qiè zhī suǒ xiáng fú suǒ yǐ zhě hé shèn shēn
伏一切，不为一切之所降伏。所以者何？甚深

bō rě bō luó mì duō néng miè yī qiè è bú shàn fǎ néng mǎn yī qiè
般若波罗蜜多能灭一切恶不善法，能满一切

shū shèng shàn fǎ
殊胜善法。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所

shuō suǒ yǐ zhě hé sān shì zhū fó jiē yī rú shì shèn shēn bō rě bō
说。所以者何？三世诸佛皆依如是甚深般若波

luó mì duō dà shén zhòu wáng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn
罗蜜多大神咒王，证得无上正等菩提，转

miào fǎ lún dù yǒu qíng zhòng hé yǐ gù jiāo shī jiā yī shēn bō rě
妙法轮度有情众。何以故？憍尸迦，依深般若

bō luó mì duō shì jiān biànyǒu shí shàn yè dào ruò shī jiè xiū ruò
波罗蜜多世间便有十善业道，若施、戒、修，若
sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng ruò bù shī bō luó mì duō nǎi
四静虑、四无量、四无色定，若布施波罗蜜多乃
zhì bō rě bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì
至般若波罗蜜多，广说乃至若一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì ruò yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí ruò zhū pú sà mó
一切相智，若预流果乃至独觉菩提，若诸菩萨摩
hē sà xíng ruò fó wú shàng zhèng děng pú tí
诃萨行，若佛无上正等菩提。

fù cì jiāo shī jiā yī shēn bō rě bō luó mì duō yǒu pú sà
“复次，憍尸迦，依深般若波罗蜜多有菩萨

mó hē sà yī pú sà mó hē sà yǒu shí shàn yè dào guǎngshuō nǎi zhì
摩诃萨，依菩萨摩诃萨有十善业道，广说乃至
yǒu fó wú shàng zhèng děng pú tí yì yǒu shēng wén dú jué pú sà
有佛无上正等菩提，亦有声闻、独觉、菩萨

jí zhèng děng jué chū xiàn shì jiān pì rú yī yīn mǎnyuè lún gù yào xīng
⁵ 及正等觉出现世间。譬如依因满月轮故，药星
shān hǎi jiē dé zēng shèng rú shì yī yīn zhū pú sà gù shí shàn yè dào
山海皆得增盛，如是依因诸菩萨故，十善业道

guǎngshuō nǎi zhì zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí gōng dé yào wù jiē
广说乃至诸佛无上正等菩提功德药物皆
dé zēng shèng yī qiè rén tiān shēng wén dú jué yǒu xué wú
得增盛，一切人、天、声闻、独觉、有学、无

xué xián shèng xīng chén yì dé zēng shèng yī qiè pú sà jí zhū rú lái
学、贤圣星辰亦得增盛，一切菩萨及诸如来
yīng zhèng děng jué zhū shān dà hǎi yì dé zēng shèng ruò zhū rú lái
应正等觉诸山、大海亦得增盛。若诸如来、

yīng zhèng děng jué wèi chū shì shí wéi yǒu pú sà mó hē sà zhòng jù dà
应、正等觉未出世时，唯有菩萨摩诃萨众具大
fāng biàn shàn qiǎo lì gù wèi zhū yǒu qíng wú dào xuān shuō shì chū shì fǎ
方便善巧力故，为诸有情无到宣说世、出世法。

suǒ yǐ zhě hé shì jiān suǒ yǒu rén shèng tiān shèng ruò shēng wén shèng
所以者何？世间所有人乘、天乘、若声闻乘、
dú jué shèng ruò wú shàng shèng jiē cóng pú sà mó hē sà zhòng fāng
独⁶觉乘、若无上乘，皆从菩萨摩诃萨众方

⁵ 大正藏：提；永乐北藏及龙藏：萨

⁶ 大正藏：若独；永乐北藏及龙藏：独

biànshànqiǎo ér dé chéngbàn pú sà suǒyǒufāngbiànshànqiǎo jiē yóu
便善巧而得成办，菩萨所有方便善巧，皆由
bō rě bō luó mì duō ér dé chéngbàn zhū pú sà mó hē sà chéng jiù
般若波罗蜜多而得成办。诸菩萨摩诃萨成就
fāngbiànshànqiǎo lì gù néngmǎn bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě
方便善巧力故，能满布施波罗蜜多乃至般若
bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì néngmǎn yī qiè zhì dào xiàng zhì
波罗蜜多，广说乃至能满一切智、道相智、
yī qiè xiàng zhì néng dé sān shí èr dà shì xiàng bā shí suí hǎo bú
一切相智，能得三十二大士相、八十随好，不
duòshēngwén dú jué děng dì chéngshú yǒuqíng yán jìng fó tǔ
堕声闻、独觉等地，成熟有情、严净佛土，
shèshòu pú sà shòuliàngyuánmǎn zhòng jù yuánmǎn jìng tǔ yuánmǎn
摄受菩萨寿量圆满、众具圆满、净土圆满、
zhǒng xìng⁷ yuánmǎn sè lì yuánmǎn nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì
种性⁷圆满、色力圆满，乃至证得一切智智。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等，
yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí
于此般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、广
lìng liú bù dāng dé chéng jiù xiàn zài wèi lái shì chū shì jiān gōng dé
令流布，当得成就现在未来世、出世间功德
shèng lì
胜利。”

shí tiān dì shì jí bó fó yán shì shànnán zǐ shàn nǚ rén
时，天帝释即白佛言：“是善男子、善女人
děng yún hé chéng jiù xiàn zài wèi lái shì chū shì jiān gōng dé shèng
等，云何成就现在未来世、出世间功德胜
lì
利？”

fó gào jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng xiàn zài
佛告憍尸迦：“是善男子、善女人等，现在
bù wéi yī qiè dú yào yǎn dǎo zhòu shù zhī suǒ shāng hài huǒ bù néng
不为一切毒药、厌祷、咒术之所伤害，火不能

⁷ 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性

shāo shuǐ bù néng nì zhū dāo zhàng děng yì bù néng hài nǎi zhì bù
烧，水不能溺，诸刀杖等亦不能害，乃至不
wéi sì bǎi sì bìng zhī suǒ yāo mò wéi chú xiān shì dìng yè yì shú xiàn shì
为四百四病之所夭歿，唯除先世定业异熟现世
yīng shòu jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò zāo guān shì
应受。憍尸迦，是善男子、善女人等若遭官事
yuàn zéi bī pò zhì xīn sòng niàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō ruò zhì
怨贼逼迫，至心诵念甚深般若波罗蜜多，若至
qí suǒ zhōng bù wéi bǐ qiǎn fá jiā hài hé yǐ gù jiāo shī jiā shèn
其所终不为彼谴罚加害。何以故？憍尸迦，甚
shēn bō rě bō luó mì duō wēi dé shì lì fǎ lìng ěr gù jiāo shī jiā shì
深般若波罗蜜多威德势力法令尔故。憍尸迦，是
shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò yǒu yù zhì guó wáng wáng zǐ
善男子、善女人等，若有欲至国王、王子、
dà chéng děng chù zhì xīn sòng niàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō bì
大臣等处，至心诵念甚深般若波罗蜜多，必
wéi wáng děng huān xǐ wèn xùn gōng jìng gòng yǎng hé yǐ gù jiāo shī
为王等欢喜问讯恭敬供养。何以故？憍尸
jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng cháng yú yǒu qíng bù lí cí
迦，是善男子、善女人等，常于有情不离慈、
bēi xǐ shě xīn gù jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
悲、喜、舍心故。憍尸迦，是善男子、善女人等，
dāng dé chéng jiù zhū rú shì děng suǒ yǒu xiàn zài gōng dé shèng lì
当得成就诸如是等所有现在功德胜利。

jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suí suǒ shēng
“憍尸迦，是善男子、善女人等，随所生

chù cháng bù yuǎn lí shí shàn yè dào ruò shī jiè xiū ruò sì jìng
处常不远离十善业道，若施、戒、修，若四静
lù sì wú liàng sì wú sè dìng ruò liù bō luó mì duō guǎng shuō
虑、四无量、四无色定，若六波罗蜜多，广说
nǎi zhì ruò yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò sān shí èr
乃至若一切智、道相智、一切相智，若三十二
dà shì xiàng bā shí suí hǎo bú duò dì yù páng shēng guǐ jiè
大士相、八十随好，不堕地狱、旁⁸生、鬼界，
chú chéng yuàn lì wǎng bǐ shòu shēng yǔ zhū yǒu qíng zuò ráo yì shì suí
除乘愿力往彼受生与诸有情作饶益事。随

⁸ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

suǒshēngchùcháng jù zhūgēn xíngmào duānyán zhī fèn wú quē yǒng bù
所生处常具诸根，形貌端严支分无缺，永不
shēng zài pín qióng xià jiàn gōngshāng zá lèi tú kuài yú liè
生在贫穷、下贱、工商、杂类、屠脍、渔猎、
dào zéi yù lì zhān tú luó jiā bǔ jié suō jiā shù dá luó děng
盗贼、狱吏、旃荼罗家、补羯娑家、戍达罗等
zhū bǐ huì zú duōshēngyǒu fó yánjìng tǔ zhōngliánhuāhuàshēng bú
诸鄙秽族，多生有佛严净土中莲华化生，不
zào zhòng è cháng bù yuǎn lí xùn jí shéntōng suí xīn suǒ yù yóuzhū
造众恶，常不远离迅疾神通，随心所欲游诸
fó tǔ qīn jìn gòngyǎngzhū fó shì zūn chéngshú yǒuqíng yánjìng fó
佛土，亲近供养诸佛世尊，成熟有情、严净佛
tǔ tīngwénzhèng fǎ rú shuō xiū xíng jiàn cì zhèng dé yī qiè zhì zhì
土，听闻正法如说修行，渐次证得一切智智。
jiāo shī jiā shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dāng dé chéng jiù zhū rú
憍尸迦，是善男子、善女人等当得成就诸如
shì děngsuǒ yǒuwèi lái gōng dé shèng lì
是等所有未来功德胜利。

shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù
“是故，憍尸迦，若善男子、善女人等欲
dé rú shì xiàn zài wèi lái shì chū shì jiāngōng dé shèng lì nǎi zhì wú
得如是现在未来世、出世间功德胜利，乃至无
shàngzhèngděng pú tí cháng bù lí zhě yīng yú rú shì shènsēn bō rě
上正等菩提常不离者，应于如是甚深般若
bō luó mì duō bù lí yī qiè zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn
波罗蜜多，不离一切智智心，以无所得为方便，
zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi
至心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、
shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù fù chí zhǒngzhǒngshàngmiào huā
书写、解说、广令流布，复持种种上妙华
mán tú sǎnděngxiāng yī fú yīng luò bǎochuáng fān gài
鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝幢、幡盖、
zhòngmiào zhēn qí jì yuè dēngmíng gòngyǎnggōngjìng zūn
众妙、珍奇、伎乐、灯明，供养恭敬、尊
zhòngzàn tàn wú dé zàn shě
重赞叹无得暂舍。”

ěr shí zhòngduō wàidào fàn zhì yù qiú fó guò lái yì fó suǒ
尔时，众多外道梵志欲求佛过来诣佛所。

shí tiān dì shì jiàn yǐ niànyán jīn cǐ zhòngduō wàidào fàn zhì lái qù
时，天帝释见已念言：“今此众多外道梵志来趣
fǎ huì sì qiú fó duǎn jiāng fēi bō rě liú nán shì yé wǒ dāng sòng
法会伺求佛短，将非般若留难事耶？我当诵
niàncóng fó suǒ shòu shènshēn bō rě bō luó mì duō lìng bǐ xié tú fù
念从佛所受甚深般若波罗蜜多，令彼邪徒复
dào ér qù
道而去。”

niàn yǐ biànsòng shènshēn bō rě bō luó mì duō yú shì zhòng
念已，便诵甚深般若波罗蜜多，于是众
duō wàidào fàn zhì yáoshēn jìng lǐ yòurào shì zūn fù dào ér qù
多外道梵志，遥申敬礼右绕世尊，复道而去。

shí shè lì zǐ jiàn yǐ niànyán bǐ yǒu hé yuán shì lái hái
时，舍利子见已念言：“彼有何缘适来还
qù
去？”

fó zhī qí yì gào shè lì zǐ bǐ wàidào děng lái qiú wǒ shī
佛知其意告舍利子：“彼外道等来求我失，
yóutiān dì shì sòng niàn bō rě bō luó mì duō lìng bǐ hái qù shè lì zǐ
由天帝释诵念般若波罗蜜多令彼还去。舍利子，
wǒ dōu bú jiàn bǐ wàidào děng yǒu shǎo bái fǎ wéi huái è xīn wèi qiú wǒ
我都不见彼外道等有少白法，唯怀恶心为求我
guò lái zhì wǒ suǒ shè lì zǐ wǒ dōu bú jiàn yī qiè shì jiān yǒu zhū tiān
过来至我所。舍利子，我都不见一切世间有诸天
mó jí wàidào děng yǒu qíng zhī lèi shuō bō rě shí huái bèi è xīn lái
魔及外道等，有情之类说般若时，怀悖恶心来
qiú dé biàn hé yǐ gù shè lì zǐ yóu cǐ sān qiān dà qiān shì jiè yī
求得便。何以故？舍利子，由此三千大千世界一
qiè tiān zhòng ruò zhū shēng wén dú jué pú sà fó jí yī qiè jù
切天众，若诸声闻、独觉、菩萨、佛及一切具
dà wēi lì lóngshén yào chā ā sù luò děng jiē gòng shǒu hù shènshēn
大威力龙神、药叉、阿素洛等，皆共守护甚深
bō rě bō luó mì duō bú lìng xié tú wèi zuò liú nán hé yǐ gù shè
般若波罗蜜多，不令邪徒为作留难。何以故？舍
lì zǐ shì zhū tiān děng jiē yī bō rě bō luó mì duō wēi lì shēng gù
利子，是诸天等皆依般若波罗蜜多威力生故。

yòu shè lì zǐ shí fāng gè rú jù yā shā jiè yī qiè rú lái
“又，舍利子，十方各如殑伽沙界一切如来

yīngzhèngděngjué shēngwén dújué púsà zhūtiān lóngshén
应正等觉、声闻、独觉、菩萨、诸天、龙神、
yàochā ā sù luòděng jiē gòngshǒu hù shēnshēn bō rě bō luó mì duō
药叉、阿素洛等，皆共守护甚深般若波罗蜜多，
bú lìng xié tú wèizuò liú nán hé yǐ gù shè lì zǐ bǐ rú lái děng
不令邪徒为作留难。何以故？舍利子，彼如来等
jiē yī bō rě bō luó mì duōwēi lì shēng gù
皆依般若波罗蜜多威力生故。”

ěr shí è mó qiè zuò shì niàn jīn fó sì zhòngqiánhòuwéirào
尔时，恶魔窃作是念：“今佛四众前后围绕，
yù sè jiè tiān jiē lái jí huì xuānshuō bō rě bō luó mì duō cǐ
欲、色界天皆来集会，宣说般若波罗蜜多。此
zhōngdìngyǒuzhū dà púsà qīn yú fó qiánshòu púsà jì dāng dé wú
中定有诸大菩萨亲于佛前受菩萨⁹记，当得无
shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún kōng wǒ jìng jiè wǒ dāng wǎng
上正等菩提，转妙法轮空我境界，我当往
zhì pò huài qí yǎn zuò shì niàn yǐ huàzuò sì jūn fèn wēi yǒng ruì lái
至破坏其眼。”作是念已，化作四军奋威勇锐来
yì fó suǒ
诣佛所。

shí tiān dì shì jiàn yǐ niànyán jiāng fēi è mó huàzuò sī shì
时，天帝释见已念言：“将非恶魔化作斯事
yù lái nǎo fó bìng yǔ bō rě bō luó mì duō ér zuò liú nán hé yǐ
欲来恼佛，并与般若波罗蜜多而作留难？何以
gù rú shì sì jūn yán shì shū lì mó jiē tuó guó yǐng jiān dà wáng sì
故？如是四军严饰殊丽，摩揭陀国影坚大王四
zhǒngshèng jūn suǒ bù néng jí jiāo sà luó guó shèng jūn dà wáng sì zhǒng
种胜军所不能及，憍萨罗国胜军大王四种
shèng jūn yì bù néng jí jié bǐ luó guó shì zhǒng dà wáng sì zhǒngshèng
胜军亦不能及，劫比罗国释种大王四种胜
jūn yì bù néng jí fèi shè lí guó lì tiè pí wáng sì zhǒngshèng jūn yì
军亦不能及，吠舍离国栗咄毗王四种胜军亦
bù néng jí jí xiáng máo guó zhū lì shì wáng sì zhǒngshèng jūn yì bù
不能及，吉祥茅国诸力士王四种胜军亦不
néng jí yóu sī guānchá rú shì sì jūn dìng shì è mó zhī suǒ huàzuò
能及，由斯观察，如是四军定是恶魔之所化作。

⁹ 大正藏：提；永乐北藏及龙藏：萨

è mó cháng yè sì qiú fó duǎn huàizhūyǒuqíngsuǒ xiū shèng shì wǒ
恶 魔 长 夜 伺 求 佛 短 ， 坏 诸 有 情 所 修 胜 事 ， 我
dāng sòng niàn cóng fó suǒ shòu shēn hēn bō rě bō luó mì duō lìng bǐ è
当 诵 念 从 佛 所 受 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 ， 令 彼 恶
mó fù dào ér qù
魔 复 道 而 去 。”

shí tiān dì shì niàn yǐ biànsòngshēnshēn bō rě bō luó mì duō
时 ， 天 帝 释 念 已 ， 便 诵 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 ，
yú shì è mó fù dào ér qù shēnshēn bō rě bō luó mì duō dà shén zhòu
于 是 恶 魔 复 道 而 去 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 大 神 咒
wáng lì suǒ bī gù
王 力 所 逼 故 。

ěr shí huì zhōng suǒ yǒu sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng
尔 时 ， 会 中 所 有 四 大 王 众 天 乃 至 色 究 竟
tiān jù shí huà zuò zhū miào tiān huā jí xiāng mǎn děng zhǒng zhǒng gòng jù
天 ， 俱 时 化 作 诸 妙 天 华 及 香 鬘 等 种 种 供 具 ，
yǒng shēn kōng zhōng ér sǎn fó shàng hé zhǎng gōng jìng tóng bái fó yán
踊 身 空 中 而 散 佛 上 ， 合 掌 恭 敬 同 白 佛 言 ：

yuàn cǐ bō rě bō luó mì duō zài shàn bù zhōu rén zhōng jiǔ zhù suǒ
“ 愿 此 般 若 波 罗 蜜 多 在 瞻 部 洲 人 中 久 住 。 所
yǐ zhě hé nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zài shàn bù zhōu rén jiān liú bù
以 者 何 ？ 乃 至 般 若 波 罗 蜜 多 在 瞻 部 洲 人 间 流 布 ，
dāng zhī shì chù fó fǎ sēng bǎo cháng bú miè mò yú cǐ sān qiān dà
当 知 是 处 佛 、 法 、 僧 宝 常 不 灭 没 ， 于 此 三 千 大
qiān shì jiè nǎi zhì shí fāng wú liàng wú shù wú biān fó guó yì fù rú shì
千 世 界 乃 至 十 方 无 量 无 数 无 边 佛 国 亦 复 如 是 ，
yóu shì yīn yuán zhū pú sà mó hē sà suǒ xiū shèng xíng yì kě liǎo zhī
由 是 因 缘 ， 诸 菩 萨 摩 诃 萨 所 修 胜 行 亦 可 了 知 。
suí zhū fāng yù yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ jìng xìn xīn shū chí
随 诸 方 域 有 善 男 子 、 善 女 人 等 ， 以 净 信 心 书 持
bō rě bō luó mì duō gòng yǎng gōng jìng dāng zhī shì chù yǒu miào guāng
般 若 波 罗 蜜 多 供 养 恭 敬 ， 当 知 是 处 有 妙 光
míng chú miè àn míng shēng zhū shèng fú
明 除 灭 暗 冥 生 诸 胜 福 。”

ěr shí fó gào zhū tiān zhòng yán rú shì rú shì rú rǔ
尔 时 ， 佛 告 诸 天 众 言 ：“ 如 是 ！ 如 是 ！ 如 汝
suǒ shuō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zài shàn bù zhōu rén jiān liú bù
所 说 。 乃 至 般 若 波 罗 蜜 多 在 瞻 部 洲 人 间 流 布 ，

dāng zhī shì chù fó fǎ sēngbǎocháng bú miè mò guǎngshuō nǎi zhì
当知是处佛、法、僧宝常不灭没，广说乃至
suí zhūfāng yù yǒushànnán zǐ shàn nǚ rénděng yǐ jìng xìn xīn shū chí
随诸方域有善男子、善女人等，以净信心书持
bō rě bō luó mì duōgòngyǎnggōngjìng dāng zhī shì chùyǒumiào guāng
般若波罗蜜多供养恭敬，当知是处有妙光
míngchúmiè àn míngshēngzhūshèng fú
明除灭暗冥生诸胜福。”

shí zhūtiānzhòng fù gè huàzuò zhū miào tiānhuā jí xiāngmánděng
时，诸天众复各化作诸妙天华及香鬘等
ér sàn fó shàng chóng bó fó yán ruò shànnán zǐ shàn nǚ rénděng
而散佛上，重白佛言：“若善男子、善女人等
néng yú bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng
能于般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、
jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
精勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，
yī qiè è mó jí bǐ juàn shǔ bù néng dé biàn wǒ děng tiānzhòng yì
一切恶魔及彼眷属不能得便，我等天众亦
cháng suí zhú qín jiā shǒu hù lìng wú sǔn nǎo suǒ yǐ zhě hé wǒ děng
常随逐勤加守护令无损恼。所以者何？我等
tiānzhòng zūn zhòng fǎ gù jìng bǐ rú fó huò rú shì zūn suǒ zhòng dì
天众尊重法故，敬彼如佛或如世尊所重弟
zǐ zǐ
子。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shì shànnán zǐ shàn nǚ rén
时，天帝释复白佛言：“是善男子、善女人
děng fēi shǎoshàngēnnéngbàn cǐ shì dìng yú xiān shì wú liàng fó suǒ duō
等非少善根能办此事，定于先世无量佛所多
jí shàngēn duō fā zhèngyuàn duōgòngyǎng fó duō shì shànyǒu
集善根、多发正愿、多供养佛、多事善友，
nǎi néng yú cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīngwén shòu chí
乃能于此甚深般若波罗蜜多，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、广
lìng liú bù shì zūn ruò shànnán zǐ shàn nǚ rénděng yù dé zhū fó
令流布。世尊！若善男子、善女人等欲得诸佛
yī qiè zhì zhì dāngxué bō rě bō luó mì duō yù dé bō rě bō luó mì
一切智智，当学般若波罗蜜多，欲得般若波罗蜜

duō dāngxuézhū fó yī qiè zhì zhì hé yǐ gù zhū fó suǒ dé yī qiè
多，当学诸佛一切智智。何以故？诸佛所得一切
zhì zhì jiē cóng bō rě bō luó mì duō ér dé qǐ gù yī qiè bō rě bō
智智，皆从般若波罗蜜多而得起故；一切般若波
luó mì duō jiē cóng zhū fó yī qiè zhì zhì ér dé qǐ gù suǒ yǐ zhě hé
罗蜜多，皆从诸佛一切智智而得起故。所以者何？
zhū fó suǒ dé yī qiè zhì zhì bú yì bō rě bō luó mì duō yī qiè bō rě
诸佛所得一切智智不异般若波罗蜜多，一切般若
bō luó mì duō bú yì zhū fó yī qiè zhì zhì zhū fó suǒ dé yī qiè zhì zhì
波罗蜜多不异诸佛一切智智，诸佛所得一切智智
yǔ cǐ bō rě bō luó mì duō dāng zhī wú èr yì wú èr fēn
与此般若波罗蜜多，当知无二亦无二分。”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所
shuō shì gù bō rě bō luó mì duō gōng dé wēi shén qí xī yǒu
说。是故般若波罗蜜多功德威神甚奇希有。”

ěr shí jù shòu qìng xǐ bó fó yán shì zūn hé yuán rú lái
尔时，具寿庆喜白佛言：“世尊！何缘如来、
yīng zhèng děng jué bù guǎng chēng zàn bù shī děng wǔ bō luó mì duō
应、正等觉不广称赞布施等五波罗蜜多
guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì míng zì gōng dé dàn guǎng chēng zàn
广说乃至一切相智名字功德，但广称赞
dì liù bō rě bō luó mì duō míng zì gōng dé
第六般若波罗蜜多名字功德？”

fó gào qìng xǐ dì liù bō rě bō luó mì duō néng yǔ qián wǔ
佛告庆喜：“第六般若波罗蜜多能与前五
bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wéi zūn wéi dǎo gù wǒ
波罗蜜多广说乃至一切相智为尊为导，故我
dàn guǎng chēng zàn bō rě bō luó mì duō míng zì gōng dé
但广称赞般若波罗蜜多名字功德。

fù cì qìng xǐ yú yì yún hé ruò bù huí xiàng yī qiè zhì
“复次，庆喜！于意云何？若不回向一切智
zhì ér xiū bù shī guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì míng zhēn xiū bù
智，而修布施广说乃至一切相智，名真修布
shī bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì fǒu
施波罗蜜多乃至一切相智不？”

qìng xǐ dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
庆喜答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoqìng xǐ yào yóu huí xiàng yī qiè zhì zhì ér xiū bù shī
佛告庆喜：“要由回向一切智智，而修布施

guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì nǎi kě míng wéi zhēn xiū bù shī bō luó
广说乃至一切相智，乃可名为真修布施波罗

mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì gù wǒ shuō dì liù bō rě
蜜多广说乃至一切相智。是故我说第六般若

bō luó mì duō néng yǔ qián wǔ bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè
波罗蜜多能与前五波罗蜜多广说乃至一切

xiàng zhì wéi zūn wéi dǎo gù wǒ dàn guǎng chēng zàn ān rě bō luó mì duō
相智为尊为导，故我但广称赞般若波罗蜜多

míng zì gōng dé
名字功德。”

ěr shí qìng xǐ fù bó fó yán yún hé huí xiàng yī qiè zhì zhì
尔时，庆喜复白佛言：“云何回向一切智智，

ér xiū bù shī bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
而修布施波罗蜜多广说乃至一切相智？”

fó gàoqìng xǐ yǐ wú èr wéi fāng biàn wú shēng wéi fāng biàn
佛告庆喜：“以无二为方便、无生为方便、

wú suǒ dé wéi fāng biàn huí xiàng yī qiè zhì zhì yīng xiū bù shī bō luó
无所得为方便，回向一切智智，应修布施波罗

mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
蜜多广说乃至一切相智。”

jù shòu qìng xǐ fù bó fó yán yǐ hé wú èr wéi fāng biàn wú
具寿庆喜复白佛言：“以何无二为方便、无

shēng wéi fāng biàn wú suǒ dé wéi fāng biàn huí xiàng yī qiè zhì zhì
生为方便、无所得为方便，回向一切智智，

yīng xiū bù shī bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
应修布施波罗蜜多广说乃至一切相智？”

fó gàoqìng xǐ yǐ sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wú èr wéi fāng
佛告庆喜：“以色乃至一切相智无二为方

biàn wú shēng wéi fāng biàn wú suǒ dé wéi fāng biàn huí xiàng yī qiè
便、无生为方便、无所得为方便，回向一切

zhì zhì yīng xiū bù shī bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
智智，应修布施波罗蜜多广说乃至一切相智。”

ěr shí qìng xǐ fù bó fó yán yún hé yǐ sè nǎi zhì yī qiè
尔时，庆喜复白佛言：“云何以色乃至一切

xiàng zhì wú èr wéi fāng biàn wú shēng wéi fāng biàn wú suǒ dé wéi fāng
相智无二为方便、无生为方便、无所得为方

biàn huíxiàng yī qiè zhì zhì yīng xiū bù shī bō luó mì duōguǎngshuō nǎi
便，回向一切智智，应修布施波罗蜜多广说乃
zhì yī qiè xiàng zhì
至一切相智？”

fó gàoqìng xǐ sè sè xìngkōng nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yī qiè
佛告庆喜：“色色性空，乃至一切相智一切

xiàng zhì xìngkōng hé yǐ gù yǐ sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì xìngkōng
相智性空。何以故？以色乃至一切相智性空，
yǔ bù shī bō luó mì duōguǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jiē wú èr wú
与布施波罗蜜多广说乃至一切相智皆无二无
èr fēn gù
二分故。

qìng xǐ dāng zhī yóu bō rě bō luó mì duō gù néng huí xiàng
“庆喜当知！由般若波罗蜜多故能回向

yī qiè zhì zhì yóu huíxiàng yī qiè zhì zhì gù néng lìng bù shī bō luó mì
一切智智，由回向一切智智故能令布施波罗蜜
duōguǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jiū jìng yuán mǎn shì gù bō rě bō
多广说乃至一切相智究竟圆满。是故般若波
luó mì duō yú bù shī děng bō luó mì duōguǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng
罗蜜多于布施等波罗蜜多广说乃至一切相
zhì wéi zūn wéi dǎo gù wǒ dàn guǎng chēng zàn bō rě bō luó mì duō
智为尊为导，故我但广称赞般若波罗蜜多。

qìng xǐ dāng zhī pì rú dà dì yǐ zhǒng sǎn zhōng zhòng yuán
“庆喜当知！譬如大地以种散中，众缘

hé hé biàn dé shēng zhǎng yīng zhī dà dì yǔ zhǒng shēng zhǎng wéi suǒ
和合便得生长，应知大地与种生长，为所
yī zhǐ wéi néng jiàn lì rú shì bō rě bō luó mì duō jí suǒ huí xiàng
依止，为能建立。如是般若波罗蜜多及所回向
yī qiè zhì zhì yǔ bù shī děng bō luó mì duōguǎngshuō nǎi zhì yī qiè
一切智智，与布施等波罗蜜多广说乃至一切
xiàng zhì wéi suǒ yī zhǐ wéi néng jiàn lì lìng dé shēng zhǎng gù cǐ
相智为所依止，为能建立，令得生长，故此
bō rě bō luó mì duō yú bù shī děng bō luó mì duōguǎngshuō nǎi zhì yī
般若波罗蜜多于布施等波罗蜜多广说乃至一
qiè xiàng zhì wéi zūn wéi dǎo gù wǒ dàn guǎng chēng zàn bō rě bō luó mì
切相智为尊为导，故我但广称赞般若波罗蜜
duō
多。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn jīn zhě rú lái yīng
尔时，天帝释白佛言：“世尊！今者如来、应、
zhèngděng jué yú cǐ bō rě bō luó mì duōgōng dé shèng lì shuō yóu wèi
正等觉于此般若波罗蜜多功德胜利说犹未
jìn suǒ yǐ zhě hé wǒ cóng shì zūn suǒ shòu bō rě bō luó mì duōgōng
尽。所以者何？我从世尊所受般若波罗蜜多功
dé shèng lì shènshēnshènguǎngliàng wú biān jì zhūshànnán zǐ shàn
德胜利甚深甚广量无边际。诸善男子、善
nǚ rénděng yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn zhì xīn tīng
女人等，于此般若波罗蜜多甚深经典，至心听
wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě
闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、书写、
jiě shuō guǎng lìng liú bù fù chí zhòngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì
解说、广令流布，复持种种上妙华鬘乃至
dēng míng ér wéi gòng yǎng suǒ huò gōng dé yì wú biān jì ruò shànnán
灯明而为供养，所获功德亦无边际。若善男
zǐ shàn nǚ rénděng yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn
子、善女人等，于此般若波罗蜜多甚深经典，
zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi
至心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、
shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù zé wéi shè shòu yī qiè fó fǎ
书写、解说、广令流布，则为摄受一切佛法。
yóu cǐ yīn yuán shì jiān biànyǒu shí shàn yè dào ruò shī jiè xiū
由此因缘，世间便有十善业道，若施、戒、修，
ruò sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng ruò liù bō luó mì duō nǎi
若四静虑、四无量、四无色定，若六波罗蜜多乃
zhì yī qiè xiàng zhì ruò yù liú guǒ nǎi zhì wú shàng zhèngděng pú tí
至一切相智，若预流果乃至无上正等菩提，
ruò chà dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà zú ruò sì dà wáng zhòng tiān nǎi
若刹帝力大族乃至居士大族，若四大王众天乃
zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān ruò yú shì jiān yī qiè shèng shì wú bù
至非想非非想处天，若余世间一切胜事无不
chū xiàn
出现。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā wǒ bù shuō cǐ
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，我不说此
shènshēn bō rě bō luó mì duō dàn yǒu qián shuō gōng dé shèng lì hé yǐ
甚深般若波罗蜜多但有前说功德胜利。何以

gù jiāo shī jiā shēnshēn bō rě bō luó mì duō jù zú wú biāngōng dé
故？ 憍尸迦，甚深般若波罗蜜多具足无边功德

shèng lì fēn bié yǎnshuō bù kě jìn gù jiāo shī jiā wǒ yì bù shuō
胜利，分别演说不可尽故。憍尸迦，我亦不说

yú cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn zhì xīn tīngwén shòu chí
于此般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、

dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、广

lìng liú bù fù chí zhǒngzhǒng shàng miào huā fǎ nǎi zhì dēng míng ér wéi
令流布，复持种种上妙华鬘乃至灯明而为

gòng yǎng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dàn yǒu qián shuō gōng dé
供养，诸善男子、善女人等但有前说功德

shèng lì hé yǐ gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
胜利。何以故？憍尸迦，若善男子、善女人等

bù lí yī qiè zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn yú cǐ bō rě bō
不离一切智智心，以无所得为方便，于此般若波

luó mì duōshēnshēn jīng diǎn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng
罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精

qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，

fù chí zhǒngzhǒng shàng miào huā fǎ nǎi zhì dēng míng ér wéi gòng yǎng
复持种种上妙华鬘乃至灯明而为供养。

shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng chéng jiù wú liàng shū shèng jiè yùn
是善男子、善女人等，成就无量殊胜戒蕴、

dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn
定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴。

jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dāng zhī rú fó
“憍尸迦，是善男子、善女人等当知如佛。

hé yǐ gù shòu chí guò qù wèi lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng
何以故？受持过去、未来、现在一切如来、应、

zhèng děng jué wú shàng dào gù jué dìng qù xiàng fó pú tí gù lì yì
正等觉无上道故，决定趣向佛菩提故，利益

ān lè yī qiè yǒu qíng wú qióng jìn gù chāo zhū shēng wén dú jué dì
安乐一切有情无穷尽故，超诸声闻、独觉地

gù jiāo shī jiā shēng wén dú jué suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì
故。憍尸迦，声闻、独觉所有戒蕴、定蕴、慧

yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn bǐ cǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén
蕴、解脱蕴、解脱智见蕴，比此善男子、善女人

děngsuǒyǒu jiè yùn dìngyùn huìyùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn
等所有戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴，
bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì
百分不及一，千分不及一，乃至邬波尼杀昙分亦
bù jí yī hé yǐ gù jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
不及一。何以故？憍尸迦，是善男子、善女人等
chāoguò yī qiè shēng wén dú jué xià liè xīn xiǎng yú zhū shēng wén
超过一切声闻、独觉下劣心想，于诸声闻、
dú jué shèng fǎ zhōng bù chēng zàn yú yī qiè fǎ wú suǒ bù zhī wèi
独觉乘法终不称赞，于一切法无所不知，谓
néng zhèng zhī wú suǒ yǒu gù
能正知无所有故。

jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bù lí yī qiè
“憍尸迦，若善男子、善女人等不离一切
zhì zhì xīn yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn yú cǐ bō rě bō luó mì duō
智智心，以无所得为方便，于此般若波罗蜜多
shèn shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、
rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù fù chí zhǒng zhǒng
如理思惟、书写、解说、广令流布，复持种种
shàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
上妙华鬘乃至灯明供养恭敬、尊重赞叹，
wǒ shuō huò dé xiàn zài wèi lái wú liàng wú biān gōng dé shèng lì
我说获得现在、未来无量无边功德胜利。”

shí tiān dì shì jí bó fó yán wǒ děng zhū tiān cháng suí shǒu
时，天帝释即白佛言：“我等诸天常随守
hù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng bú lìng yī qiè rén fēi rén děng
护是善男子、善女人等，不令一切人非人等
zhǒng zhǒng è yuán zhī suǒ sǔn hài
种种恶缘之所损害。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén
尔时，佛告天帝释言：“若善男子、善女人
děng yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéi fāng biàn yú cǐ bō
等以应一切智智心，用无所得为方便，于此般
rě bō luó mì duō shèn shēn jīng diǎn shòu chí dú sòng shí yǒu wú liàng bǎi
若波罗蜜多甚深经典受持、读诵，时有无量百
qiān tiān zǐ wèi tīng fǎ gù jiē lái jí huì huān xǐ yǒng yuè jìng shòu rú
千天子，为听法故皆来集会，欢喜踊跃敬受如

shì shènshēn bō rě bō luó mì duō

是甚深般若波罗蜜多。

jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ yìng yī qiè
“憍尸迦，若善男子、善女人等以应一切

zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn xuānshuō rú shì shènshēn bō
智智心，用无所得为方便，宣说如是甚深般

rě bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ shí yǒu wú liàng zhū tiān zǐ děng jiē
若波罗蜜多相应之法，时有无量诸天子等，皆

lái jí huì yǐ tiān wēi lì lìng shuō fǎ shī zēng yì biàn cái xuān yáng wú
来集会，以天威力令说法师增益辩才宣扬无

jìn
尽。

jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ yìng yī qiè
“憍尸迦，若善男子、善女人等以应一切

zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn xuānshuō rú shì shènshēn bō
智智心，用无所得为方便，宣说如是甚深般

rě bō luó mì duō shí yǒu wú liàng zhū tiān zǐ děng jìng zhòng fǎ gù jiē
若波罗蜜多时，有无量诸天子等，敬重法故皆

lái jí huì yǐ tiān wēi lì lìng shuō fǎ shī biàn cái wú zhì shè yǒu zhàng
来集会，以天威力令说法师辩才无滞，设有障

nàn bù néng zhē duàn
难不能遮断。

jiāo shī jiā zhū shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ yìng yī qiè
“憍尸迦，诸善男子、善女人等以应一切

zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yú cǐ bō rě bō luó mì duō
智智心，用无所得为方便，于此般若波罗蜜多

shènshēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、

rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù fù chí zhǒng zhǒng
如理思惟、书写、解说、广令流布，复持种种

shàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng ér wéi gòng yǎng yú xiàn zài shì dāng
上妙华鬘乃至灯明而为供养，于现在世当

huò wú biān gōng dé shèng lì mó jí mó jūn bù néng nǎo hài
获无边功德胜利，魔及魔军不能恼害。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等，

yú sì zhòng zhōng xuānshuō bō rě bō luó mì duō xīn wú qiè bù bù wéi
于四众中宣说般若波罗蜜多，心无怯怖不为

yī qiè lùn nànsuǒ fú suǒ yǐ zhě hé bǐ yóu rú shì shēnshēn bō rě
一切论难所伏。所以者何？彼由如是甚深般若
bō luó mì duō dà shénzhòuwángsuǒ hù chí gù yòu cǐ bō rě bō luó mì
波罗蜜多大神咒王所护持故，又此般若波罗蜜
duō mì mì zàngzhōng jù guǎngfēn bié yī qiè fǎ gù wèishàn fǎ fēi
多秘密藏中具广分别一切法故，谓善法、非
shàn fǎ yǒu jì fǎ wú jì fǎ yǒu lòu fǎ wú lòu fǎ yǒu wéi
善法，有记法、无记法，有漏法、无漏法，有为
fǎ wú wéi fǎ shì jiān fǎ chū shì jiān fǎ gòng fǎ bú gòng fǎ
法、无为法，世间法、出世间法，共法、不共法，
shēngwén fǎ dú jué fǎ pú sà fǎ rú lái fǎ zhū rú shì děng
声闻法、独觉法、菩萨法、如来法，诸如是等
wú liàng wú biānchā bié fǎ mén jiē rù cǐ shè yòu yóu rú shì zhū shàn nán
无量无边差别法门皆入此摄。又由如是诸善男
zǐ shàn nǚ rén děng shàn zhù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng dōu bú
子、善女人等善住内空乃至无性自性空，都不
jiàn yǒu néng lùn nàn zhě yì bú jiàn yǒu suǒ lùn nàn zhě yì bú jiàn yǒu suǒ
见有能论难者，亦不见有所论难者，亦不见有所
shuō bō rě bō luó mì duō hé yǐ¹⁰ gù jiāo shī jiā cǐ shàn nán zǐ
说般若波罗蜜多。何以¹⁰故，憍尸迦，此善男子、
shàn nǚ rén děng yóu shēn bō rě bō luó mì duō dà shénzhòuwángsuǒ hù
善女人等，由深般若波罗蜜多大神咒王所护
chí gù bù wéi yī qiè yì xué lùn nàn zhī suǒ qū fú
持故，不为一切异学论难之所屈伏。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等于
cǐ bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí
此般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、广
lìng liú bù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng xīn cháng bù jīng bù kǒng
令流布，是善男子、善女人等，心常不惊不恐
bú bù xīn bù chén mò yì bú yōu huǐ suǒ yǐ zhě hé shì shàn nán
不怖，心不沉没亦不忧悔。所以者何？是善男
zǐ shàn nǚ rén děng bú jiàn yǒu fǎ kě lìng jīng kǒng nǎi zhì yōu huǐ
子、善女人等，不见有法可令惊恐乃至忧悔。

¹⁰ 大正藏：以是；永乐北藏及龙藏：何以

jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén bèi yù dé cǐ děng xiàn zài wú
憍尸迦，若善男子、善女人辈欲得此等现在无
biāngōng dé shèng lì dāng yú bō rě bō luó mì duō shèn shēn jīng diǎn
边功德胜利，当于般若波罗蜜多甚深经典，
zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi
至心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、
shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù fù chí zhǒng zhǒng shàng miào huā
书写、解说、广令流布，复持种种上妙华
mán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn wú dé zàn shě
鬘乃至灯明供养恭敬、尊重赞叹无得暂舍。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等以
yìng yī qiè zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéi fāng biàn néng yú bō rě bō
应一切智智心，用无所得为方便，能于般若波
luó mì duō shèn shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng
罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，
fù chí zhǒng zhǒng shàng miào huā mán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng
复持种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng héng wéi fù mǔ
尊重赞叹；是善男子、善女人等，恒为父母、
shī zhǎng qīn yǒu guó wáng dà chén jí zhū shā mén pó luó mén
师长、亲友、国王、大臣及诸沙门、婆罗门
děng zhī suǒ jìng ài yì wéi shí fāng wú biān shì jiè zhū fó pú sà
等之所敬爱，亦为十方无边世界诸佛、菩萨、
dú jué shēng wén zhī suǒ hù niàn fù wéi shì jiān zhū tiān mó fàn
独觉、声闻之所护念，复为世间诸天、魔、梵、
rén jí fēi rén ā sù luò děng zhī suǒ shǒu wèi shì shàn nán zǐ shàn
人及非人、阿素洛等之所守卫。是善男子、善
nǚ rén děng chéng jiù zuì shèng wú duàn biàn cái yú yī qiè shí néng xiū
女人等成就最胜无断辩才，于一切时能修
bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
布施乃至般若波罗蜜多广说乃至一切相智，
chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ cháng wú xiè fèi shì shàn nán zǐ
成熟有情、严净佛土常无懈怠。是善男子、
shàn nǚ rén děng chéng jiù pú sà shū shèng shén tōng yóu zhū fó tǔ zì
善女人等成就菩萨殊胜神通，游诸佛土自

zài wú ài shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng bù wéi yī qiè wàidào yì
在 无 碍； 是 善 男 子、 善 女 人 等 不 为 一 切 外 道 异

lùn zhī suǒxiáng fú ér néngxiáng fú wàidào yì lùn
论 之 所 降 伏， 而 能 降 伏 外 道 异 论。

jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù dé rú shì
“ 憍 尸 迦， 若 善 男 子、 善 女 人 等 欲 得 如 是

xiàn zài wèi lái wú duàn wú jìn gōng dé shèng lì yīng yú bō rě bō luó
现 在 未 来 无 断 无 尽 功 德 胜 利， 应 于 般 若 波 罗

mì duōshēnshēnjīngdiǎn yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéi
蜜 多 甚 深 经 典， 以 应 一 切 智 智 心， 用 无 所 得 为

fāngbiàn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú
方 便， 至 心 听 闻、 受 持、 读 诵、 精 勤 修 学、 如

lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù fù chí zhǒng zhǒng
理 思 惟、 书 写、 解 说、 广 令 流 布， 复 持 种 种

shàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
上 妙 华 鬘 乃 至 灯 明 供 养 恭 敬、 尊 重 赞 叹。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng shū
“ 复 次， 憍 尸 迦， 若 善 男 子、 善 女 人 等 书

xiě rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō zhǒng zhǒng zhuāng yán zhì qīng
写 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多， 种 种 庄 严 置 清

jìng chù gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn shí cǐ sān qiān dà qiān
净 处 供 养 恭 敬、 尊 重 赞 叹。 时， 此 三 千 大 千

guó tǔ jí yú shí fāng wú biān shì jiè suǒ yǒu sì dà wáng zhòng tiān nǎi
国 土 及 余 十 方 无 边 世 界， 所 有 四 大 王 众 天 乃

zhì guǎng guǒ tiān yǐ fā wú shàng pú tí xīn zhě cháng lái shì chù guān
至 广 果 天 已 发 无 上 菩 提 心 者 常 来 是 处， 观

lǐ dú sòng rú shì bō rě bō luó mì duō gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng
礼、 读 诵 如 是 般 若 波 罗 蜜 多， 供 养 恭 敬、 尊 重

zàn tàn yòu rào lǐ bài hé zhǎng ér qù suǒ yǒu jìng jū tiān yì cháng lái
赞 叹， 右 绕 礼 拜 合 掌 而 去； 所 有 净 居 天 亦 常 来

cǐ guān lǐ dú sòng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn yòu
此， 观 礼、 读 诵、 供 养 恭 敬、 尊 重 赞 叹， 右

rào lǐ bài hé zhǎng ér qù yǒu dà wēi dé zhū lóng yào chā guǎng shuō nǎi
绕 礼 拜 合 掌 而 去； 有 大 威 德 诸 龙、 药 叉 广 说 乃

zhì rén fēi rén děng yì cháng lái cǐ guān lǐ dú sòng gòng yǎng gōng
至 人 非 人 等 亦 常 来 此， 观 礼、 读 诵、 供 养 恭

jìng zūn zhòng zàn tàn yòu rào lǐ bài hé zhǎng ér qù jiāo shī jiā
敬、 尊 重 赞 叹， 右 绕 礼 拜 合 掌 而 去。 憍 尸 迦，

shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngyīngzuò shì niàn jīn cǐ sānqiān dà
是善男子、善女人等应作是念：‘今此三千大
qiānguó tǔ jí yú shí fāng wú biān shì jiè yī qiè tiān lóngguǎngshuō nǎi
千国土及余十方无边世界，一切天、龙广说乃
zhì rén fēi rén dēngcháng lái zhì cǐ guān lǐ dú sòng wǒ suǒ shū xiě
至人非人等常来至此，观礼、读诵我所书写
shènsēn bō rě bō luó mì duō gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn
甚深般若波罗蜜多，供养恭敬、尊重赞叹，
yòurào lǐ bài hé zhǎng ér qù cǐ wǒ zé wéi yǐ shè fǎ shī zuò shì
右绕礼拜合掌而去，此我则为已设法施。’作是
niàn yǐ huān xǐ yǒngyuè lìng suǒ huò fú bèi fù zēngzhǎng
念已欢喜踊跃，令所获福倍复增长。

jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yóu cǐ sān
“**憍尸迦**，是善男子、善女人等，由此三
qiān dà qiānguó tǔ jí yú shí fāng wú biān shì jiè tiān lóng yào chā
千大千国土及余十方无边世界天、龙、药叉、
ā sù luò dēngcháng suí yōng hù bù wéi yī qiè rén fēi rén dēng zhī suǒ
阿素洛等常随拥护，不为一切人非人等之所
nǎo hài wéi chū sù shì dìng è yè yīn xiàn zài yīng shú huò zhuǎn zhòng è
恼害，唯除宿世定恶业因现在应熟，或转重恶
xiàn shì qīngshòu jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yóu
现世轻受。**憍尸迦**，是善男子、善女人等，由
cǐ bō rě bō luó mì duō shènsēn jīng diǎn dà wēi shén lì huò rú shì
此般若波罗蜜多甚深经典大威神力，获如是
dēngxiàn shì zhǒngzhǒng gōng dé shèng lì wèi zhū tiān dēng yǐ fā wú
等现世种种功德胜利，谓诸天等已发无
shàng pú tí xīn zhě huò yī fó fǎ yǐ dé shū shèng lì lè shì zhě jìng
上菩提心者，或依佛法已得殊胜胜利乐事者，敬
zhòng fǎ gù cháng suí shǒu hù zēng qí shì lì hé yǐ gù jiāo shī jiā
重法故常随守护增其势力。何以故？**憍尸迦**，
shì shànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yǐ fā wú shàng zhèng dēng jué xīn
是善男子、善女人等已发无上正等觉心，
héng wèi jiù bá zhū yǒu qíng gù héng wèi chéng shú zhū yǒu qíng gù héng
恒为救拔诸有情故，恒为成熟诸有情故，恒
wèi bù shě zhū yǒu qíng gù héng wèi lì lè zhū yǒu qíng gù bǐ zhū tiān
为不舍诸有情故，恒为利乐诸有情故。彼诸天
děng yì fù rú shì yóu cǐ yīn yuán cháng lái yōng hù lìng zhū zāi hèng
等亦复如是，由此因缘常来拥护，令诸灾横

bù néng qīn nǎo
不能侵恼。”

大般若波罗蜜多经卷第五百二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi sān
大般若波罗蜜多经卷第五百三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn chēng yáng gōng dé pǐn dì liù zhī èr
第三分 称 扬 功 德 品 第 六 之 二

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn shì shànnán zǐ
尔时，天帝释白佛言：“世尊！是善男子、
shàn nǚ rén děng yǐ hé yàn zhī yǒu cǐ sān qiān dà qiāngúo tǔ jí yú shí
善女人等，以何验知有此三千大千国土及余十
fāng wú biān shì jiè tiān lóng yào chā ā sù luò děng lái zhì qí chù
方无边世界天、龙、药叉、阿素洛等来至其处，
guān lǐ dú sòng bǐ suǒ shū chí shèn shēn bō rě bō luó mì duō gòng
观礼、读诵彼所书持甚深般若波罗蜜多，供
yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn hé zhǎng yòu rào huān xǐ hù niàn
养恭敬、尊重赞叹，合掌右绕、欢喜护念？”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán shì shànnán zǐ shàn nǚ rén
尔时，佛告天帝释言：“是善男子、善女人
děng ruò jiàn bō rě bō luó mì duō shèn shēn jīng diǎn suǒ zài zhī chù yǒu
等，若见般若波罗蜜多甚深经典所在之处有
miào guāng míng huò wén qí chù yì xiāng fēn yù huò fù wén yǒu wēi xì
妙光明，或闻其处异香氛郁，或复闻有微细
yuè yīn dāng zhī ěr shí yǒu dà shén lì wēi dé chì shèng zhū tiān lóng děng
乐音，当知尔时有大神力威德炽盛诸天、龙等
lái zhì qí chù guān lǐ dú sòng bǐ suǒ shū chí shèn shēn bō rě bō luó
来至其处，观礼、读诵彼所书持甚深般若波罗
mì duō gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn hé zhǎng yòu rào huān
蜜多，供养恭敬、尊重赞叹，合掌右绕、欢
xǐ hù niàn
喜护念。

fù cì jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng xiū
“复次，憍尸迦，是善男子、善女人等修
xiān jìng xíng yán lì qí chù zhì xīn gòng yǎng shèn shēn bō rě bō luó mì
鲜净行严丽其处，至心供养甚深般若波罗蜜

duō dāng zhī ěr shí yǒu dà shén lì wēi dé chì shèng zhū tiān lóng děng
多，当知尔时有大神力威德炽盛诸天、龙等
lái zhì qí chù guān lǐ dú sòng bǐ suǒ shū chí shèn shēn bō rě bō luó
来至其处，观礼、读诵彼所书持甚深般若波罗
mì duō gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn hé zhǎng yòu rào huān
蜜多，供养恭敬、尊重赞叹，合掌右绕、欢
xǐ hù niàn
喜护念。

jiāo shī jiā suí yǒu rú shì jù dà shén lì wēi dé chì shèng zhū
“僬尸迦，随有如是具大神力威德炽盛诸
tiān lóng děng lái zhì qí chù cǐ zhōng suǒ yǒu è guǐ xié shén jīng bù
天、龙等来至其处，此中所有恶鬼、邪神惊怖
tuì sǎn wú gǎn zhù zhě yóu cǐ yīn yuán shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén
退散无敢住者。由此因缘，是善男子、善女人
děng xīn biàn guǎng dà qǐ jìng shèng jiě suǒ xiū shàn yè bèi fù zēng míng
等心便广大起净胜解，所修善业倍复增明，
zhū yǒu suǒ wéi jiē wú zhàng ài
诸有所为皆无障碍。

yǐ shì gù jiāo shī jiā shèn shēn bō rě bō luó mì duō suí suǒ
“以是故，僬尸迦，甚深般若波罗蜜多随所
zài chù yīng dāng zhōu wéi chú qù fèn huī sǎo shì tú zhì xiāng shuǐ
在处，应当周匝除去粪秽，扫拭、涂治、香水
sàn sǎ fū shè bǎo zuò ér ān zhì zhī shāo xiāng sǎn huā zhāng shī
散洒，敷设宝座而安置之；烧香、散华、张施
xiǎn gài bǎo chuáng fān duó jiàn shì qí zhōng zhòng miào zhēn qí
幃盖，宝幢、幡铎间饰其中，众妙、珍奇、
jīn yín bǎo qì yī fú yīng luò jì yuè dēng míng zhǒng zhǒng
金银宝器、衣服、璎珞、伎乐、灯明，种种
zá cǎi zhuāng yán qí chù ruò néng rú shì gòng yǎng bō rě bō luó mì duō
杂彩庄严其处。若能如是供养般若波罗蜜多
shèn shēn jīng diǎn biàn yǒu wú liàng jù dà shén lì wēi dé chì shèng zhū tiān
甚深经典，便有无量具大神力威德炽盛诸天、
lóng děng lái zhì qí chù guān lǐ dú sòng bǐ suǒ shū chí shèn shēn bō rě
龙等来至其处，观礼、读诵彼所书持甚深般若
bō luó mì duō gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn hé zhǎng yòu rào
波罗蜜多，供养恭敬、尊重赞叹，合掌右绕、
huān xǐ hù niàn
欢喜护念。

fù cì jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděngruò
“复次，憍尸迦，是善男子、善女人等若

néng rú shì gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shèns hēn bō rě bō luó
能如是供养恭敬、尊重赞叹甚深般若波罗

mì duō jué dīngdāng dé shēn xīn wú juàn shēn xīn ān lè shēn xīn tiáo
蜜多，决定当得身心无倦、身心安乐、身心调

róu shēn xīn qīng lì xì xīn bō rě bō luó mì duō yè qǐn xī shí wú
柔、身心轻利。系心般若波罗蜜多，夜寢息时无

zhū è mèngwéi dé shàn mèng wèijiàn rú lái yīng zhèngděng jué shēn
诸恶梦唯得善梦，谓见如来、应、正等觉身

zhēn jīn sè xiàng hǎozhuāng yán fàng dà guāng míng pǔ zhào yī qiè shēng
真金色相好庄严，放大光明普照一切，声

wén pú sà qián hòu wéi rào shēn chǔ zhòng zhōng wén fó wèi shuō bù
闻、菩萨前后围绕，身处众中，闻佛为说布

shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō nǎi
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多乃

zhì wú shàng zhèngděng pú tí xiāng yìng zhī fǎ fù wén fēn bié bù shī
至无上正等菩提相应之法，复闻分别布施、

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wú
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多乃至无

shàng zhèngděng pú tí xiāng yìng zhī yì huò yú mèng zhōng jiàn pú tí shù
上正等菩提相应之义。或于梦中见菩提树，

qí liàng gāo guǎng zhòng bǎo zhuāng yán yǒu pú sà mó hē sà wǎng yì qí
其量高广众宝庄严，有菩萨摩诃萨往诣其

xià jié jiā fū zuò zhèng dé wú shàng zhèngděng pú tí zhuàn miào fǎ
下结跏趺坐，证得无上正等菩提，转妙法

lún dù yǒu qíng zhòng huò yú mèng zhōng jiàn yǒu wú liàng bǎi qiān jù zhī
轮度有情众。或于梦中见有无量百千俱胝

nà yǔ duō shù dà pú sà zhòng lùn yì jué zé zhǒng zhǒng fǎ yì wèi
那庾多数大菩萨众，论议决择种种法义，谓

yīng rú shì chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ xiū pú sà xíng xiáng fú mó
应如是成熟有情、严净佛土，修菩萨行降伏魔

jūn duàn fán nǎo xí qù zhèng dé wú shàng zhèngděng pú tí huò fù mèng
军，断烦恼习趣证无上正等菩提。或复梦

zhōng jiàn shí fāng jiè gè yǒu wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō fó yì
中见十方界各有无量百千俱胝那庾多佛，亦

wén qí shēng wèi mǒu shì jiè yǒu mǒu rú lái yīng zhèngděng jué
闻其声，谓某世界有某如来、应、正等觉，

ruò gān bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō pú sà mó hē sà shēng wén dì zǐ gōng
若千百千俱胝那庾多菩萨摩诃萨声闻弟子恭
jìng wéi rào shuō rú shì fǎ huò fù mèng zhōng jiàn shí fāng jiè gè yǒu wú
敬围绕说如是法。或复梦中见十方界各有无
liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō fó rù bō niè pán bǐ yī yī fó bō niè
量百千俱胝那庾多佛入般涅槃，彼一一佛般涅
pán hòu gè yǒu shī zhǔ wèi gòng yǎng fó shè lì luó gù yǐ miào qī bǎo
槃后，各有施主为供养佛设利罗故，以妙七宝
gè qǐ wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō shù dà sū dǔ bō fù yú yī
各起无量百千俱胝那庾多数大窞堵波，复于一
yī sū dǔ bō suǒ gè yǐ wú liàng shàng miào huā fán tú sǎn děng xiāng
一窞堵波所，各以无量上妙华鬘、涂散等香、
yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào zhēn qí jì
衣服、瓔珞、宝幢、幡盖、众妙、珍奇、伎
yuè dēng míng jīng wú liàng jié gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
乐、灯明，经无量劫供养恭敬、尊重赞叹。

jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiàn rú shì lèi
“僬尸迦，是善男子、善女人等见如是类

zhū shàn mèng xiàng ruò shuì ruò jué shēn xīn ān lè zhū tiān shén děng yì
诸善梦相，若睡若觉身心安乐，诸天神等益
qí jīng qì lìng bǐ zì jué shēn tǐ qīng biàn yóu cǐ yīn yuán bù duō
其精气，令彼自觉身体轻便。由此因缘，不多
tān zhuó yǐn shí yī yào yī fú wò jù yú sì gòng yǎng qí xīn
贪著饮食、医药、衣服、卧具，于四供养其心
qīng wēi rú yú qié shī rù shèng miào dìng yóu bǐ dìng lì zī rùn shēn xīn
轻微，如瑜伽师入胜妙定，由彼定力滋润身心，
cóng dìng chū yǐ suī yù měi shàn ér xīn qīng wēi cǐ yì rú shì hé yǐ
从定出已虽遇美饍而心轻微，此亦如是。何以
gù jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yóu cǐ sān qiān
故？僬尸迦，是善男子、善女人等，由此三千
dà qiān guó tǔ jí yú shí fāng wú biān shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèng
大千国土及余十方无边世界，一切如来应正
děng jué shēng wén pú sà tiān lóng yào chā ā sù luò děng
等觉、声闻、菩萨、天、龙、药叉、阿素洛等
jù dà shén lì shèng wēi dé zhě cí bēi hù niàn yǐ miào jīng qì míng zhù
具大神力胜威德者慈悲护念，以妙精气冥注
shēn xīn lìng qí zhì yǒng tǐ chōng shèng gù
身心，令其志勇体充盛故。

jiāo shī jiā ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù dé rú
“**憍尸迦，若善男子、善女人等，欲得如**
shì xiàn zài zhǒngzhǒnggōng dé shèng lì yīng fā yī qiè zhì zhì xīn yǐ
是现在种种功德胜利，应发一切智智心，以
wú suǒ dé wéifāngbiàn yú cǐ bō rě bō luó mì duōshèshēnjīng diǎn
无所得为方便，于此般若波罗蜜多甚深经典，
zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi
至心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、
shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
书写、解说、广令流布。

jiāo shī jiā ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děng suī yú bō
“**憍尸迦，若善男子、善女人等，虽于般**
rě bō luó mì duōshèshēnjīng diǎn bù néng tīngwén shòu chí dú sòng
若波罗蜜多甚深经典，不能听闻、受持、读诵、
jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi guǎng wèi yǒu qíng xuān shuō liú bù ér
精勤修学、如理思惟，广为有情宣说流布，而
dàn shū xiě zhòng bǎo yán shì fù chí wú liàng shàng miào huā mǎn nǎi zhì
但书写众宝严饰，复持无量上妙华鬘乃至
dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn yì dé rú qián suǒ shuō
灯明供养恭敬、尊重赞叹，亦得如前所说
zhǒngzhǒnggōng dé shèng lì hé yǐ gù jiāo shī jiā shì shànnán zǐ
种种功德胜利。何以故？憍尸迦，是善男子、
shàn nǚ rén děng néng guǎng lì wú liàng wú biān zhū yǒu qíng gù
善女人等，能广利乐无量无边诸有情故。

fù cì jiāo shī jiā ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ
“**复次，憍尸迦，若善男子、善女人等以**
yīng yī qiè zhì zhì xīn yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yú cǐ bō rě bō
应一切智智心，用无所得为方便，于此般若波
luó mì duōshèshēnjīng diǎn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng
罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、读诵、精
qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，
fù chí zhǒngzhǒngshàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng ér wéi gòng yǎng
复持种种上妙华鬘乃至灯明而为供养。
shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng suǒ huò fú jù wú liàng wú biān shèng
是善男子、善女人等所获福聚无量无边，胜
yú yǒu qíng jìn qí xíng shòu yǐ wú liàng zhǒngshàng miào yǐn shí yī fú
余有情尽其形寿，以无量种上妙饮食、衣服、

wò jù yī yào zī yuán gòngyǎng shí fāng yī qiè shì jiè zhū fó pú sà
卧具、医药资缘，供养十方一切世界诸佛菩萨
jí shēngwénzhòng yì shèng shí fāng fó jí dì zǐ bō niè pán hòu yǒu
及声闻众，亦胜十方佛及弟子般涅槃后，有
wèi gòngyǎng shè lì luó gù yǐ miào qī bǎo qǐ sū dǔ bō gāo guǎng yán
为供养设利罗故，以妙七宝起窳堵波高广严
lì fù yǐ wú liàng tiān miào huā fán nǎi zhì dēng míng jìn qí xíng shòu
丽，复以无量天妙华鬘乃至灯明，尽其形寿
gòngyǎng gōng jìng zūnzhòng zàn tàn hé yǐ gù jiāo shī jiā shí fāng
供养恭敬、尊重赞叹。何以故？憍尸迦，十方
zhū fó jí dì zǐ zhòng jiē yīn rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō ér
诸佛及弟子众，皆因如是甚深般若波罗蜜多而
shēngzhǎng gù
生长故。”

dì sān fēn fó shè lì luó pǐn dì qī 第三分佛设利罗品第七

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā jiǎ shǐ chōng mǎn
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，假使充满
cǐ shàn bù zhōu fó shè lì luó yǐ wéi yī fèn yǒu shū bō rě bō luó mì
此赡部洲佛设利罗以为一分，有书般若波罗蜜
duō shēn shēn jīng diǎn fù wéi yī fèn cǐ èr fèn zhōng rǔ qǔ hé zhě
多甚深经典复为二分，此二分中汝取何者？”

tiān dì shì yán wǒ yì nìng qǔ shēn shēn bō rě bō luó mì duō
天帝释言：“我意宁取甚深般若波罗蜜多。
suǒ yǐ zhě hé wǒ yú zhū fó shè lì luó suǒ fēi bú xìn yào gòngyǎng
所以者何？我于诸佛设利罗所非不信乐、供养
gōng jìng zūnzhòng zàn tàn rán zhū fó shēn jí shè lì luó jiē yīn bō
恭敬、尊重赞叹，然诸佛身及设利罗，皆因般
rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn ér chū shēng gù jiē yóu bō rě bō
若波罗蜜多甚深经典而出生故，皆由般若波
luó mì duō gōng dé shì lì suǒ xūn xiū gù nǎi wéi yī qiè shì jiān tiān rén
罗蜜多功德势力所熏修故，乃为一切世间天、人、
ā sù luò děng gòngyǎng gōng jìng zūnzhòng zàn tàn
阿素洛等供养恭敬、尊重赞叹。”

shí shè lì zǐ wèi dì shì yán jiāo shī jiā shēn shēn bō rě
时，舍利子谓天帝释言：“憍尸迦，甚深般若

bō luó mì duō wú sè wú jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi wú xiàng
波罗蜜多，无色、不见、无对、一相，所谓无相，
wú xiàng zhī fǎ jì bù kě qǔ rǔ yún hé qǔ hé yǐ gù jiāo shī
无相之法既不可取，汝云何取？何以故？憍尸
jiā shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú qǔ wú shě wú zēng wú jiǎn
迦，甚深般若波罗蜜多无取无舍、无增无减、
wú jù wú sǎn wú yì wú sǔn wú rǎn wú jìng bù yǔ zhū fó pú
无聚无散、无益无损、无染无净，不与诸佛、菩
sà dú jué shēngwén zhī fǎ bú qì yú fū yì shēng zhī fǎ bù
萨、独觉、声闻之法，不弃愚夫异生之法，不
yǔ wú wéi jiè bú qì yǒuwéi jiè bù yǔ zhū kōng bú qì zhū yǒu
与无为界，不弃有为界，不与诸空，不弃诸有，
bù yǔ bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bú qì yī qiè zá rǎn zhī
不与波罗蜜多乃至一切相智，不弃一切杂染之
fǎ 。”
法。”

ěr shí tiān dì shì bào shè lì zǐ yán rú shì rú shì chéng
尔时，天帝释报舍利子言：“如是！如是！诚
rú suǒ shuō dà dé ruò rú shí zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duō
如所说。大德！若如实知甚深般若波罗蜜多，
wú sè wú jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi wú xiàng wú qǔ wú
无色、不见、无对、一相，所谓无相，无取无
shě nǎi zhì bù yǔ yī qiè xiàng zhì bú qì yī qiè zá rǎn zhī fǎ shì wéi
舍乃至不与一切相智，不弃一切杂染之法，是为
zhēn qǔ shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì zhēn xiū xíngshēnshēn bō rě
真取甚深般若波罗蜜多，亦真修行甚深般若
bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn
波罗蜜多。所以者何？般若、静虑、精进、安忍、
jìng jiè bù shī bō luó mì duō bù suí èr xíng wú èr xiàng gù
净戒、布施波罗蜜多不随二行，无二相故。”

ěr shí fó zàn tiān dì shì yán shàn zāi shàn zāi rú rǔ
尔时，佛赞天帝释言：“善哉！善哉！如汝
suǒ shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō bù
所说。甚深般若波罗蜜多乃至布施波罗蜜多不
suí èr xíng wú èr xiàng gù jiāo shī jiā zhū yǒu yù lìng shēnshēn bō
随二行，无二相故。憍尸迦，诸有欲令甚深般
rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō yǒu èr xiàng zhě zé wéi
若波罗蜜多乃至布施波罗蜜多有二相者，则为

yù lìngzhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè yì yǒu èr xiàng hé yǐ gù jiāo
欲令真如乃至不思議界亦有二相。何以故？憍
shī jiā shēnshēn bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō yǔ
尸迦，甚深般若波罗蜜多乃至布施波罗蜜多，与
zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè jiē wú èr wú èr fēn gù
真如乃至不思議界皆无二、无二分故。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shēnshēn bō rě bō luó mì duō
时，天帝释复白佛言：“甚深般若波罗蜜多，
shì jiāntiān rén ā sù luò děng jiē yīng zhì chéng lǐ bài yòurào gòng
世间天、人、阿素洛等皆应至诚礼拜右绕，供
yǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn suǒ yǐ zhě hé yī qiè pú sà mó hē
养恭敬、尊重赞叹。所以者何？一切菩萨摩诃
sà zhòng jiē yú bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué zhèng dé wú shàng
萨众皆于般若波罗蜜多，精勤修学证得无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

shì zūn rú wǒ zuò zài sān shí sān tiānshàn fǎ diànzhōngtiān dì
“世尊！如我坐在三十三天善法殿中天帝
zuòshàng wèizhūtiānzhòngxuānshuōzhèng fǎ shí yǒu wú liàngzhūtiān zǐ
座上，为诸天众宣说正法时，有无量诸天子
děng lái zhì wǒ suǒ tīng wǒ suǒ shuō gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn
等来至我所听我所说，供养恭敬、尊重赞叹，
yòurào lǐ bài hé zhǎng ér qù wǒ ruò bú zài bǐ fǎ zuò shí zhūtiān zǐ
右绕礼拜合掌而去。我若不在彼法座时，诸天子
děng yì lái qí chù suī bú jiàn wǒ rú wǒ zài shí gōngjìng gòngyǎng
等亦来其处，虽不见我，如我在时恭敬供养，
xiányán cǐ chù shì tiān dì shì wèizhūtiānděngshuō fǎ zhī zuò wǒ děng
咸言：‘此处是天帝释为诸天等说法之座，我等
jiē yīng rú tiānzhǔ zài gòngyǎngyòurào lǐ bài ér qù shì zūn rú
皆应如天主在，供养右绕礼拜而去。’世尊！如
shì bō rě bō luó mì duō ruò yǒu shū xiě shòu chí dú sòng guǎng
是般若波罗蜜多，若有书写、受持、读诵、广
wèiyǒuqíngxuānshuō liú bù dāng zhī shì chùhéngyǒu cǐ tǔ bìng yú shí
为有情宣说流布，当知是处恒有此土并余十
fāng wú biān shì jiè wú liàng wú shù tiān lóng yào chā ā sù luò děng
方无边世界无量无数天、龙、药叉、阿素洛等
jiē lái jí huì shè wú shuō zhě jìngzhòng fǎ gù yì yú shì chùgòng
皆来集会。设无说者，敬重法故，亦于是处供

yǎngōngjìng zūnzhòngzàntàn lǐ bài ér qù hé yǐ gù yī qiè
养恭敬、尊重赞叹，礼拜而去。何以故？一切
rú lái yīng zhèngděngjué jí zhū pú sà mó hē sà zhòng dú jué
如来、应、正等觉及诸菩萨摩诃萨众、独觉、
shēngwén yī qiè yǒuqíngsuǒyǒu lè jù jiē yī bō rě bō luó mì duō
声闻、一切有情所有乐具，皆依般若波罗蜜多
ér dé yǒu gù fó shè lì luó yì yóu bō rě bō luó mì duōgōng dé xūn
而得有故。佛设利罗，亦由般若波罗蜜多功德熏
xiū shòugòngyǎng gù
修受供养故。

shì zūn shēnshēn bō rě bō luó mì duō yǔ zhū pú sà mó hē
“世尊！甚深般若波罗蜜多，与诸菩萨摩诃
sà xíng jí suǒzhèng dé yī qiè zhì zhì wéi yīn wéiyuán wéisuǒ yī zhǐ
萨行及所证得一切智智为因为缘，为所依止，
wéinéng yǐn fā shì gù wǒ shuō jiǎ shǐ chōngmǎn cǐ shàn bù zhōu fó
为能引发，是故我说：假使充满此赡部洲佛
shè lì luó yǐ wéi yī fèn yǒushū bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn
设利罗以为一分，有书般若波罗蜜多甚深经典
fù wéi yī fèn cǐ èr fènzhōng wǒ yì nìng qǔ shēnshēn bō rě bō luó mì
复为一分，此二分中我意宁取甚深般若波罗蜜
duō
多。

shì zūn wǒ ruò yú cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō shòu
“世尊！我若于此甚深般若波罗蜜多，受
chí dú sòng zhèng yì niàn shí xīn qì fǎ gù dōu bú jiànyǒuzhū
持、读诵、正忆念时，心契法故，都不见有诸
bù wèixiàng suǒ yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú xiàng
怖畏相。所以者何？甚深般若波罗蜜多无相
wú zhuàng wú yán wú shuō yóushēn bō rě bō luó mì duō wú xiàng wú
无状无言无说。由深般若波罗蜜多无相无
zhuàng wú yán wú shuō jìng lǜ děng wǔ bō luó mì duōguǎngshuō nǎi zhì
状无言无说，静虑等五波罗蜜多广说乃至
yī qiè xiàng zhì yì wú xiàng wú zhuàng wú yán wú shuō shì zūn ruò shēn
一切相智亦无相无状无言无说。世尊！若深
bō rě bō luó mì duōyǒuxiàngyǒuzhuàngyǒuyányǒushuō fēi wú xiàng
般若波罗蜜多有相有状有言有说，非无相
zhuàng jí yánshuōzhě bú yìng rú lái yīng zhèngděngjué zhī yī
状及言说者，不应如来、应、正等觉，知一

qiè fǎ wú xiàng wú zhuàng wú yán wú shuō zhèng dé wú shàngzhèngděng
切法无相无状无言无说，证得无上正等

pú tí wèi zhū yǒu qíng shuō yī qiè fǎ wú xiàng wú zhuàng wú yán wú shuō
菩提，为诸有情说一切法无相无状无言无说。

shì zūn yóu shēn bō rě bō luó mì duō wú xiàng wú zhuàng wú yán wú shuō
世尊！由深般若波罗蜜多无相无状无言无说，

fēi yǒu xiàng zhuàng jí yǒu yán shuō shì gù rú lái yīng zhèngděng jué
非有相状及有言说，是故如来、应、正等觉，

zhī yī qiè fǎ wú xiàng wú zhuàng wú yán wú shuō zhèng dé wú shàng
知一切法无相无状无言无说，证得无上

zhèngděng pú tí wèi zhū yǒu qíng shuō yī qiè fǎ wú xiàng wú zhuàng wú
正等菩提，为诸有情说一切法无相无状无

yán wú shuō
言无说。

shì zūn shì gù bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn yīng
“世尊！是故般若波罗蜜多甚深经典，应

shòu yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng yǐ wú liàng zhǒng shàng
受一切世间天、人、阿素洛等，以无量种上

miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn shì
妙华鬘乃至灯明供养恭敬、尊重赞叹。世

zūn ruò yǒu yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén
尊！若有于此甚深般若波罗蜜多，至心听闻、

shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō
受持、读诵、精勤修学、如理思惟、书写、解说、

guǎng lìng liú bù fù yǐ wú liàng shàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng gòng
广令流布，复以无量上妙华鬘乃至灯明供

yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn jué dìng bù fù duò zhū è qù biān bǐ
养恭敬、尊重赞叹，决定不复堕诸恶趣、边鄙、

dá xù miè lì chē zhōng bú duò shēng wén dú jué děng dì bì
达絮、蔑戾车中，不堕声闻、独觉等地，必

qù wú shàng zhèngděng pú tí cháng jiàn zhū fó héng wén zhèng fǎ
趣无上正等菩提，常见诸佛、恒闻正法、

bù lí shàn yǒu yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng cóng yī fó guó zhì
不离善友，严净佛土、成熟有情，从一佛国至

yī fó guó yǐ wú liàng zhǒng shàng miào gòng jù gòng yǎng gōng jìng
一佛国，以无量种上妙供具，供养恭敬、

zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn jí zhū pú sà mó hē sà zhòng
尊重赞叹诸佛世尊及诸菩萨摩诃萨众。

fù cì shì zūn jiǎ shǐ chōngmǎnsānqiān shì jiè fó shè lì
“复次，世尊！假使充满三千世界佛设利
luó yǐ wéi yī fèn yǒushū bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīngdiǎn fù wéi
罗以为一分，有书般若波罗蜜多甚深经典复为
yī fèn cǐ èr fènzhōng wǒ yì nìng qǔ shēnshēn bō rě bō luó mì duō
一分，此二分中我意宁取甚深般若波罗蜜多。
hé yǐ gù yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué jí sānqiān jiè fó shè
何以故？一切如来、应、正等觉及三千界佛设
lì luó jiē cóng bō rě bō luó mì duō ér chūshēng gù yòusānqiān jiè
利罗，皆从般若波罗蜜多而出生故；又三千界
fó shè lì luó jiē yóu bō rě bō luó mì duōgōng dé shì lì suǒ xūn xiū
佛设利罗，皆由般若波罗蜜多功德势力所熏修
gù dé zhūtiān rén ā sù luò děnggòngyǎnggōngjìng zūnzhòng
故，得诸天、人、阿素洛等供养恭敬、尊重
zàn tàn yóu cǐ yīn yuán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng gòngyǎng
赞叹。由此因缘，若善男子、善女人等，供养
gōngjìng zūnzhòngzàn tàn fó shè lì luó jué dìng bù shēngzhūxiǎn è qù
恭敬、尊重赞叹佛设利罗，决定不生诸险恶趣，
chángshēngshàn qù shòuzhū fù lè suí xīn suǒyuànchéngsānshèng fǎ
常生善趣受诸富乐，随心所愿乘三乘法，
bì jìng zhèng dé sānshèng niè pán
毕竟证得三乘涅槃。

fù cì shì zūn zhūshànánán zǐ shàn nǚ rén děng ruò jiàn
“复次，世尊！诸善男子、善女人等若见
rú lái yīng zhèngděngjué ruò jiàn bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng
如来、应、正等觉，若见般若波罗蜜多甚深经
diǎn cǐ èr gōng dé píngděng wú yì hé yǐ gù shēnshēn bō rě bō
典，此二功德平等无异。何以故？甚深般若波
luó mì duō yǔ zhū rú lái yīng zhèngděngjué píngděng wú èr wú èr
罗蜜多与诸如来、应、正等觉平等无二、无二
fēn gù
分故。

fù cì shì zūn ruò yǒu rú lái yīng zhèngděngjué zhù
“复次，世尊！若有如来、应、正等觉住
sān shì dǎo wèi zhū yǒu qíng xuān shuō zhèng fǎ suǒ wèi qì jīng nǎi zhì lùn
三示导，为诸有情宣说正法，所谓契经乃至论
yì ruò shànánán zǐ shàn nǚ rén děng yú shēn bō rě bō luó mì duō
议，若善男子、善女人等于深般若波罗蜜多，

shòu chí dú sòng guǎng wèi tā shuō cǐ èr gōng dé píngděng wú yì
受持、读诵、广为他说，此二功德平等无异。

hé yǐ gù ruò bǐ rú lái yīng zhèngděng jué ruò sān shì dǎo
何以故？若彼如来、应、正等觉，若三示导，

ruò suǒ xuānshuō shí èr fēn jiào jiē yī bō rě bō luó mì duō ér chū
若所宣说十二分教，皆依般若波罗蜜多而出

shēng gù
生故。

fù cì shì zūn ruò shí fāng jiè rú jìng qié shā zhū fó shì zūn
“复次，世尊！若十方界如殑伽沙诸佛世尊

zhù sān shì dǎo wèi zhū yǒu qíng xuānshuō zhèng fǎ suǒ wèi qì jīng nǎi zhì
住三示导，为诸有情宣说正法，所谓契经乃至

lùn yì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú shēn bō rě bō luó mì duō
论议，若善男子、善女人等于深般若波罗蜜多，

shòu chí dú sòng guǎng wèi tā shuō cǐ èr gōng dé píngděng wú yì
受持、读诵、广为他说。此二功德平等无异。

hé yǐ gù ruò shí fāng jiè rú jìng qié shā zhū fó shì zūn ruò sān shì
何以故？若十方界如殑伽沙诸佛世尊，若三示

dǎo ruò suǒ xuānshuō shí èr fēn jiào jiē yī bō rě bō luó mì duō ér
导，若所宣说十二分教，皆依般若波罗蜜多而

chūshēng gù
出生故。

fù cì shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ wú
“复次，世尊！若善男子、善女人等以无

liàngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòngyǎnggōngjìng zūn
量种上妙华鬘乃至灯明，供养恭敬、尊

zhòngzàn tàn shí fāng shì jiè rú jìng qié shā zhū fó shì zūn yǒu shàn nán zǐ
重赞叹十方世界如殑伽沙诸佛世尊；有善男子、

shàn nǚ rén děng shū chí bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng diǎn fù yǐ
善女人等，书持般若波罗蜜多甚深经典，复以

zhǒngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòngyǎnggōngjìng zūn
种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬、尊

zhòngzàn tàn cǐ èr gōng dé píngděng wú yì hé yǐ gù zhū fó shì
重赞叹。此二功德平等无异。何以故？诸佛世

zūn jiē yī bō rě bō luó mì duō ér chūshēng gù
尊皆依般若波罗蜜多而出生故。

fù cì shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú shēn
“复次，世尊！若善男子、善女人等于深

bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín
般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、精勤
xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù bǐ
修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，彼
yú dāng lái bú duò dì yù páng shēng guǐ jiè bú duò shēng wén jí
于当来不堕地狱、旁¹¹生、鬼界，不堕声闻及
dú jué dì hé yǐ gù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jué dìng dāng
独觉地。何以故？是善男子、善女人等决定当
zhù bú tuì zhuǎn dì yuǎn lí yī qiè zāi hèng jí yì shuāi nǎo
住不退转地，远离一切灾横、疾疫、衰恼、
bù wèi rú fù zhài rén bù wèi zhài zhǔ jí biàn qīn jìn fèng shì guó wáng
怖畏。如负责人怖畏债主，即便亲近奉事国王，
yī wáng shì lì dé miǎn bù wèi wáng yù bō rě bō luó mì duō bǐ fù
依王势力得免怖畏。王喻般若波罗蜜多，彼负
zhài rén yù shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yī shì bō rě bō luó mì duō
债人喻善男子、善女人等，依恃般若波罗蜜多
dé lí yī qiè shuāi nǎo bù wèi shì zūn pì rú yǒu rén yī fù wáng gù
得离一切衰恼怖畏。世尊！譬如有人依附王故，
wáng shè shòu gù wéi zhū shì rén gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
王摄受故，为诸世人供养恭敬、尊重赞叹；
fó shè lì luó yì fù rú shì yóu shēn bō rě bō luó mì duō suǒ xūn xiū
佛设利罗亦复如是，由深般若波罗蜜多所熏修
gù wéi zhū tiān rén ā sù luò děng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng
故，为诸天、人、阿素洛等供养恭敬、尊重
zàn tàn wáng yù bō rě bō luó mì duō fó shè lì luó yù yī wáng zhě
赞叹。王喻般若波罗蜜多，佛设利罗喻依王者。

shì zūn zhū fó suǒ dé yī qiè zhì zhì yì yī bō rě bō luó
“世尊！诸佛所得一切智智，亦依般若波罗

mì duō ér dé chéng jiù shì gù wǒ shuō jiǎ shǐ chōng mǎn cǐ sān qiān jiè
蜜多而得成就，是故我说假使充满此三千界
fó shè lì luó yǐ wéi yī fèn yǒu shū bō rě bō luó mì duō shēn jīng
佛设利罗以为一分，有书般若波罗蜜多甚深经
diǎn fù wéi yī fèn cǐ èr fèn zhōng wǒ yì nǐng qǔ shēn shēn bō rě bō
典复为二分，此二分中我意宁取甚深般若波
luó mì duō hé yǐ gù fó shè lì luó jiān yú jīn gāng jù zhǒng zhǒng
罗蜜多。何以故？佛设利罗坚踰金刚具种种

¹¹ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

sè sān shí èr xiàng bā shí suí hǎo suǒ zhuāng yán shēn rú lái shí lì
色，三十二相八十随好所庄严身，如来十力
guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jiē yóu bō rě bō luó mì duō ér chéng
广说乃至一切相智，皆由般若波罗蜜多而成
bàn gù bù shī děng wǔ bō luó mì duō jiē yóu bō rě bō luó mì duō
办故。布施等五波罗蜜多，皆由般若波罗蜜多
míng dào bǐ àn hé yǐ gù ruò wú bō rě bō luó mì duō shī děng
名到彼岸。何以故？若无般若波罗蜜多，施等
bù néng dào bǐ àn gù
不能到彼岸故。

fù cì shì zūn ruò cǐ sān qiān dà qiān shì jiè huò yú shì jiè
“复次，世尊！若此三千大千世界或余世界
suǒ yǒu wáng dū chéng yì jù luò qí zhōng ruò yǒu shòu chí dú
所有王都、城邑、聚落，其中若有受持、读
sòng shū xiě jiě shuō gòng yǎng gōng jìng shèn shēn bō rě bō luó mì
诵、书写、解说、供养恭敬甚深般若波罗蜜
duō shì chù yǒu qíng bù wéi yī qiè rén fēi rén děng zhī suǒ nǎo hài wéi
多，是处有情不为一切人、非人等之所恼害，唯
chú jué dìng è yè yīng shòu cǐ zhōng yǒu qíng jiàn cì xiū xué sān shèng
除决定恶业应受，此中有情渐次修学三乘
zhèng xíng suí qí suǒ yuàn nǎi zhì zhèng dé sān shèng niè pán
正行，随其所愿乃至证得三乘涅槃。

fù cì shì zūn shèn shēn bō rě bō luó mì duō yú sān qiān
“复次，世尊！甚深般若波罗蜜多于三千
jiè zuò dà ráo yì jù dà shén lì suí suǒ zài chù zé wéi yǒu fó zuò dà
界作大饶益具大神力，随所在处则为有佛作大
fó shì suǒ wèi lì lè yī qiè yǒu qíng shì zūn pì rú wú jià dà bǎo
佛事，所谓利乐一切有情。世尊！譬如无价大宝
shén zhū jù wú liàng zhǒng shèng miào wēi dé suí suǒ zhù chù yǒu cǐ shén
神珠，具无量种胜妙威德，随所住处有此神
zhū rén jí fēi rén zhōng wú nǎo hài shè yǒu nán zǐ huò fù nǚ rén
珠，人及非人终无恼害。设有男子或复女人，
wéi guǐ suǒ zhí shēn xīn kǔ nǎo ruò yǒu chí cǐ shén zhū shì zhī yóu zhū wēi
为鬼所执身心苦恼，若有持此神珠示之，由珠威
lì guǐ biàn shě qù zhū yǒu rè bìng huò fēng huò tán huò rè fēng tán
力鬼便舍去。诸有热病或风、或痰、或热风痰
hé jí wéi bìng ruò yǒu xì cǐ shén zhū zhuó shēn rú shì zhū bìng wú bù
合集为病，若有系此神珠著身，如是诸病无不

chú yù cǐ zhū zài àn néng zuò zhào míng rè shí néng liáng hán shí néng
除愈。此珠在暗能作照明，热时能凉、寒时能
nuǎn suí dì fāng suǒ yǒu cǐ shén zhū shí jié tiáo hé bù hán bú rè
暖，随地方所有此神珠，时节调和、不寒不热。
ruò dì fāng suǒ yǒu cǐ shén zhū shé xiē děng dú wú gǎn tíng zhǐ shè yǒu
若地方所有此神珠，蛇蝎等毒无敢停止。设有
nán zǐ huò fù nǚ rén wéi dú suǒ zhòng chǔ tòng nán rěn ruò yǒu chí cǐ
男子或复女人，为毒所中楚痛难忍，若有持此
shén zhū lìng jiàn zhū wēi shì gù dú jí xiāo miè ruò zhū yǒu qíng shēn yīng
神珠令见，珠威势故毒即消灭。若诸有情身婴¹²
lài jí è chuāng zhǒng pào mù xuàn yì děng yǎn bìng
痲疾、恶疮、肿疱、目眩、瞽等、眼病、
ěr bìng bí bìng shé bìng hóu bìng shēn bìng zhū zhī jié bìng
耳病、鼻病、舌病、喉病、身病、诸支¹³节病，
dài cǐ shén zhū zhòng bìng jiē yù ruò zhū chí zhǎo quán jǐng děng zhōng qí
带此神珠众病皆愈。若诸池沼泉井等中，其
shuǐ zhuó huì huò jiāng kū hé yǐ zhū tóu zhī shuǐ biàn yíng mǎn xiāng jié
水浊秽或将枯涸，以珠投之水便盈满，香洁
chéng jìng jù bā gōng dé ruò yǐ qīng huáng chì bái hóng zǐ bì lǜ zá qī
澄净具八功德；若以青黄赤白红紫碧绿杂绮
zhǒng zhǒng sè yī guǒ cǐ shén zhū tóu zhī yú shuǐ shuǐ suí yī cǎi zuò
种种色衣，裹此神珠投之于水，水随衣彩作
zhǒng zhǒng sè rú shì wú jià dà bǎo shén zhū wēi dé wú biān shuō bù
种种色。如是无价大宝神珠，威德无边说不
néng jìn ruò zhì xiāng qiè yì lìng qí qì jù zú chéng jiù wú biān wēi dé
能尽，若置箱篋亦令其器具足成就无边威德，
shè kōng xiāng qiè yóu céng zhì zhū qí qì réng wéi zhòng rén ài zhòng
设空箱篋由曾置珠，其器仍为众人爱重。”

jù shòu qìng xǐ wèn dì shì yán rú shì shén zhū wéi tiān dú yǒu
具寿庆喜问帝释言：“如是神珠为天独有，
rén yì yǒu yé
人亦有耶？”

tiān dì shì yán rén zhōng tiān shàng jù yǒu cǐ zhū ruò zài rén
天帝释言：“人中、天上俱有此珠，若在人
zhōng xíng xiǎo ér zhòng ruò zài tiān shàng xíng dà ér qīng yòu rén zhōng zhū
中形小而重，若在上形大而轻。又人中珠

¹² 大正藏：紫；永乐北藏及龙藏：婴

¹³ 大正藏：肢；永乐北藏及龙藏：支

xiàng bú jù zú zài tiānshàngzhě qí xiàngzhōuyuán tiānshàngshénzhū
相不具足，在天上者其相周圆，天上神珠
wēi dé shūshèng wú liàng bèi shù guò rén suǒ yǒu
威德殊胜无量倍数过人所有。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shēnshēn bō rě bō luó mì duō
时，天帝释复白佛言：“甚深般若波罗蜜多
yì fù rú shì wéizhòng dé běn néngmiè wú liàng è bú shàn fǎ suí
亦复如是，为众德本，能灭无量恶不善法，随
suǒ zài chù lìng zhū yǒuqíngshēn xīn kǔ nǎo jiē xī chúmiè rén fēi rén
所在处，令诸有情身心苦恼皆悉除灭，人、非人
děng bù néngwéi hài
等不能为害。

shì zūn suǒshuō wú jià dà bǎoshénzhū fēi dàn yù yú shēn
“世尊！所说无价大宝神珠，非但喻于甚
shēn bō rě bō luó mì duō yì yù rú lái yī qiè zhì zhì yì yù jìng lǜ
深般若波罗蜜多，亦喻如来一切智智，亦喻静虑
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō yì yù nèikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
乃至布施波罗蜜多，亦喻内空乃至无性自性空，
yì yù sì niànzhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì yù zhēn rú nǎi zhì
亦喻四念住乃至十八佛不共法，亦喻真如乃至
bù sī yì jiè yì yù wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng yì yù yī
不思議界，亦喻无忘失法、恒住舍性，亦喻一
qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì yù yī qiè tuó luó ní mén
切智、道相智、一切相智，亦喻一切陀罗尼门、
sān mó dì mén yì yù wú liàng wú biān fó fǎ hé yǐ gù rú shì
三摩地门，亦喻无量无边佛法。何以故？如是
gōng dé jiē yóu bō rě bō luó mì duō dà shénzhòuwáng zhī suǒ yǐn xiǎn
功德皆由般若波罗蜜多大神咒王之所引显，
gōng dé shēnguǎng wú liàng wú biān fó shè lì luó yóu zhū gōng dé suǒ xūn
功德深广无量无边，佛设利罗由诸功德所熏
xiū gù fó niè pán hòu kǎn shòu yī qiè shì jiān tiān rén ā sù luò děng
修故，佛涅槃后堪受一切世间天、人、阿素洛等
gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
供养恭敬、尊重赞叹。

fù cì shì zūn fó shè lì luó shì jí yuán mǎn zuì shèng qīng
“复次，世尊！佛设利罗是极圆满最胜清
jìng bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
净般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜

duōguǎngshuō nǎi zhì yǒngduàn fán nǎo xí qì xiāng xù jí yú wú liàng wú
多广说乃至永断烦恼习气相续及余无量无
biān fó fǎ suǒ yī qì gù fó niè pán hòu kānshòu yī qiè shì jiān tiān
边佛法所依器故，佛涅槃后，堪受一切世间天、
rén ā sù luò děng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
人、阿素洛等供养恭敬、尊重赞叹。

fù cì shì zūn fó shè lì luó shì jí yuán mǎn zuì shèng qīng
“复次，世尊！佛设利罗是极圆满最胜清

jìng gōng dé zhēn bǎo bō luó mì duō suǒ yī qì gù shì jí yuán mǎn zuì
净功德珍宝波罗蜜多所依器故，是极圆满最
shèng qīng jìng wú rǎn wú jìng wú shēng wú miè wú rù wú chū wú
胜清静、无染无净、无生无灭、无入无出、无

zēng wú jiǎn wú lái wú qù wú dòng wú zhǐ wú cǐ wú bǐ bō luó mì
增无减、无来无去、无动无止、无此无彼波罗蜜

duō suǒ yī qì gù shì jí yuán mǎn zuì shèng qīng jìng zhū fǎ shí xìng bō
多所依器故，是极圆满最胜清静诸法实性波

luó mì duō suǒ yī qì gù fó niè pán hòu kānshòu yī qiè shì jiān tiān rén
罗蜜多所依器故，佛涅槃后堪受一切世间天、人、

ā sù luò děng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
阿素洛等供养恭敬、尊重赞叹。

fù cì shì zūn zhì sān qiān jiè fó shè lì luó jiǎ shǐ chōng
“复次，世尊！置三千界佛设利罗，假使充

mǎn shí fāng gè rú jìng qié shā jiè fó shè lì luó yǐ wéi yī fèn yǒu shū
满十方各如殒伽沙界佛设利罗以为一分，有书

bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng diǎn fù wéi yī fèn cǐ èr fèn zhōng
般若波罗蜜多甚深经典复为一分，此二分中

wǒ yì nìng qǔ shēnshēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù yī qiè rú
我意宁取甚深般若波罗蜜多。何以故？一切如

lái yīng zhèngděng jué jí shè lì luó jiē yīn bō rě bō luó mì duō
来、应、正等觉及设利罗，皆因般若波罗蜜多

ér chūshēng gù jiē yóu bō rě bō luó mì duō suǒ xūn xiū gù jiē wéi bō
而出生故，皆由般若波罗蜜多所熏修故，皆为般

rě bō luó mì duō suǒ yī qì gù kānshòu yī qiè shì jiān tiān rén ā
若波罗蜜多所依器故，堪受一切世间天、人、阿

sù luò děng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
素洛等供养恭敬、尊重赞叹。

shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng gòng yǎng gōng jìng
“世尊！若善男子、善女人等供养恭敬、

zūnzhòngzàn tàn fó shè lì luó tiānshàng rénzhōngshòuzhū fù lè wú
尊 重 赞 叹 佛 设 利 罗 ， 天 上 、 人 中 受 诸 富 乐 无
yǒuqióng jìn rénzhōngsuǒ wèichà dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà zú
有 穷 尽 。 人 中 所 谓 刹 帝 力 大 族 乃 至 居 士 大 族 ，
tiānshāngsuǒ wèi sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì tā huà zì zài tiān jí yóu
天 上 所 谓 四 大 王 众 天 乃 至 他 化 自 在 天 ， 即 由
rú shì shūshèngshàngēn zhì zuì hòushēn dé jìn kǔ jì
如 是 殊 胜 善 根 至 最 后 身 得 尽 苦 际 。

shì zūn ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yú shēn bō rě bō
“世 尊 ！ 若 善 男 子 、 善 女 人 等 于 深 般 若 波
luó mì duō zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng shū xiě jiě shuō
罗 蜜 多 ， 至 心 听 闻 、 受 持 、 读 诵 、 书 写 、 解 说 、
rú lǐ sī wéi shēnshēn bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn shēnshēn
如 理 思 惟 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 速 得 圆 满 。 甚 深
bō rě bō luó mì duō dé yuánmǎn gù fù lìng jìng lǜ bō luó mì duō nǎi
般 若 波 罗 蜜 多 得 圆 满 故 ， 复 令 静 虑 波 罗 蜜 多 乃
zhì bù shī bō luó mì duō jí sān shí qī pú tí fēn fǎ nǎi zhì shí bā fó
至 布 施 波 罗 蜜 多 及¹⁴ 三 十 七 菩 提 分 法 乃 至 十 八 佛
bú gòng fǎ yì dé yuánmǎn yóu cǐ fù néng chāo zhū shēng wén jí dú
不 共 法 亦 得 圆 满 。 由 此 复 能 超 诸 声 闻 及 独
jué dì zhèng rù pú sà zhèng xìng lí shēng huò dé pú sà shèng miào
觉 地 ， 证 入 菩 萨 正 性 离 生 ， 获 得 菩 萨 胜 妙
shéntōng chéng cǐ shéntōng yóu zhū fó guó cóng yī fó tǔ zhì yī fó
神 通 。 乘 此 神 通 游 诸 佛 国 ， 从 一 佛 土 至 一 佛
tǔ gòng yǎng gōng jìng zūnzhòngzàn tàn zhū fó shì zūn chéngshú yǒu
土 ， 供 养 恭 敬 、 尊 重 赞 叹 诸 佛 世 尊 ， 成 熟 有
qíng yán jìng fó tǔ fā shèng sī yuàn shòu zhǒng zhǒng shēn wèi yù ráo
情 、 严 净 佛 土 ， 发 胜 思 愿 受 种 种 身 ； 为 欲 饶
yì zhū yǒu qíng gù huò zuò dà lún wáng huò zuò xiǎo lún wáng huò zuò
益 诸 有 情 故 ， 或 作 大 轮 王 ， 或 作 小 轮 王 ， 或 作
dà guó wáng huò zuò xiǎo guó wáng huò zuò chà dì lì huò zuò pó luó
大 国 王 ， 或 作 小 国 王 ， 或 作 刹 帝 力 ， 或 作 婆 罗
mén huò zuò pí shā mén huò zuò tiān dì shì huò zuò fàn wáng huò
门 ， 或 作 毗 沙 门 ， 或 作 天 帝 释 ， 或 作 梵 王 ， 或
zuò yú lèi lì yì ān lè wú liàng yǒu qíng shì gù shì zūn wǒ yú
作 余 类 ， 利 益 安 乐 无 量 有 情 。 是 故 ， 世 尊 ！ 我 于

¹⁴ 大正藏：乃至；永乐北藏及龙藏：及

zhū fó shè lì luó suǒ fēi bù xìn yào gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
诸佛设利罗所，非不信乐供养恭敬、尊重赞叹，
rán yú bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn gòng yǎng gōng jìng zūn
然于般若波罗蜜多甚深经典供养恭敬、尊
zhòng zàn tàn suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ yóu cǐ yīn yuán wǒ yì
重赞叹，所获功德甚多于彼，由此因缘，我意
nìng qǔ shēn shēn bō rě bō luó mì duō
宁取甚深般若波罗蜜多。

shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng gòng yǎng gōng
“世尊！若善男子、善女人等，供养恭
jìng zūn zhòng zàn tàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō zé wéi zēng zhǎng
敬、尊重赞叹甚深般若波罗蜜多，则为增长
yī qiè fó fǎ yì wéi shè shòu shì chū shì jiān fù lè zì zài rú shì
一切佛法，亦为摄受世、出世间富乐自在，如是
yǐ wéi gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn fó shè lì luó jí zhū rú lái
已为供养恭敬、尊重赞叹佛设利罗及诸如来、
yīng zhèng děng jué
应、正等觉。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所
shuō
说。”

dì sān fēn fú jù pǐn dì bā zhī yī 第三分福聚品第八之一

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn ruò shàn nán zǐ
尔时，天帝释白佛言：“世尊！若善男子、
shàn nǚ rén děng yù dé cháng jiàn shí fāng wú liàng wú shù shì jiè yī qiè
善女人等，欲得常见十方无量无数世界一切
rú lái yīng zhèng děng jué fǎ shēn sè shēn dāng yú bō rě bō
如来、应、正等觉法身、色身，当于般若波
luó mì duō shēn shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín
罗蜜多甚深经典至心听闻、受持、读诵、精勤
xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù shì
修学、如理思惟、书写、解说、广令流布。是
shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jì dé cháng jiàn shí fāng wú liàng wú shù
善男子、善女人等，既得常见十方无量无数

shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué fǎ shēn sè shēn jiàn cì
世界一切如来、应、正等觉法身、色身，渐次
xiū xíngshēnshēn bō rě bō luó mì duōlíng sù yuánmǎn shì shí yīng yǐ fǎ
修行甚深般若波罗蜜多令速圆满，是时应以法
xìng xiū xí guān fó suí niàn
性修习观佛随念。

shì zūn yī qiè fǎ xìng lüè yǒu èr zhǒng yī zhě yǒu wéi
“世尊！一切法性略有二种：一者、有为。

èr zhě wú wéi yún hé míng wéi yǒu wéi fǎ xìng wèi nèi kōng nǎi zhì wú
二者、无为。云何名为有为法性？谓内空乃至无

xìng zì xìng kōng zhì ruò sì niàn zhù nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhì
性自性空智，若四念住乃至十八佛不共法智，

ruò shàn fēi shàn fǎ zhì ruò yǒu jì wú jì fǎ zhì ruò yǒu lòu wú lòu fǎ
若善非善法智，若有记无记法智，若有漏无漏法

zhì ruò yǒu wéi wú wéi fǎ zhì ruò yǒu zuì wú zuì fǎ zhì ruò shì jiān
智，若有为无为法智，若有罪无罪法智，若世间

chū shì jiān fǎ zhì ruò zá rǎn qīng jìng fǎ zhì zhū rú shì děng wú liàng
出世间法智，若杂染清净法智，诸如是等无量

mén zhì jiē xī shuō míng yǒu wéi fǎ xìng yún hé míng wéi wú wéi fǎ xìng
门智，皆悉说名有为法性。云何名为无为法性？

wèi yī qiè fǎ wú shēng wú miè wú zhù wú yì wú rǎn wú jìng wú zēng
谓一切法无生无灭、无住无异、无染无净、无增

wú jiǎn wú xiàng wú wéi wú xìng zì xìng rú shì shuō míng wú wéi fǎ
无减、无相无为、无性自性，如是说名无为法

xìng shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yīng yǐ rú shì èr zhǒng fǎ xìng
性。是善男子、善女人等，应以如是二种法性，

yú zhū rú lái yīng zhèngděngjué xiū fó suí niàn
于诸如来、应、正等觉修佛随念。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所

shuō jiāo shī jiā guò qù wèi lái xiàn zài zhū fó jiē yī bō rě bō luó
说。僬尸迦，过去未来现在诸佛，皆依般若波罗

mì duō yǐ zhèng dāng zhèng xiàn zhèng wú shàng zhèngděng pú tí guò
蜜多，已证当证现证无上正等菩提；过

qù wèi lái xiàn zài zhū fó shēng wén dì zǐ jiē yī bō rě bō luó mì duō
去未来现在诸佛声闻弟子，皆依般若波罗蜜多，

yǐ dé dāng dé xiàn dé yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
已得当得现得预流、一来、不还、阿罗汉果；

guò qù wèi lái xiàn zài dú jué jiē yī bō rě bō luó mì duō yǐ xiàndāng
过去未来现在独觉，皆依般若波罗蜜多，已现当
zhèng dú jué pú tí hé yǐ gù jiāo shī jiā shēnshēn bō rě bō luó
证独觉菩提。何以故？憍尸迦，甚深般若波罗
mì duō mì mì zàngzhōng guǎngshuō sānshèng xiāng yìng fǎ gù rán cǐ
蜜多秘密藏中，广说三乘相应法故。然此
suǒ shuō yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn gù wú xìng wú xiàng wéi fāng biàn gù
所说以无所得为方便故，无性无相为方便故，
wú shēng wú miè wéi fāng biàn gù wú rǎn wú jìng wéi fāng biàn gù wú zào
无生无灭为方便故，无染无净为方便故，无造
wú zuò wéi fāng biàn gù wú rù wú chū wéi fāng biàn gù wú zēng wú jiǎn
无作为为方便故，无入无出为方便故，无增无减
wéi fāng biàn gù wú qǔ wú shě wéi fāng biàn gù rú shì suǒ shuō jiē yī
为方便故，无取无舍为方便故，如是所说皆依
shì sù bù yī shèng yì suǒ yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì
世俗，不依胜义。所以者何？甚深般若波罗蜜
duō fēi bō rě bō luó mì duō fēi fēi bō rě bō luó mì duō fēi cǐ àn
多非般若波罗蜜多、非非般若波罗蜜多，非此岸
fēi bǐ àn fēi zhōng liú fēi lù fēi shuǐ fēi gāo fēi xià fēi píngděng
非彼岸非中流、非陆非水、非高非下、非平等
fēi bù píngděng fēi yǒu xiàng fēi wú xiàng fēi shì jiān fēi chū shì jiān
非不平等、非有相非无相、非世间非出世间、
fēi yǒu lòu fēi wú lòu fēi yǒu wéi fēi wú wéi fēi shàn fēi fēi shàn fēi
非有漏非无漏、非有为非无为、非善非非善、非
yǒu jì fēi wú jì fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài
有记非无记、非过去非未来非现在。

jiāo shī jiā shēnshēn bō rě bō luó mì duō bù yǔ zhū fó fǎ
“憍尸迦，甚深般若波罗蜜多，不与诸佛法，
bù yǔ pú sà fǎ bù yǔ dú jué fǎ bù yǔ shēngwén fǎ yì bú
不与菩萨法，不与独觉法，不与声闻法，亦不
qì shě yì shēngzhū fǎ
弃舍异生诸法。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shēnshēn bō rě bō luó mì duō
时，天帝释复白佛言：“甚深般若波罗蜜多
shì dà bō luó mì duō shì wú shàng bō luó mì duō shì wú děngděng bō
是大波罗蜜多，是无上波罗蜜多，是无等等波
luó mì duō zhū pú sà mó hē sà xiū xíng rú shì shēnshēn bō rě bō luó
罗蜜多。诸菩萨摩诃萨修行如是甚深般若波罗

mì duō shí suī zhī yī qiè yǒuqíng xīn xíngjìng jiè chābié ér bù dé wǒ
蜜多时，虽知一切有情心行境界差别，而不得我，
bù dé yǒuqíng nǎi zhì bù dé zhī zhě jiànzhě yì bù dé sè shòu
不得有情乃至不得知者、见者，亦不得色、受、
xiǎng xíng shí nǎi zhì bù dé liù chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì
想、行、识，乃至不得六触为缘所生诸受，亦
fù bù dé bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō rú shì
复不得布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜多，如是
nǎi zhì bù dé shí bā fó bú gòng fǎ jí yú wú liàng wú biān fó fǎ hé
乃至不得十八佛不共法及余无量无边佛法。何
yǐ gù fēi shēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ yī yǒu suǒ dé
以故？非深般若波罗蜜多于一切法，依有所得
ér chūxiàn gù suǒ yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duō dōu wú
而出现故。所以者何？甚深般若波罗蜜多都无
zì xìng yì bù kě dé néng dé suǒ dé jí èr yī chùxìngxiàng jiē kōng
自性亦不可得，能得、所得及二依处性相皆空
bù kě dé gù
不可得故。”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所
shuō jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn
说。憍尸迦，诸菩萨摩诃萨以无所得而为方便，
cháng yè xiū xuéshēnshēn bō rě bō luó mì duō shàng bù dé pú tí jí
长夜修学甚深般若波罗蜜多，尚不得菩提及
sà duǒ kuàng dé pú sà mó hē sà jì bù dé pú sà mó hē sà
萨埵，况得菩萨摩诃萨！既不得菩萨摩诃萨，
qǐ dé pú sà mó hē sà fǎ shàng bù dé pú sà mó hē sà fǎ kuàng
岂得菩萨摩诃萨法！尚不得菩萨摩诃萨法，况
dé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
得诸佛无上正等菩提！”

shí tiān dì shì fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà wéidànyīng
时，天帝释复白佛言：“诸菩萨摩诃萨为但应
xiū shēnshēn bō rě bō luó mì duō wéi yì yīng xiū yú wǔ bō luó mì duō
修甚深般若波罗蜜多，为亦应修余五波罗蜜多
yé
耶？”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán zhū pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ
尔时，佛告天帝释言：“诸菩萨摩诃萨以无所

dé ér wéifāngbiàn jù xiū liù zhǒng bō luó mì duō xiū bù shī shí
得而为方便，具修六种波罗蜜多。修布施时，
bù dé bù shī bù dé shī zhě bù dé shòuzhě xiū jìng jiè shí bù
不得布施，不得施者，不得受者；修净戒时，不
dé jìng jiè bù dé chí jiè zhě bù dé fàn jiè zhě xiū ān rěn shí
得净戒，不得持戒者，不得犯戒者；修安忍时，
bù dé ān rěn bù dé ān rěn zhě bù dé fèn huì zhě xiū jīng jìn shí
不得安忍，不得安忍者，不得忿恚者；修精进时，
bù dé jīng jìn bù dé jīng jìn zhě bù dé xiè dài zhě bù dé jīng jìn
不得精进，不得精进者，不得懈怠者，不得精进
suǒ yīng zuò shì bù dé néng zuò ruò shēn ruò xīn xiū jìng lù shí bù dé
所应作事，不得能作若身若心；修静虑时，不得
jìng lù bù dé jìng lù zhě bù dé sǎn luàn zhě xiū bō rě shí bù
静虑，不得静虑者，不得散乱者；修般若时，不
dé bō rě bù dé jù miào huì zhě bù dé jù è huì zhě bù dé bō
得般若，不得具妙慧者，不得具恶慧者，不得般
rě suǒ guān zhū fǎ xìng xiāng chā bié
若所观诸法性相差别。

fù cì jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà shēnshēn bō rě
“复次，憍尸迦，诸菩萨摩诃萨，甚深般若

bō luó mì duō wéi míng wéi dǎo xiū xí yī qiè bō luó mì duō wú suǒ zhí
波罗蜜多为明为导，修习一切波罗蜜多，无所执
zhuó lìng sù yuán mǎn
著令速圆满。

fù cì jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ
“复次，憍尸迦，诸菩萨摩诃萨于一切法，

yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō wéi míng
以无所得而为方便，甚深般若波罗蜜多为明
wéi dǎo suī guān zhū fǎ ér wú suǒ zhuó lìng suǒ xiū xí sù dé yuán mǎn
为导，虽观诸法而无所著，令所修习速得圆满，
wèi wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō wéi míng
谓无所得而为方便，甚深般若波罗蜜多为明
wéi dǎo suī guān zhū yùn zhū chù zhū jiè guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiāng
为导，虽观诸蕴、诸处、诸界广说乃至一切相
zhì ér wú suǒ zhuó yóu cǐ yīn yuán lìng suǒ xiū xí sù dé yuán mǎn
智而无所著。由此因缘，令所修习速得圆满。

jiāo shī jiā rú shàn bù zhōu suǒ yǒu zhū shù zhī tiáo jīng gàn huā yè
憍尸迦，如瞻部洲所有诸树枝条、茎干、华叶、

guǒ shí suī yǒuzhǒngzhǒngxíng sè bù tóng ér qí yìn yǐngdōu wú chā bié
果实，虽有种种形色不同，而其荫影都无差别，
jù dà gōng dé zhòngsuǒ guī yī rú shì qián wǔ bō luó mì duō suī gè yǒu
具大功德众所归依，如是前五波罗蜜多虽各有
yì ér yóu bō rě bō luó mì duō shè shòu huí xiàng yī qiè zhì zhì
异，而由般若波罗蜜多摄受，回向一切智智，
yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn gù zhū chā bié xiàng dōu bù kě dé jù dà
以无所得为方便故，诸差别相都不可得，具大
gōng dé zhòngsuǒ guī yī
功德众所归依。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shènshēn bō rě bō luó mì duō
时，天帝释复白佛言：“甚深般若波罗蜜多
chéng jiù guǎng dà shūshènggōng dé chéng jiù yī qiè shūshènggōng dé
成就广大殊胜功德，成就一切殊胜功德，
chéng jiù yuánmǎnshūshènggōng dé chéng jiù wú liàngshūshènggōng dé
成就圆满殊胜功德，成就无量殊胜功德，
chéng jiù wú shù shūshènggōng dé chéng jiù wú biānshūshènggōng dé
成就无数殊胜功德，成就无边殊胜功德，
chéng jiù wú děngshūshènggōng dé chéng jiù wú jìn shūshènggōng dé
成就无等殊胜功德，成就无尽殊胜功德。
ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děngshū xiě rú shì shènshēn bō rě bō luó
若善男子、善女人等书写如是甚深般若波罗
mì duō zhòngbǎozhuāngyánshòu chí dú sòng gòngyǎnggōngjìng
蜜多，众宝庄严受持，读诵、供养恭敬、
zūnzhòngzàn tàn yī cǐ jīngshuō rú lǐ sī wéi yǒushànán zǐ shàn
尊重赞叹，依此经说如理思惟。有善男子、善
nǚ rénděngshū xiě rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō shī tā shòu
女人等书写如是甚深般若波罗蜜多，施他、受
chí guǎnglìng liú bù cǐ èr fú jù hé zhě wéiduō
持、广令流布。此二福聚何者为多？”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán wǒ huánwèn rǔ dāng suí yì
尔时，佛告天帝释言：“我还问汝，当随意
dá ruò shànán zǐ shàn nǚ rénděngcóng tā qǐng dé fó shè lì luó
答。若善男子、善女人等从他请得佛舍利罗，
chéng yǐ bǎohán zhì gāoshèngchù fù chízhǒngzhǒngshàngmiào huāmán
盛以宝函置高胜处，复持种种上妙华鬘
nǎi zhì dēng míng gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn yǒushànán zǐ
乃至灯明供养恭敬、尊重赞叹；有善男子、

shàn nǚ rén dēng cóng tā qǐng dé fó shè lì luó fēn shī yǔ tā rú jiè zǐ
善女人等从他请得佛设利罗，分施与他如芥子
xǔ lìng bǐ jìng shòu rú fǎ ān zhì fù yǐ wú liàng shàng miào huā mǎn nǎi
许，令彼敬受如法安置，复以无量上妙华鬘乃
zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn yú yì yún hé cǐ
至灯明供养恭敬、尊重赞叹。于意云何？此
èr fú jù hé zhě wéi shèng
二福聚何者为胜？”

tiān dì shì yán rú wǒ jiě fó suǒ shuō yì zhě cǐ èr fú jù
天帝释言：“如我解佛所说义者，此二福聚
hòu zhě wéi shèng hé yǐ gù yǐ zhū rú lái yīng zhèng děng jué yǐ
后者为胜。何以故？以诸如来、应、正等觉以
dà bēi xīn wèi yǒu qíng lèi yīng yú zhū fó shè lì luó suǒ gòng yǎng gōng jìng
大悲心为有情类应于诸佛设利罗所供养恭敬
ér dé dù zhě jiāng niè pán shí yǐ jīn gāng yù sān mó dì lì suì jīn
而得度者，将涅槃时以金刚喻三摩地力，碎金
gāng shēn lìng rú jiè zǐ fù yǐ shēn guǎng dà bēi shén lì jiā chí rú shì
刚身令如芥子，复以深广大悲神力加持如是
fó shè lì luó lìng yú rú lái bō niè pán hòu yǒu dé yī lì rú jiè zǐ
佛设利罗，令于如来般涅槃后，有得一粒如芥子
liàng gòng yǎng gōng jìng huò fú wú biān yú tiān rén zhōng shòu duō shèng
量供养恭敬获福无边，于天、人中受多胜
lè nǎi zhì zuì hòu dé jìn kǔ jì gù shī tā zhě qí fú wéi shèng
乐，乃至最后得尽苦际，故施他者其福为胜。”

ěr shí fó zàn tiān dì shì yán shàn zāi shàn zāi rú rǔ
尔时，佛赞天帝释言：“善哉！善哉！如汝
suǒ shuō jiāo shī jiā yú shēn bō rě bō luó mì duō ruò zì shòu chí
所说。憍尸迦，于深般若波罗蜜多，若自受持
gòng yǎng gōng jìng ruò zhuǎn shī tā guǎng lìng liú bù cǐ èr fú jù hòu
供养恭敬，若转施他广令流布，此二福聚后
zhě wéi duō hé yǐ gù yóu shī tā zhě néng lìng wú liàng wú shù yǒu qíng
者为多。何以故？由施他者能令无量无数有情
dé lì lè gù
得利乐故。

fù cì jiāo shī jiā ruò yǒu yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì
“复次，憍尸迦，若有于此甚深般若波罗蜜
duō suǒ shuō yì qù rú shí wèi tā fēn bié jiě shuō lìng dé zhèng jiě suǒ
多所说义趣，如实为他分别解说令得正解，所

huò fú jù fù shèng shī tā liú bù gōng dé duō bǎi qiān bèi jìng cǐ fǎ shī
获福聚复胜施他流布功德多百千倍。敬此法师

dāng rú jìng fó yì rú fèng shì zūn fàn xíng zhě suǒ yǐ zhě hé shèn
当如敬佛，亦如奉事尊梵行者。所以者何？甚

shēn bō rě bō luó mì duō jí shì zhū fó zhū fó jí shì shēn bō rě
深般若波罗蜜多即是诸佛，诸佛即是甚深般若

bō luó mì duō shēn bō rě bō luó mì duō bú yì zhū fó zhū fó bú
波罗蜜多，甚深般若波罗蜜多不异诸佛，诸佛不

yì shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù sān shì zhū fó jiē yī
异甚深般若波罗蜜多。何以故？三世诸佛皆依

bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
般若波罗蜜多精勤修学，证得无上正等菩提；

zūn fàn xíng zhě dāng zhī jí shì zhù bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà shì
尊梵行者当知即是住不退转地菩萨摩诃萨，是

pú sà mó hē sà yì yī bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué zhèng dé
菩萨摩诃萨亦依般若波罗蜜多精勤修学，证得

wú shàng zhèng děng pú tí shēng wén zhǒng xìng bǔ tè qié luó yì yī bō
无上正等菩提；声闻种性补特伽罗亦依般

rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué dé ā luó hàn guǒ dú jué zhǒng xìng
若波罗蜜多精勤修学，得阿罗汉果，独觉种性

bǔ tè qié luó yì yī bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué dé dú jué pú
补特伽罗亦依般若波罗蜜多精勤修学，得独觉菩

tí pú sà zhǒng xìng bǔ tè qié luó yì yī bō rě bō luó mì duō jīng qín
提；菩萨种性补特伽罗亦依般若波罗蜜多精勤

xiū xué chāo zhū shēng wén dú jué děng dì zhèng rù pú sà zhèng xìng
修学，超诸声闻、独觉等地，证入菩萨正性

lí shēng jiàn cì xiū xíng zhū pú sà xíng dé zhù pú sà bú tuì zhuǎn dì
离生，渐次修行诸菩萨行，得住菩萨不退转地。

yǐ shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù yǐ wú
以是故，憍尸迦，若善男子、善女人等欲以无

liàng shàng miào huā fǎ nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn
量上妙华鬘乃至灯明供养恭敬、尊重赞

tàn xiàn zài fó zhě dāng shū bō rě bō luó mì duō shēn bō rě jīng diǎn yǐ
叹现在佛者，当书般若波罗蜜多甚深经典，以

wú liàng zhǒng shàng miào huā fǎ nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng zūn
无量种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬、尊

zhòng zàn tàn
重赞叹。

jiāo shī jiā wǒ guān shì yì chū dé wú shàngzhèngděngjué shí
“**憍尸迦，我观是义初得无上正等觉时，**

zuò shì sī wéi wǒ yī shéizhù shéikānshòu wǒ gòngyǎnggōngjìng
作是思惟：‘我依谁住？谁堪受我供养恭敬？’

zuò shì niàn shí dōu bú jiànyǒuzhūtiān mó fàn rén fēi rénděng yǔ
作是念时，都不见有诸天、魔、梵、人非人等与

wǒ děngzhě kuàngdāngyǒushèng fù zì sī wéi wǒ yī cǐ fǎ yǐ
我等者，况当有胜！复自思惟：‘我依此法已

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí cǐ fǎ shèns hēn jì jìng wēimiào wǒ
证无上正等菩提，此法甚深寂静微妙，我

dānghuán yī cǐ fǎ ér zhù gòngyǎnggōngjìng wèishēn bō rě bō luó mì
当还依此法而住，供养恭敬谓深般若波罗蜜

duō，’

jiāo shī jiā wǒ yǐ chéng fó shàng yī bō rě bō luó mì duō
“**憍尸迦，我已成佛，尚依般若波罗蜜多**

gòngyǎnggōngjìng kuàngshànán zǐ shàn nǚ rénděng yù qiú wú shàng
供养恭敬，况善男子、善女人等欲求无上

zhèngděng pú tí ér bù yī cǐ shèns hēn bō rě bō luó mì duō jīng qín
正等菩提，而不依此甚深般若波罗蜜多精勤

xiū xué gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn hé yǐ gù jiāo shī jiā
修学，供养恭敬、尊重赞叹！何以故？憍尸迦，

shèns hēn bō rě bō luó mì duōnéngshēng pú sà mó hē sà zhòng cóng
甚深般若波罗蜜多能生菩萨摩诃萨众，从

cǐ pú sà mó hē sà zhòngshēngzhū rú lái yīng zhèngděngjué yī
此菩萨摩诃萨众生诸如来、应、正等觉，依

zhū rú lái yīng zhèngděngjué shēngwén dú jué ér dé shēng gù
诸如来、应、正等觉，声闻、独觉而得生故。

yǐ shì gù jiāo shī jiā ruò pú sà shèng ruò dú jué shèng ruò shēng
以是故，憍尸迦，若菩萨乘、若独觉乘、若声

wénshèngzhūshànán zǐ shàn nǚ rénděng jiē yú bō rě bō luó mì
闻乘诸善男子、善女人等，皆于般若波罗蜜

duōyīng qín xiū xué yǐ wú liàngzhǒngshàngmiào huā mǎn nǎi zhì dēng míng
多应勤修学，以无量种上妙华鬘乃至灯明

gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn suǒ yǐ zhě hé shēngwén dú
供养恭敬、尊重赞叹。所以者何？声闻、独

jué jí pú sà shèng yào yī bō rě bō luó mì duō jīng qín xiū xué dé zhì
觉及菩萨乘，要依般若波罗蜜多，精勤修学得至

jiū jìng
究竟。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等教

shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi jiē lìng ān zhù shí shàn yè dào yú yì yún
赡部洲诸有情类，皆令安住十善业道，于意云

hé shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yóu cǐ yīn yuán dé fú duō
何？是善男子、善女人等由此因缘得福多

fǒu
不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shū xiě
佛告憍尸迦：“若善男子、善女人等，书写

bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn shī tā dú sòng ruò zhuǎn shū
般若波罗蜜多甚深经典，施他、读诵，若转书

xiě guǎng lìng liú bù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suǒ huò fú jù
写、广令流布，是善男子、善女人等所获福聚

shènduō yú qián hé yǐ gù jiāo shī jiā shēn shēn bō rě bō luó mì
甚多于前。何以故？憍尸迦，甚深般若波罗蜜

duō mì mì zàng zhōng guǎng shuō yī qiè wú lòu zhī fǎ zhū shàn nán zǐ
多秘密藏中，广说一切无漏之法，诸善男子、

shàn nǚ rén děng yú zhōng yǐ xué jīn xué dāng xué huò yǒu yǐ rù jīn rù
善女人等于中已学今学当学；或有已入今入

dāng rù shēng wén zhǒng xìng zhèng xìng lí shēng jiàn cì nǎi zhì yǐ zhèng
当入声闻种性正性离生，渐次乃至已正

dāng dé ā luó hàn guǒ huò yǒu yǐ rù jīn rù dāng rù dú jué zhǒng xìng
当得阿罗汉果；或有已入今入当入独觉种性

zhèng xìng lí shēng jiàn cì nǎi zhì yǐ zhèng dāng dé dú jué pú tí huò
正性离生，渐次乃至已正当得独觉菩提；或

yǒu yǐ rù jīn rù dāng rù pú sà zhǒng xìng zhèng xìng lí shēng jiàn cì xiū
有已入今入当入菩萨种性正性离生，渐次修

xíng zhū pú sà xíng yǐ dé jīn dé dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí
行诸菩萨行，已得今得当得无上正等菩提。

jiāo shī jiā shēn shēn bō rě bō luó mì duō mì mì zàng zhōng
“憍尸迦，甚深般若波罗蜜多秘密藏中

suǒ shuō yī qiè wú lòu fǎ zhě wèi bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě
所说一切无漏法者，谓布施波罗蜜多乃至般若

bō luó mì duō ruò nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng ruò zhēn rú nǎi
波罗蜜多，若内空乃至无性自性空，若真如乃
zhì bù sī yì jiè ruò duàn jiè nǎi zhì wú wéi jiè ruò kǔ jí miè
至不思議界，若断界乃至无为界，若苦、集、灭、
dào shèng dì ruò sì niàn zhù nǎi zhì bā shèng dào zhī ruò sì jìng lǜ
道圣谛，若四念住乃至八圣道支，若四静虑、
sì wú liàng sì wú sè dìng ruò bā jiě tuō jiǔ cì dì dìng ruò kōng
四无量、四无色定，若八解脱、九次第定，若空、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ruò jìng guān dì nǎi zhì rú lái dì ruò
无相、无愿解脱门，若净观地乃至如来地，若
jí xǐ dì nǎi zhì fǎ yún dì ruò wǔ yǎn liù shén tōng ruò rú lái shí
极喜地乃至法云地，若五眼、六神通。若如来十
lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ ruò wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng
力乃至十八佛不共法，若无忘失法、恒住舍性，
ruò yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén ruò yī qiè zhì dào xiàng
若一切陀罗尼门、三摩地门，若一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì ruò yú wú liàng wú biān fó fǎ jiē shì cǐ zhōng
智、一切相智，若余无量无边佛法，皆是此中
suǒ shuō yī qiè wú lòu zhī fǎ
所说一切无漏之法。

大般若波罗蜜多经卷第五百三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi sì 大般若波罗蜜多经卷第五百四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn fú jù pǐn dì bā zhī èr 第三分福聚品第八之二

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等教

yī yǒu qíng zhù yù liú guǒ suǒ huò fú jù shàng shèng jiào huà yī shàn bù
一有情住预流果所获福聚，尚胜教化一赡部

zhōu zhū yǒu qíng lèi jiē lìng ān zhù shí shàn yè dào suǒ yǐ zhě hé zhū
洲诸有情类皆令安住十善业道。所以者何？诸

yǒu ān zhù shí shàn yè dào bù miǎn dì yù páng shēng guǐ jiè
有安住十善业道，不免地狱、旁¹⁵生、鬼界，

ruò zhū yǒu qíng zhù yù liú guǒ biàn dé yǒng tuō zhū xiǎn è qù kuàng jiào
若诸有情住预流果便得永脱诸险恶趣，况教

lìng zhù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ suǒ huò fú jù ér bú shèng bǐ
令住一来、不还、阿罗汉果所获福聚而不胜彼！

jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào shàn bù zhōu zhū yǒu
憍尸迦，若善男子、善女人等，教赡部洲诸有

qíng lèi jiē zhù yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ suǒ huò fú jù
情类皆住预流、一来、不还、阿罗汉果所获福聚，

bù rú yǒu rén jiào yī yǒu qíng lìng qí ān zhù dú jué pú tí suǒ yǐ zhě hé
不如有人教一有情令其安住独觉菩提。所以者何？

dú jué pú tí suǒ yǒu gōng dé shèng yù liú děng duō bǎi qiān bèi jiāo shī
独觉菩提所有功德，胜预流等多百千倍。憍尸

jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi
迦，若善男子、善女人等，教赡部洲诸有情类

jiē lìng ān zhù dú jué pú tí suǒ huò fú jù bù rú yǒu rén jiào yī yǒu
皆令安住独觉菩提所获福聚，不如有人教一有

qíng lìng qù wú shàng zhèng děng pú tí suǒ yǐ zhě hé ruò jiào yǒu qíng
情令趣无上正等菩提。所以者何？若教有情

¹⁵ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

lìng qù wú shàngzhèngděng pú tí zé lìng shì jiān fó yǎn bú duàn hé
令趣无上正等菩提，则令世间佛眼不断。何

yǐ gù jiāo shī jiā yóuyǒu pú sà mó hē sà gù biànyǒu yù liú
以故？憍尸迦，由有菩萨摩诃萨故，便有预流、

yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yì yǒu rú lái
一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，亦有如来、

yīng zhèngděngjué zhuànmiào fǎ lún dù yǒuqíngzhòng zhū pú sà mó hē
应、正等觉转妙法轮度有情众。诸菩萨摩诃

sà jiē yī bō rě bō luó mì duō ér dé chéng jiù
萨皆依般若波罗蜜多而得成就。

yǐ shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“以是故，憍尸迦，若善男子、善女人等

shū xiě bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng diǎn shī tā dú sòng ruò zhuǎn
书写般若波罗蜜多甚深经典施他读诵，若转

shū xiě guǎng lìng liú bù suǒ huò fú jù shèng qián fú jù wú liàng wú
书写、广令流布，所获福聚胜前福聚无量无

biān suǒ yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duō mì mì zàngzhōng
边。所以者何？甚深般若波罗蜜多秘密藏中，

guǎng shuō shì jiān chū shì shàn fǎ yī cǐ shàn fǎ shì jiān biànyǒu chā
广说世间、出世善法，依此善法世间便有刹

dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà zú sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì fēi
帝力大族乃至居士大族、四大王众天乃至非

xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān yì yǒu bù shī bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì
想非非想处天，亦有布施波罗蜜多广说乃至

yī qiè xiàng zhì yì yǒu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
一切相智，亦有预流、一来、不还、阿罗汉果、

dú jué pú tí yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàngzhèngděng
独觉菩提、一切菩萨摩诃萨行、诸佛无上正等

pú tí yì yǒu yù liú nǎi zhì zhū fó shī shè kě dé
菩提，亦有预流乃至诸佛施設可得。

fù cì jiāo shī jiā zhì shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置赡部洲诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào sì dà zhōu zhū yǒu qíng lèi jiē lìng ān zhù shí
男子、善女人等教四大洲诸有情类皆令安住十

shàn yè dào yú yì yún hé yú rú shàng shuō
善业道，于意云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì sì dà zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置四大洲诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào xiǎoqiān jiè zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù shí
男子、善女人等教小千界诸有情类皆令安住十

shàn yè dào yú yì yún hé yú rú shàngshuō
善业道，于意云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì xiǎoqiān jiè zhū yǒuqíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置小千界诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén dēng jiào zhōngqiān jiè zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù
男子、善女人等，教中千界诸有情类皆令安住

shí shàn yè dào yú yì yún hé yú rú shàngshuō
十善业道，于意云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì zhōngqiān jiè zhū yǒuqíng lèi ruò
“复次，憍尸迦，置中千界诸有情类。若

shànán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào dà qiān jiè zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān
善男子、善女人等教大千界诸有情类皆令安

zhù shí shàn yè dào yú yì yún hé yú rú shàngshuō
住十善业道，于意云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì dà qiān jiè zhū yǒuqíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置大千界诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào huà shí fāng gè rú jìng qié shā dēng shì jiè
男子、善女人等教化十方各如殑伽沙等世界

zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù shí shàn yè dào yú yì yún hé yú rú
诸有情类皆令安住十善业道，于意云何？余如

shàngshuō
上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì cǐ shí fāng gè rú jìng qié shā dēng shì
“复次，憍尸迦，置此十方各如殑伽沙等世

jiè zhū yǒuqíng lèi ruò shànán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào huà shí fāng yī
界诸有情类。若善男子、善女人等教化十方一

qiè shì jiè zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù shí shàn yè dào yú yì yún hé
切世界诸有情类皆令安住十善业道，于意云何？

yú rú shàngshuō
余如上说。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等教

shàn bù zhōu zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù sì jìng lù sì wú liàng sì
赡部洲诸有情类皆令安住四静虑、四无量、四

wú sè dìng wǔ shéntōng yú yì yún hé shì shànán zǐ shàn nǚ
无色定、五神通，于意云何？是善男子、善女

rén dēng yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
人等由此因缘得福多不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén dēng shū xiě bō
佛告憍尸迦：“若善男子、善女人等书写般

rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn shī tā dú sòng ruò zhuǎn shū xiě
若波罗蜜多甚深经典施他读诵，若转书写、

guǎng lìng liú bù shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén dēng suǒ huò fú jù shèn
广令流布，是善男子、善女人等所获福聚甚

duō yú qián hé yǐ gù jiāo shī jiā shēn shēn bō rě bō luó mì duō
多于前。何以故？憍尸迦，甚深般若波罗蜜多

mì mì zàng zhōng guǎng shuō yī qiè wú lòu zhī fǎ zhū shàn nán zǐ
秘密藏中，广说一切无漏之法，诸善男子、

shàn nǚ rén dēng yú zhōng yǐ xué jīn xué dāng xué huò yǒu yǐ rù jīn rù
善女人等于中已学今学当学，或有已入今入

dāng rù shēng wén zhǒng xìng zhèng xìng lí shēng jiàn cì nǎi zhì yǐ zhèng
当入声闻种性正性离生，渐次乃至已正

dāng dé ā luó hàn guǒ huò yǒu yǐ rù jīn rù dāng rù dú jué zhǒng xìng
当得阿罗汉果；或有已入今入当入独觉种性

zhèng xìng lí shēng jiàn cì nǎi zhì yǐ zhèng dāng dé dú jué pú tí huò
正性离生，渐次乃至已正当得独觉菩提；或

yǒu yǐ rù jīn rù dāng rù pú sà zhǒng xìng zhèng xìng lí shēng jiàn cì xiū
有已入今入当入菩萨种性正性离生，渐次修

xíng zhū pú sà xíng yǐ dé jīn dé dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí
行诸菩萨行，已得今得当得无上正等菩提。

jiāo shī jiā shēn shēn bō rě bō luó mì duō mì mì zàng zhōng
“憍尸迦，甚深般若波罗蜜多秘密藏中

suǒ shuō yī qiè wú lòu fǎ zhě suǒ wèi bù shī bō luó mì duō guǎng shuō
所说一切无漏法者，所谓布施波罗蜜多广说

nǎi zhì yī qiè xiàng zhì ruò yú wú liàng wú biān fó fǎ jiē shì cǐ zhōng
乃至一切相智，若余无量无边佛法，皆是此中

suǒ shuō yī qiè wú lòu zhī fǎ
所说一切无漏之法。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén dēng jiào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等教

yī yǒu qíng zhù yù liú guǒ suǒ huò fú jù shàng shèng jiào huà yī shàn bù
一有情住预流果所获福聚，尚胜教化一瞻部

zhōuzhūyǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè
洲诸有情类皆令安住四静虑、四无量、四无色
dìng wǔ shéntōng suǒ yǐ zhě hé zhūyǒu ān zhù sì jìng lǜ sì wú
定、五神通。所以者何？诸有安住四静虑、四无
liàng sì wú sè dìng wǔ shéntōngzhě bù miǎn dì yù páng shēng
量、四无色定、五神通者，不免地狱、旁¹⁶生、
guǐ jiè ruò zhūyǒuqíngzhù yù liú guǒ biàn dé yǒngtuō zhūxiǎn è qù
鬼界；若诸有情住预流果，便得永脱诸险恶趣，
kuàngjiào lìng zhù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ suǒ huò fú jù ér
况教令住一来、不还、阿罗汉果，所获福聚而
bú shèng bǐ jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào shàn
不胜彼！憍尸迦，若善男子、善女人等，教贍
bù zhōuzhūyǒuqíng lèi jiē zhù yù liú yī lái bù huán ā luó hàn
部洲诸有情类皆住预流、一来、不还、阿罗汉
guǒ suǒ huò fú jù bù rú yǒu rén jiào yī yǒuqíng lìng qí ān zhù dú jué
果所获福聚，不如有人教一有情令其安住独觉
pú tí suǒ yǐ zhě hé dú jué pú tí suǒ yǒu gōng dé shèng yù liú
菩提。所以者何？独觉菩提所有功德，胜预流
děng duō bǎi qiān bèi jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
等多百千倍。憍尸迦，若善男子、善女人等，
jiào shàn bù zhōuzhūyǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù dú jué pú tí suǒ huò fú
教贍部洲诸有情类皆令安住独觉菩提所获福
jù bù rú yǒu rén jiào yī yǒuqíng lìng qù wú shàng zhèng děng pú tí suǒ
聚，不如有人教一有情令趣无上正等菩提。所
yǐ zhě hé ruò jiào yǒuqíng lìng qù wú shàng zhèng děng pú tí zé lìng
以者何？若教有情令趣无上正等菩提，则令
shì jiān fó yǎn bú duàn hé yǐ gù jiāo shī jiā yóu yǒu pú sà mó hē
世间佛眼不断。何以故？憍尸迦，由有菩萨摩诃
sà gù biànyǒu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué
萨故，便有预流、一来、不还、阿罗汉果、独觉
pú tí yì yǒu rú lái yīng zhèng děng jué zhuàn miào fǎ lún dù yǒu
菩提，亦有如来、应、正等觉转妙法轮度有
qíng zhòng zhū pú sà mó hē sà jiē yī bō rě bō luó mì duō ér dé
情众，诸菩萨摩诃萨皆依般若波罗蜜多而得
chéng jiù
成就。

¹⁶ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

yǐ shì gù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“以是故，憍尸迦，若善男子、善女人等

shū xiě bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn shī tā dú sòng ruò zhuǎn
书写般若波罗蜜多甚深经典施他读诵，若转

shū xiě guǎng lìng liú bù suǒ huò fú jù shèng qián fú jù wú liàng wú biān
书写广令流布，所获福聚胜前福聚无量无边。

suǒ yǐ zhě hé shēn shēn bō rě bō luó mì duō mì mì zàng zhōng guǎng
所以者何？甚深般若波罗蜜多秘密藏中，广

shuō shì jiān chū shì shàn fǎ yī cǐ shàn fǎ shì jiān biàn yǒu chā dì lì dà
说世间出世善法，依此善法世间便有刹帝力大

zú guǎng shuō nǎi zhì yì yǒu zhū fó shī shè kě dé
族，广说乃至亦有诸佛施设可得。

fù cì jiāo shī jiā zhì shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置赡部洲诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào sì dà zhōu zhū yǒu qíng lèi jiē lìng ān zhù sì
男子、善女人等教四大洲诸有情类皆令安住四

jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shén tōng yú yì yún hé
静虑、四无量、四无色定、五神通，于意云何？

yú rú shàng shuō
余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì sì dà zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置四大洲诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào xiǎo qiān jiè zhū yǒu qíng lèi jiē lìng ān zhù sì
男子、善女人等教小千界诸有情类皆令安住四

jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shén tōng yú yì yún hé
静虑、四无量、四无色定、五神通，于意云何？

yú rú shàng shuō
余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì xiǎo qiān jiè zhū yǒu qíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置小千界诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào zhōng qiān jiè zhū yǒu qíng lèi jiē lìng ān zhù
男子、善女人等教中千界诸有情类皆令安住

sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shén tōng yú yì yún
四静虑、四无量、四无色定、五神通，于意云

hé yú rú shàng shuō
何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì zhōng qiān jiè zhū yǒu qíng lèi ruò
“复次，憍尸迦，置中千界诸有情类。若

shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào dà qiān jiè zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān
善男子、善女人等教大千界诸有情类皆令安
zhù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shéntōng yú yì
住四静虑、四无量、四无色定、五神通，于意
yún hé yú rú shàngshuō
云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì dà qiān jiè zhū yǒuqíng lèi ruò shàn
“复次，憍尸迦，置大千界诸有情类。若善

nán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào huà shí fāng gè rú jìng qié shā dēng shì jiè
男子、善女人等教化十方各如殑伽沙等世界
zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
诸有情类皆令安住四静虑、四无量、四无色定、
wǔ shéntōng yú yì yún hé yú rú shàngshuō
五神通，于意云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā zhì cǐ shí fāng gè rú jìng qié shā dēng shì
“复次，憍尸迦，置此十方各如殑伽沙等世

jiè zhū yǒuqíng lèi ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén dēngjiào huà shí fāng yī
界诸有情类。若善男子、善女人等教化十方一
qiè shì jiè zhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú
切世界诸有情类皆令安住四静虑、四无量、四无
sè dìng wǔ shéntōng yú yì yún hé yú rú shàngshuō
色定、五神通，于意云何？余如上说。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yú
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等于

cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīngdiǎn zhì xīn tīngwén shòu chí
此般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi suǒ huò fú jù shèng yú jiào
读诵、精勤修学、如理思惟所获福聚，胜于教
huà yī shàn bù zhōuzhū yǒuqíng lèi jiē lìng ān zhù shí shàn yè dào sì jìng
化一赡部洲诸有情类皆令安住十善业道、四静

lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shéntōng yì shèngjiào huà yī
虑、四无量、四无色定、五神通；亦胜教化一

sì dà zhōuzhū yǒuqíng lèi yì shèngjiào huà yī xiǎoqiān jiè zhū yǒuqíng
四大洲诸有情类，亦胜教化一小千界诸有情

lèi yì shèngjiào huà yī zhōngqiān jiè zhū yǒuqíng lèi yì shèngjiào huà
类，亦胜教化一中千界诸有情类，亦胜教化

yī dà qiān jiè zhū yǒuqíng lèi yì shèngjiào huà shí fāng gè rú jìng qié shā
一大千界诸有情类，亦胜教化十方各如殑伽沙

jiè zhū yǒu qíng lèi yì shèng jiào huà jìn shí fāng jiè zhū yǒu qíng lèi jiē
界诸有情类，亦胜教化尽十方界诸有情类，皆
lìng ān zhù shí shàn yè dào sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng
令安住十善业道、四静虑、四无量、四无色定、
wǔ shén tōng
五神通。

jiāo shī jiā cǐ zhōng rú lǐ sī wéi zhě wèi yǐ fēi èr fēi
“**憍尸迦，此中如理思惟者，谓以非二、非**
bú èr xíng wèi qiú wú shàng zhèng děng pú tí sī wéi bō rě bō luó mì
不二行，为求无上正等菩提，思惟般若波罗蜜
duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō rú shì nǎi zhì yǐ fēi èr fēi bú èr
多乃至布施波罗蜜多，如是乃至以非二、非不二
xíng wèi qiú wú shàng zhèng děng pú tí sī wéi yī qiè zhì dào xiàng
行，为求无上正等菩提，思惟一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì
智、一切相智。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú
“**复次，憍尸迦，若善男子、善女人等于**
cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn yǐ wú liàng mén guǎng wèi tā
此般若波罗蜜多甚深经典，以无量门广为他
shuō xuān shì kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì
说，宣示、开演、显了、解释、分别义趣令其易
jiě suǒ huò fú jù shèng zì tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū
解所获福聚，胜自听闻、受持、读诵、精勤修
xué rú lǐ sī wéi shēn shēn bō rě bō luó mì duō suǒ huò gōng dé wú liàng
学、如理思惟甚深般若波罗蜜多所获功德无量
bèi shù jiāo shī jiā cǐ zhōng bō rě bō luó mì duō yì qù zhě wèi cǐ
倍数。憍尸迦，此中般若波罗蜜多义趣者，谓此
bō rě bō luó mì duō suǒ yǒu yì qù bù yīng yǐ èr xiàng guān yì bù
般若波罗蜜多所有义趣，不应以二相观，亦不
yīng yǐ bú èr xiàng guān fēi yǒu xiàng fēi wú xiàng fēi rù fēi chū fēi
应以不二相观，非有相非无相、非入非出、非
zēng fēi jiǎn fēi rǎn fēi jìng fēi shēng fēi miè fēi qǔ fēi shě fēi
增非减、非染非净、非生非灭、非取非舍、非
zhí fēi bù zhí fēi zhù fēi bú zhù fēi shí fēi bù shí fēi hé fēi sàn
执非不执、非住非不住、非实非不实、非合非散、
fēi xiāng yìng fēi bù xiāng yìng fēi shǎo fēn fēi shǎo fēn fēi quán fēn
非相应非不相应、非少分非非少分、非全分

fēi fēi quán fèn fēi yīn yuán fēi fēi yīn yuán fēi fǎ fēi fēi fǎ fēi
非非全分、非因缘非非因缘、非法非非法、非
zhēn rú fēi fēi zhēn rú fēi shí jì fēi fēi shí jì rú shì yì qù yǒu wú
真如非非真如、非实际非非实际，如是义趣有无
liàng mén
量门。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等，
zì yú bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn zhì xīn tīng wén shòu chí
自于般若波罗蜜多甚深经典，至心听闻、受持、
dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi yǐ wú liàng mén wèi tā guǎng
读诵、精勤修学、如理思惟，以无量门为他广
shuō xuān shì kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì
说，宣示、开演、显了、解释、分别义趣令其易
jiě suǒ huò fú jù guò qián fú jù wú liàng wú biān
解，所获福聚过前福聚无量无边。”

shí tiān dì shì jí bó fó yán zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
时，天帝释即白佛言：“诸善男子、善女人
děng yīng yǐ zhǒng zhǒng qiǎo miào wén yì wèi tā yǎn shuō shēn shēn bō rě
等应以种种巧妙文义，为他演说甚深般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所
shuō zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yīng yǐ zhǒng zhǒng qiǎo miào wén
说。诸善男子、善女人等应以种种巧妙文
yì wèi tā yǎn shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō jiāo shī jiā ruò
义，为他演说甚深般若波罗蜜多。憍尸迦，若
shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng néng yǐ zhǒng zhǒng qiǎo miào wén yì wèi
善男子、善女人等能以种种巧妙文义，为
tā yǎn shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō chéng jiù wú liàng wú shù wú
他演说甚深般若波罗蜜多，成就无量无数无
biān bù kě sī yì dà gōng dé jù jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn
边不可思议大功德聚。憍尸迦，若善男子、善
nǚ rén děng jìn qí xíng shòu yǐ wú liàng zhǒng shàng miào huā fán nǎi zhì
女人等尽其形寿，以无量种上妙华鬘乃至
dēng míng jí yú gòng jù gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn shí fāng wú
灯明及余供具，供养恭敬、尊重赞叹十方无

liàng wú shù shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué yǒushànnán zǐ
量无数世界一切如来、应、正等觉。有善男子、
shàn nǚ rén děng zì yú bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng diǎn zhì xīn
善女人等自于般若波罗蜜多甚深经典，至心
tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi fù yī
听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟，复依
zhǒng zhǒng qiǎo miào wén yì yǐ wú liàng mén guǎng wèi tā shuō xuān shì
种种巧妙文义，以无量门广为他说，宣示、
kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì jiě suǒ huò fú jù
开演、显了、解释、分别义趣令其易解所获福聚
shènduō yú qián suǒ yǐ zhě hé sān shì zhū fó jiē yī bō rě bō luó
甚多于前。所以者何？三世诸佛皆依般若波罗
mì duō jīng qín xiū xué zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
蜜多，精勤修学证得无上正等菩提。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng wú
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等无

liàng wú shù wú biān dà jié yǐ yǒu suǒ dé ér wéi fāng biàn qín xiū bù
量无数无边大劫，以有所得而为方便，勤修布
shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú
施乃至般若波罗蜜多。有善男子、善女人等于
shēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn zhì xīn tīng
深般若波罗蜜多，以无所得而为方便，至心听
wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi fù yǐ zhǒng
闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟，复以种
zhǒng qiǎo miào wén yì jīng xū yú jiān wèi tā biàn shuō xuān shì kāi
种巧妙文义，经须臾间为他辩说，宣示、开
yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì jiě suǒ huò fú jù
演、显了、解释、分别义趣令其易解，所获福聚
shènduō yú qián
甚多于前。

jiāo shī jiā yǒu suǒ dé zhě wèi shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“憍尸迦，有所得者，谓善男子、善女人等

xiū bù shī shí zuò rú shì niàn wǒ néng bù shī bǐ shì shòu zhě cǐ
修布施时作如是念：‘我能布施，彼是受者，此
shì shī guǒ shī jí shī wù bǐ xiū shī shí míng zhù bù shī bù míng
是施果、施及施物。’彼修施时名住布施，不名
bù shī bō luó mì duō xiū jìng jiè shí zuò rú shì niàn wǒ néng chí jiè
布施波罗蜜多。修净戒时作如是念：‘我能持戒，

wéi hù yú bǐ cǐ shì jiè guǒ jí suǒ chí jiè bǐ xiū jiè shí míngzhù
为护于彼，此是戒果及所持戒。’彼修戒时名住

jìng jiè bù míngjìng jiè bō luó mì duō xiū ān rěn shí zuò rú shì niàn
净戒，不名净戒波罗蜜多。修安忍时作如是念：

wǒ néng xiū rěn wéi hù bǐ gù cǐ shì rěnguǒ jí rěn zì xìng
‘我能修忍，为护彼故，此是忍果及忍自性。’

bǐ xiū rěn shí míngzhù ān rěn bù míng ān rěn bō luó mì duō xiū jīng jìn
彼修忍时名住安忍，不名安忍波罗蜜多。修精进

shí zuò rú shì niàn wǒ néngjīng jìn wéi xiū duàn bǐ cǐ jīng jìn guǒ
时作如是念：‘我能精进，为修断彼，此精进果

jí jīng jìn zì xìng bǐ jīng jìn shí míngzhù jīng jìn bù míngjīng jìn bō
及精¹⁷进自性。’彼精进时名住精进，不名精进波

luó mì duō xiū jìng lǜ shí zuò rú shì niàn wǒ néng xiū dìng bǐ shì
罗蜜多。修静虑时作如是念：‘我能修定，彼是

dìng jìng cǐ shì dìngguǒ jí dìng zì xìng bǐ xiū dìng shí míngzhù jìng lǜ
定境，此是定果及定自性。’彼修定时名住静虑，

bù míngjìng lǜ bō luó mì duō xiū bō rě shí zuò rú shì niàn wǒ néng
不名静虑波罗蜜多。修般若时作如是念：‘我能

xiū huì bǐ shì huì jìng cǐ shì huì guǒ jí huì zì xìng bǐ xiū huì shí
修慧，彼是慧境，此是慧果及慧自性。’彼修慧时

míngzhù bō rě bù míng bō rě bō luó mì duō jiāo shī jiā shì shàn
名住般若，不名般若波罗蜜多。憍尸迦，是善

nán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù bù néngyuán
男子、善女人等以有所得为方便故，不能圆

mǎn bù shī děng liù bō luó mì duō
满布施等六波罗蜜多。”

shí tiān dì shì jí bó fó yán zhū pú sà mó hē sà yún hé xiū
时，天帝释即白佛言：“诸菩萨摩诃萨云何修

xíng ér néngyuánmǎn bù shī děng liù bō luó mì duō
行而能圆满布施等六波罗蜜多？”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán ruò pú sà mó hē sà xiū bù shī
尔时，佛告天帝释言：“若菩萨摩诃萨修布施

shí bù dé shī zhě shòuzhě shī guǒ shī jí shī wù rú shì nǎi
时，不得施者、受者、施果、施及施物，如是乃

zhì xiū bō rě shí bù dé huì zhě huì jìng huì guǒ jí huì zì xìng
至修般若时，不得慧者、慧境、慧果及慧自性，

¹⁷ 大正藏：精；永乐北藏及龙藏：及精

yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn gù biànnéngyuánmǎn bù shī děng liù bō luó
以无所得为方便故，便能圆满布施等六波罗
mì duō
蜜多。

jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà yīng yǐ rú shì wú suǒ dé huì
“僬尸迦，诸菩萨摩诃萨应以如是无所得慧

jí yǐ zhǒngzhǒngqiǎomiào wén yì xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō
及以种种巧妙文义，宣说般若乃至布施波

luó mì duō suǒ yǐ zhě hé yú dāng lái shì yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ
罗蜜多。所以者何？于当来世有善男子、善女

rén děng yǐ yǒu suǒ dé ér wéifāngbiàn wèi tā xuānshuō xiāng sì bō rě
人等以有所得而为方便，为他宣说相似般若

nǎi zhì bù shī bō luó mì duō chū fā wú shàng pú tí xīn zhě wén bǐ
乃至布施波罗蜜多，初发无上菩提心者，闻彼

suǒshuō xiāng sì bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō xīn biàn mí miù tuì
所说相似般若乃至布施波罗蜜多，心便迷谬退

shī zhōng dào shì gù yīng yǐ wú suǒ dé huì jí yǐ zhǒngzhǒngqiǎomiào
失中道，是故应以无所得慧及以种种巧妙

wén yì wèi fā wú shàng pú tí xīn zhě xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī
文义，为发无上菩提心者宣说般若乃至布施

bō luó mì duō
波罗蜜多。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán yún hé míng wéi xuānshuō xiāng
时，天帝释复白佛言：“云何名为宣说相

sì bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
似般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜

duō
多？”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén
尔时，佛告天帝释言：“若善男子、善女人

děngshuō yǒu suǒ dé bō rě děng liù bō luó mì duō rú shì míng wéi xuān
等说有所得般若等六波罗蜜多，如是名为宣

shuō xiāng sì bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō
说相似般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施波

luó mì duō
罗蜜多。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán yún hé shàn nán zǐ shàn nǚ
时，天帝释复白佛言：“云何善男子、善女

rén dēngshuō yǒusuǒ dé bō rě dēng liù bō luó mì duō
人等说有所得般若等六波罗蜜多？”

fó yán jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén dēng wèi fā
佛言：“憍尸迦，若善男子、善女人等为发

wú shàng pú tí xīn zhě shuō sè nǎi zhì shí ruò cháng ruò wú cháng ruò
无上菩提心者说色乃至识若常若无常、若

lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng rú shì nǎi zhì shuō
乐若苦、若我若无我、若净若不净，如是乃至说

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò
一切智、道相智、一切相智若常若无常、若

lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng zuò rú shì yán
乐若苦、若我若无我、若净若不净，作如是言：

ruò yǒu néng yī rú shì dēng fǎ xiū xíng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó
‘若有能依如是等法修行般若乃至布施波罗

mì duō shì xíng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō fù zuò shì shuō
蜜多，是行般若乃至布施波罗蜜多。’复作是说：

xiū xíng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō zhě yīng qiú sè nǎi zhì yī
‘修行般若乃至布施波罗蜜多者，应求色乃至一

qiè xiàng zhì ruò cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ
切相智若常若无常、若乐若苦、若我若无我、

ruò jìng ruò bú jìng ruò yǒu néng qiú rú shì dēng fǎ xiū xíng bō rě nǎi zhì
若净若不净。若有能求如是等法修行般若乃至

bù shī bō luó mì duō shì xíng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
布施波罗蜜多，是行般若乃至布施波罗蜜多。’

jiāo shī jiā ruò yǒu rú shì qiú sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì ruò cháng ruò wú
憍尸迦，若有如是求色乃至一切相智若常若无

cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng yī
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净。依

cǐ dēng fǎ xiū xíng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō zhě wǒ shuō míng
此等法修行般若乃至布施波罗蜜多者，我说名

wéi xíng yǒu suǒ dé xiāng sì bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō jiāo shī
为行有所得相似般若乃至布施波罗蜜多。憍尸

jiā ruò rú qián shuō dāng zhī jiē shì shuō yǒu suǒ dé xiāng sì bō rě nǎi
迦，若如前说，当知皆是说有所得相似般若乃

zhì bù shī bō luó mì duō
至布施波罗蜜多

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén dēng wèi
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等为

fā wú shàng pú tí xīn zhě xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì
发无上菩提心者，宣说般若乃至布施波罗蜜
duō zuò rú shì yán lái shànán zǐ wǒ dāngjiào rǔ xiū xué bō
多，作如是言：‘来！善男子！我当教汝修学般
rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō ruò yī wǒ jiào ér xiū xuézhě dāng sù
若乃至布施波罗蜜多。若依我教而修学者，当速
ān zhù pú sà chū dì nǎi zhì shí dì jiāo shī jiā bǐ yǐ yǒuxiàng jí
安住菩萨初地乃至十地。’ 憍尸迦，彼以有相及
yǒusuǒ dé ér wéifāngbiàn yī shí fēnxiǎngjiào xiū bō rě nǎi zhì bù shī
有所得而为方便，依时分想教修般若乃至布施
bō luó mì duō shì wèixuānshuōxiāng sì bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì
波罗蜜多，是谓宣说相似般若乃至布施波罗蜜
duō
多。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànán zǐ shàn nǚ rén dēng wèi
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等为

fā wú shàng pú tí xīn zhě xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
发无上菩提心者宣说般若乃至布施波罗蜜多，
zuò rú shì yán lái shànán zǐ wǒ dāngjiào rǔ xiū xué bō rě nǎi
作如是言：‘来！善男子！我当教汝修学般若乃
zhì bù shī bō luó mì duō ruò yī wǒ jiào ér xiū xuézhě sù chāoshēng
至布施波罗蜜多。若依我教而修学者，速超声
wén dú jué dēng dì sù rù pú sà zhèng xìng lí shēng dé zhū pú sà
闻、独觉等地，速入菩萨正性离生，得诸菩萨
wú shēng fǎ rěn jí dé pú sà shū shèng shéntōng néng yóu shí fāng yī
无生法忍，及得菩萨殊胜神通，能游十方一
qiè fó tǔ gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn yóu cǐ
切佛土，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，由此
sù zhèng yī qiè zhì zhì jiāo shī jiā bǐ yǐ yǒuxiàng jí yǒusuǒ dé ér
速证一切智智。’ 憍尸迦，彼以有相及有所得而
wéifāngbiàn yī shí fēnxiǎngjiào xiū bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
为方便，依时分想教修般若乃至布施波罗蜜多，
shì wèixuānshuōxiāng sì bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
是谓宣说相似般若乃至布施波罗蜜多。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànán zǐ shàn nǚ rén dēng gào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等告

pú sà shèngzhǒng xìng zhě yán ruò yú bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng
菩萨乘种性者言：‘若于般若波罗蜜多甚深经

diǎn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ
典，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理
sī wéi jué dìngdānghuò wú liàng wú shù wú biāngōng dé jiāo shī jiā
思惟，决定当获无量无数无边功德。’ 憍尸迦，
bǐ yǐ yǒuxiàng jí yǒusuǒ dé ér wéifāngbiànzuò rú shì shuō shì wèi
彼以有相及有所得而为方便作如是说，是谓
xuānshuōxiāng sì bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
宣说相似般若乃至布施波罗蜜多。

fù cì jiāo shī jiā ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén dēnggào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等告
pú sà shèngzhǒngxìngzhěyán rǔ yú sān shì zhū fó shì zūn cóngchū
菩萨乘种性者言：‘汝于三世诸佛世尊，从初
fā xīn nǎi zhì jiū jìng suǒyǒushàngēn jiē yīng suí xǐ yī qiè hé jí wèi
发心乃至究竟所有善根，皆应随喜一切合集，为
zhū yǒuqíng huí xiàng wú shàng zhèngděng pú tí jiāo shī jiā bǐ yǐ yǒu
诸有情回向无上正等菩提。’ 憍尸迦，彼以有
xiàng jí yǒusuǒ dé ér wéifāngbiànzuò rú shì shuō shì wèixuānshuōxiāng
相及有所得而为方便作如是说，是谓宣说相
sì bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
似般若乃至布施波罗蜜多。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán yún hé xuānshuōzhēnzhèng bō
时，天帝释复白佛言：“云何宣说真正般
rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
若乃至布施波罗蜜多？”

fó yán jiāo shī jiā ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yǐ wú
佛言：“憍尸迦，若善男子、善女人等以无
suǒ dé ér wéifāngbiàn xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
所得而为方便，宣说般若乃至布施波罗蜜多，
shì míngxuānshuōzhēnzhèng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
是名宣说真正般若乃至布施波罗蜜多。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán yún hé shànnán zǐ shàn nǚ
时，天帝释复白佛言：“云何善男子、善女
rén dēng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō
人等以无所得而为方便宣说般若乃至布施波
luó mì duō
罗蜜多？”

fó yán jiāo shī jiā ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén dēngwèi fā
佛言：“憍尸迦，若善男子、善女人等为发

dà shèng pú tí xīn zhě xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
大乘菩提心者，宣说般若乃至布施波罗蜜多，
zuò rú shì yán lái shàn nán zǐ yīng xiū bō rě nǎi zhì bù shī bō
作如是言：‘来！善男子！应修般若乃至布施波
luó mì duō rǔ zhèng xiū shí bù yīngguān sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì ruò
罗蜜多，汝正修时不应观色乃至一切相智若
cháng ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú
常若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不
jìng hé yǐ gù shàn nán zǐ sè sè zì xìng kōng nǎi zhì yī qiè xiàng
净。何以故？善男子！色色自性空，乃至一切相
zhì yī qiè xiàng zhì zì xìng kōng shì sè zì xìng jí fēi zì xìng nǎi zhì
智一切相智自性空；是色自性即非自性，乃至
shì yī qiè xiàng zhì zì xìng jí fēi zì xìng ruò fēi zì xìng jí shì bō rě
是一切相智自性即非自性，若非自性即是般若
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō yú cǐ bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì
乃至布施波罗蜜多。于此般若乃至布施波罗蜜
duō sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jiē bù kě dé bǐ cháng wú cháng
多，色乃至一切相智皆不可得，彼常无常、
lè kǔ wǒ wú wǒ jìng bú jìng yì bù kě dé suǒ yǐ zhě hé cǐ
乐苦、我无我、净不净亦不可得。所以者何？此
zhōng shàng wú sè děng kě dé hé kuàng yǒu bǐ cháng wú cháng lè kǔ
中尚无色等可得，何况有彼常无常、乐苦、
wǒ wú wǒ jìng bú jìng kě dé shàn nán zǐ rǔ ruò néng xiū rú shì bō
我无我、净不净可得！善男子！汝若能修如是般
rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō shì xiū bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì
若乃至布施波罗蜜多，是修般若乃至布施波罗蜜
duō jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng zuò cǐ děng shuō
多。’ 憍尸迦，是善男子、善女人等作此等说，
shì wèi xuānshuō zhēnzhèng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
是谓宣说真正般若乃至布施波罗蜜多。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng wèi
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等为

fā dà shèng pú tí xīn zhě xuānshuō bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì
发大乘菩提心者，宣说般若乃至布施波罗蜜
duō zuò rú shì yán lái shàn nán zǐ wǒ dāng jiāo rǔ xiū xué bō
多，作如是言：‘来！善男子！我当教汝修学般
rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō rǔ xiū xué shí wù guān zhū fǎ yǒu shǎo
若乃至布施波罗蜜多。汝修学时勿观诸法有少

kě zhù kě chāo kě rù kě dé kě zhèng kě tīngwénděngsuǒ
可住、可超、可入、可得、可证、可听闻等所

huògōng dé jí kě suí xǐ huíxiàng pú tí hé yǐ gù shànnán zǐ
获功德及可随喜回向菩提。何以故？善男子！

yú cǐ bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō bì jìng wú yǒushǎo fǎ kě
于此般若乃至布施波罗蜜多，毕竟无有少法可

zhù kě chāo kě rù kě dé kě zhèng kě tīngwénděngsuǒ huò
住、可超、可入、可得、可证、可听闻等所获

gōng dé jí kě suí xǐ huíxiàng pú tí suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ
功德及可随喜回向菩提。所以者何？以一切法

zì xìng jiē kōng ruò zì xìng kōng zé wú suǒ yǒu ruò wú suǒ yǒu zé shì bō
自性皆空，若自性空则无所有，若无所有则是般

rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō yú cǐ bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì
若乃至布施波罗蜜多。于此般若乃至布施波罗蜜

duō jìng wú shǎo fǎ yǒu rù yǒu chū yǒu shēng yǒu miè yǒu duàn yǒu cháng
多，竟无少法有入有出、有生有灭、有断有常、

yǒu yī yǒu yì yǒu lái yǒu qù ér kě dé zhě jiāo shī jiā shì shàn
有一有异、有来有去而可得者。’ 憍尸迦，是善

nán zǐ shàn nǚ rén děng zuò cǐ děng shuō yǔ shàng yì¹⁸ pǐn yī qiè
男子、善女人等作此等说，与上异¹⁸品一切

xiāng wéi shì míng xuān shuō zhēn zhèng bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
相违，是名宣说真正般若乃至布施波罗蜜多。

yǐ shì gù jiāo shī jiā zhū shànnán zǐ shàn nǚ rén děng
“以是故，憍尸迦，诸善男子、善女人等

yīng yú bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng
应于般若波罗蜜多甚深经典，以无所得而为方

biàn zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ
便，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理

sī wéi dāng yǐ zhǒng zhǒng qiǎo miào wén yì wéi tā guǎng shuō xuān shì
思惟，当以种种巧妙文义为他广说，宣示、

kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì jiě
开演、显了、解释、分别义趣令其易解。

jiāo shī jiā yóu cǐ yīn yuán wǒ zuò shì shuō ruò shànnán
“憍尸迦，由此因缘，我作是说：若善男

zǐ shàn nǚ rén děng yú shēn bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér
子、善女人等于深般若波罗蜜多，以无所得而

¹⁸ 大正藏：黑；永乐北藏及龙藏：异

wéifāngbiàn zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
为方便，至心听闻、受持、读诵、精勤修学、
rú lǐ sī wéi fù yǐ zhǒngzhǒngqiǎomiào wén yì jīng xū yú jiān wèi
如理思惟，复以种种巧妙文义，经须臾间为
tā biànshuō xuān shì kāi yǎn xiǎnliǎo jiě shì fēn bié yì qù
他辩说，宣示、开演、显了、解释、分别义趣
lìng qí yì jiě suǒ huò gōng dé shènduō yú qián
令其易解，所获功德甚多于前。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng jiào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等教
shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi huò sì dà zhōu zhū yǒu qíng lèi huò xiǎo qiān
赡部洲诸有情类，或四大洲诸有情类，或小千
jiè zhū yǒu qíng lèi huò zhōng qiān jiè zhū yǒu qíng lèi huò dà qiān jiè zhū
界诸有情类，或中千界诸有情类，或大千界诸
yǒu qíng lèi huò fù shí fāng gè rú jìng qié shā děng shì jiè zhū yǒu qíng lèi
有情类，或复十方各如殑伽沙等世界诸有情类，
huò jìn shí fāng wú biān shì jiè zhū yǒu qíng lèi jiē lìng zhù yù liú guǒ ruò
或尽十方无边世界诸有情类，皆令住预流果、若
yī lái guǒ ruò bù huán guǒ ruò ā luó hàn guǒ ruò dú jué pú tí
一来果、若不还果、若阿罗汉果、若独觉菩提。

yú yì yún hé shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yóu cǐ yīn yuán dé
于意云何？是善男子、善女人等，由此因缘得
fú duō fǒu
福多不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ
佛告憍尸迦：“若善男子、善女人等，于此

bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn yǐ wú liàng mén qiǎo miào wén yì
般若波罗蜜多甚深经典，以无量门巧妙文义
wèi tā guǎng shuō xuān shì kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì
为他广说，宣示、开演、显了、解释、分别义
qù lìng qí yì jiě fù zuò shì yán lái shàn nán zǐ rǔ dāng yú
趣令其易解，复作是言：‘来！善男子！汝当于
cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng
此甚深般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、
lìng shàn tōng lì rú lǐ sī wéi suí cǐ fǎ mén yīng qín xiū xué shì
令善通利、如理思惟，随此法门应勤修学。’是

shànnán zǐ shàn nǚ rén děngsuǒ huògōng dé shènduō yú qián hé yǐ
善男子、善女人等所获功德甚多于前。何以
gù jiāo shī jiā yī qiè yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
故？ 憍尸迦，一切预流、一来、不还、阿罗汉果、
dú jué pú tí jiē shì bō rě bō luó mì duōsuǒ liú chū gù
独觉菩提，皆是般若波罗蜜多所流出故。

fù cì jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děngjiào
“复次，憍尸迦，若善男子、善女人等教

shàn bù zhōuzhū yǒuqíng lèi huò sì dà zhōuzhū yǒuqíng lèi huò xiǎoqiān
赡部洲诸有情类，或四大洲诸有情类，或小千
jiè zhū yǒuqíng lèi huò zhōngqiān jiè zhū yǒuqíng lèi huò dà qiān jiè zhū
界诸有情类，或中千界诸有情类，或大千界诸
yǒuqíng lèi huò fù shí fāng gè rú jìng qié shāděng shì jiè zhū yǒuqíng lèi
有情类，或复十方各如殑伽沙等世界诸有情类，
jiē fā wú shàngzhèngděng jué xīn huò zhù pú sà bú tuì zhuǎn dì yú
皆发无上正等觉心，或住菩萨不退转地。于
yì yún hé shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngyóu cǐ yīn yuán dé fú
意云何？是善男子、善女人等由此因缘得福
duō fǒu
多不？”

tiān dì shì yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
天帝释言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào jiāo shī jiā ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ
佛告憍尸迦：“若善男子、善女人等，于此
bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn yǐ wú liàng mén qiǎo miào wén yì
般若波罗蜜多甚深经典，以无量门巧妙文义
wèi tā guǎngshuō xuān shì kāi yǎn xiǎnliǎo jiě shì fēn bié yì
为他广说，宣示、开演、显了、解释、分别义
qù lìng qí yì jiě fù zuò shì yán lái shànnán zǐ rǔ dāng yú
趣令其易解，复作是言：‘来！善男子！汝当于
cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīngwén shòu chí dú sòng
此甚深般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、
lìng shàn tōng lì rú lǐ sī wéi suí cǐ fǎ mén yīng zhèng xìn jiě ruò
令善通利、如理思惟，随此法门应正信解。若
zhèng xìn jiě zé néng xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō ruò néng
正信解，则能修学甚深般若波罗蜜多。若能
xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō zé néng zhèng dé yī qiè zhì fǎ
修学甚深般若波罗蜜多，则能证得一切智法。

ruò néng zhèng dé yī qiè zhì fǎ zé xiū bō rě bō luó mì duō zēng yì
若能证得一切智法，则修般若波罗蜜多增益
yuán mǎn ruò xiū bō rě bō luó mì duō zēng yì yuán mǎn biàn zhèng wú
圆满。若修般若波罗蜜多增益圆满，便证无
shàng zhèng děng pú tí jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
上正等菩提。’ 憍尸迦，是善男子、善女人等
suǒ huò gōng dé shèn duō yú qián hé yǐ gù jiāo shī jiā ruò yī qiè
所获功德甚多于前。何以故？ 憍尸迦，若一切
chū fā wú shàng zhèng děng jué xīn pú sà mó hē sà ruò yī qiè zhù bú
初发无上正等觉心菩萨摩訶萨，若一切住不
tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí jiē
退转地菩萨摩訶萨，乃至无上正等菩提，皆
shì bō rě bō luó mì duō suǒ liú chū gù
是般若波罗蜜多所流出故。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò sì
“复次，憍尸迦，若瞻部洲诸有情类，若四
dà zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò xiǎo qiān jiè zhū yǒu qíng lèi ruò zhōng qiān jiè
大洲诸有情类，若小千界诸有情类，若中千界
zhū yǒu qíng lèi ruò dà qiān jiè zhū yǒu qíng lèi ruò fù shí fāng gè rú jìng
诸有情类，若大千界诸有情类，若复十方各如殑
qié shā děng shì jiè zhū yǒu qíng lèi jiē qù wú shàng zhèng děng pú tí
伽沙等世界诸有情类，皆趣无上正等菩提。
yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn
有善男子、善女人等于此般若波罗蜜多甚深
jīng diǎn yǐ wú liàng mén qiǎo miào wén yì guǎng wèi bǐ shuō xuān shì
经典，以无量门巧妙文义广为彼说，宣示、
kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì jiě fù zuò shì
开演、显了、解释、分别义趣令其易解，复作是
yán lái shàn nán zǐ rǔ dāng yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì
言：‘来！善男子！汝当于此甚深般若波罗蜜
duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng lìng shàn tōng lì rú lǐ
多，至心听闻、受持、读诵、令善通利、如理
sī wéi suí cǐ fǎ mén yīng zhèng xìn jiě ruò zhèng xìn jiě zé néng
思惟，随此法门应正信解；若正信解，则能
xiū xué shēn shēn bō rě bō luó mì duō ruò néng xiū xué shēn shēn bō rě
修学甚深般若波罗蜜多；若能修学甚深般若
bō luó mì duō zé néng zhèng dé yī qiè zhì fǎ ruò néng zhèng dé yī
波罗蜜多，则能证得一切智法；若能证得一

qiè zhì fǎ zé xiū bō rě bō luó mì duō zēng yì yuán mǎn ruò xiū bō
切智法，则修般若波罗蜜多增益圆满；若修般
rě bō luó mì duō zēng yì yuán mǎn biàn zhèng wú shàng zhèng děng pú
若波罗蜜多增益圆满，便证无上正等菩
tí ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù yī bú tuì zhuǎn pú sà mó
提。’若善男子、善女人等遇一不退转菩萨摩
hē sà yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn yǐ wú liàng mén
诃萨，于此般若波罗蜜多甚深经典，以无量门
qiǎo miào wén yì wèi bǐ guǎng shuō xuān shì kāi yǎn xiǎn liǎo jiě
巧妙文义为彼广说，宣示、开演、显了、解
shì fēn bié yì qù lìng qí yì jiě fù zuò shì yán lái shàn nán
释、分别义趣令其易解，复作是言：‘来！善男
zǐ rǔ dāng yú cǐ guǎng shuō rú qián jiāo shī jiā shì shàn nán zǐ
子！汝当于此广说如前。’憍尸迦，是善男子、
shàn nǚ rén děng suǒ huò gōng dé shèn duō yú qián
善女人等所获功德甚多于前。

fù cì jiāo shī jiā ruò shàn bù zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò sì
“复次，憍尸迦，若瞻部洲诸有情类，若四
dà zhōu zhū yǒu qíng lèi ruò xiǎo qiān jiè zhū yǒu qíng lèi ruò zhōng qiān jiè
大洲诸有情类，若小千界诸有情类，若中千界
zhū yǒu qíng lèi ruò dà qiān jiè zhū yǒu qíng lèi ruò fù shí fāng gè rú jìng
诸有情类，若大千界诸有情类，若复十方各如殑
qié shā děng shì jiè zhū yǒu qíng lèi jiē yú wú shàng zhèng děng pú tí dé
伽沙等世界诸有情类，皆于无上正等菩提得
bú tuì zhuǎn yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě bō luó mì
不退转。有善男子、善女人等于此般若波罗蜜
duō shēn shēn jīng diǎn yǐ wú liàng mén qiǎo miào wén yì wèi bǐ guǎng shuō
多甚深经典，以无量门巧妙文义为彼广说，
xuān shì kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì fēn bié yì qù lìng qí yì jiě
宣示、开演、显了、解释、分别义趣令其易解，
qí zhōng yǒu yī zuò rú shì yán wǒ jīn xīn yào sù zhèng wú shàng zhèng
其中有一作如是言：‘我今欣乐速证无上正
děng pú tí bá jì yǒu qíng shēng sǐ zhòng kǔ ruò shàn nán zǐ shàn
等菩提，拔济有情生死众苦。’若善男子、善
nǚ rén děng wèi chéng bǐ shì yǐ wú liàng mén qiǎo miào wén yì guǎng
女人等为成彼事，以无量门巧妙文义，广
shuō bō rě bō luó mì duō xuān shì kāi yǎn xiǎn liǎo jiě shì
说般若波罗蜜多，宣示、开演、显了、解释、

fēn bié yì qù lìng qí yì jiě jiāo shī jiā shì shànnán zǐ shàn nǚ rén
分别义趣令其易解。憍尸迦，是善男子、善女人
děngsuǒhuògōng dé shènduō yú qián
等所获功德甚多于前。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn rú rú pú sà mó hē
尔时，天帝释白佛言：“世尊！如如菩萨摩诃
sà zhuàn jìn wú shàngzhèngděng pú tí rú shì rú shì yīng yǐ bù shī bō
萨转近无上正等菩提，如是如是应以布施波
luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duōjiào jiè jiàoshòu guǎngshuō nǎi
罗蜜多乃至般若波罗蜜多教诫教授，广说乃
zhì yīng yǐ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiào jiè jiàoshòu
至应以一切智、道相智、一切相智教诫教授，
yīng yǐ shàngmiào yī fú yǐn shí wò jù yī yào suí qí suǒ xū
应以上妙衣服、饮食、卧具、医药，随其所须
zhǒngzhǒng zī jù gòngyǎngshèshòu shì zūn ruò shànnán zǐ shàn nǚ
种种资具供养摄受。世尊！若善男子、善女
rén děng néng yǐ rú shì fǎ shī cái shī gòngyǎngshèshòu bǐ pú sà mó
人等能以如是法施、财施供养摄受彼菩萨摩
hē sà shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děngsuǒhuògōng dé shènduō yú
诃萨，是善男子、善女人等所获功德甚多于
qián suǒ yǐ zhě hé bǐ pú sà mó hē sà yào yóu rú shì fǎ shī cái
前。所以者何？彼菩萨摩诃萨要由如是法施、财
shī gòngyǎngshèshòu sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
施供养摄受，速证无上正等菩提。”

ěr shí jù shòushànxiàngàotiān dì shì yán shàn zāi shàn zāi
尔时，具寿善现告天帝释言：“善哉！善哉！
rǔ néng quàn lì bǐ pú sà mó hē sà fù néng shèshòu bǐ pú sà mó
汝能劝励彼菩萨摩诃萨，复能摄受彼菩萨摩
hē sà yì néng hù zhù bǐ pú sà mó hē sà rǔ jīn yǐ zuò fó shèng
诃萨，亦能护助彼菩萨摩诃萨，汝今已作佛圣
dì zǐ suǒ yīng zuò shì hé yǐ gù jiāo shī jiā yī qiè rú lái zhū shèng
弟子所应作事。何以故？憍尸迦，一切如来诸圣
dì zǐ wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fāng biàn quàn lì bǐ pú sà mó
弟子，为欲利乐诸有情故，方便劝励彼菩萨摩
hē sà lìng sù zhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí yǐ fǎ
诃萨，令速证得所求无上正等菩提。以法、
cái shī gòngyǎngshèshòu qín jiā hù zhù bǐ pú sà mó hē sà lìng sù
财施供养摄受，勤加护助彼菩萨摩诃萨，令速

zhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí suǒ yǐ zhě hé yī qiè rú
证得所求无上正等菩提。所以者何？一切如
lái shēngwén dú jué shì jiānshèng shì yóu bǐ pú sà mó hē sà gù
来、声闻、独觉世间胜事，由彼菩萨摩诃萨故
ér dé chūxiàn hé yǐ gù jiāo shī jiā ruò wú pú sà mó hē sà fā
而得出现。何以故？憍尸迦，若无菩萨摩诃萨发
qǐ wú shàngzhèngděng jué xīn zé wú pú sà mó hē sà néng xué liù bō
起无上正等觉心，则无菩萨摩诃萨能学六波
luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì ruò mó pú sà mó hē sà xué liù bō
罗蜜多乃至一切相智。若无菩萨摩诃萨学六波
luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì zé wú pú sà mó hē sà néngzhèng
罗蜜多乃至一切相智，则无菩萨摩诃萨能证
wú shàngzhèngděng pú tí ruò wú pú sà mó hē sà zhèng dé wú shàng
无上正等菩提。若无菩萨摩诃萨证得无上
zhèngděng pú tí zé wú rú lái shēngwén dú jué shì jiānshèng shì
正等菩提，则无如来、声闻、独觉世间胜事。

jiāo shī jiā yóuyǒu pú sà mó hē sà fā qǐ wú shàngzhèng
“憍尸迦，由有菩萨摩诃萨发起无上正

děng jué xīn biànyǒu pú sà mó hē sà néng xué liù bō luó mì duō nǎi zhì
等觉心，便有菩萨摩诃萨能学六波罗蜜多乃至
yī qiè xiàng zhì yóuyǒu pú sà mó hē sà xué liù bō luó mì duō nǎi zhì
一切相智；由有菩萨摩诃萨学六波罗蜜多乃至
yī qiè xiàng zhì biànyǒu pú sà mó hē sà néngzhèng wú shàngzhèngděng
一切相智，便有菩萨摩诃萨能证无上正等
pú tí yóuyǒu pú sà mó hē sà zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩提；由有菩萨摩诃萨证得无上正等菩提
zhuànmiào fǎ lún néngduàn dì yù páng shēng guǐ jiè yì néng
转妙法轮，能断地狱、旁¹⁹生、鬼界，亦能
sǔn jiǎn ā sù luò dǎng zēng tiān rén zhòng biànyǒu chā dì lì dà zú nǎi
损减阿素洛党增天人众，便有刹帝力大族乃
zhì jū shì dà zú chūxiàn shì jiān yì yǒu sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì fēi
至居士大族出现世间，亦有四大王众天乃至非
xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān chūxiàn shì jiān fù yǒu liù bō luó mì duō nǎi zhì
想非非想处天出现世间，复有六波罗蜜多乃至
yī qiè xiàng zhì chūxiàn shì jiān fù yǒu shēngwén dú jué jí wú shàng
一切相智出现世间，复有声闻、独觉及无上

¹⁹ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

shèngchūxiàn shì jiān
乘出现世间。”

dì sānfēn suí xǐ huíxiàngpǐn dì jiǔ zhī yī
第三分随喜回向品第九之一

ěr shí cí shì pú sà wèi jù shòushànxiànyán ruò pú sà mó
尔时，慈氏菩萨谓具寿善现言：“若菩萨摩

hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn yú zhū yǒuqíng suǒ yǒu gōng dé suí
诃萨以无所得而为方便，于诸有情所有功德随

xǐ jù xíngzhū fú yè shì ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi
喜俱行诸福业事，若菩萨摩诃萨以无所得而为

fāngbiàn chí cǐ suí xǐ jù xíngzhū fú yè shì yǔ zhū yǒuqíng píngděng
方便，持此随喜俱行诸福业事，与诸有情平等

gòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí ruò yú yǒuqíng suí xǐ huí
共有回向无上正等菩提；若余有情随喜回

xiàngzhū fú yè shì ruò zhū yì shēng shēngwén dú jué zhū fú yè shì
向诸福业事，若诸异生、声闻、独觉诸福业事，

wèi shī jiè xiū sān fú yè shì ruò sì niànzhùděngzhū fú yè shì
谓施、戒、修三福业事，若四念住等诸福业事。

shì pú sà mó hē sà suǒyǒu suí xǐ huíxiànggōng dé yú bǐ yì shēng
是菩萨摩诃萨所有随喜回向功德，于彼异生、

shēngwén dú jué zhū fú yè shì wéi zuì wéishèng wéi zūn wéigāo
声闻、独觉诸福业事，为最为胜、为尊为高、

wéimiào wéi wēimiào wéishàngwéi wú shàng wú děng wú děngděng
为妙为微妙、为上为无上、无等无等等。

suǒ yǐ zhě hé yǐ zhū yì shēng xiū fú yè shì dàn wèi lìng jǐ zì zài
所以者何？以诸异生修福业事，但为令己自在

ān lè shēngwén dú jué xiū fú yè shì dàn wèi zì tiáo fú wèi
安乐；声闻、独觉修福业事，但为自调伏、为

zì jì jìng wèi zì niè pán zhū pú sà mó hē sà suǒyǒu suí xǐ huíxiàng
自寂静、为自涅槃；诸菩萨摩诃萨所有随喜回向

gōng dé pǔ wèi yī qiè yǒuqíng tiáo fú jì jìng dé niè pán gù
功德，普为一切有情调伏、寂静、得涅槃故。”

ěr shí jù shòushànxiànwèn cí shì pú sà yán shì pú sà mó
尔时，具寿善现问慈氏菩萨言：“是菩萨摩

hē sà suí xǐ huíxiàng xīn pǔ yuán shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì
诃萨随喜回向心，普缘十方无量无数无边世

jiè yī yī shì jiè wú liàng wú shù wú biānzhū fó yǐ niè pánzhě cóng
界，一一世界无量无数无边诸佛已涅槃者，从
chū fā xīn nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí rú shì nǎi zhì rù wú yú
初发心乃至无上正等菩提，如是乃至入无余
yī niè pán jiè hòuzhǎnzhuǎn nǎi zhì zhèng fǎ miè yǐ yú qí zhōngjiān suǒ
依涅槃界后展转乃至正法灭已，于其中间所
yǒu liù zhǒng bō luó mì duōxiāngyìngshàngēn jí yǔ shēngwén dú jué
有六种波罗蜜多相应善根，及与声闻、独觉、
pú sà yī qiè yǒuqíng ruò gòng bú gòng wú liàng wú shù wú biān fó fǎ
菩萨一切有情若共、不共无量无数无边佛法
xiāngyìngshàngēn ruò bǐ yì shēng dì zǐ suǒyǒu shī jiè xiū xìngsān
相应善根。若彼异生弟子所有施、戒、修性三
fú yè shì ruò bǐ shēngwén dì zǐ suǒyǒuxué wú xué wèi wú lòu shàn
福业事；若彼声闻弟子所有学、无学位无漏善
gēn ruò zhū rú lái yīng zhèngděng jué suǒchéng jiè yùn dìngyùn
根；若诸如来、应、正等觉所成戒蕴、定蕴、
huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì²⁰ jiàn yùn jí wèi lì lè yī qiè yǒuqíng
慧蕴、解脱蕴、解脱智²⁰见蕴，及为利乐一切有情，
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě wú liàng wú shù wú biān fó fǎ jí
大慈、大悲、大喜、大舍无量无数无边佛法；及
bǐ zhū fó suǒshuō zhèng fǎ ruò yī bǐ fǎ jīng qín xiū xué huò dé yù
彼诸佛所说正法，若依彼法精勤修学，或得预
liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí huò rù pú
流、一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，或入菩
sà zhèng xìng lí shēng huò xiū pú sà mó hē sà xíng rú shì suǒyǒu yī
萨正性离生，或修菩萨摩诃萨行。如是所有一
qiè shàngēn jí yú yǒuqíng yú zhū rú lái yīng zhèngděng jué shēngwén
切善根，及余有情于诸如来应正等觉、声闻、
pú sà zhū dì zǐ zhòng ruò xiàn zhù shì ruò niè pán hòu suǒ zhòng shàngēn
菩萨、诸弟子众若现住世、若涅槃后所种善根，
shì zhū shàngēn yī qiè hé jí xiàn qián suí xǐ jì suí xǐ yǐ fù yǐ rú
是诸善根一切合集现前随喜。既随喜已，复以如
shì suí xǐ jù xíng zhū fú yè shì yǔ zhū yǒuqíng píngděng gòng yǒu huí
是随喜俱行诸福业事，与诸有情平等共有回
xiàng wú shàng zhèngděng pú tí yuàn cǐ shàngēn yǔ zhū yǒuqíng tóng gòng
向无上正等菩提，愿此善根与诸有情同共

²⁰ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

yǐn fā wú shàng pú tí rú shì suǒ qǐ suí xǐ huí xiàng yú yú suǒ qǐ
引发无上菩提。如是所起随喜回向，于余所起
zhū fú yè shì wéi zuì wéi shèng wéi zūn wéi gāo wéi miào wéi wēi miào
诸福业事，为最为胜、为尊为高、为妙为微妙、
wéi shàng wéi wú shàng wú děng wú děng děng yú yì yún hé bǐ pú
为上为无上、无等无等等。于意云何？彼菩
sà mó hē sà yuán rú shì shì qǐ suí xǐ huí xiàng xīn wéi yǒu rú shì suǒ
萨摩诃萨缘如是事起随喜回向心，为有如是所
yuán shì kě dé rú bǐ pú sà mó hē sà suǒ qǔ xiàng fǒu
缘事可得，如彼菩萨摩诃萨所取相不？”

cí shì pú sà dá shàn xiàn yán bǐ pú sà mó hē sà yuán rú
慈氏菩萨答善现言：“彼菩萨摩诃萨缘如
shì shì qǐ suí xǐ huí xiàng xīn shí wú rú shì suǒ yuán shì kě dé rú bǐ
是事起随喜回向心，实无如是所缘事可得如彼
pú sà mó hē sà suǒ qǔ xiàng
菩萨摩诃萨所取相。”

shí jù shòu shàn xiàn wèi cí shì pú sà yán ruò wú suǒ yuán shì
时，具寿善现谓慈氏菩萨言：“若无所缘事
rú suǒ qǔ xiàng zhě bǐ pú sà mó hē sà suí xǐ huí xiàng xīn yǐ qǔ
如所取相者，彼菩萨摩诃萨随喜回向心，以取
xiàng wéi fāng biàn pǔ yuán shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī
相为方便，普缘十方无量无数无边世界，一
yī shì jiè wú liàng wú shù wú biān zhū fó yǐ niè pán zhě cóng chū fā xīn
一世界无量无数无边诸佛已涅槃者，从初发心
nǎi zhì fǎ miè suǒ yǒu shàn gēn jí dì zǐ děng suǒ yǒu shàn gēn yī qiè
乃至法灭所有善根，及弟子等所有善根，一切
hé jí xiàn qián suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ
合集现前随喜，回向无上正等菩提。如是所
qǐ suí xǐ huí xiàng jiāng fēi diān dǎo rú yú wú cháng wèi cháng yú
起随喜回向，将非颠倒？如于无常谓常，于
kǔ wèi lè yú wú wǒ wèi wǒ yú bú jìng wèi jìng shì xiǎng xīn
苦谓乐，于无我谓我，于不净谓净，是想、心、
jiàn diān dǎo cǐ yú wú xiàng ér qǔ qí xiàng yì yīng rú shì rú suǒ
见颠倒，此于无相而取其相，亦应如是。如所
yuán shì shí wú suǒ yǒu suí xǐ huí xiàng xīn yì rú shì zhū shàn gēn děng
缘事实无所有，随喜回向心亦如是，诸善根等
yì rú shì wú shàng pú tí yì rú shì bù shī děng liù bō luó mì duō
亦如是，无上菩提亦如是，布施等六波罗蜜多

suǒ shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì rú shì ruò rú suǒ yuán shì shí wú
所²¹说乃至一切相智亦如是。若如所缘事实无
suǒ yǒu suí xǐ huí xiàng xīn guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì rú shì
所有，随喜回向心广说乃至一切相智亦如是
zhě hé děng shì suǒ yuán hé děng shì shì hé děng shì suí xǐ huí
者，何等是所缘？何等是事？何等是随喜回
xiàng xīn guǎng shuō nǎi zhì hé děng shì yī qiè xiàng zhì ér bǐ pú
向心？广说乃至何等是一切相智？而彼菩
sà mó hē sà yuán rú shì shì qǐ suí xǐ xīn huí xiàng wú shàng zhèng děng
萨摩诃萨缘如是事起随喜心回向无上正等
pú tí
菩提？”

shí cí shì pú sà bào jù shòu shàn xiàn yán ruò pú sà mó hē
时，慈氏菩萨报具寿善现言：“若菩萨摩诃

sà jiǔ xué liù zhǒng bō luó mì duō yǐ céng gòng yǎng wú liàng zhū fó
萨久学六种波罗蜜多，已曾供养无量诸佛，
jiǔ fā dà yuàn duō zhí shàn gēn wéi duō shàn yǒu zhī suǒ shè shòu shàn xué
久发大愿多植善根，为多善友之所摄受，善学
zhū fǎ zì xiàng jiē kōng shì pú sà mó hē sà yú suǒ yuán shì jí suí xǐ
诸法自相皆空，是菩萨摩诃萨于所缘事及随喜
huí xiàng xīn zhū shàn gēn děng wú shàng pú tí zhū fó shì zūn bìng
回向心、诸善根等、无上菩提、诸佛世尊并
yī qiè fǎ jiē bù qǔ xiàng ér néng fā qǐ suí xǐ zhī xīn huí xiàng wú
一切法，皆不取相而能发起随喜之心，回向无
shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ qǐ suí xǐ huí xiàng yǐ fēi èr fēi
上正等菩提。如是所起随喜回向，以非二非
bú èr wéi fāng biàn fēi yǒu xiàng fēi wú xiàng wéi fāng biàn fēi yǒu suǒ dé
不二为方便，非有相非无相为方便，非有所得
fēi wú suǒ dé wéi fāng biàn fēi rǎn fēi jìng wéi fāng biàn fēi shēng fēi miè
非无所得为方便，非染非净为方便，非生非灭
wéi fāng biàn yú suǒ yuán shì nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí néng bù
为方便，于所缘事乃至无上正等菩提能不
qǔ xiàng bù qǔ xiàng gù fēi diān dǎo shè ruò pú sà mó hē sà wèi jiǔ
取相，不取相故非颠倒摄。若菩萨摩诃萨未久
xué liù zhǒng bō luó mì duō wèi céng gòng yǎng wú liàng zhū fó wèi jiǔ
学六种波罗蜜多，未曾供养无量诸佛，未久

²¹ 大正藏：广；永乐北藏及龙藏：所

fā dà yuàn wèi duō zhí shàngēn wèi wéi duō shàn yǒu zhī suǒ shè shòu
发大愿，未多植善根，未为多善友之所摄受，
wèi yú yī qiè fǎ shàn xué zì xiàng kōng shì pú sà mó hē sà yú suǒ
未于一切法善学自相空，是菩萨摩诃萨于所
yuán shì jí suí xǐ huí xiàng xīn zhū shàngēn děng wú shàng pú tí
缘、事及随喜回向心、诸善根等、无上菩提、
zhū fó shì zūn bìng yī qiè fǎ yóu qǔ qí xiàng qǐ suí xǐ xīn huí xiàng
诸佛世尊并一切法，犹取其相起随喜心，回向
wú shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ qǐ suí xǐ huí xiàng yǐ qǔ xiàng
无上正等菩提。如是所起随喜回向，以取相
gù yóu diān dǎo shè fēi zhēn suí xǐ huí xiàng zhī xīn
故犹颠倒摄，非真随喜回向之心。

fù cì dà dé bù yīng wèi bǐ xīn xué dà shèng zhū pú sà
“复次，大德！不应为彼新学大乘诸菩萨

děng jí duì qí qián xuān shuō bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō jí
等及其前，宣说般若乃至布施波罗蜜多及
yú fó fǎ zì xiàng kōng yì suǒ yǐ zhě hé xīn xué dà shèng zhū pú
余佛法自相空义。所以者何？新学大乘诸菩
sà děng yú rú shì fǎ suī yǒu shǎo fèn xìn jìng ài yào ér bǐ wén yǐ
萨等于如是法，虽有少分信敬爱乐，而彼闻已
xún jiē wàng shī jīng bù yí huò duō shēng huǐ bàng ruò bú tuì zhuǎn dì
寻皆忘失，惊怖疑惑多生毁谤。若不退转地
pú sà mó hē sà huò céng gòng yǎng wú liàng zhū fó jiǔ fā dà yuàn
菩萨摩诃萨，或曾供养无量诸佛、久发大愿、
duō zhí shàngēn wéi duō shàn yǒu suǒ shè shòu zhě yīng duì qí qián wèi bǐ
多植善根、为多善友所摄受者，应对其前为彼
guǎng shuō fēn bié kāi shì yī qiè bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
广说、分别、开示一切般若乃至布施波罗蜜多
jí yú fó fǎ zì xiàng kōng yì suǒ yǐ zhě hé bú tuì zhuǎn dì zhū
及余佛法自相空义。所以者何？不退转地诸
pú sà děng ruò wén cǐ fǎ jiē néng shòu chí zhōng bú wàng shī yì bù
菩萨等，若闻此法皆能受持终不忘失，亦不
jīng kǒng yí huò huǐ bàng
惊恐、疑惑、毁谤。

dà dé dāng zhī zhū pú sà mó hē sà yīng yǐ rú shì suí xǐ
“大德当知！诸菩萨摩诃萨应以如是随喜

jù xíng zhū fú yè shì huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí dāng yú ěr
俱行诸福业事，回向无上正等菩提。当于尔

shí yīngzuò shì niàn suǒ kě yòng xīn suí xǐ huíxiàng cǐ suǒ yòng xīn
时，应作是念：‘所可用心随喜回向，此所用心
jìn miè lí biàn cǐ suǒ yuán shì jí zhū shàngēn yì jiē rú xīn jìn miè lí
尽灭离变，此所缘事及诸善根亦皆如心尽灭离
biàn cǐ zhōng hé děng shì suǒ yòng xīn fù yǐ hé děng wéi suǒ yuán shì
变，此中何等是所用心？复以何等为所缘事
jí zhū shàngēn ér shuō suí xǐ huíxiàng wú shàng zhèng děng pú tí
及诸善根，而说随喜回向无上正等菩提？
shì xīn yú xīn lǐ bù yīng yǒu suí xǐ huíxiàng yǐ wú èr xīn jù shí qǐ
是心于心理不应有随喜回向，以无二心俱时起
gù xīn yì bù kě suí xǐ huíxiàng xīn zì xìng kōng gù ruò pú sà
故，心亦不可随喜回向，心自性空故。’若菩萨
mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí néng rú shì zhī yī qiè bō
摩诃萨行深般若波罗蜜多时，能如是知一切般
rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō jiē wú suǒ yǒu guǎng shuō nǎi zhì yī qiè
若乃至布施波罗蜜多皆无所有，广说乃至一切
xiàng zhì yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ jiē wú suǒ
相智亦无所有，是菩萨摩诃萨知一切法皆无所
yǒu ér fù néng yǐ suí xǐ jù xíng zhū fú yè shì huíxiàng wú shàng
有，而复能以随喜俱行诸福业事，回向无上
zhèng děng pú tí rú shì suí xǐ huíxiàng zhī xīn fēi diān dǎo shè yǐ wú
正等菩提，如是随喜回向之心非颠倒摄，以无
suǒ dé wéi fāng biàn gù míng zhēn suí xǐ huíxiàng wú shàng zhèng děng pú
所得为方便故，名真随喜回向无上正等菩
tí”

大般若波罗蜜多经卷第五百四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi wǔ
大般若波罗蜜多经卷第五百五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn suí xǐ huí xiàng pǐn dì jiǔ zhī èr
第三分随喜回向品第九之二

ěr shí tiān dì shì bó jù shòu shàn xiàn yán xīn xué dà shèng zhū
尔时，天帝释白具寿善现言：“新学大乘诸

pú sà mó hē sà wén rú shì fǎ qí xīn jiāng wú jīng kǒng yí huò xīn
菩萨摩诃萨闻如是法，其心将无惊恐疑惑？新

xué dà shèng zhū pú sà mó hē sà yún hé néng yǐ suǒ xiū shàn gēn huí
学大乘诸菩萨摩诃萨，云何能以所修善根回

xiàng wú shàng zhèng děng pú tí yún hé shè shòu suí xǐ jù xíng zhū fú
向无上正等菩提？云何摄受随喜俱行诸福

yè shì huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí
业事，回向无上正等菩提？”

shí jù shòu shàn xiàng gào tiān dì shì yán xīn xué dà shèng zhū
时，具寿善现告天帝释言：“新学大乘诸

pú sà mó hē sà ruò xiū²² bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī
菩萨摩诃萨，若修²²般若波罗蜜多广说乃至一

qiè xiàng zhì yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn jí yǐ wú xiàng ér wéi fāng
切相智，以无所得而为方便及以无相而为方

biàn shè shòu bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
便，摄受般若波罗蜜多广说乃至一切相智。

shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán néng yú bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨由此因缘，能于般若波罗蜜多

guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì zì xiàng kōng yì duō shēng shèng jiě
广说乃至一切相智自相空义多生胜解，

cháng wéi shàn yǒu zhī suǒ shè shòu rú shì shàn yǒu yǐ wú liàng mén qiǎo
常为善友之所摄受，如是善友以无量门巧

miào wén yì wèi qí biàn shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō guǎng shuō
妙文义，为其辩说甚深般若波罗蜜多广说

²² 大正藏：修敬；永乐北藏及龙藏：修

nǎi zhì yī qiè xiàng zhì xiāng yìng zhī fǎ yǐ rú shì fǎ jiào jiè jiàoshòu
乃至一切相智相应之法，以如是法教诫教授，
lìng qí nǎi zhì dé rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi rù pú sà zhèng xìng
令其乃至得入菩萨正性离生。未入菩萨正性
lí shēng yì cháng bù lí shēn shēn bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi
离生，亦常不离甚深般若波罗蜜多广说乃
zhì yī qiè xiàng zhì yì wèi biàn shuō zhū è mó shì lìng qí wén yǐ yú
至一切相智，亦为辩说诸恶魔事，令其闻已于
zhū mó shì xīn wú zēng jiǎn hé yǐ gù zhū è mó shì xìng wú suǒ yǒu
诸魔事心无增减。何以故？诸恶魔事性无所有
bù kě dé gù yì yǐ shì fǎ jiào jiè jiàoshòu lìng qí nǎi zhì dé rù pú
不可得故。亦以是法教诫教授，令其乃至得入菩
sà zhèng xìng lí shēng cháng bù lí fó yú zhū fó suǒ zhòng zhū shàn gēn
萨正性离生，常不离佛，于诸佛所种诸善根，
fù yóu shàn gēn suǒ shè shòu gù cháng shēng pú sà mó hē sà jiā nǎi
复由善根所摄受故，常生菩萨摩诃萨家，乃
zhì wú shàng zhèng děng pú tí yú zhū shàn gēn cháng bù yuǎn lí
至无上正等菩提于诸善根常不远离。

jiāo shī jiā xīn xué dà shèng zhū pú sà mó hē sà ruò néng
“**憍尸迦**，**新学大乘诸菩萨摩诃萨**，若能
rú shì yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn jí yǐ wú xiàng ér wéi fāng biàn
如是以无所得而为方便，及以无相而为方便，
shè zhū gōng dé yú zhū gōng dé duō shēng shèng jiě cháng wéi shàn yǒu
摄诸功德，于诸功德多生胜解，常为善友
zhī suǒ shè shòu wén rú shì fǎ xīn bù jīng kǒng yì wú yí huò
之所摄受，闻如是法心不惊恐亦无²³疑惑。

fù cì jiāo shī jiā xīn xué dà shèng zhū pú sà mó hē sà
“**复次**，**憍尸迦**，**新学大乘诸菩萨摩诃萨**，
suí suǒ xiū jí bù shī děng liù bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè
随所修集布施等六波罗蜜多广说乃至一切
xiàng zhì jiē yīng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn jí yǐ wú xiàng ér wéi
相智，皆应以无所得而为方便及以无相而为
fāng biàn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
方便，与诸有情平等共有回向无上正等菩
tí
提。

²³ 大正藏：无有；永乐北藏及龙藏：亦无

fù cì jiāo shī jiā xīn xué dà shèngzhū pú sà mó hē sà pǔ
“复次，憍尸迦，新学大乘诸菩萨摩诃萨普

yú shí fāng wú liàng wú shù wú biān shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděng
于十方无量无数无边世界一切如来、应、正等

jué duànzhū yǒu lù jué xì lùn dào qì zhūzhòngdàn cuī jù luò cì
觉断诸有路、绝戏论道、弃诸重担、摧聚落刺、

jìn zhū yǒu jié jù zú zhèng zhì xīn shàn jiě tuō qiǎoshuō fǎ zhě
尽诸有结、具足正智、心善解脱、巧说法者，

jí bǐ dì zǐ suǒ chéng jiè yùn dìngyùn huì yùn jiě tuō yùn jiě
及彼弟子所成戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解

tuō zhì jiàn yùn jí yú suǒ zuò zhǒngzhǒng gōng dé bìng yú shì chù suǒ
脱智²⁴见蕴，及余所作种种功德，并于是处所

zhòng shàngēn wèi chà dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà zú děng suǒ zhòng
种善根，谓刹帝力大族乃至居士大族等所种

shàngēn ruò sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì jìng jū tiān děng suǒ zhòng shàn
善根，若四大王众天乃至净居天等所种善

gēn rú shì yī qiè hé jí chēng liáng xiàn qián fā qǐ bǐ yú shàngēn wéi
根，如是一切合集称量现前发起，比余善根为

zuì wéi shèng wéi zūn wéi gāo wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú
最为胜、为尊为高、为妙为微妙、为上为无

shàng wú děng wú děng děng suí xǐ zhī xīn fù yǐ rú shì suí xǐ jù
上、无等无等等随喜之心，复以如是随喜俱

xíng zhū fú yè shì yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng
行诸福业事，与诸有情平等共有回向无上

zhèng děng pú tí
正等菩提。”

ěr shí cí shì pú sà wèn jù shòu shàn xiàn yán xīn xué dà
尔时，慈氏菩萨问具寿善现言：“新学大

shèngzhū pú sà mó hē sà ruò niàn rú lái jí zhū dì zǐ suǒ yǒu gōng dé
乘诸菩萨摩诃萨，若念如来及诸弟子所有功德，

bìng rén tiān děng suǒ zhòng shàngēn rú shì yī qiè hé jí chēng liáng xiàn
并人、天等所种善根，如是一切合集称量现

qián fā qǐ bǐ yú shàngēn wéi zuì shèng děng suí xǐ zhī xīn fù yǐ rú
前发起，比余善根为最胜等等随喜之心，复以如

shì suí xǐ shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng
是随喜善根与诸有情平等共有回向无上正

²⁴ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

děng pú tí shì pú sà mó hē sà yún hé bú duòxiǎng xīn jiàndào
等菩提，是菩萨摩诃萨云何不堕想心见倒？”

jù shòushànxiàn dá yán dà shì ruò pú sà mó hē sà yú suǒ
具寿善现答言：“大士！若菩萨摩诃萨于所

niàn fó jí zhū dì zǐ suǒ yǒu gōng dé bù qǐ zhū fó jí zhū dì zǐ
念佛及诸弟子所有功德，不起诸佛及诸弟子、

gōng dé zhī xiǎng yú rén tiānděngsuǒzhòngshàngēn bù qǐ shàngēn
功德之想；于人、天等所种善根，不起善根、

rén tiānděngxiǎng yú suǒ fā qǐ suí xǐ huíxiàng dà pú tí xīn yì
人、天等想；于所发起随喜回向大菩提心，亦

fù bù qǐ suí xǐ huíxiàng pú tí xīn xiǎng shì pú sà mó hē sà suǒ qǐ
复不起随喜回向菩提心想，是菩萨摩诃萨所起

suí xǐ huíxiàng zhī xīn zé bú duò yú xiǎng xīn jiàndào ruò pú
随喜回向之心，则不堕于想、心、见倒。若菩

sà mó hē sà yú suǒ niàn fó jí zhū dì zǐ suǒ yǒu gōng dé qǔ fó
萨摩诃萨，于所念佛及诸弟子所有功德，取佛、

dì zǐ gōng dé zhī xiàng yú rén tiānděngsuǒzhòngshàngēn qǔ
弟子、功德之相；于人、天等所种善根，取

bǐ shàngēn rén tiānděngxiàng yú suǒ fā qǐ suí xǐ huíxiàng dà pú
彼善根、人、天等相；于所发起随喜回向大菩

tí xīn qǔ suǒ fā qǐ suí xǐ huíxiàng pú tí xīn xiàng shì pú sà
提心，取所发起随喜回向、菩提心相，是菩萨

mó hē sà suǒ qǐ suí xǐ huíxiàng zhī xīn zé biànduò yú xiǎng xīn
摩诃萨所起随喜回向之心，则便堕于想、心、

jiàndào
见倒。

fù cì dà shì ruò pú sà mó hē sà yǐ rú shì xīn niàn
“复次，大士！若菩萨摩诃萨以如是心，念

yī qiè fó jí zhū dì zǐ gōng dé shàngēn zhèng zhī cǐ xīn jìn miè lí
一切佛及诸弟子功德善根，正知此心尽灭离

biàn fēi néng suí xǐ zhèng zhī bǐ fǎ qí xìng yì rán fēi suǒ suí xǐ yòu
变非能随喜，正知彼法其性亦然非所随喜，又

zhèngliǎo dá néng huíxiàng xīn fǎ xìng yì ěr fēi néng huíxiàng jí zhèng
正了达能回向心法性亦尔非能回向，及正

liǎo dá suǒ huíxiàng fǎ qí xìng yì ěr fēi suǒ huíxiàng ruò yǒu néng yī rú
了达所回向法其性亦尔非所回向。若有能依如

shì suǒ shuō suí xǐ huíxiàng shì zhèng fēi xié zhū pú sà mó hē sà jiē
是所说随喜回向是正非邪，诸菩萨摩诃萨皆

yīng rú shì suí xǐ huíxiàng

应如是随喜回向。

fù cì dà shì ruò pú sà mó hē sà pǔ yú sān shì zhū fó
“复次，大士！若菩萨摩诃萨普于三世诸佛

shì zūn cóngchū fā xīn zhì dé wú shàngzhèngděng pú tí nǎi zhì fǎ miè
世尊，从初发心至得无上正等菩提乃至法灭，

yú qí zhōngjiān suǒ yǒu gōng dé ruò fó dì zǐ jí zhū dú jué yī bǐ fó
于其中间所有功德，若佛弟子及诸独觉依彼佛

fǎ suǒ qǐ shàngēn ruò zhū yì shēngwén bǐ shuō fǎ suǒ zhòng shàngēn
法所起善根，若诸异生闻彼说法所种善根，

ruò zhū lóng shén ā sù luò děngwén bǐ shuō fǎ suǒ zhòng shàngēn
若诸龙、神、阿素洛等闻彼说法所种善根，

ruò chà dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà zú wén bǐ shuō fǎ suǒ zhòng shàn
若刹帝力大族乃至居士大族闻彼说法所种善

gēn ruò sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì sè jiū jìngtiānwén bǐ shuō fǎ suǒ
根；若四大王众天乃至色究竟天闻彼说法所

zhòng shàngēn ruò shànán zǐ shàn nǚ rénděngwén bǐ shuō fǎ fā qǐ
种善根，若善男子、善女人等闻彼说法发起

wú shàngzhèngděng jué xīn qín xiū zhǒngzhǒng zhū pú sà xíng rú shì
²⁵无上正等觉心，勤修种种诸菩萨行。如是

yī qiè hé jí chēngliángxiànrán fā qǐ bǐ yú shàngēnwéi zuì shèngděng
一切合集称量现前发起比余善根为最胜等

suí xǐ zhī xīn fù yǐ rú shì suí xǐ shàngēn yǔ zhū yǒu qíng píngděng
随喜之心，复以如是随喜善根与诸有情平等

gòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí yú rú shì shí ruò zhèng
共有回向无上正等菩提。于如是时，若正

jiě liǎo zhū néng suí xǐ huíxiàng zhī fǎ jìn miè lí biàn zhū suǒ suí xǐ huí
解了诸能随喜回向之法尽灭离变，诸所随喜回

xiàng zhī fǎ zì xìng jiē kōng suī rú shì zhī ér néng suí xǐ huíxiàng wú
向之法自性皆空，虽如是知而能随喜回向无

shàngzhèngděng pú tí fù yú shì shí ruò zhèng jiě liǎo dōu wú yǒu fǎ
上正等菩提。复于是时，若正解了都无有法

kě néng suí xǐ huíxiàng yú fǎ hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xìng jiē
可能随喜回向于法。何以故？以一切法自性皆

kōng kōngzhōngdōu wú néng suǒ suí xǐ huíxiàng fǎ gù suī rú shì zhī
空，空中都无能所随喜回向法故。虽如是知，

²⁵ 大正藏：趣；永乐北藏及龙藏：起

ér néng suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē
而能随喜回向无上正等菩提。是菩萨摩诃
sà ruò néng rú shì suí xǐ huí xiàng xiū xíng bō rě bō luó mì duō guǎng
萨若能如是随喜回向，修行般若波罗蜜多广
shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì biàn néng bú duò xiǎng xīn jiàn dào
说乃至一切相智，便能不堕想、心、见倒。
suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yú suí xǐ xīn jí suǒ suí xǐ gōng
所以者何？是菩萨摩诃萨于随喜心及所随喜功
dé shàngēn bù shēng zhí zhuó yú huí xiàng xīn jí suǒ huí xiàng wú shàng
德善根不生执著，于回向心及所回向无上
pú tí yì bù zhí zhuó yóu wú zhí zhuó bú duò diān dǎo rú shì pú sà
菩提亦不执著，由无执著不堕颠倒，如是菩萨
suǒ qǐ suí xǐ huí xiàng zhī xīn míng wéi wú shàng suí xǐ huí xiàng yuǎn
所起随喜回向之心，名为无上随喜回向，远
lí yī qiè xū wàng fēn bié
离一切虚妄分别。

fù cì dà shì ruò pú sà mó hē sà yú suǒ xiū zuò zhū fú
“复次，大士！若菩萨摩诃萨于所修作诸福
yè shì rú shí liǎo zhī lí yùn chù jiè yì lí bō rě bō luó mì
业事，如实了知离蕴、处、界，亦离般若波罗蜜
duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà yú suǒ xiū
多广说乃至一切相智，是菩萨摩诃萨于所修
zuò zhū fú yè shì rú shì zhī yǐ néng zhèng suí xǐ huí xiàng wú shàng
作诸福业事如是知己，能正随喜回向无上
zhèng děng pú tí
正等菩提。

fù cì dà shì ruò pú sà mó hē sà rú shí liǎo zhī suí
“复次，大士！若菩萨摩诃萨，如实了知随
xǐ jù xíng zhū fú yè shì yuǎn lí suí xǐ jù xíng zhū fú yè shì zì xìng
喜俱行诸福业事远离随喜俱行诸福业事自性，
zhū fó shì zūn yuǎn lí zhū fó shì zūn zì xìng gōng dé shàngēn yuǎn lí
诸佛世尊远离诸佛世尊自性，功德善根远离
gōng dé shàngēn zì xìng shēng wén dú jué jí zhū yì shēng yuǎn lí shēng
功德善根自性，声闻、独觉及诸异生远离声
wén dú jué jí zhū yì shēng zì xìng suí xǐ huí xiàng dà pú tí xīn yuǎn
闻、独觉及诸异生自性，随喜回向大菩提心远
lí suí xǐ huí xiàng dà pú tí xīn zì xìng pú sà mó hē sà yuǎn lí pú
离随喜回向大菩提心自性，菩萨摩诃萨远离菩

sà mó hē sà zì xìng bō rě bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yuǎn
萨摩诃萨自性，般若波罗蜜多乃至一切相智远

lí bō rě bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì zì xìng yī qiè pú sà
离般若波罗蜜多乃至一切相智自性，一切菩萨

mó hē sà xíng yuǎn lí yī qiè pú sà mó hē sà xíng zì xìng zhū fó wú
摩诃萨行远离一切菩萨摩诃萨行自性，诸佛无

shàng zhèng děng pú tí yuǎn lí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zì xìng
上正等菩提远离诸佛无上正等菩提自性，

shì pú sà mó hē sà rú shì xiū xíng lí xìng bō rě bō luó mì duō míng
是菩萨摩诃萨如是修行离性般若波罗蜜多，名

zhēn xiū xíng shēn bō rě bō luó mì duō néng zhèng suí xǐ huí xiàng wú
真修行甚深般若波罗蜜多，能正随喜回向无

shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提。

fù cì dà shì zhū pú sà mó hē sà yú yǐ niè pán yī qiè
“复次，大士！诸菩萨摩诃萨于已涅槃一切

rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū dì zǐ gōng dé shàngēn ruò yù fā
如来、应、正等觉及诸弟子功德善根，若欲发

qǐ suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí xīn zhě yīng zuò rú shì suí
起随喜回向无上正等菩提心者，应作如是随

xǐ huí xiàng wèi zuò shì niàn rú zhū rú lái yīng zhèng děng jué
喜回向，谓作是念：‘如诸如来、应、正等觉

jí zhū dì zǐ jiē yǐ miè dù zì xìng fēi yǒu gōng dé shàngēn yì fù rú
及诸弟子皆已灭度，自性非有，功德善根亦复如

shì wǒ suǒ fā qǐ suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí zhī xīn jí
是，我所发起随喜回向无上正等菩提之心及

suǒ huí xiàng wú shàng pú tí qí xìng yì ěr rú shì zhī yǐ yú zhū
所回向无上菩提其性亦尔。’如是知己，于诸

shàngēn fā shēng suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí biàn néng
善根发生随喜回向无上正等菩提，便能

bù shēng xiǎng xīn jiàn dào ruò pú sà mó hē sà yǐ qǔ xiàng wéi fāng biàn
不生想心见倒。若菩萨摩诃萨以取相为方便

xíng shēn bō rě bō luó mì duō yú yǐ miè dù zhū fó shì zūn jí zhū dì
行深般若波罗蜜多，于已灭度诸佛世尊及诸弟

zǐ gōng dé shàngēn qǔ xiàng suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí
子功德善根取相随喜回向无上正等菩提，

shì wéi fēi shàn suí xǐ huí xiàng yǐ guò qù fó jí zhū dì zǐ gōng dé
是为非善随喜回向。以过去佛及诸弟子功德

shàngēn fēi xiàng wú xiàngsuǒ qǔ jìng jiè shì pú sà mó hē sà yǐ qǔ
善根非相、无相所取境界，是菩萨摩诃萨以取
xiàngniàn fā shēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí shì gù fēi
相念发生随喜回向无上正等菩提，是故非
shàn suí xǐ huí xiàng yóu sī biànduòxiǎng xīn jiàndào ruò pú sà mó hē
善随喜回向，由斯便堕想心见倒。若菩萨摩诃
sà bù qǔ xiàngwéifāngbiàn xíngshēn bō rě bō luó mì duō yú yǐ miè dù
萨不取相为方便行深般若波罗蜜多，于已灭度
zhū fó shì zūn jí zhū dì zǐ gōng dé shàngēn lí xiàng suí xǐ huí xiàng
诸佛世尊及诸弟子功德善根，离相随喜回向
wú shàngzhèngděng pú tí shì míngwéishàn suí xǐ huí xiàng yóu sī bú
无上正等菩提，是名为善随喜回向，由斯不
duòxiǎng xīn jiàndào
堕想、心、见倒。”

ěr shí cí shì pú sà wèn jù shòushànxiànyán yún hé pú sà
尔时，慈氏菩萨问具寿善现言：“云何菩萨
mó hē sà yú zhū rú lái yīng zhèngděngjué jí dì zǐ zhònggōng dé
摩诃萨于诸如来、应、正等觉及弟子众功德
shàngēn suí xǐ jù xíng fú yè shì děng jiē bù qǔ xiàng ér néng suí xǐ
善根随喜俱行福业事等皆不取相，而能随喜
huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí
回向无上正等菩提？”

shànxiàn dá yán yīng zhī pú sà mó hē sà suǒxué bō rě bō luó
善现答言：“应知菩萨摩诃萨所学般若波罗
mì duō yǒu rú shì děngfāngbiànshànqiǎo suī bù qǔ xiàng ér suǒ zuò
蜜多，有如是等方便善巧，虽不取相而所作
chéng fēi lí bō rě bō luó mì duōyǒunéngzhèng qǐ suí xǐ jù xíngzhū
成，非离般若波罗蜜多有能正起随喜俱行诸
fú yè shì huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí shì gù pú sà mó hē
福业事，回向无上正等菩提。是故菩萨摩诃
sà zhòng yù chéngsuǒ zuò yīngxué bō rě bō luó mì duō
萨众欲成所作，应学般若波罗蜜多。”

cí shì pú sà mó hē sà yán dà dé shànxiàn mò zuò shì shuō
慈氏菩萨摩诃萨言：“大德善现，莫作是说。
hé yǐ gù yǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duōzhōng zhū fó shì zūn jí
何以故？以甚深般若波罗蜜多中，诸佛世尊及
dì zǐ zhòng bìng suǒ chéng jiù gōng dé shàngēn jiē wú suǒ yǒu bù kě dé
弟子众并所成就功德善根皆无所有不可得

gù suǒzuò suí xǐ zhū fú yè shì fā xīn huíxiàng wú shàng pú tí yì wú
故，所作随喜诸福业事发心回向无上菩提亦无
suǒyǒu bù kě dé gù cǐ zhōng pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
所有不可得故。此中菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō shí yīngzuò shì guān guò qù zhū fó jí dì zǐ zhònggōng dé
蜜多时，应作是观：‘过去诸佛及弟子众功德
shàngēnxìng jiē yǐ miè suǒzuò suí xǐ zhū fú yè shì fā xīn huíxiàng
善根性皆已灭，所作随喜诸福业事、发心回向
wú shàng pú tí xìng jiē jì miè wǒ ruò yú bǐ zhū fó shì zūn jí dì zǐ
无上菩提性皆寂灭，我若于彼诸佛世尊及弟子
zhònggōng dé shàngēn qǔ xiàng fēn bié jí yú suǒzuò suí xǐ jù xíngzhū
众功德善根取相分别，及于所作随喜俱行诸
fú yè shì fā xīn huíxiàng wú shàng pú tí qǔ xiàng fēn bié yǐ shì qǔ
福业事、发心回向无上菩提提取相分别，以是取
xiàng fēn bié fāngbiàn fā shēng suí xǐ huíxiàng wú shàng zhèngděng pú tí
相分别方便发生随喜回向无上正等菩提，
zhū fó shì zūn jiē suǒ bù xǔ suǒ yǐ zhě hé yú yǐ miè dù zhū fó shì
诸佛世尊皆所不许。所以者何？于已灭度诸佛世
zūn jí dì zǐ děng qǔ xiàng fēn bié suí xǐ huíxiàng wú shàng pú tí
尊及弟子等取相分别，随喜回向无上菩提，
shì zé míngwéi dà yǒusuǒ dé shì gù pú sà mó hē sà zhòng yù yú
是则名为大有所得。’是故菩萨摩诃萨众，欲于
rú lái jí zhū dì zǐ gōng dé shàngēn zhèng fā suí xǐ huíxiàng wú shàng
如来及诸弟子功德善根，正发随喜回向无上
zhèngděng pú tí bù yīng yú zhōng qǐ yǒusuǒ dé qǔ xiàng fēn bié suí xǐ
正等菩提，不应于中起有所得取相分别随喜
huíxiàng ruò yú qí zhōng qǐ yǒusuǒ dé qǔ xiàng fēn bié suí xǐ huíxiàng
回向，若于其中起有所得取相分别随喜回向，
fó bù shuō bǐ yǒu dà yì lì hé yǐ gù rú shì suí xǐ huíxiàng zhī
佛不说彼有大义利。何以故？如是随喜回向之
xīn wàngxiǎng fēn bié míng zá dú gù rú yǒu yǐn shí suī jù shàng
心，妄想分别名杂毒故。如有饮食，虽具上
miào sè xiāngměiwèi ér zá dú yào yú rén qiǎn shí tān qǔ dàn zhī
妙色香美味，而杂毒药，愚人浅识贪取噉之，
chū suī shì yì huān xǐ kuài lè ér hòu shí xiāo bèi shòu zhòng kǔ huòbiàn
初虽适意欢喜快乐，而后食消倍受众苦，或便
zhì sǐ ruò jìn shī mìng rú shì yī lèi bǔ tè qié luó bú shànshòu chí
致死若近失命。如是一类补特伽罗不善受持、

bú shàn guān chá shēn shēn bō rě bō luó mì duō wén jù yì lǐ bú shàn
不善 观察甚 深般若波罗蜜多文句义理，不善
dú sòng bú shàn tōng dá shēn shēn yì qù ér gào dà shèng zhǒng xìng zhě
读诵、不善 通达甚 深义趣，而告大乘 种性者
yuē lái shàn nán zǐ rǔ yú sān shì zhū fó shì zūn cóng chū fā
曰：‘来！善 男子！汝于三世诸佛世尊，从初发
xīn zhì dé wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù yǒu qíng zhòng
心至得无上 正 等菩提，转 妙法轮度有情众，
rù wú yú yī niè pán jiè yǐ nǎi zhì fǎ miè yú qí zhōng jiān ruò xiū bō
入无余依涅槃界已乃至法灭，于其中 间若修般
rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yǐ jí dāng jí
若波罗蜜多 广 说乃至一切相智已集、当集、
xiàn jí shàn gēn ruò chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ yǐ jí dāng jí
现集善根，若 成熟有情、严净佛土已集、当集、
xiàn jí shàn gēn ruò zhū rú lái suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě
现集善根。若诸如来所有戒蕴、定蕴、慧蕴、解
tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn jí yú wú liàng wú biān gōng dé ruò fó dì
脱蕴、解脱智见蕴及余无量无边功德，若佛弟
zǐ yī qiè yǒu lòu wú lòu shàn gēn ruò zhū rú lái yǐ xiàn dāng
子一切有漏、无漏善根，若诸如来已、现、当
jì zhū tiān rén děng dú jué pú tí suǒ yǒu gōng dé ruò zhū tiān lóng
记诸天、人等独觉菩提所有功德，若诸天、龙、
ā sù luò děng yǐ jí dāng jí xiàn jí shàn gēn ruò shàn nán zǐ
阿素洛等已集、当集、现集善根，若善男子、
shàn nǚ rén děng yú zhū gōng dé fā shēng suí xǐ huí xiàng shàn gēn rú shì
善女人等于诸功德发生随喜回向善根。如是
yī qiè hé jí chēng liáng xiàn qián suí xǐ yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu
一切合集 称 量现前随喜，与诸有情平等 共有
huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ shuō suí xǐ huí xiàng
回向无上 正 等菩提。’ 如是所说随喜回向，
yǐ yǒu suǒ dé qǔ xiàng fēn bié ér wéi fāng biàn pì rú shì jiān zá dú yǐn
以有所得取相分别而为方便。譬如世间杂毒饮
shí chū yì hòu sǔn gù cǐ fēi shàn suí xǐ huí xiàng suǒ yǐ zhě hé
食初益后损，故此非善随喜回向。所以者何？
yǐ yǒu suǒ dé qǔ xiàng fēn bié fā qǐ suí xǐ huí xiàng zhī xīn yǒu yīn
以有所得取相分别发起随喜回向之心，有因、
yǒu yuán yǒu zuò yì yǒu xì lùn bú yīng bō rě bō luó mì duō bǐ
有缘、有作意、有戏论，不应般若波罗蜜多。彼

zá dú gù zé wéibàng fó bù suí fó jiào bù suí fǎ shuō pú sà zhǒng
杂毒故则为谤佛，不随佛教不随法说，菩萨种

xìng bǔ tè qié luó bù yīng suí bǐ suǒshuō ér xué
性补特伽罗不应随彼所说而学。

shì gù dà dé yīngshuōyún hé zhù pú sà shèngshànnán zǐ
“是故，大德！应说云何住菩萨乘善男子

děng yīng yú sān shì shí fāngzhū fó jí dì zǐ dēnggōng dé shàngēn suí
等，应于三世十方诸佛及弟子等功德善根随

xǐ huí xiàng wèi bǐ zhū fó cóngchū fā xīn nǎi zhì fǎ miè yú qí
喜回向？谓彼诸佛从初发心乃至法灭，于其

zhōngjiān ruò xiū bō rě bō luó mì duōguǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
中间若修般若波罗蜜多广说乃至一切相智

jī zhūshàngēn rú shì nǎi zhì ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yú zhū
集诸善根，如是乃至若善男子、善女人等于诸

gōng dé fā shēng suí xǐ huí xiàngshàngēn zhù pú sà shèngzhūshànnán
功德发生随喜回向善根，住菩萨乘诸善男

zǐ shàn nǚ rén dēngyún hé yú bǐ gōng dé shàngēn fā shēng suí xǐ huí
子、善女人等云何于彼功德善根发生随喜回

xiàng wú shàngzhèngděng pú tí
向无上正等菩提？”

jù shòushànxiàn dá cí shì pú sà yán zhù pú sà shèngzhūshàn
具寿善现答慈氏菩萨言：“住菩萨乘诸善

nán zǐ shàn nǚ rén dēngxíngshēn bō rě bō luó mì duō yù bú bàng fó
男子、善女人等行深般若波罗蜜多，欲不谤佛

ér fā suí xǐ huí xiàng xīn zhě yīngzuò shì niàn rú zhū rú lái wú shàng
而发随喜回向心者，应作是念：‘如诸如来无上

fó zhì liǎo dá biàn zhī gōng dé shàngēnyǒu rú shì xìng yǒu rú shì xiàng
佛智了达遍知功德善根有如是性、有如是相、

yǒu rú shì fǎ ér kě suí xǐ wǒ jīn yì yīng rú shì suí xǐ rú zhū rú
有如是法而可随喜，我今亦应如是随喜。如诸如

lai wú shàng fó zhì liǎo dá biàn zhī yīng yǐ rú shì zhū fú yè shì huí xiàng
来无上佛智了达遍知应以如是诸福业事回向

wú shàngzhèngděng pú tí wǒ jīn yì yīng rú shì huí xiàng zhù pú sà
无上正等菩提，我今亦应如是回向。’住菩萨

shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén dēng yú zhū rú lái jí dì zǐ dēng
乘诸善男子、善女人等，于诸如来及弟子等

gōng dé shàngēn yīngzuò rú shì suí xǐ huí xiàng ruò zuò rú shì suí xǐ
功德善根，应作如是随喜回向，若作如是随喜

huíxiàng zé bú bàng fó suí fó suǒjiào suí fǎ ér shuō shì pú sà
回向则不谤佛，随佛所教，随法而说。是菩萨
mó hē sà rú shì suí xǐ huíxiàng zhī xīn bù zá zhòng dú néng zhì jiū
摩诃萨如是随喜回向之心，不杂众毒，能至究
jìng
竟。

fù cì dà shì zhù pú sà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，大士！住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng xíng shēn bō rě bō luó mì duō yú zhū rú lái jí dì zǐ děng
人等行深般若波罗蜜多，于诸如来及弟子等
gōng dé shàngēn yīngzuò rú shì suí xǐ huíxiàng rú sè děng yùn bú
功德善根，应作如是随喜回向。如色等蕴，不
duò sān jiè fēi sān shì shè suí xǐ huíxiàng yì yīng rú shì guǎng shuō nǎi
堕三界非三世摄，随喜回向亦应如是。广说乃
zhì rú yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bú duò sān jiè fēi
至如一切智、道相智、一切相智，不堕三界非
sān shì shè suí xǐ huíxiàng yì yīng rú shì rú zhū jiè yùn dìng yùn
三世摄，随喜回向亦应如是；如诸戒蕴、定蕴、
huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn bú duò sān jiè fēi sān shì shè
慧蕴、解脱蕴、解脱智²⁶见蕴，不堕三界非三世摄，
suí xǐ huíxiàng yì yīng rú shì suǒ yǐ zhě hé rú bǐ zhū fǎ zì xìng
随喜回向亦应如是。所以者何？如彼诸法自性
kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè suí xǐ huíxiàng yì fù rú shì
空故，不堕三界非三世摄，随喜回向亦复如是，
wèi zhū rú lái zì xìng kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè zhū fó gōng
谓诸如来自性空故，不堕三界非三世摄；诸佛功
dé zì xìng kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè shēng wén dú jué
德自性空故，不堕三界非三世摄；声闻、独觉
jí rén tiān děng zì xìng kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè bǐ
及人、天等自性空故，不堕三界非三世摄；彼
zhū shàngēn zì xìng kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè yú bǐ suí xǐ
诸善根自性空故，不堕三界非三世摄；于彼随喜
zì xìng kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè suǒ huí xiàng fǎ zì xìng
自性空故，不堕三界非三世摄；所回向法自性
kōng gù bú duò sān jiè fēi sān shì shè néng huí xiàng zhě zì xìng kōng gù
空故，不堕三界非三世摄；能回向者自性空故，

²⁶ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

bú duòsān jiè fēi sān shì shè ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
不堕三界非三世摄。若菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō shí rú shí liǎo zhī wǔ yùnděng fǎ bú duòsān jiè fēi sān shì
罗蜜多时，如实了知五蕴等法不堕三界非三世
shè ruò bú duòsān jiè fēi sān shì shè zé bù kě yǐ bǐ yǒuxiàngwéifāng
摄，若不堕三界非三世摄，则不可以彼有相为方
biàn yǒusuǒ dé wéifāngbiàn fā shēng suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèng
便、有所得为方便，发生随喜回向无上正
děng pú tí hé yǐ gù yǐ yùnděng fǎ zì xìng bù shēng ruò fǎ bù
等菩提。何以故？以蕴等法自性不生，若法不
shēng zé wú suǒyǒu bù kě yǐ bǐ wú suǒyǒu fǎ suí xǐ huí xiàng wú suǒ
生则无所有，不可以彼无所有法随喜回向无所
yǒu gù shì pú sà mó hē sà rú shì suí xǐ huí xiàng wú shàngzhèngděng
有故，是菩萨摩诃萨如是随喜回向无上正等
pú tí bù zá zhòng dú néng zhì jiū jìng zhù pú sà shèngzhūshànnán
菩提，不杂众毒能至究竟。住菩萨乘诸善男
zǐ shàn nǚ rén děngruò yǐ yǒuxiàng ér wéifāngbiàn huòyǒusuǒ dé ér
子、善女人等若以有相而为方便，或有所得而
wéifāngbiàn yú zhū rú lái jí dì zǐ děnggōng dé shàngēn fā shēng
为方便，于诸如来及弟子等功德善根，发生
suí xǐ huí xiàng zhī xīn dāng zhī shì xié suí xǐ huí xiàng cǐ xié suí xǐ
随喜回向之心，当知是邪随喜回向，此邪随喜
huí xiàng zhī xīn zhū fó shì zūn suǒ bù chēngzàn rú shì suí xǐ huí xiàng
回向之心，诸佛世尊所不称赞。如是随喜回向
zhī xīn fēi fó shì zūn suǒ chēngzàn gù bù néngyuánmǎn bù shī děng liù
之心非佛世尊所称赞故，不能圆满布施等六
bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì bù néngyuánmǎn yī qiè zhì dào xiàng
波罗蜜多，广说乃至不能圆满一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì yóuzhūgōng dé bù yuánmǎn gù bù néngyánjìng
智、一切相智。由诸功德不圆满故，不能严净
fó tǔ chéngshúyǒuqíng yóu bù néngyánjìng fó tǔ chéngshúyǒu
佛土、成熟有情，由不能严净佛土、成熟有
qíng gù bú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù yóu bǐ suǒ
情故，不证无上正等菩提。何以故？由彼所
qǐ suí xǐ huí xiàngyǒuxiàngyǒu dé zá zhòng dú gù
起随喜回向有相有得，杂众毒故。

fù cì dà shì zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，大士！诸菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō shí yīngzuò shì niàn rú shí fāng jiè yī qiè rú lái yīng
蜜多时，应作是念：‘如十方界一切如来、应、
zhèngděng jué rú shí tōng dá gōng dé shàngēnyǒu rú shì fǎ kě yī
正等觉，如实通达功德善根有如是法，可依
shì fǎ fā shēng wú dào suí xǐ huí xiàng wǒ jīn yì yīng yī rú shì fǎ
是法发生无倒随喜回向，我今亦应依如是法，
fā shēng suí xǐ huí xiàng wú shàng zhèngděng pú tí shì wéizhèng fā
发生随喜回向无上正等菩提。’是为正发
suí xǐ huí xiàng yóu sī dìngzhèng wú shàng pú tí néng jìn wèi lái dù
随喜回向，由斯定证无上菩提，能尽未来度
yǒuqíng gù
有情故²⁷。”

ěr shí shì zūn zànshànxiànyán shàn zāi shàn zāi rǔ jīn
尔时，世尊赞善现言：“善哉！善哉！汝今
yǐ wèi yī qiè pú sà mó hē sà děngzuò dà fó shì wèi wèi pú sà mó
已为一切菩萨摩诃萨等作大佛事，谓为菩萨摩
hē sà děngshànshuō wú dào suí xǐ huí xiàng rú shì suǒshuō suí xǐ huí
诃萨等善说无倒随喜回向，如是所说随喜回
xiàng yǐ wú xiàng wú dé wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú xìng
向，以无相无得、无生无灭、无染无净、无性
zì xìng zì xiàng xìng kōng ér wéi fāng biàn yì yǐ zhēn rú fǎ jiè
自性、自相性空而为方便，亦以真如、法界、
fǎ xìng guǎng shuō nǎi zhì bù sī yì jiè wéi fāng biàn gù
法性广说乃至不思議界为方便故。

shànxiàndāng zhī jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè yī qiè yǒu
“善现当知！假使三千大千世界一切有
qíng jiē dé chéng jiù shí shàn yè dào sì jìng lǜ sì wú liàng sì
情，皆得成就十善业道、四静虑、四无量、四
wú sè dìng wǔ shéntōng yú yì yún hé shì zhū yǒuqíng fú dé duō
无色定、五神通。于意云何？是诸有情福德多
fǒu
不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào shànxiàn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú zhū
佛告善现：“若善男子、善女人等，于诸

²⁷ 大正藏：众；永乐北藏及龙藏：故

rú lái jí dì zǐ děnggōng dé shàngēn qǐ wú rǎnzhuó suí xǐ huíxiàng
如来及弟子等功德善根起无染著随喜回向，
suǒ huògōng dé shènduō yú qián shànxiàndāng zhī shì shànnán zǐ
所获功德甚多于前。善现当知！是善男子、
shàn nǚ rén děngsuǒ qǐ rú shì suí xǐ huíxiàng yú yú shàngēn wéi zuì
善女人等所起如是随喜回向，于余善根为最
wéishèng wéi zūn wéi gāo wéi miào wéi wēi miào wéi shàng wéi wú shàng
为胜、为尊为高、为妙为微妙、为上为无上、
wú děng wú děngděng
无等无等等。

fù cì shànxiàn jiǎ shǐ sānqiān dà qiān shì jiè yī qiè yǒu
“复次，善现，假使三千大千世界一切有
qíng jiē dé yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú
情，皆得预流、一来、不还、阿罗汉果、独觉菩
tí ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú bǐ yù liú nǎi zhì dú jué
提，若²⁸善男子、善女人等于彼预流乃至独觉，
jìn qí xíngshòu yǐ zhū gòng jù ér fèng shī zhī gòngyǎnggōngjìng zūn
尽其形寿以诸供具而奉施之，供养恭敬、尊
zhòng zàn tàn yú yì yún hé shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yóu cǐ
重赞叹。于意云何？是善男子、善女人等由此
yīn yuán dé fú duō fǒu
因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！”

fó gào shànxiàn ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú zhū
佛告善现：“若善男子、善女人等，于诸
rú lái jí dì zǐ děnggōng dé shàngēn qǐ wú rǎnzhuó suí xǐ huíxiàng
如来及弟子等功德善根，起无染著随喜回向，
suǒ huògōng dé shènduō yú qián shànxiàndāng zhī shì shànnán zǐ
所获功德甚多于前。善现当知！是善男子、
shàn nǚ rén děngsuǒ qǐ rú shì suí xǐ huíxiàng yú yú shàngēn wéi zuì
善女人等所起如是随喜回向，于余善根为最
wéishèng nǎi zhì guǎngshuō
为胜乃至广说。

fù cì shànxiàn jiǎ shǐ sānqiān dà qiān shì jiè yī qiè yǒu
“复次，善现，假使三千大千世界一切有

²⁸ 大正藏：有；永乐北藏及龙藏：若

qíng jiē qù wú shàngzhèngděng pú tí shè yǒu shí fāng gè rú jìng qié shā
情皆趣无上正等菩提，设有十方各如殒伽沙
děng shì jiè yī qiè yǒuqíng yī yī yú bǐ yǐ zhū gòng jù ér fèng shī zhī
等世界一切有情，一一于彼以诸供具而奉施之，
jīng rú jìng qié shā děng dà jié gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn
经如殒伽沙等大劫，供养恭敬、尊重赞叹，
yú yì yún hé shì zhū yǒuqíng yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
于意云何？是诸有情由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

rú shì fú jù ruò yǒuxíng sè shí fāng gè rú jìng qié shā jiè bù néng róng
如是福聚若有形色，十方各如殒伽沙界不能容
shòu
受。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shànxiàn
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。善现

dāng zhī ruò shànán zǐ shàn nǚ rénděng yú zhū rú lái jí dì zǐ
当知！若善男子、善女人等，于诸如来及弟子

děnggōng dé shàngēn qǐ wú rǎn zhuó suí xǐ huí xiàng suǒ huò gōng dé
等功德善根，起无染著随喜回向，所获功德

shènduō yú qián shànxiàn dāng zhī shì shànán zǐ shàn nǚ rénděng
甚多于前。善现当知！是善男子、善女人等

suǒ qǐ rú shì suí xǐ huí xiàng yú yú shàngēn wéi zuì wéi shèng nǎi zhì
所起如是随喜回向，于余善根为最为胜乃至

guǎng shuō shànxiàn dāng zhī yǐ qián fú jù bǐ hòu gōng dé bǎi fēn
广说。善现当知！以前福聚比后功德，百分

bù jí yī qiān fēn bù jí yī nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí
不及一，千分不及一，乃至邬波尼杀昙分亦不及

yī suǒ yǐ zhě hé bǐ yǒuqíng lèi shí shàn yè dào sì jìng lǜ děng
一。所以者何？彼有情类十善业道、四静虑等，

jiē yǐ yǒuxiàng jí yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù bǐ shànán zǐ shàn nǚ
皆以有相及有所得为方便故。彼善男子、善女

rénděng yǐ zhū gòng jù fèng shī yù liú nǎi zhì fā qù dà pú tí zhě
人等，以诸供具奉施预流乃至发趣大菩提者，

yì yǐ yǒuxiàng jí yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù
亦以有相及有所得为方便故。”

ěr shí sì dà tiānwáng gè yǔ juànshǔ sānwàn èr qiānzhūtiān zǐ
尔时，四大天王各与眷属三万二千诸天子

jù dǐng lǐ fó zú hé zhǎngōng jìng bó yán shì zūn bǐ zhū pú
俱，顶礼佛足，合掌恭敬白言：“世尊！彼诸菩
sà mó hē sà nǎi néng fā qǐ rú shì guǎng dà suí xǐ huí xiàng wèi bǐ
萨摩诃萨乃能发起如是广大随喜回向，谓彼
pú sà mó hē sà fāng biàn shàn qiǎo yǐ wú xiàng wú suǒ dé wú rǎn
菩萨摩诃萨方便善巧，以无相、无所得、无染
zhuó wú sī zuò ér wéi fāng biàn yú zhū rú lái jí dì zǐ děng gōng dé
著、无思作而为方便，于诸如来及弟子等功德
shàngēn fā qǐ wú dào suí xǐ huí xiàng rú shì suǒ qǐ suí xǐ huí xiàng
善根发起无倒随喜回向，如是所起随喜回向，
bú duò èr fǎ bú èr fǎ zhōng
不堕二法、不二法中。”

shí tiān dì shì jí sū yè mó tiān zǐ shān dǔ shǐ duō tiān zǐ
时，天帝释及苏夜摩天子、珊睹史多天子、
shàn biàn huà tiān zǐ zuì zì zài tiān zǐ gè yǔ juàn shǔ wú liàng bǎi qiān
善变化天子、最自在天子，各与眷属无量百千
zhū tiān zǐ jù jiē chí zhǒng zhǒng tiān miào huā fǎn tú sǎn děng xiāng
诸天子俱，皆持种种天妙华鬘、涂散等香、
yī fú yīng luò bǎo chuáng fān gài zhòng miào zhēn qí zòu
衣服、璎珞、宝幢、幡盖、众妙、珍奇，奏
tiānyuè yīn yǐ gòng yǎng fó dǐng lǐ shuāng zú hé zhǎng bó yán
天乐音，以供养佛。顶礼双足，合掌白言：

bǐ zhū pú sà mó hē sà nǎi néng fā qǐ rú shì guǎng dà suí xǐ huí
“彼诸菩萨摩诃萨乃能发起如是广大随喜回
xiàng wèi bǐ pú sà mó hē sà fāng biàn shàn qiǎo yǐ wú xiàng wú suǒ
向，谓彼菩萨摩诃萨方便善巧，以无相、无所
dé wú rǎn zhuó wú sī zuò ér wéi fāng biàn yú zhū rú lái jí dì zǐ
得、无染著、无思作而为方便，于诸如来及弟子
děng gōng dé shàngēn fā qǐ wú dào suí xǐ huí xiàng rú shì suǒ qǐ suí
等功德善根，发起无倒随喜回向，如是所起随
xǐ huí xiàng bú duò èr fǎ bú èr fǎ zhōng
喜回向，不堕二法、不二法中。”

shí dà fàn tiān wáng jí jí guāng jìng tiān biàn jìng tiān guǎng
时，大梵天王及极光净天、遍净天、广
guǒ tiān sè jiū jìng tiān gè yǔ wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō tiān
果天、色究竟天，各与无量百千俱胝那庾多天
zhòng qián yì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú hé zhǎng gōng jìng jù fā shēng
众，前诣佛所顶礼双足，合掌恭敬俱发声

yán xī yǒu shì zūn bǐ zhū pú sà mó hē sà wéi bō rě bō luó mì
言：“希有！世尊！彼诸菩萨摩诃萨为般若波罗蜜
duō fāng biàn shàn qiǎo suǒ shè shòu gù chāo shèng yú qián wú fāng biàn shàn
多方便善巧所摄受故，超胜于前无方便善
qiǎo yǒu xiàng yǒu suǒ dé shàn nán zǐ děng suǒ xiū shàn gēn
巧、有相、有所得善男子等所修善根。”

ěr shí fó gào sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān děng
尔时，佛告四大王众天乃至色究竟天等

yán jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè yī qiè yǒu qíng jiē qù wú shàng zhèng
言：“假使三千大千世界一切有情皆趣无上正

děng pú tí pǔ yú guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng shì jiè yī qiè rú lái
等菩提，普于过去未来现在十方世界一切如来

cóng chū fā xīn nǎi zhì fǎ zhù yú qí zhōng jiān suǒ xiū bù shī bō luó mì
从初发心乃至法住，于其中间所修布施波罗蜜

duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì xiāng yìng shàn gēn ruò zhū dì zǐ suǒ
多广说乃至一切相智相应善根，若诸弟子所

yǒu shàn gēn ruò zhū rú lái suǒ yǒu jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō
有善根，若诸如来所有戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱

yùn jiě tuō zhì jiàn yùn jí yú wú liàng wú biān fó fǎ ruò zhū rú lái
蕴、解脱智²⁹见蕴及余无量无边佛法，若诸如来

suǒ shuō zhèng fǎ ruò yī bǐ fǎ xiū xí shī xìng jiè xìng xiū xìng sān
所说正法，若依彼法修习施性、戒性、修性三

fú yè shì ruò yī bǐ fǎ jīng qín xiū xué dé yù liú guǒ yī lái
福业事，若依彼法精勤修学，得预流果、一来、

bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí dé rù pú sà zhèng xìng lí
不还、阿罗汉果、独觉菩提，得入菩萨正性离

shēng ruò zhū yǒu qíng xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
生，若诸有情修布施、净戒、安忍、精进、静

lù bō rě děng suǒ yǐn shàn gēn rú shì yī qiè hé jí chēng liáng yǐ
虑、般若等所引善根，如是一切合集称量，以

yǒu xiàng yǒu suǒ dé yǒu rǎn zhuó yǒu sī zuò yǒu èr bú èr ér
有相、有所得、有染著、有思作、有二不二而

wéi fāng biàn xiàn qián suí xǐ jì suí xǐ yǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng
为方便现前随喜，既随喜已回向无上正等

pú tí
菩提。

²⁹ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

yǒushànnán zǐ shàn nǚ rén děng fā qù wú shàngzhèngděng
“有善男子、善女人等发趣无上正等

pú tí pǔ yú guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng shì jiè yī qiè rú lái cóng
菩提，普于过去未来现在十方世界一切如来从

chū fā xīn nǎi zhì fǎ zhù yú qí zhōngjiān suǒ xiū bù shī bō luó mì duō
初发心乃至法住，于其中间所修布施波罗蜜多

xiāngyìngshàngēn guǎngshuō nǎi zhì ruò zhū yǒuqíng xiū bù shī jìng jiè
相应善根，广说乃至若诸有情修布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě děngsuǒ yǐn shàngēn rú shì yī qiè
安忍、精进、静虑、般若等所引善根，如是一切

hé jí chēngliáng yǐ wú xiàng wú suǒ dé wú rǎn zhuó wú sī zuò
合集称量，以无相、无所得、无染著、无思作、

wú èr bú èr ér wéi fāngbiàn xiàn qián suí xǐ jì suí xǐ yǐ huí xiàng wú
无二不二而为方便现前随喜，既随喜已回向无

shàngzhèngděng pú tí shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng suí xǐ huí
上正等菩提。是善男子、善女人等随喜回

xiàng yú yú shàngēnwéi zuì wéishèng nǎi zhì guǎngshuō yú qiányǒuqíng
向，于余善根为最为胜乃至广说，于前有情

suí xǐ huí xiàng bǎi bèi wéishèng qiān bèi wéishèng nǎi zhì wū bō ní
随喜回向百倍为胜，千倍为胜，乃至邬波尼

shā tán bèi yì zuì wéishèng
杀昙倍亦最为胜。”

jù shòushànxiànqián bó fó yán rú fó suǒshuō shì shànnán
具寿善现前白佛言：“如佛所说，是善男

zǐ shàn nǚ rén děng suí xǐ huí xiàng yú yú shàngēnwéi zuì wéishèng
子、善女人等随喜回向，于余善根为最为胜

nǎi zhì guǎngshuō qí hé shuō shì suí xǐ huí xiàng yú yú shàngēnwéi
乃至广说。齐何说是随喜回向，于余善根为

zuì shèngděng
最胜等？”

fó gàoshànxiàn shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng pǔ yú
佛告善现：“是善男子、善女人等，普于

guò qù wèi lái xiàn zài shí fāng shì jiè yī qiè rú lái shēngwén dú
过去未来现在十方世界，一切如来、声闻、独

jué pú sà jí yú yī qiè yǒuqíng zhū shàngēnděng bù qǔ bù shě
觉、菩萨，及余一切有情诸善根等，不取不舍、

bù jīn bú miè fēi yǒusuǒ dé fēi wú suǒ dé dá yī qiè fǎ wú shēng
不矜不蔑，非有所得、非无所得，达一切法无生

wú miè wú rǎn wú jìng wú zēng wú jiǎn wú qù wú lái wú jí wú
无灭、无染无净、无增无减、无去无来、无集无
sàn wú rù wú chū zuò rú shì niàn rú sān shì fǎ zhēn rú fǎ
散、无入无出，作如是念：‘如三世法真如、法
jiè guǎngshuō nǎi zhì bù sī yì jiè wǒ yì rú shì yú zhū shàn fǎ yǐ wú
界广说乃至不思議界，我亦如是于诸善法以无
suǒ dé ér wéifāngbiàn suí xǐ huí xiàng shàn xiàn qí shì suǒ qǐ suí xǐ
所得而为方便随喜回向。’善现，齐是所起随喜
huí xiàng wǒ shuō yú yú shàngēnwéi zuì shèngděng rú shì suí xǐ huí
回向，我说于余善根为最胜等，如是随喜回
xiàng shèng yú suí xǐ huí xiàng bǎi bèi qiān bèi nǎi zhì wū bō ní shā tán
向胜余随喜回向百倍、千倍乃至邬波尼杀昙
bèi shì gù wǒ shuō rú shì suǒ qǐ suí xǐ huí xiàng yú yú shàngēnwéi zuì
倍，是故我说如是所起随喜回向于余善根为最
shèngděng
胜等。

fù cì shàn xiàn zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng yù yú sān shì shí fāng rú lái cóng chū fā xīn nǎi zhì fǎ zhù
人等，欲于三世十方如来从初发心乃至法住，
yú qí zhōng jiān suǒ xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō xiāng yǐng shàn
于其中间所修布施乃至般若波罗蜜多相应善
gēn guǎngshuō nǎi zhì wú liàng wú shù wú biān fó fǎ ruò zhū shēng wén
根，广说乃至无量无数无边佛法，若诸声闻、
dú jué pú sà gōng dé shàngēn ruò yú yǒu qíng suǒ yǒu shī xìng jiè
独觉、菩萨功德善根，若余有情所有施性、戒
xìng xiū xìng sān fú yè shì jí yú shàngēn rú shì yī qiè hé jí chēng
性、修性三福业事及余善根，如是一切合集称
liáng xiàn qián fā qǐ wú dào suí xǐ huí xiàng xīn zhě yīng zuò shì niàn
量，现前发起无倒随喜回向心者，应作是念：

sè nǎi zhì shí yǔ jiě tuō děng guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yǔ
‘色乃至识与解脱等，广说乃至一切相智与
jiě tuō děng jiè yùnděng wǔ yǔ jiě tuō děng yú yī qiè fǎ suǒ qǐ shèng
解脱等，戒蕴等五与解脱等，于一切法所起胜
jiě yǔ jiě tuō děng sān shì zhū fó yǔ jiě tuō děng sān shì zhū fǎ yǔ
解与解脱等，三世诸佛与解脱等，三世诸法与
jiě tuō děng yī qiè suí xǐ jí zhū huí xiàng yǔ jiě tuō děng fó jí dì
解脱等，一切随喜及诸回向与解脱等，佛及弟

zǐ bìngzhū dú jué zhūgēnshúbiàn yǔ jiě tuōděng fó jí dì zǐ bìngzhū
子并诸独觉诸根熟变与解脱等，佛及弟子并诸
dú jué suǒ dé nièpán yǔ jiě tuōděng zhū fó pú sà dú jué shēng
独觉所得涅槃与解脱等，诸佛、菩萨、独觉、声
wénzhū fǎ fǎ xìng yǔ jiě tuōděng yī qiè yǒuqíng jí yī qiè fǎ bìng bǐ
闻诸法法性与解脱等，一切有情及一切法并彼
fǎ xìng yǔ jiě tuōděng rú zhū fǎ xìng wú fù wú jiě wú rǎn wú jìng
法性与解脱等，如诸法性无缚无解、无染无净、
wú qǐ wú jìn wú shēng wú miè wú qǔ wú shě wǒ yú rú shì gōng
无起无尽、无生无灭、无取无舍。我于如是功
dé shàngēnxiànqián suí xǐ chí cǐ shàngēn yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòng
德善根现前随喜，持此善根与诸有情平等共
yǒu huíxiàng wú shàngzhèngděng pú tí rú shì suí xǐ huíxiàng fēi néng
有回向无上正等菩提，如是随喜回向非能
suí xǐ huíxiàng wú suǒ suí xǐ suǒ huíxiàng gù rú shì suǒ qǐ suí xǐ
随喜回向，无所随喜所回向故，如是所起随喜
huíxiàng fēi zhuǎn fēi xī wú shēngmiè gù shànxiàn shì pú sà mó
回向非转非息，无生灭故。’善现，是菩萨摩
hē sà suí xǐ huíxiàng yú yú suǒ qǐ suí xǐ huíxiàng wéi zuì wéishèng
诃萨随喜回向，于余所起随喜回向，为最为胜
nǎi zhì guǎngshuō ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì suí xǐ huíxiàng
乃至广说。若菩萨摩诃萨成就如是随喜回向，
jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
疾证无上正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò qù dà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，若趣大乘诸善男子、善女
rén děng jiǎ shǐ néng yú shí fāngxiàn zài gè rú jìng qié shāděng shì jiè
人等，假使能于十方现在各如殑伽沙等世界
yī qiè rú lái jí zhū dì zǐ yǐ yǒuxiàngyǒusuǒ dé wéifāngbiàn jìn
一切如来及诸弟子，以有相有所得为方便，尽
qí xíngshòucháng yǐ zhǒngzhǒngshàngmiào gòng jù gòngyǎnggōngjìng zūn
其形寿常以种种上妙供具供养恭敬、尊
zhòngzàn tàn bǐ zhū rú lái jí dì zǐ zhòng bō nièpánhòu qǔ shè lì
重赞叹。彼诸如来及弟子众般涅槃后，取设利
luó yǐ miào qī bǎozào lì gāoguǎngzhū sū dǔ bō zhòu yè jīng qín lǐ
罗以妙七宝造立高广诸窠堵波，昼夜精勤礼
bài yòu rào fù yǐ zhǒngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòng
拜右绕，复以种种上妙华鬘乃至灯明供

yǎngōngjìng zūnzhòngzàntàn fù yǐ yǒuxiàng jí yǒusuǒ dé ér wéi
养恭敬、尊重赞叹。复以有相及有所得而为
fāngbiàn qín xiū bù shī nǎi zhì bō rě jí yú shàngēn yǒushànnán zǐ
方便，勤修布施乃至般若及余善根。有善男子、
shàn nǚ rénděng fā qù dà shèng néng yǐ wú xiàng jí wú suǒ dé ér wéi
善女人等发趣大乘，能以无相及无所得而为
fāngbiàn xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duōxiāngyìngshàngēnfāngbiànshàn
方便，修行六种波罗蜜多相应善根方便善
qiǎo yú yú yī qiè gōng dé shàngēn fā zhèng³⁰ suí xǐ chí cǐ shàngēn
巧，于余一切功德善根发正³⁰随喜，持此善根
yǔ zhū yǒuqíngpíngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí shì
与诸有情平等共有回向无上正等菩提。是
shànnán zǐ shàn nǚ rénděng yóu yī bō rě bō luó mì duōfāngbiànshàn
善男子、善女人等，由依般若波罗蜜多方便善
qiǎo suí xǐ huí xiàng shèngqiánsuǒshuō fā qù dà shèngshànnán zǐ děng
巧随喜回向，胜前所说发趣大乘善男子等
suǒ zuò gōng dé bǎi bèi qiān bèi nǎi zhì wū bō ní shā tán bèi gù shuō
所作功德百倍、千倍乃至邬波尼杀昙倍。故说
rú shì suí xǐ huí xiàng yú yú shàngēnwéi zuì shèngděng
如是随喜回向，于余善根为最胜等。

shì gù shànxiàn fā qù dà shèngzhū pú sà mó hē sà
“是故，善现，发趣大乘诸菩萨摩诃萨，

yīng yǐ wú xiàng jí wú suǒ dé ér wéifāngbiàn qín xiū bù shī nǎi zhì bō
应以无相及无所得而为方便，勤修布施乃至般
rě bō luó mì duōxiāngyìngshàngēn jí yī bō rě bō luó mì duōfāng
若波罗蜜多相应善根，及依般若波罗蜜多方
biànshànqiǎo yú zhū rú lái jí dì zǐ děnggōng dé shàngēn fā shēng
便善巧，于诸如来及弟子等功德善根，发生
wú dào suí xǐ huí xiàng ruò pú sà mó hē sà néng yǐ wú xiàng jí wú
无倒随喜回向。若菩萨摩诃萨，能以无相及无
suǒ dé ér wéifāngbiàn suí xǐ huí xiàng shì pú sà mó hē sà jí zhèng
所得而为方便随喜回向，是菩萨摩诃萨疾证
wú shàngzhèngděng pú tí néng jìn wèi lái lì lè yī qiè
无上正等菩提，能尽未来利乐一切。”

³⁰ 大正藏：生；永乐北藏及龙藏：正

dì sānfēn dì yù pǐn dì shí zhī yī
第三分地狱品第十之一

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn shènshēn bō rě bō
尔时，舍利子白佛言：“世尊！甚深般若波

luó mì duōnéngzuòzhàomíng bì jìng jìng gù jiē yīng jìng lǐ zhū rén
罗蜜多能作照明，毕竟净故；皆应敬礼，诸人、

tiānděngsuǒ qīn zhòng gù wú suǒ rǎn zhuó shì jiān zhū fǎ bù néng wū gù
天等所钦重故；无所染著，世间诸法不能污故；

yuǎn lí yī qiè sān jiè yì xuàn néngchú fán nǎo zhū jiàn àn gù zuì wéi
远离一切三界翳眩，能除烦恼诸见暗故；最为

shàngshǒu yú yī qiè zhǒng pú tí fēn fǎ jí zūnshèng gù néngzuò ān
上首，于一切种菩提分法极尊胜故；能作安

wēn yǒngduàn yī qiè jīngkǒng bī pò zāi hèng shì gù néng shī guāng
隐，永断一切惊恐逼迫灾横事故；能施光

míng shèshòuzhū yǒuqíng líng dé wǔ yǎn gù néng shì zhōngdào líng shī
明，摄受诸有情令得五眼故；能示中道，令失

lù zhě lí èr biān gù shàn néng fā shēng yī qiè zhì zhì yǒngduàn yī
路者离二边故；善能发生一切智智，永断一

qiè fán nǎo xiāng xù bìng xí qì gù shì zhū pú sà mó hē sà mǔ pú sà
切烦恼相续并习气故；是诸菩萨摩诃萨母，菩萨

suǒ xiū yī qiè fó fǎ cóng cǐ shēng gù bù shēng bú miè zì xiàngkōng gù
所修一切佛法从此生故，不生不灭自相空故；

tuō yī qiè shēng sǐ fēi cháng fēi huài gù néngwéi yī hù shī zhū
脱一切生死，非常非坏故；能为依怙，施诸

yǒuqíng zhū fǎ bǎo gù néngchéngyuánmǎn rú lái shí lì yī qiè tā
有情诸法宝故；能成圆满如来十力，一切他

lùn bù néng qū gù néngzhuǎnsānzhuǎn shí èr xíngxiàng wú shàng fǎ lún
论不能屈故；能转三转十二行相无上法轮，

dá yī qiè fǎ wú zhuǎnhuán gù néng shì zhū fǎ wú dào zì xìngxiǎnliǎo
达一切法无转还故；能示诸法无倒，自性显了

wú xìng zì xìngkōng gù shì zūn zhū yǒuqíng lèi yú cǐ bō rě bō luó mì
无性自性空故。世尊！诸有情类于此般若波罗蜜

duō yīngyún hé zhù
多，应云何住？”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán zhū yǒuqíng lèi yú cǐ bō rě
尔时，佛告舍利子言：“诸有情类于此般若

bō luó mì duō yīng rú fó zhù gòngyǎng lǐ jìng sī wéi bō rě
波罗蜜多，应如佛住，供养、礼敬、思惟般若

bō luó mì duō yīng rú gòngyǎng lǐ jìng sī wéi fó bó qié fàn
波罗蜜多，应如供养、礼敬、思惟佛薄伽梵。

hé yǐ gù shè lì zǐ fó bú yì bō rě bō luó mì duō bō rě bō
何以故？舍利子，佛不异般若波罗蜜多，般若波

luó mì duō bú yì fó fó jí shì bō rě bō luó mì duō bō rě bō luó
罗蜜多不异佛，佛即是般若波罗蜜多，般若波罗

mì duō jí shì fó suǒ yǐ zhě hé zhū fó pú sà dú jué shēng
蜜多即是佛。所以者何？诸佛、菩萨、独觉、声

wén jiē yóu bō rě bō luó mì duō ér dé chūxiàn yī qiè shì jiān shí shàn
闻皆由般若波罗蜜多而得出现。一切世间十善

yè dào sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shéntōng
业道、四静虑、四无量、四无色定、五神通，

yì yóu bō rě bō luó mì duō ér dé chūxiàn yī qiè bù shī bō luó mì
亦由般若波罗蜜多而得出现。一切布施波罗蜜

duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì yóu bō rě bō luó mì duō ér
多广说乃至一切相智，亦由般若波罗蜜多而

dé chūxiàn
得出现。”

shí tiān dì shì qiè zuò shì niàn jīn shè lì zǐ yǐ hé yīn yuán
时，天帝释窃作是念：“今舍利子以何因缘

wèn fó sī shì
问佛斯事？”

shí shè lì zǐ zhī bǐ xīn niàn biàngào zhī yán jiāo shī jiā
时，舍利子知彼心念，便告之言：“憍尸迦，

zhū pú sà mó hē sà yóu cǐ bō rě bō luó mì duō suǒ shè shòu gù fāng
诸菩萨摩诃萨由此般若波罗蜜多所摄受故，方

biàn shàn qiǎo néng yú sān shì shí fāng zhū fó cóng chū fā xīn nǎi zhì fǎ
便善巧能于三世十方诸佛，从初发心乃至法

zhù yú qí zhōng jiān suǒ yǒu gōng dé ruò zhū shēng wén dú jué pú
住，于其中间所有功德；若诸声闻、独觉、菩

sà yú yǒu qíng lèi suǒ yǒu shàn gēn rú shì yī qiè néng yǐ wú xiàng
萨、余有情类所有善根，如是一切，能以无相

jí wú suǒ dé ér wéi fāng biàn hé jí chēng liáng xiàn qián suí xǐ jì suí
及无所得而为方便，合集称量现前随喜，既随

xǐ yǐ yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
喜已，与诸有情平等共有回向无上正等菩

tí yóu cǐ yīn yuán gù wèn sī shì
提，由此因缘故问斯事。

fù cì jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà suǒ xué bō rě bō
“复次，憍尸迦，诸菩萨摩诃萨所学般若波
luó mì duō chāoshèng bù shī nǎi zhì jìng lǜ bō luó mì duō wú biān bèi
罗蜜多，超胜布施乃至静虑波罗蜜多无边倍
shù rú shēng máng rén bǎi qiān děng zhòng wú jìng yǎn zhě shàn yǐn dǎo zhī
数。如生盲人百千等众，无净眼者善引导之，
yóu shàng bù néng jìn qù zhèng dào kuàng néng yuǎn dá fēng lè dà chéng
犹尚不能近趣正道，况能远达丰乐大城！
rú shì qián wǔ bō luó mì duō zhū shēng máng zhòng ruò wú bō rě bō luó
如是前五波罗蜜多诸生盲众，若无般若波罗
mì duō jìng yǎn zhě dǎo shàng bù néng qù pú sà zhèng dào kuàng néng
蜜多净眼者导，尚不能趣菩萨正道，况能
yuǎn dá yī qiè zhì chéng
远达一切智城！

fù cì jiāo shī jiā bù shī děng wǔ bō luó mì duō yào yóu
“复次，憍尸迦，布施等五波罗蜜多，要由
bō rě bō luó mì duō míng yǒu mù zhě fù yóu bō rě bō luó mì duō zhī
般若波罗蜜多，名有目者。复由般若波罗蜜多之
suǒ shè shòu míng dào bǐ àn
所摄受，名到彼岸。”

tiān dì shì yán qǐ bù qián wǔ bō luó mì duō yì hù wéi shǒu
天帝释言：“岂不前五波罗蜜多亦互为首，
shè shòu yú wǔ bō luó mì duō lìng dào bǐ àn jì ěr hé yuán dú zàn
摄受余五波罗蜜多令到彼岸？既尔何缘独赞
bō rě chāoshèng yú wǔ bō luó mì duō
般若超胜余五波罗蜜多？”

shè lì zǐ yán tiān zhǔ suǒ shuō lǐ bù yīng ěr suǒ yǐ zhě hé
舍利子言：“天主所说理不应尔。所以者何？
fēi yóu qián wǔ bō luó mì duō wéi shǒu shè yú lìng dào bǐ àn yào yóu bō
非由前五波罗蜜多为首，摄余令到彼岸；要由般
rě bō luó mì duō jù dà shì lì fāng biàn shàn qiǎo shè shòu yú wǔ bō luó
若波罗蜜多具大势力方便善巧，摄受余五波
mì duō lìng wú zhí zhuó sù dào bǐ àn shì gù bō rě bō luó mì duō yú
蜜多，令无执著速到彼岸。是故般若波罗蜜多于
qián wǔ zhǒng wéi zuì wéi shèng wéi zūn wéi gāo wéi miào wéi wēi miào
前五种为最为胜、为尊为高、为妙为微妙、

wéishàngwéi wú shàng wú děng wú děngděng
为上为无上、无等无等等。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
尔时，舍利子白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨

yún hé yīng yǐn fā bō rě bō luó mì duō
云何应引发般若波罗蜜多？”

fó gào shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà bú wèi yīn fā sè gù
佛告舍利子：“诸菩萨摩诃萨不为引发色故，

yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō bú wèi yīn fā shòu xiǎng xíng
应引发般若波罗蜜多；不为引发受、想、行、

shí gù yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì bú wèi yīn
识故，应引发般若波罗蜜多；广说乃至不为引

fā yī qiè zhì gù yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō bú wèi yīn fā dào
发一切智故，应引发般若波罗蜜多；不为引发道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō bú
相智、一切相智故，应引发般若波罗蜜多；不

wèi yīn fā yī qiè fǎ gù yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō
为引发一切法故，应引发般若波罗蜜多。”

shè lì zǐ yán yún hé pú sà mó hē sà bú wèi yīn fā sè nǎi
舍利子言：“云何菩萨摩诃萨不为引发色乃

zhì yī qiè fǎ gù yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō
至一切法故，应引发般若波罗蜜多？”

fó gào shè lì zǐ yǐ sè nǎi zhì yī qiè fǎ wú zuò wú shēng
佛告舍利子：“以色乃至一切法无作、无生、

wú dé wú huài wú zì xìng gù zhū pú sà mó hē sà bú wèi yīn fā
无得、无坏、无自性故，诸菩萨摩诃萨不为引发

sè nǎi zhì yī qiè fǎ gù yīng yīn fā bō rě bō luó mì duō
色乃至一切法故，应引发般若波罗蜜多。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà rú shì yīn
时，舍利子复白佛言：“诸菩萨摩诃萨如是引

fā bō rě bō luó mì duō yǔ hé fǎ hé
发般若波罗蜜多与何法合？”

fó gào shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà rú shì yīn fā bō rě
佛告舍利子：“诸菩萨摩诃萨如是引发般若

bō luó mì duō bù yǔ yī qiè fǎ hé yóu bù hé gù dé míng bō rě bō
波罗蜜多，不与一切法合，由不合故得名般若波

luó mì duō
罗蜜多。”

shè lì zǐ yán rú shì bō rě bō luó mì duō bù yǔ hé děng
舍利子言：“如是般若波罗蜜多，不与何等

yī qiè fǎ hé
一切法合？”

shì zūngào yuē rú shì bō rě bō luó mì duō bù yǔ shàn fǎ
世尊告曰：“如是般若波罗蜜多，不与善法

hé bù yǔ fēi shàn fǎ hé bù yǔ yǒu zuì fǎ hé bù yǔ wú zuì fǎ
合，不与非善法合；不与有罪法合，不与无罪法

hé bù yǔ yǒu lòu fǎ hé bù yǔ wú lòu fǎ hé bù yǔ yǒu wéi fǎ
合；不与有漏法合，不与无漏法合；不与有为法

hé bù yǔ wú wéi fǎ hé bù yǔ yǒu rǎn fǎ hé bù yǔ wú rǎn fǎ
合，不与无为法合；不与有染法合，不与无染法

hé bù yǔ shì jiān fǎ hé bù yǔ chū shì fǎ hé bù yǔ zá rǎn fǎ
合；不与世间法合，不与出世法合；不与杂染法

hé bù yǔ qīng jìng fǎ hé bù yǔ shēng sǐ fǎ hé bù yǔ niè pán
合，不与清净法合；不与生死法合，不与涅槃

fǎ hé hé yǐ gù shè lì zǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú yī
法合。何以故？舍利子，甚深般若波罗蜜多于一

qiè fǎ wú suǒ dé gù bù kě shuō yǔ rú shì fǎ hé
切法无所得故，不可说与如是法合。”

shí tiān dì shì biàn bó fó yán shēn shēn bō rě bō luó mì duō
时，天帝释便白佛言：“甚深般若波罗蜜多，

qǐ yì bù yǔ yī qiè zhì hé
岂亦不与一切智合？”

fó yán rú shì rú rǔ suǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì
佛言：“如是！如汝所说。甚深般若波罗蜜

duō yì bú shuō yǔ yī qiè zhì hé yóu cǐ yú bǐ wú suǒ dé gù
多，亦不说与一切智合，由此于彼无所得故。”

tiān dì shì yán yún hé bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì wú
天帝释言：“云何般若波罗蜜多，于一切智无

hé wú dé
合无得？”

shì zūngào yuē fēi shēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì
世尊告曰：“非深般若波罗蜜多，于一切智

rú míng rú xiàng rú suǒ zào zuò yǒu hé yǒu dé
如名、如相、如所造作有合有得。”

tiān dì shì yán yún hé bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì yì
天帝释言：“云何般若波罗蜜多，于一切智亦

yǒu hé dé
有合得？”

shì zūngàoyuē yóushēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì
世尊告曰：“由深般若波罗蜜多，于一切智

rú míngxiàngděng wú shòu wú qǔ wú zhù wú duàn wú zhí wú shě
如名相等无受无取、无住无断、无执无舍，

rú shì hé dé ér wú hé dé yú yī qiè fǎ yì fù rú shì rú míng
如是合得而无合得；于一切法亦复如是，如名

xiàngděng wú shòu wú qǔ wú zhù wú duàn wú zhí wú shě rú shì hé
相等无受无取、无住无断、无执无舍，如是合

dé ér wú hé dé
得而无合得。”

shí tiān dì shì fù bó fó yán shèn qí shì zūn xī yǒu
时，天帝释复白佛言：“甚奇！世尊！希有！

shàn shì rú shì bō rě bō luó mì duō wèi yī qiè fǎ wú shēng wú miè
善逝！如是般若波罗蜜多为一切法无生无灭、

wú zuò wú chéng wú dé wú huài wú zì xìng gù chūxiàn shì jiān
无作无成、无得无坏、无自性故，出现世间，

sūi yǒu hé dé ér wú hé dé rú shì lǐ qù bù kě sī yì wéi fó shì
虽有合得而无合得，如是理趣不可思议，唯佛世

zūnnéng jué néng shuō
尊能觉能说。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩诃

sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí qǐ rú shì xiǎng shēnshēn bō
萨行深般若波罗蜜多时，起如是想：‘甚深般

rě bō luó mì duō yǔ yī qiè fǎ ruò hé bù hé shì pú sà mó hē sà
若波罗蜜多，与一切法若合不合。’是菩萨摩诃萨

jù shě jù yuǎnshēnshēn bō rě bō luó mì duō
俱舍、俱远甚深般若波罗蜜多。”

fó gàoshànxiàn fù yǒu yīn yuán zhū pú sà mó hē sà shě
佛告善现：“复有因缘，诸菩萨摩诃萨舍、

yuǎn bō rě bō luó mì duō wèi bǐ xiū xíngshēnshēn bō rě bō luó mì duō
远般若波罗蜜多，谓彼修行甚深般若波罗蜜多

shí qǐ rú shì xiǎng shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú suǒ yǒu
时，起如是想：‘甚深般若波罗蜜多，无所有、

fēi zhēn shí bù jiān gù bú zì zài shì pú sà mó hē sà shě
非真实，不坚固、不自在。’是菩萨摩诃萨舍、

yuǎn bō rě bō luó mì duō
远般若波罗蜜多。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán ruò pú sà mó hē sà xìn shèn
尔时，善现复白佛言：“若菩萨摩诃萨信甚

shēn bō rě bō luó mì duō shí wéi bú xìn hé fǎ
深般若波罗蜜多时，为不信何法？”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xìn shènshēn bō rě bō
佛告善现：“若菩萨摩诃萨信甚深般若波

luó mì duō shí zé bú xìn sè bú xìn shòu xiǎng xíng shí
罗蜜多时，则不信色，不信受、想、行、识，

guǎngshuō nǎi zhì bú xìn yī qiè zhì bú xìn dào xiàng zhì yī qiè xiàng
广说乃至不信一切智，不信道相智、一切相
zhì
智。”

jù shòu shànxiàn fù bó fó yán yún hé pú sà mó hē sà xìn
具寿善现复白佛言：“云何菩萨摩诃萨信

shènshēn bō rě bō luó mì duō shí zé bú xìn sè nǎi zhì bú xìn yī qiè
甚深般若波罗蜜多时，则不信色，乃至不信一切
xiàng zhì
相智？”

fó gào shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí guān yī qiè sè guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bù kě dé gù
多时，观一切色广说乃至一切相智不可得故，

suī xìn bō rě bō luó mì duō ér bú xìn sè guǎngshuō nǎi zhì yī qiè
虽信般若波罗蜜多，而不信色广说乃至一切

xiàng zhì rú shì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xìn shènshēn bō rě
相智。如是，善现，诸菩萨摩诃萨信甚深般若

bō luó mì duō shí zé bú xìn sè nǎi zhì bú xìn yī qiè xiàng zhì
波罗蜜多时，则不信色乃至不信一切相智。”

大般若波罗蜜多经卷第五百五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi liù
大般若波罗蜜多经卷第五百六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn dì yù pǐn dì shí zhī èr
第三分地狱品第十之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shèn shēn bō
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！甚深般
rě bō luó mì duō jí shì mó hē bō luó mì duō
若波罗蜜多即是摩诃波罗蜜多。”

fó gào shàn xiàn rǔ yuán hé yì zuò rú shì shuō shèn shēn bō
佛告善现：“汝缘何意作如是说：甚深般
rě bō luó mì duō jí shì mó hē bō luó mì duō
若波罗蜜多即是摩诃波罗蜜多？”

shàn xiàn dá yán shì zūn yǐ shēn bō rě bō luó mì duō yú
善现答言：“世尊！以深般若波罗蜜多，于
sè bú zuò dà bú zuò xiǎo yú shòu xiǎng xíng shí yì bú zuò dà
色不作大不作小，于受、想、行、识亦不作大
bú zuò xiǎo rú shì nǎi zhì yú fó wú shàng zhèng děng pú tí bú zuò dà
不作小，如是乃至至于佛无上正等菩提不作大
bú zuò xiǎo yú zhū rú lái yīng zhèng děng jué yì bú zuò dà bú zuò
不作小，于诸如来、应、正等觉亦不作大不作
xiǎo yú sè bú zuò jí bú zuò sǎn yú shòu xiǎng xíng shí yì
小；于色不作集不作散，于受、想、行、识亦
bú zuò jí bú zuò sǎn rú shì nǎi zhì yú fó wú shàng zhèng děng pú tí
不作集不作散，如是乃至至于佛无上正等菩提
bú zuò jí bú zuò sǎn yú zhū rú lái yīng zhèng děng jué yì bú zuò
不作集不作散，于诸如来、应、正等觉亦不作
jí bú zuò sǎn yú sè bú zuò yǒu liàng bú zuò wú liàng yú shòu xiǎng
集不作散；于色不作有量不作无量，于受、想、
xíng shí yì bú zuò yǒu liàng bú zuò wú liàng rú shì nǎi zhì yú fó wú
行、识亦不作有量不作无量，如是乃至至于佛无
shàng zhèng děng pú tí bú zuò yǒu liàng bú zuò wú liàng yú zhū rú lái
上正等菩提不作有量不作无量，于诸如来、

yīng zhèngděngjué yì bú zuò yǒuliàng bú zuò wú liàng yú sè bú zuò
应、正等觉亦不作有量不作无量；于色不作
guǎng bú zuò xiá yú shòu xiǎng xíng shí yì bú zuò guǎng bú zuò
广不作狭，于受、想、行、识亦不作广不作
xiá rú shì nǎi zhì yú fó wú shàngzhèngděng pú tí bú zuò guǎng bú zuò
狭，如是乃至于佛无上正等菩提不作广不作
xiá yú zhū rú lái yīng zhèngděngjué yì bú zuò guǎng bú zuò xiá
狭，于诸如来、应、正等觉亦不作广不作狭；
yú sè bú zuò yǒu lì bú zuò wú lì yú shòu xiǎng xíng shí yì bú
于色不作有力不作无力，于受、想、行、识亦不
zuò yǒu lì bú zuò wú lì rú shì nǎi zhì yú fó wú shàngzhèngděng pú
作有力不作无力，如是乃至于佛无上正等菩
tí bú zuò yǒu lì bú zuò wú lì yú zhū rú lái yīng zhèngděngjué
提不作有力不作无力，于诸如来、应、正等觉
yì bú zuò yǒu lì bú zuò wú lì wǒ yuán cǐ yì gù zuò shì shuō shèn
亦不作有力不作无力。我缘此意故作是说：甚
shēn bō rě bō luó mì duō jí shì mó hē bō luó mì duō
深般若波罗蜜多即是摩诃波罗蜜多。

shì zūn ruò xīn xué dà shèng pú sà mó hē sà yī zhǐ bō rě
“世尊！若新学大乘菩萨摩诃萨依止般若
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō qǐ rú shì xiǎng shènshēn bō rě bō luó
乃至布施波罗蜜多，起如是想：‘甚深般若波罗
mì duō yú sè bú zuò dà bú zuò xiǎo bú zuò jí bú zuò sàn bú zuò yǒu
蜜多于色不作大不作小、不作集不作散、不作有
liàng bú zuò wú liàng bú zuò guǎng bú zuò xiá bú zuò yǒu lì bú zuò wú
量不作无量、不作广不作狭、不作有力不作无
lì rú shì nǎi zhì yú zhū rú lái yīng zhèngděngjué bú zuò dà bú
力，如是乃至于诸如来、应、正等觉不作大不
zuò xiǎo bú zuò jí bú zuò sàn bú zuò yǒuliàng bú zuò wú liàng bú zuò
作小、不作集不作散、不作有量不作无量、不作
guǎng bú zuò xiá bú zuò yǒu lì bú zuò wú lì shì pú sà mó hē sà
广不作狭、不作有力不作无力。’是菩萨摩诃萨
yóu qǐ cǐ xiǎng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
由起此想非行般若波罗蜜多。

shì zūn ruò xīn xué dà shèng pú sà mó hē sà yī zhǐ bō rě
“世尊！若新学大乘菩萨摩诃萨，依止般若
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō qǐ rú shì xiǎng shènshēn bō rě bō luó
乃至布施波罗蜜多，起如是想：‘甚深般若波罗

mì duō yú sè zuò dà zuò xiǎo zuò jí zuò sàn zuò yǒu liàng zuò wú liàng
蜜多于色作大作小、作集作散、作有量作无量、
zuò guǎng zuò xiá zuò yǒu lì zuò wú lì rú shì nǎi zhì yú zhū rú lái
作广作狭、作有力作无力，如是乃至至于诸如来、
yīng zhèngděng jué zuò dà zuò xiǎo zuò jí zuò sàn zuò yǒu liàng zuò wú
应、正等觉作大作小、作集作散、作有量作无
liàng zuò guǎng zuò xiá zuò yǒu lì zuò wú lì shì pú sà mó hē sà
量、作广作狭、作有力作无力。’是菩萨摩訶萨
yóu qǐ cǐ xiǎng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
由起此想非行般若波罗蜜多。

shì zūn ruò xīn xué dà shèng pú sà mó hē sà bù yī bō rě
“世尊！若新学大乘菩萨摩訶萨不依般若
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō qǐ rú shì xiǎng shēnshēn bō rě bō luó
乃至布施波罗蜜多，起如是想：‘甚深般若波罗
mì duō yú sè bú zuò dà bú zuò xiǎo bú zuò jí bú zuò sàn bú zuò yǒu
蜜多于色不作大不作小、不作集不作散、不作有
liàng bú zuò wú liàng bú zuò guǎng bú zuò xiá bú zuò yǒu lì bú zuò wú
量不作无量、不作广不作狭、不作有力不作无
lì rú shì nǎi zhì yú zhū rú lái yīng zhèngděng jué bú zuò dà bú
力，如是乃至至于诸如来、应、正等觉不作大不
zuò xiǎo bú zuò jí bú zuò sàn bú zuò yǒu liàng bú zuò wú liàng bú zuò
作小、不作集不作散、不作有量不作无量、不作
guǎng bú zuò xiá bú zuò yǒu lì bú zuò wú lì shì pú sà mó hē sà
广不作狭、不作有力不作无力。’是菩萨摩訶萨
yóu qǐ cǐ xiǎng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
由起此想非行般若波罗蜜多。

shì zūn ruò xīn xué dà shèng pú sà mó hē sà bù yī bō rě
“世尊！若新学大乘菩萨摩訶萨不依般若
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō qǐ rú shì xiǎng shēnshēn bō rě bō luó
乃至布施波罗蜜多，起如是想：‘甚深般若波罗
mì duō yú sè zuò dà zuò xiǎo zuò jí zuò sàn zuò yǒu liàng zuò wú liàng
蜜多于色作大作小、作集作散、作有量作无量、
zuò guǎng zuò xiá zuò yǒu lì zuò wú lì rú shì nǎi zhì yú zhū rú lái
作广作狭、作有力作无力，如是乃至至于诸如来、
yīng zhèngděng jué zuò dà zuò xiǎo zuò jí zuò sàn zuò yǒu liàng zuò wú
应、正等觉作大作小、作集作散、作有量作无
liàng zuò guǎng zuò xiá zuò yǒu lì zuò wú lì shì pú sà mó hē sà
量、作广作狭、作有力作无力。’是菩萨摩訶萨

yóu qǐ cǐ xiǎng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
由起此想非行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shì zūn ruò pú sà mó hē sà qǐ rú shì xiǎng
“何以故？世尊！若菩萨摩诃萨起如是想：

shènshēn bō rě bō luó mì duō yú sè ruò zuò dà xiǎo bú zuò dà xiǎo
‘甚深般若波罗蜜多于色若作大小、不作大小，
ruò zuò jí sàn bú zuò jí sàn ruò zuò yǒuliàng wú liàng bú zuò yǒuliàng
若作集散、不作集散，若作有量无量、不作有量
wú liàng ruò zuò guǎng xiá bú zuò guǎng xiá ruò zuò yǒu lì wú lì
无量，若作广狭、不作广狭，若作有力无力、
bú zuò yǒu lì wú lì rú shì nǎi zhì yú zhū rú lái yīng zhèngděng
不作有力无力，如是乃至至于诸如来、应、正等
jué ruò zuò dà xiǎo bú zuò dà xiǎo ruò zuò jí sàn bú zuò jí sàn
觉若作大小、不作大小，若作集散、不作集散，
ruò zuò yǒuliàng wú liàng bú zuò yǒuliàng wú liàng ruò zuò guǎng xiá bú
若作有量无量、不作有量无量，若作广狭、不
zuò guǎng xiá ruò zuò yǒu lì wú lì bú zuò yǒu lì wú lì rú shì
作广狭，若作有力无力、不作有力无力。’如是
yī qiè jiē fēi bō rě bō luó mì duōděng liú guǒ gù
一切皆非般若波罗蜜多等流果故。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà qǐ rú shì xiǎng shènshēn bō
“世尊！若菩萨摩诃萨起如是想：‘甚深般

rě bō luó mì duō yú sè nǎi zhì yú zhū rú lái yīng zhèngděng jué
若波罗蜜多于色乃至至于诸如来、应、正等觉，
ruò zuò dà xiǎo bú zuò dà xiǎo ruò zuò jí sàn bú zuò jí sàn ruò
若作大小、不作大小，若作集散、不作集散，若
zuò yǒuliàng wú liàng bú zuò yǒuliàng wú liàng ruò zuò guǎng xiá bú zuò
作有量无量、不作有量无量，若作广狭、不作
guǎng xiá ruò zuò yǒu lì wú lì bú zuò yǒu lì wú lì shì pú sà
广狭，若作有力无力、不作有力无力。’是菩萨

mó hē sà míng dà yǒu suǒ dé fēi xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
摩诃萨名大有所得，非行般若波罗蜜多。何以故？

fēi yǒu suǒ dé xiǎng néng zhèng wú shàng zhèngděng pú tí gù suǒ yǐ zhě
非有所得想能证无上正等菩提故。所以者

hé yǒu qíng wú shēng gù wú zì xìng gù wú suǒ yǒu gù kōng gù
何？有情无生故、无自性故、无所有故、空故、

wú xiàng gù wú yuàn gù yuǎn lí gù jì jìng gù bù kě dé gù
无相故、无愿故、远离故、寂静故、不可得故、

bù kě sī yì gù wú huàimiè gù wú jué zhī gù lì bù chéng jiù
不可思议故、无坏灭故、无觉知故、力不成就
gù dāng zhī bō rě bō luó mì duō yì wú shēngguǎngshuō nǎi zhì lì bù
故，当知般若波罗蜜多亦无生广说乃至力不
chéng jiù sè nǎi zhì yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué wú shēng gù
成就；色乃至一切如来、应、正等觉无生故、
wú zì xìng gù wú suǒ yǒu gù kōng gù wú xiàng gù wú yuàn gù
无自性故、无所有故、空故、无相故、无愿故、
yuǎn lí gù jì jìng gù bù kě dé gù bù kě sī yì gù wú huài
远离故、寂静故、不可得故、不可思议故、无坏
miè gù wú jué zhī gù lì bù chéng jiù gù dāng zhī bō rě bō luó
灭故、无觉知故、力不成就故，当知般若波罗
mì duō yì wú shēngguǎngshuō nǎi zhì lì bù chéng jiù wǒ yuán cǐ yì
蜜多亦无生广说乃至力不成就。我缘此意
gù zuò shì shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō jí shì mó hē bō luó mì
故作是说：甚深般若波罗蜜多即是摩诃波罗蜜
duō 。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
尔时，舍利子白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨
yú shēn bō rě bō luó mì duō néng xìn jiě zhě cóng hé chù mò lái shēng
于深般若波罗蜜多能信解者，从何处没来生
cǐ jiān fā qù wú shàngzhèngděng pú tí wéi jīng jiǔ rú céng qīn
此间？发趣无上正等菩提为经久如？曾亲
jìn gòngyǎng jǐ suǒ zhū fó xiū xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì
近供养几所诸佛？修行布施乃至般若波罗蜜
duō yǐ jīng jǐ shí yún hé xìn jiě rú shì bō rě bō luó mì duō shēnshēn
多已经几时？云何信解如是般若波罗蜜多甚深
yì qù 。”

fó gào shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yú shēn bō rě bō luó
佛告舍利子：“若菩萨摩诃萨于深般若波罗
mì duō néng xìn jiě zhě cóng shí fāng jiè suǒ shì zhū fó fǎ huì zhōng mò
蜜多能信解者，从十方界所事诸佛法会中没，
lái shēng cǐ jiān fā qù wú shàngzhèngděng pú tí yǐ jīng wú liàng wú
来生此间。发趣无上正等菩提，已经无量无
shù wú biān bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō jié yǐ céng qīn jìn gòngyǎng wú
数无边百千俱胝那庾多劫。已曾亲近供养无

liàng wú shù wú biān bù kě sī yì bù kě chēngliáng fó bó qié fàn
量无数无边不可思议、不可称量佛薄伽梵。

cóngchū fā xīn cháng xiū bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yǐ jīng wú
从初发心常修布施乃至般若波罗蜜多，已经无

liàng wú shù wú biān bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō jié ruò pú sà mó hē sà
量无数无边百千俱胝那庾多劫。若菩萨摩诃萨

yú shēn bō rě bō luó mì duō ruò jiàn ruò wén biàn zuò shì niàn wǒ jīn
于深般若波罗蜜多，若见若闻便作是念：‘我今

jiàn fó wén fó suǒ shuō shì pú sà mó hē sà yǐ wú xiàng wú èr
见佛，闻佛所说。’是菩萨摩诃萨以无相、无二、

wú suǒ dé wéi fāng biàn néng zhèng xìn jiě rú shì bō rě bō luó mì duō
无所得为方便，能正信解如是般若波罗蜜多

shènshēn yì qù
甚深义趣。”

jù shòushànxiànbìan bó fó yán shènshēn bō rě bō luó mì duō
具寿善现便白佛言：“甚深般若波罗蜜多

wéiyǒunéngwén néngjiànzhě fǒu
为有能闻、能见者不？”

fó gàoshànxiàn shènshēn bō rě bō luó mì duō shí wú néngwén
佛告善现：“甚深般若波罗蜜多实无能闻

jǐ néngjiànzhě hé yǐ gù shènshēn bō rě bō luó mì duō shí fēi suǒ
及能见者。何以故？甚深般若波罗蜜多实非所

wén suǒ jiàn fǎ gù shànxiàndāng zhī sè wú wén wú jiàn zhū fǎ
闻、所见法故。善现当知！色无闻无见，诸法

dùn gù shòu xiǎng xíng shí yì wú wén wú jiàn zhū fǎ dùn gù
钝故；受、想、行、识亦无闻无见，诸法钝故；

guǎngshuō nǎi zhì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú wén wú jiàn zhū
广说乃至诸佛无上正等菩提无闻无见，诸

fǎ dùn gù yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué yì wú wén wú jiàn
法钝故；一切如来、应、正等觉亦无闻无见，

zhū fǎ dùn gù
诸法钝故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà yǐ yú wú
具寿善现复白佛言：“诸菩萨摩诃萨已于无

shàngzhèngděng pú tí jī xíng jiǔ rú néng qín xiū xué shènshēn bō rě
上正等菩提积行久如，能勤修学甚深般若

bō luó mì duō
波罗蜜多？”

fó gào shàn xiàn yú cǐ shì zhōng yīng fēn bié shuō shàn xiàn dāng
佛告善现：“于此事中应分别说。善现当
zhī yǒu pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn jí néng xiū xué shèn shēn bō
知！有菩萨摩诃萨从初发心即能修学甚深般
rě bō luó mì duō yì néng xiū xué jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè
若波罗蜜多，亦能修学静虑、精进、安忍、净戒、
bù shī bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
布施波罗蜜多。是菩萨摩诃萨有方便善巧故，
bú bàng zhū fǎ bú jiàn zhū fǎ yǒu zēng yǒu jiǎn cháng bù yuǎn lí bù shī
不谤诸法，不见诸法有增有减，常不远离布施、
jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō xiāng yīng zhèng
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多相应正
xíng cháng bù yuǎn lí zhū fó pú sà cóng yī fó guó zhì yī fó guó
行，常不远离诸佛菩萨。从一佛国至一佛国，
yù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào gòng jù gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn
欲以种种上妙供具供养恭敬、尊重赞叹
zhū fó pú sà suí yì néng bàn yì néng yú bǐ zhǒng zhū shàn gēn lìng sù
诸佛菩萨随意能办，亦能于彼种诸善根令速
yuán mǎn suí shòu shēn chù bú duò mǔ fù bāo tāi zhōng shēng xīn cháng
圆满，随受身处，不堕母腹胞胎中生。心常
bù yǔ fán nǎo zá zhù yì céng bù qǐ èr shèng zhī xīn cháng bù yuǎn
不与烦恼杂住，亦曾不起二乘之心，常不远离
lí shū shèng shén tōng yóu zhū fó guó chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ
殊胜神通，游诸佛国成熟有情、严净佛土，
shì pú sà mó hē sà néng qín xiū xué shèn shēn bō rě bō luó mì duō
是菩萨摩诃萨能勤修学甚深般若波罗蜜多。

yǒu pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng suī céng
“有菩萨乘诸善男子、善女人等，虽曾
dé jiàn ruò bǎi ruò qiān huò wú liàng fó yú bǐ zhū fó jí dì zǐ suǒ
得见若百、若干，或无量佛，于彼诸佛及弟子所
yì duō xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
亦多修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若，
ér yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù bù néng xiū xué shèn shēn bō rě bō luó
而有所得为方便故，不能修学甚深般若波罗
mì duō nǎi zhì bù shī bō luó mì duō shàn xiàn dāng zhī shì shàn nán zǐ
蜜多乃至布施波罗蜜多。善现当知！是善男子、
shàn nǚ rén děng wén shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō xīn shēng
善女人等闻说如是甚深般若波罗蜜多心生

qīngmàn biàncóngzuò qǐ shězhòng ér qù bǐ jì qīngmànshēnshēn bō
轻慢，便从座起舍众而去。彼既轻慢甚深般
rě bō luó mì duō yì qīngmàn fó jì shě rú shì shēnshēn bō rě bō
若波罗蜜多，亦轻慢佛，既舍如是甚深般若波
luó mì duō yì shězhū fó jīn cǐ zhòngzhōng yì yǒu bǐ lèi wén wǒ
罗蜜多，亦舍诸佛。今此众中亦有彼类，闻我
xuānshuōshēnshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù gōngjìng shězhòng ér qù
宣说甚深般若波罗蜜多心不恭敬舍众而去。
suǒ yǐ zhě hé shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng xiān shì wénshuōshēn
所以者何？是善男子、善女人等，先世闻说甚
shēn bō rě bō luó mì duō yǐ céngshě qù yóu sù xí lì jīn wén wǒ shuō
深般若波罗蜜多已曾舍去，由宿习力今闻我说
huán fù shě qù
还复舍去。

shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng yú shēn bō rě bō luó mì
“是善男子、善女人等于深般若波罗蜜
duō shēn yǔ jí xīn jiē bù hé hé yóu sī zàozuòzēngzhǎng yú chī
多，身、语及心皆不和合，由斯造作增长愚痴、
è huì zuì yè bǐ yóuzàozuòzēngzhǎng yú chī è huì zuì yè wénshēn
恶慧罪业。彼由造作增长愚痴恶慧罪业，闻深
bō rě bō luó mì duō jí biàn huǐbàngzhàng ài qì shě bǐ jì huǐbàng
般若波罗蜜多，即便毁谤障碍弃舍，彼既毁谤
zhàng ài qì shěshēnshēn bō rě bō luó mì duō jí wéi huǐbàngzhàng ài
障碍弃舍甚深般若波罗蜜多，即为毁谤障碍
qì shě sān shì zhū fó yī qiè zhì zhì bǐ yóu huǐbàngzhàng ài qì shě sān
弃舍三世诸佛一切智智。彼由毁谤障碍弃舍三
shì zhū fó yī qiè zhì zhì jí biàn zàozuòzēngzhǎng néng gǎn kuì zhèng fǎ
世诸佛一切智智，即便造作增长能感匮正法
yè bǐ yóuzàozuòzēngzhǎng néng gǎn kuì zhèng fǎ yè duò dà dì yù
业。彼由造作增长能感匮正法业，堕大地狱
jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō suì shòuzhū
经多百岁，乃至经多百千俱胝那庾多岁，受诸
chǔ dú měng lì dà kǔ bǐ zuì zhòng gù yú cǐ shì jiè cóng yī dà dì
楚毒猛利大苦。彼罪重故，于此世界从一大地
yù zhì yī dà dì yù nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái
狱至一大地狱，乃至火劫、水劫、风劫未起已来，
shòuzhū chǔ dú měng lì dà kǔ ruò cǐ shì jiè huǒ jié shuǐ jié fēng
受诸楚毒猛利大苦。若此世界火劫、水劫、风

jié qǐ shí bǐ kuì fǎ yè yóuwèi jìn gù sǐ yǐ zhuǎnshēng tā fāng shì
劫起时，彼匱法业犹未尽故，死已转生他方世
jiè yǔ cǐ tóng lèi dà dì yù zhōng jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi
界，与此同类大地狱中，经多百岁乃至经多百
qiān jù zhī nà yǔ duō suì shòuzhūchǔ dú měng lì dà kǔ bǐ zuì zhòng
千俱胝那庾多岁，受诸楚毒猛利大苦。彼罪重
gù yú tā shì jiè cóng yī dà dì yù zhì yī dà dì yù nǎi zhì huǒ jié
故，于他世界从一大地狱至一大地狱，乃至火劫、
shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái shòuzhūchǔ dú měng lì dà kǔ ruò
水劫、风劫未起已来，受诸楚毒猛利大苦。若
tā shì jiè huǒ jié shuǐ jié fēng jié qǐ shí bǐ kuì fǎ yè yóuwèi jìn
他世界火劫、水劫、风劫起时，彼匱法业犹未尽
gù sǐ yǐ zhuǎnshēng yú fāng shì jiè yǔ cǐ tóng lèi dà dì yù zhōng
故，死已转生余方世界与此同类大地狱中，
jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō suì shòuzhūchǔ
经多百岁乃至经多百千俱胝那庾多岁，受诸楚
dú měng lì dà kǔ bǐ zuì zhòng gù yú yú shì jiè cóng yī dà dì yù
毒猛利大苦。彼罪重故，于余世界从一大地狱
zhì yī dà dì yù nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái
至一大地狱，乃至火劫、水劫、风劫未起已来，
shòuzhūchǔ dú měng lì dà kǔ rú shì zhǎnzhuǎn biàn lì shí fāng zhū yú
受诸楚毒猛利大苦，如是展转遍历十方诸余
shì jiè dà dì yù zhōng shòuzhūchǔ dú měng lì dà kǔ ruò bǐ zhū yú
世界大地狱中，受诸楚毒猛利大苦。若彼诸余
shí fāng shì jiè huǒ jié shuǐ jié fēng jié qǐ shí bǐ kuì fǎ yè yóuwèi
十方世界火劫、水劫、风劫起时，彼匱法业犹未
jìn gù sǐ yǐ huánshēng cǐ kānrěn jiè dà dì yù zhōng cóng yī dà
尽故，死已还生此堪忍界大地狱中，从一大
dì yù zhì yī dà dì yù nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ
地狱至一大地狱，乃至火劫、水劫、风劫未起已
lái shòuzhūchǔ dú měng lì dà kǔ ruò cǐ shì jiè huǒ jié shuǐ jié
来，受诸楚毒猛利大苦。若此世界火劫、水劫、
fēng jié qǐ shí bǐ kuì fǎ yè yóuwèi jìn gù sǐ yǐ fù shēng tā yú
风劫起时，彼匱法业犹未尽故，死已复生他余
shì jiè biàn lì shí fāng dà dì yù zhōng shòuzhūchǔ dú měng lì dà
世界，遍历十方大地狱中，受诸楚毒猛利大
kǔ
苦。

rú shì lún huí jīng wú shù jié bǐ kuì fǎ zuì yè shì shāowēi
“如是轮回经无数劫，彼匱法罪业势稍微，
cóng dì yù chū duò páng³¹ shēng qù jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi qiān
从地狱出堕旁³¹生趣经多百岁乃至经多百千
jù zhī nà yǔ duō suì shòu páng³² shēng shēn bèi zāo cán hài kǒng pò děng
俱胝那庾多岁，受旁³²生身备遭残害恐迫等
kǔ zuì wèi jìn gù yú cǐ shì jiè cóng yī xiǎn è chù zhì yī xiǎn è chù
苦。罪未尽故，于此世界从一险恶处至一险恶处，
nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi zāo cán hài kǒng pò
乃至火劫、水劫、风劫未起已来，备遭残害恐迫
děng kǔ ruò cǐ shì jiè sān zāi huài shí bǐ kuì fǎ yè yú shì wèi jìn
等苦。若此世界三灾坏时，彼匱法业余势未尽，
sǐ yǐ zhuǎn shēng tā fāng shì jiè yǔ cǐ tóng lèi páng³³ shēng qù zhōng
死已转生他方世界与此同类旁³³生趣中，
jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō suì bèi zāo cán
经多百岁乃至经多百千俱胝那庾多岁，备遭残
hài kǒng pò děng kǔ zuì wèi jìn gù yú tā shì jiè cóng yī xiǎn è chù
害恐迫等苦。罪未尽故，于他世界从一险恶处
zhì yī xiǎn è chù nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái
至一险恶处，乃至火劫、水劫、风劫未起已来，
bèi zāo cán hài kǒng pò děng kǔ ruò tā shì jiè sān zāi huài shí bǐ kuì
备遭残害恐迫等苦。若他世界三灾坏时，彼匱
fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ yǐ zhuǎn shēng yú fāng shì jiè yǔ cǐ tóng lèi
法业余势未尽，死已转生余方世界与此同类
páng³⁴ shēng qù zhōng jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi qiān jù zhī nà
旁³⁴生趣中，经多百岁乃至经多百千俱胝那
yǔ duō suì bèi zāo cán hài kǒng pò děng kǔ zuì wèi jìn gù yú yú
庾多岁，备遭残害恐迫等苦。罪未尽故，于余
shì jiè cóng yī xiǎn è chù zhì yī xiǎn è chù nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié
世界从一险恶处至一险恶处，乃至火劫、水劫、
fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi zāo cán hài kǒng pò děng kǔ rú shì zhǎn
风劫未起已来，备遭残害恐迫等苦，如是展

³¹ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

³² 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

³³ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

³⁴ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

zhuǎn biàn lì shí fāng zhū yú shì jiè shòu páng shēng shēn bèi zāo cán hài
转 遍历十方诸余世界，受旁³⁵生身备遭残害
kǒng pò děng kǔ ruò bǐ zhū yú shí fāng shì jiè sān zāi huài shí bǐ kuì
恐迫等苦。若彼诸余十方世界三灾坏时，彼匱
fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ yǐ huán shēng cǐ kān rěn jiè páng shēng qù
法业余势未尽，死已还生此堪忍界旁³⁶生趣
zhōng cóng yī xiǎn è chù zhì yī xiǎn è chù nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié
中，从一险恶处至一险恶处，乃至火劫、水劫、
fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi zāo cán hài kǒng pò děng kǔ ruò cǐ shì jiè
风劫未起已来，备遭残害恐迫等苦。若此世界
sān zāi huài shí bǐ kuì fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ yǐ fù shēng tā yú
三灾坏时，彼匱法业余势未尽，死已复生他余
shì jiè biàn lì shí fāng páng shēng qù zhōng guǎng shòu zhòng kǔ
世界，遍历十方旁³⁷生趣中广受众苦。
rú shì xún huán jīng wú shù jié bǐ kuì fǎ zuì yè shì jiàn bó
“如是循环经无数劫，彼匱法罪业势渐薄，
miǎn páng shēng qù duò guǐ jiè zhōng jīng duō bǎi suì nǎi zhì jīng duō bǎi
免旁³⁸生趣堕鬼界中经多百岁乃至经多百
qiān jù zhī nà yǔ duō suì bèi shòu jī léi jiāo kě děng kǔ zuì wèi jìn
千俱胝那庾多岁，备受饥羸焦渴等苦。罪未尽
gù yú cǐ shì jiè cóng yī è guǐ guó zhì yī è guǐ guó nǎi zhì huǒ jié
故，于此世界从一饿鬼国至一饿鬼国，乃至火劫、
shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi shòu jī léi jiāo kě děng kǔ ruò
水劫、风劫未起已来，备受饥羸焦渴等苦。若
cǐ shì jiè sān zāi huài shí bǐ kuì fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ yǐ zhuǎn
此世界三灾坏时，彼匱法业余势未尽，死已转
shēng tā fāng shì jiè yǔ cǐ tóng lèi è guǐ qù zhōng jīng duō bǎi suì nǎi
生他方世界与此同类饿鬼趣中，经多百岁乃
zhì jīng duō bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō suì bèi shòu jī léi jiāo kě děng kǔ
至经多百千俱胝那庾多岁，备受饥羸焦渴等苦。
zuì wèi jìn gù yú tā shì jiè cóng yī è guǐ guó zhì yī è guǐ guó nǎi
罪未尽故，于他世界从一饿鬼国至一饿鬼国，乃
zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi shòu jī léi jiāo kě děng
至火劫、水劫、风劫未起已来，备受饥羸焦渴等

³⁵ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

³⁶ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

³⁷ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

³⁸ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

kǔ ruò tā shì jiè sān zāi huài shí bǐ kuì fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ
苦。若他世界三灾坏时，彼匱法业余势未尽，死
yǐ zhuǎnshēng yú fāng shì jiè yǔ cǐ tóng lèi è guǐ qù zhōng jīng duō bǎi
已转生余方世界与此同类饿鬼趣中，经多百
suì nǎi zhì jīng duō bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō suì bèi shòu jī léi jiāo kě
岁乃至经多百千俱胝那庾多岁，备受饥羸焦渴
děng kǔ zuì wèi jìn gù yú yú shì jiè cóng yī è guǐ guó zhì yī è
等苦。罪未尽故，于余世界从一饿鬼国至一饿
guǐ guó nǎi zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi shòu jī
鬼国，乃至火劫、水劫、风劫未起已来，备受饥
léi jiāo kě děng kǔ rú shì zhǎn zhuǎn biàn lì shí fāng zhū yú shì jiè yú
羸焦渴等苦，如是展转遍历十方诸余世界，于
guǐ jiè zhōng bèi shòu jī léi jiāo kě děng kǔ ruò bǐ zhū yú shí fāng shì
鬼界中备受饥羸焦渴等苦。若彼诸余十方世
jiè sān zāi huài shí bǐ kuì fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ yǐ huánshēng cǐ
界三灾坏时，彼匱法业余势未尽，死已还生此
kān rěn jiè è guǐ qù zhōng cóng yī è guǐ guó zhì yī è guǐ guó nǎi
堪忍界饿鬼趣中，从一饿鬼国至一饿鬼国，乃
zhì huǒ jié shuǐ jié fēng jié wèi qǐ yǐ lái bèi shòu jī léi jiāo kě děng
至火劫、水劫、风劫未起已来，备受饥羸焦渴等
kǔ ruò cǐ shì jiè sān zāi huài shí bǐ kuì fǎ yè yú shì wèi jìn sǐ
苦。若此世界三灾坏时，彼匱法业余势未尽，死
yǐ fù shēng tā yú shì jiè biàn lì shí fāng è guǐ qù zhōng guǎng shòu
已复生他余世界，遍历十方饿鬼趣中广受
zhòng kǔ
众苦。

rú shì zhōu liú jīng wú shù jié bǐ kuì fǎ yè yú shì jiāng jìn
“如是周流经无数劫，彼匱法业余势将尽，
chū è guǐ jiè lái shēng rén zhōng suī dé wéi rén ér jū xià jiàn wèi huò
出饿鬼界来生人中，虽得为人而居下贱，谓或
shēng zài shēng máng lóng jiā huò zhān tú luó jiā huò bǔ jié suō jiā
生在生盲聋家、或旃荼罗家、或补羯娑家、
huò tú kuài jiā huò yú liè jiā huò gōng jiàng jiā huò yuè rén jiā
或屠脍家、或渔猎家、或工匠家、或乐人家、
huò xié jiàn jiā huò yú wēi zá è lǜ yí jiā huò suǒ shòu shēn wú yǎn
或邪见家、或余猥杂恶律仪家；或所受身无眼、
wú ěr wú bí wú shé wú shǒu wú zú máng xiā lóng yǎ
无耳、无鼻、无舌、无手、无足、盲瞎、聋哑、

yōng jū jiè lài fēngkuáng diānxián lóngcán bèi lǚ cuó lǒu
痈疽、疥癩、风狂、癩瘡、癱殘、背倭、矬陋、
luán bì zhūgēnquējiǎn lí dǎnqióng cuì wán yín wú shí zhūyǒu
挛臂、诸根缺减、黧黥穷頓、顽嚚无识，诸有
suǒ wéi rén jiē qīngqiào huò suǒ shēng chù bù wén fó míng fǎ míng sēng
所为人皆轻诮，或所生处不闻佛名、法名、僧
míng pú sà míng dú jué míng huò fù shēng yú yōu àn shì jiè héng
名、菩萨名、独觉名，或复生于幽暗世界，恒
wú zhòu yè bù dǔ guāng míng jū chù xiǎn lǒu huì è dú cì suǒ yǐ
无昼夜不睹光明，居处险陋³⁹秽恶毒刺。所以
zhě hé bǐ kuì fǎ yè zào zuò zēng zhǎng jí shēn zhòng gù shòu rú shì
者何？彼匮法业造作增长极深重故，受如是
děng bù kě ài yào yuán mǎn kǔ guǒ pǐn lèi zhòng duō nán kě jù shuō
等不可爱乐圆满苦果，品类众多难可具说，
ruò yù jù shuō qióng jié bù jìn
若欲具说穷劫不尽。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn bǐ suǒ zào zuò zēng
尔时，舍利子白佛言：“世尊！彼所造作增
zhǎng néng gǎn kuì zhèng fǎ yè yǔ wǔ wú jiàn yè kě shuō xiāng sì fǒu
长能感匮正法业，与五无间业可说相似不？”

fó gào shè lì zǐ gǎn kuì fǎ yè zuì jí cū zhòng bù kě yǐ
佛告舍利子：“感匮法业最极粗重，不可以
bǐ wǔ wú jiàn yè wèi bǐ wén shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō jí
比五无间业。谓彼闻说甚深般若波罗蜜多，即
biàn jù nì fěi bàng huǐ zǐ yán rú shì yǔ fēi fó suǒ shuō
便拒逆、诽谤、毁些，言：‘如是语非佛所说，
fēi fǎ fēi lǜ fēi dà shī jiào wǒ děng yú cǐ bù yīng xìn xué
非法、非律、非大师教，我等于此不应信学。’

shì bàng fǎ rén zì bàng bō rě bō luó mì duō yì jiào tā bàng zì huài
是谤法人自谤般若波罗蜜多亦教他谤；自坏
qí shēn yì lìng tā huài zì yǐn dú yào yì lìng tā yǐn zì shī shēng
其身，亦令他坏；自饮毒药，亦令他饮；自失生
tiān jiě tuō lè guǒ yì lìng tā shī zì chí qí shēn qù dì yù huǒ
天解脱乐果，亦令他失；自持其身趣⁴⁰地狱火，

³⁹ 大正藏：阻；永乐北藏及龙藏：陋

⁴⁰ 大正藏：足；永乐北藏及龙藏：趣

yì lìng tā qù⁴¹ zì bú xìn jiě shēnshēn bō rě bō luó mì duō yì jiào
亦令他趣⁴¹；自不信解甚深般若波罗蜜多，亦教

tā rén lìng bú xìn jiě zì chén kǔ hǎi yì lìng tā nì
他人令不信解；自沉苦海，亦令他溺。

shè lì zǐ wǒ yú rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
“舍利子，我于如是甚深般若波罗蜜多，

shàng bú yù lìng bàngzhèng fǎ zhě wén qí míng zì kuàngwèi bǐ shuō
尚不欲令谤正法者闻其名字，况为彼说！

shè lì zǐ bàngzhèng fǎ zhě wǒ shàng bù tīng zhù pú sà shèngshàn nán
舍利子，谤正法者，我尚不听住菩萨乘善男

zǐ děng wén qí míng zì kuàngdāng yǎnjiàn qǐ xǔ gòngzhù hé yǐ
子等闻其名字，况当眼见！岂许共住！何以

gù shè lì zǐ zhū yǒu fěi bàngshēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng
故？舍利子，诸有诽谤甚深般若波罗蜜多，当

zhī bǐ míng huài zhèng fǎ zhě duò hēi àn lèi rú huì wō luó zì wū wū
知彼名坏正法者，堕黑暗类如秽蜗螺，自污污

tā rú chòu làn fèn ruò yǒu xìn yòng huài fǎ zhě yán yì shòu rú qián suǒ
他如臭烂粪。若有信用坏法者言，亦受如前所

shuō dà kǔ shè lì zǐ zhū yǒu pò huài shēnshēn bō rě bō luó mì duō
说大苦。舍利子，诸有破坏甚深般若波罗蜜多，

dāng zhī bǐ lèi jí shì dì yù páng⁴² shēng è guǐ jué dìng dāng shòu
当知彼类即是地狱、旁⁴²生、饿鬼，决定当受

jí zhòng měng lì wú biān dà kǔ shì gù zhì zhě bù yīng huǐ bàngshēnshēn
极重猛利无边大苦，是故智者不应毁谤甚深

bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú lái hé yuán dàn shuō rú shì
时，舍利子复白佛言：“如来何缘但说如是

huài zhèng fǎ zhě duò dà dì yù páng⁴³ shēng guǐ jiè cháng shí shòu kǔ
坏正法者堕大地狱、旁⁴³生、鬼界长时受苦，

ér bù shuō bǐ xíng mào shēn liàng ? ”
而不说彼形貌身量？”

fó gào shè lì zǐ zhǐ bù yīng shuō huài zhèng fǎ zhě dāng lái
佛告舍利子：“止！不应说坏正法者当来

⁴¹ 大正藏：足；永乐北藏及龙藏：趣

⁴² 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

⁴³ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

suǒshòu è qù xíngliàng suǒ yǐ zhě hé wǒ ruò jù shuō bǐ qù xíngliàng
所受恶趣形量。所以者何？我若具说彼趣形量，
bǐ wénjīng bù dāng tū rè xuè biàn zhì mìngzhōnghuò jìn sǐ kǔ xīn dùn
彼闻惊怖当吐热血，便致命终或近死苦，心顿
yōunǎo rú zhōng dú jiàn shēnjiàn kū cuì rú bèi jié miáo kǒng bǐ wén
忧伤如中毒箭，身渐枯頹如被截苗，恐彼闻
shuōbàngzhèng fǎ zhědāngshòu rú shì dà chǒu kǔ shēn tú zì jīng huáng
说谤正法者当受如是大丑苦身，徒自惊惶
sàng shī shēnmìng wǒ mǐn⁴⁴ bǐ gù bú wèi rǔ shuō
丧失身命，我愍⁴⁴彼故不为汝说。”

shè lì zǐ yán wéiyuàn fó shuō bǐ è xíngliàng míng jiè wèi lái
舍利子言：“唯愿佛说彼恶形量，明诫未来
lìng zhī bàng fǎ dāng huò dà kǔ bú zào sī zuì
令知谤法当获大苦不造斯罪。”

fó gào shè lì zǐ wǒ xiān suǒ shuō zú wéi míng jiè wèi wèi lái
佛告舍利子：“我先所说足为明诫！谓未来
shì shàn nán zǐ děng wén wǒ suǒ shuō huài zhèng fǎ yè zào zuò zēng zhǎng
世善男子等，闻我所说坏正法业造作增长
jí yuán mǎn zhě duò dà dì yù páng⁴⁵ shēng guǐ jiè yī yī qù zhōng
极圆满者，堕大地狱、旁⁴⁵生、鬼界一一趣中
cháng shí shòu kǔ zú zì jīng chí bú bàng zhèng fǎ
长时受苦，足自兢持不谤正法。”

shí shè lì zǐ jí bó fó yán wěi rán shì zūn wěi rán
时，舍利子即白佛言：“唯然！世尊！唯然！
shàn shì dāng lái zì lèi shàn nán zǐ děng wén fó xiān shuō huài zhèng fǎ
善逝！当来自类善男子等，闻佛先说坏正法
yè gǎn cháng shí kǔ zú wéi míng jiè nìng shě shēn mìng zhōng bú bàng fǎ
业感长时苦足为明诫，宁舍身命终不谤法，
wù wǒ wèi lái dāng shòu sī kǔ
勿我未来当受斯苦。”

ěr shí shàn xiàn biàn bó fó yán ruò yǒu cōng míng shàn nán zǐ
尔时，善现便白佛言：“若有聪明善男子
děng wén fó suǒ shuō bàng zhèng fǎ rén yú dāng lái shì jiǔ shòu zhòng kǔ
等，闻佛所说谤正法人于当来世久受重苦，
yīng shàn hù chí shēn yǔ yì yè wù yú zhèng fǎ fěi bàng huǐ huài
应善护持身、语、意业，勿于正法诽谤毁坏，

⁴⁴ 大正藏：愍；永乐北藏及龙藏：愍

⁴⁵ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

duòsān è qù cháng jié shòu kǔ yú jiǔ yuǎn shí bú jiàn zhū fó bù wén
堕三恶趣 长劫受苦，于久远时不见诸佛、不闻
zhèng fǎ bù zhí yù sēng bù dé shēng yú yǒu fó guó tǔ suī shēng
正法、不值遇僧，不得生于有佛国土，虽生
rén qù xià jiàn pín qióng chǒu lòu wán yú zhī tǐ bú jù zhū yǒu suǒ
人趣下贱贫穷、丑陋顽愚、支⁴⁶体不具，诸有所
shuō rén bú xìn shòu
说人不信受。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán zào zuò zēng zhǎng gǎn kuì fǎ yè
具寿善现复白佛言：“造作增长感匮法业，
qǐ bù yóu xí è yǔ yè yé
岂不由习恶语业耶？”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì shí yóu guàn xí è yǔ yè
佛告善现：“如是！如是！实由惯习恶语业
gù zào zuò zēng zhǎng gǎn kuì fǎ yè yú wǒ zhèng fǎ pí nài yē zhōng
故，造作增长感匮法业，于我正法毗奈耶中，
dāng yǒu yú chī zhū chū jiā zhě bǐ suī chēng wǒ yǐ wéi dà shī ér yú
当有愚痴诸出家者，彼虽称我以为大师，而于
wǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō fěi bàng huǐ huài
我说甚深般若波罗蜜多诽谤毁坏。

shàn xiàn dāng zhī ruò yǒu bàng huǐ shēn shēn bō rě bō luó mì
“善现当知！若有谤毁甚深般若波罗蜜
duō zé wéi bàng huǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí ruò yǒu bàng huǐ
多，则为谤毁诸佛无上正等菩提。若有谤毁
zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zé wéi bàng huǐ sān shì zhū fó yī qiè
诸佛无上正等菩提，则为谤毁三世诸佛一切
zhì zhì ruò yǒu bàng huǐ sān shì zhū fó yī qiè zhì zhì zé wéi bàng huǐ
智智。若有谤毁三世诸佛一切智智，则为谤毁
fó fǎ sēng bǎo ruò yǒu bàng huǐ fó fǎ sēng bǎo zé dāng
佛、法、僧宝。若有谤毁佛、法、僧宝，则当
bàng huǐ shì jiān zhèng jiàn ruò dāng bàng huǐ shì jiān zhèng jiàn zé dāng
谤毁世间正见。若当谤毁世间正见，则当
bàng huǐ bù shī děng liù bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì
谤毁布施等六波罗蜜多，广说乃至一切相智。
bǐ yóu bàng huǐ zhū gōng dé jù zé biàn shè shòu wú liàng wú shù wú biān
彼由谤毁诸功德聚，则便摄受无量无数无边

⁴⁶ 大正藏：肢；永乐北藏及龙藏：支

zuì yè yóu bǐ shèshòu wú liàng wú shù wú biān zuì yè zé biàns hèshòu
罪业。由彼摄受无量无数无边罪业，则便摄受
yī qiè dì yù páng⁴⁷ shēng guǐ jiè jí rén qù zhōng wú liàng wú shù wú
一切地狱、旁⁴⁷生、鬼界及人趣中无量无数无
biān dà kǔ
边大苦。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán bǐ yú chī rén jǐ yīn yuán gù
尔时，善现复白佛言：“彼愚痴人几因缘故，
bàng huǐ rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
谤毁如是甚深般若波罗蜜多？”

fó gào shànxiàn yóu sì yīn yuán hé děng wéi sì yī zhě
佛告善现：“由四因缘，何等为四？一者、
wéi zhū xié mó suǒ shānhuò gù èr zhě yú shēnshēn fǎ bú xìn jiě gù
为诸邪魔所扇惑故。二者、于甚深法不信解故。
sān zhě bù qín jīng jìn dān zhuó wǔ yùn zhū è zhī shí suǒ shèshòu gù
三者、不勤精进，耽著五蕴，诸恶知识所摄受故。
sì zhě duō huái mǐn huì yào xíng è fǎ xǐ zì gāo jǔ qīng miè tā
四者、多怀瞋恚，乐行恶法，喜自高举轻蔑他
gù bǐ yú chī rén yóu jù rú shì sì yīn yuán gù bàng huǐ rú shì shēn
故。彼愚痴人由具如是四因缘故，谤毁如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ dāng lái shòu zhū dà kǔ
深般若波罗蜜多，由此当来受诸大苦。”

ěr shí jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn zhū yú chī
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！诸愚痴
rén bù qín jīng jìn wéi è zhī shí zhī suǒ shèshòu wèi zhòng shàngēn jù
人不勤精进，为恶知识之所摄受，未种善根具
zhū è xíng yú fó suǒ shuō shēnshēn bō rě bō luó mì duō shí nán xìn
诸恶行，于佛所说甚深般若波罗蜜多实难信
jiě
解。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。”

jù shòu shànxiàn fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
具寿善现复白佛言：“如是般若波罗蜜多，
yún hé shēnshēn nán xìn nán jiě
云何甚深难信难解？”

⁴⁷ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

fó gào shàn xiàn sè nǎi zhì shí fēi fù fēi tuō hé yǐ gù
佛告善现：“色乃至识非缚非脱。何以故？

yǐ sè nǎi zhì shí wú suǒ yǒu xìng wéi sè děng zì xìng gù rú shì nǎi zhì
以色乃至识无所有性，为色等自性故。如是乃至

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi fù fēi tuō hé yǐ gù
一切智、道相智、一切相智非缚非脱。何以故？

yī yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú suǒ yǒu xìng wéi yī
以一切智、道相智、一切相智无所有性，为一

qiè zhì děng zì xìng gù
切智等自性故。

fù cì shàn xiàn sè nǎi zhì shí qián hòu zhōng jì fēi
“复次，善现，色乃至识前、后、中际非

fù fēi tuō hé yǐ gù yǐ sè nǎi zhì shí qián hòu zhōng jì wú
缚非脱。何以故？以色乃至识前、后、中际无

suǒ yǒu xìng wéi sè děng qián hòu zhōng jì zì xìng gù rú shì nǎi
所有性，为色等前、后、中际自性故。如是乃

zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qián hòu zhōng jì fēi
至一切智、道相智、一切相智前、后、中际非

fù fēi tuō hé yǐ gù yī yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng
缚非脱。何以故？以一切智、道相智、一切相

zhì qián hòu zhōng jì wú suǒ yǒu xìng wéi yī qiè zhì děng qián hòu
智前、后、中际无所有性，为一切智等前、后、

zhōng jì zì xìng gù
中际自性故。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán bù qín jīng jìn wèi zhòng shàn
具寿善现复白佛言：“不勤精进、未种善

gēn jù bú shàn gēn è yǒu suǒ shè xiè dài zēng shàng suí mó lì
根、具不善根、恶友所摄、懈怠增上、随魔力

xíng jīng jìn wēi liè shī niàn è huì bǔ tè qié luó yú fó suǒ shuō shèn
行、精进微劣、失念恶慧补特伽罗，于佛所说甚

shēn bō rě bō luó mì duō shí nán xìn jiě
深般若波罗蜜多实难信解。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō suǒ yǐ
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。所以

zhě hé shàn xiàn sè qīng jìng jí guǒ qīng jìng guǒ qīng jìng jí sè qīng
者何？善现，色清净即果清净，果清净即色清

jìng hé yǐ gù shì sè qīng jìng yǔ guǒ qīng jìng wú èr wú èr fēn
净。何以故？是色清净与果清净，无二、无二分、

wú bié wú duàn gù rú shì nǎi zhì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
无别、无断故。如是乃至诸佛无上正等菩提
qīngjìng jí guǒqīngjìng guǒqīngjìng jí zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
清净即果清净，果清净即诸佛无上正等菩提
qīngjìng hé yǐ gù shì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng yǔ
清净。何以故？是诸佛无上正等菩提清净与
guǒqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
果清净，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn sè qīngjìng jí bō rě bō luó mì duōqīngjìng
“复次，善现，色清净即般若波罗蜜多清净，
bō rě bō luó mì duōqīngjìng jí sè qīngjìng hé yǐ gù shì sè qīng
般若波罗蜜多清净即色清净。何以故？是色清
jìng yǔ bō rě bō luó mì duōqīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié
净与般若波罗蜜多清净，无二、无二分、无别、
wú duàn gù rú shì nǎi zhì yī qièxiàng zhì qīngjìng jí bō rě bō luó mì
无断故。如是乃至一切相智清净即般若波罗蜜
duōqīngjìng bō rě bō luó mì duōqīngjìng jí yī qièxiàng zhì qīngjìng
多清净，般若波罗蜜多清净即一切相智清净。
hé yǐ gù shì yī qièxiàng zhì qīngjìng yǔ bō rě bō luó mì duōqīng
何以故？是一切相智清净与般若波罗蜜多清
jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn sè qīngjìng jí yī qiè zhì zhì qīngjìng yī
“复次，善现，色清净即一切智智清净，一
qiè zhì zhì qīngjìng jí sè qīngjìng hé yǐ gù shì sè qīngjìng yǔ yī
切智智清净即色清净。何以故？是色清净与一
qiè zhì zhì qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù rú
切智智清净，无二、无二分、无别、无断故。如
shì nǎi zhì yī qièxiàng zhì qīngjìng jí yī qiè zhì zhì qīngjìng yī qiè zhì
是乃至一切相智清净即一切智智清净，一切智
zhì qīngjìng jí yī qièxiàng zhì qīngjìng hé yǐ gù shì yī qièxiàng zhì
智清净即一切相智清净。何以故？是一切相智
qīngjìng yǔ yī qiè zhì zhì qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú
清净与一切智智清净，无二、无二分、无别、无
duàn gù
断故。

fù cì shànxiàn bú èr qīngjìng jí sè qīngjìng sè qīng
“复次，善现，不二清净即色清净，色清

jìng jí bú èr qīngjìng hé yǐ gù shì bú èr qīngjìng yǔ sè qīngjìng
净即不二清净。何以故？是不二清净与色清净，
wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù rú shì nǎi zhì bú èr qīng
无二、无二分、无别、无断故。如是乃至不二清
jìng jí yī qiè xiàng zhì qīngjìng yī qiè xiàng zhì qīngjìng jí bú èr qīngjìng
净即一切相智清净，一切相智清净即不二清净。
hé yǐ gù shì bú èr qīngjìng yǔ yī qiè xiàng zhì qīngjìng wú èr wú
何以故？是不二清净与一切相智清净，无二、无
èr fēn wú bié wú duàn gù
二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn wǒ nǎi zhì jiànzhě qīngjìng jí sè qīngjìng
“复次，善现，我乃至见者清净即色清净，
sè qīngjìng jí wǒ nǎi zhì jiànzhě qīngjìng hé yǐ gù shì wǒ nǎi zhì
色清净即我乃至见者清净。何以故？是我乃至
jiànzhě qīngjìng yǔ sè qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
见者清净与色清净，无二、无二分、无别、无断
gù rú shì nǎi zhì wǒ nǎi zhì jiànzhě qīngjìng jí yī qiè xiàng zhì qīngjìng
故。如是乃至我乃至见者清净即一切相智清净，
yī qiè xiàng zhì qīngjìng jí wǒ nǎi zhì jiànzhě qīngjìng hé yǐ gù shì
一切相智清净即我乃至见者清净。何以故？是
wǒ nǎi zhì jiànzhě qīngjìng yǔ yī qiè xiàng zhì qīngjìng wú èr wú èr fēn
我乃至见者清净与一切相智清净，无二、无二分、
wú bié wú duàn gù
无别、无断故。

fù cì shànxiàn tān chēn chī qīngjìng jí sè qīngjìng
“复次，善现，贪、瞋、痴清净即色清净，
sè qīngjìng jí tān chēn chī qīngjìng hé yǐ gù shì tān chēn
色清净即贪、瞋、痴清净。何以故？是贪、瞋、
chī qīngjìng yǔ sè qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn
痴清净与色清净，无二、无二分、无别、无断
gù rú shì nǎi zhì tān chēn chī qīngjìng jí yī qiè xiàng zhì qīngjìng
故。如是乃至贪、瞋、痴清净即一切相智清净，
yī qiè xiàng zhì qīngjìng jí tān chēn chī qīngjìng hé yǐ gù shì
一切相智清净即贪、瞋、痴清净。何以故？是
tān chēn chī qīngjìng yǔ yī qiè xiàng zhì qīngjìng wú èr wú èr
贪、瞋、痴清净与一切相智清净，无二、无二
fēn wú bié wú duàn gù
分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn sè qīngjìng gù shòuqīngjìng shòuqīngjìng
“复次，善现，色清净故受清净，受清净

gù sè qīngjìng hé yǐ gù shì sè qīngjìng yǔ shòuqīngjìng wú èr
故色清净。何以故？是色清净与受清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù rú shì shòuqīngjìng gù xiǎngqīngjìng
无二分、无别、无断故。如是受清净故想清净，

xiǎngqīngjìng gù shòuqīngjìng zhǎnzhuàn nǎi zhì dào xiàng zhì qīngjìng gù
想清净故受清净，展转乃至道相智清净故

yī qiè xiàng zhì qīngjìng yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù dào xiàng zhì qīngjìng
一切相智清净，一切相智清净故道相智清净。

hé yǐ gù shì dào xiàng zhì qīngjìng yǔ yī qiè xiàng zhì qīngjìng wú èr
何以故？是道相智清净与一切相智清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù
无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn bō rě bō luó mì duō qīngjìng gù sè qīngjìng
“复次，善现，般若波罗蜜多清净故色清净，

sè qīngjìng gù yī qiè zhì zhì qīngjìng hé yǐ gù ruò bō rě bō luó
色清净故一切智智清净。何以故？若般若波罗

mì duō qīngjìng ruò sè qīngjìng ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng wú èr
蜜多清净、若色清净、若一切智智清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù rú shì nǎi zhì bō rě bō luó mì duō
无二分、无别、无断故。如是乃至般若波罗蜜多

qīngjìng gù yī qiè xiàng zhì qīngjìng yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù yī qiè zhì
清净故一切相智清净，一切相智清净故一切智

zhì qīngjìng hé yǐ gù ruò bō rě bō luó mì duō qīngjìng ruò yī qiè
智清净。何以故？若般若波罗蜜多清净，若一切

xiàng zhì qīngjìng ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng wú èr wú èr fēn wú
相智清净，若一切智智清净，无二、无二分、无

bié wú duàn gù guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù sè qīng
别、无断故。广说乃至一切相智清净故色清

jìng sè qīngjìng gù yī qiè zhì zhì qīngjìng hé yǐ gù ruò yī qiè xiàng
净，色清净故一切智智清净。何以故？若一切相

zhì qīngjìng ruò sè qīngjìng ruò yī qiè zhì zhì qīngjìng wú èr wú
智清净，若色清净，若一切智智清净，无二、无

èr fēn wú bié wú duàn gù rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng
二分、无别、无断故。如是乃至一切相智清净

gù dào xiàng zhì qīngjìng dào xiàng zhì qīngjìng gù yī qiè zhì zhì qīngjìng
故道相智清净，道相智清净故一切智智清净。

hé yǐ gù ruò yī qiè xiàng zhì qīng jìng ruò dào xiàng zhì qīng jìng ruò
何以故？若一切相智清净，若道相智清净，若
yī qiè zhì zhì qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
一切智智清净，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shàn xiàn yī qiè zhì zhì qīng jìng gù sè qīng jìng sè
“复次，善现，一切智智清净故色清净，色

qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì
清净故般若波罗蜜多清净。何以故？若一切智

zhì qīng jìng ruò sè qīng jìng ruò bō rě bō luó mì duō qīng jìng wú èr
智清净，若色清净，若般若波罗蜜多清净，无二、

wú èr fēn wú bié wú duàn gù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì zhì qīng jìng
无二分、无别、无断故。如是乃至一切智智清净

gù yī qiè xiàng zhì qīng jìng yī qiè xiàng zhì qīng jìng gù bō rě bō luó
故一切相智清净，一切相智清净，故般若波罗

mì duō qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò yī qiè
蜜多清净。何以故？若一切智智清净，若一切

xiàng zhì qīng jìng ruò bō rě bō luó mì duō qīng jìng wú èr wú èr
相智清净，若般若波罗蜜多清净，无二、无二

fēn wú bié wú duàn gù guǎng shuō nǎi zhì yī qiè zhì zhì qīng jìng gù
分、无别、无断故。广说乃至一切智智清净故

sè qīng jìng sè qīng jìng gù yī qiè xiàng zhì qīng jìng hé yǐ gù ruò
色清净，色清净故一切相智清净。何以故？若

yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò sè qīng jìng ruò yī qiè xiàng zhì qīng jìng
一切智智清净，若色清净，若一切相智清净，

wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù rú shì nǎi zhì yī qiè zhì
无二、无二分、无别、无断故。如是乃至一切智

zhì qīng jìng gù dào xiàng zhì qīng jìng dào xiàng zhì qīng jìng gù yī qiè xiàng
智清净故道相智清净，道相智清净故一切相

zhì qīng jìng hé yǐ gù ruò yī qiè zhì zhì qīng jìng ruò dào xiàng zhì
智清净。何以故？若一切智智清净，若道相智

qīng jìng ruò yī qiè xiàng zhì qīng jìng wú èr wú èr fēn wú bié
清净，若一切相智清净，无二、无二分、无别、

wú duàn gù
无断故。

fù cì shàn xiàn yǒu wéi qīng jìng gù wú wéi qīng jìng wú wéi
“复次，善现，有为清净故无为清净，无为

qīng jìng gù yǒu wéi qīng jìng hé yǐ gù ruò yǒu wéi qīng jìng ruò wú wéi
清净故有为清净。何以故？若有为清净，若无为

qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
清静，无二、无二分、无别、无断故。

fù cì shànxiàn guò qù qīngjìng gù wèi lái xiàn zài qīng
“复次，善现，过去清静故未来、现在清
jìng wèi lái qīngjìng gù guò qù xiàn zài qīngjìng xiàn zài qīngjìng gù guò
净，未来清静故过去、现在清静，现在清静故过
qù wèi lái qīngjìng hé yǐ gù ruò guò qù qīngjìng ruò wèi lái qīng
去、未来清静。何以故？若过去清静，若未来清
jìng ruò xiàn zài qīngjìng wú èr wú èr fēn wú bié wú duàn gù
净，若现在清静，无二、无二分、无别、无断故。”

dì sānfēn tàn jìng pǐn dì shí yī zhī yī 第三分叹净品第十一之一

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú shì qīngjìng zuì wéi
尔时，舍利子白佛言：“世尊！如是清静最为
shènsēn
甚深。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng zuì
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清静最
wéishènsēn
为甚深？”

fó gào shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng zuì wéi
佛告舍利子：“色毕竟净故，说是清静最为
shènsēn shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng zuì
甚深，受、想、行、识毕竟净故，说是清静最
wéishènsēn rú shì nǎi zhì yī qiè zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng
为甚深，如是乃至一切智毕竟净故，说是清静
zuì wéishènsēn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì
最为甚深，道相智、一切相智毕竟净故，说是
qīngjìng zuì wéishènsēn
清静最为甚深。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīngjìng shèn wéi míng liǎo
时，舍利子复白佛言：“如是清静甚为明了。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng shèn
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清净甚

wéi míng liǎo
为明了？”

fó gào shè lì zǐ bō rě bō luó mì duō bì jìng jìng gù shuō
佛告舍利子：“般若波罗蜜多毕竟净故，说

shì qīng jìng shèn wéi míng liǎo nǎi zhì bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng gù
是清净甚为明了，乃至布施波罗蜜多毕竟净故，

shuō shì qīng jìng shèn wéi míng liǎo rú shì nǎi zhì yī qiè zhì bì jìng jìng gù
说是清净甚为明了。如是乃至一切智毕竟净故，

shuō shì qīng jìng shèn wéi míng liǎo dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng
说是清净甚为明了，道相智、一切相智毕竟

jìng gù shuō shì qīng jìng shèn wéi míng liǎo
净故，说是清净甚为明了。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīng jìng bù zhuǎn bú
时，舍利子复白佛言：“如是清净不转不

xù
续。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清净不

zhuǎn bú xù
转不续？”

fó gào shè lì zǐ sè bù zhuǎn bú xù bì jìng jìng gù shuō shì
佛告舍利子：“色不转不续毕竟净故，说是

qīng jìng bù zhuǎn bú xù rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bù zhuǎn bú xù
清净不转不续，如是乃至一切相智不转不续

bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng bù zhuǎn bú xù
毕竟净故，说是清净不转不续。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīng jìng běn wú zá rǎn
时，舍利子复白佛言：“如是清净本无杂染。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清净本

wú zá rǎn
无杂染？”

fó gào shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn wú
佛告舍利子：“色毕竟净故，说是清净本无

zá rǎn rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
杂染，如是乃至一切相智毕竟净故，说是清净

běn wú zá rǎn
本无杂染。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīng jìng běn xìng guāng
时，舍利子复白佛言：“如是清净本性光

jié
洁。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清净本

xìng guāng jié
性光洁？”

fó gào shè lì zǐ sè bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng běn xìng
佛告舍利子：“色毕竟净故，说是清净本性

guāng jié rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng
光洁，如是乃至一切相智毕竟净故，说是清净

běn xìng guāng jié
本性光洁。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīng jìng wú dé wú xiàn
时，舍利子复白佛言：“如是清净无得、无现

guān
观。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清净无

dé wú xiànguān
得、无现观？”

fó gào shè lì zǐ sè běn xìng kōng bì jìng jìng gù shuō shì qīng
佛告舍利子：“色本性空毕竟净故，说是清

jìng wú dé wú xiànguān rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì běn xìng kōng bì
净无得、无现观，如是乃至一切相智本性空毕

jìng jìng gù shuō shì qīng jìng wú dé wú xiànguān
竟净故，说是清净无得、无现观。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīngjìng wú shēng wú
时，舍利子复白佛言：“如是清净无生、无
chūxiàn
出现。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú
舍利子言：“何等法毕竟净故，说是清净无
shēng wú chūxiàn
生、无出现？”

fó gào shè lì zǐ sè wú shēng wú xiǎn bì jìng jìng gù
佛告舍利子：“色无生、无显，毕竟净故，
shuō shì qīngjìng wú shēng wú chūxiàn rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wú
说是清净无生、无出现，如是乃至一切相智无
shēng wú xiǎn bì jìng jìng gù shuō shì qīngjìng wú shēng wú chūxiàn
生、无显，毕竟净故，说是清净无生、无出现。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīngjìng bù shēng yù jiè
时，舍利子复白佛言：“如是清净不生欲界，
bù shēng sè jiè bù shēng wú sè jiè
不生色界，不生无色界。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé rú shì qīngjìng bù shēng yù jiè bù
舍利子言：“云何如是清净不生欲界，不
shēng sè jiè bù shēng wú sè jiè
生色界，不生无色界？”

fó gào shè lì zǐ sān jiè zì xìng bù kě dé gù shuō shì qīng
佛告舍利子：“三界自性不可得故，说是清
jìng bù shēng yù jiè bù shēng sè jiè bù shēng wú sè jiè
净不生欲界，不生色界，不生无色界。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì qīngjìng běnxìng wú zhī
时，舍利子复白佛言：“如是清净本性无知。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé rú shì qīngjìng běnxìng wú zhī
舍利子言：“云何如是清净本性无知？”

fó gào shè lì zǐ yī yī qiè fǎ běnxìng dùn gù rú shì qīng
佛告舍利子：“以一切法本性钝故，如是清

jìng běn xìng wú zhī
净本性无知。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ běn xìng wú zhī gù shuō shì qīng jìng
舍利子言：“何等法本性无知故，说是清净

běn xìng wú zhī
本性无知？”

fó gào shè lì zǐ sè běn xìng wú zhī zì xiàng kōng gù shuō
佛告舍利子：“色本性无知，自相空故，说

shì qīng jìng běn xìng wú zhī rú shì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì běn xìng wú zhī
是清净本性无知，如是乃至一切相智本性无知，

zì xiàng kōng gù shuō shì qīng jìng běn xìng wú zhī
自相空故，说是清净本性无知。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán yǐ yī qiè fǎ běn xìng jìng gù
时，舍利子复白佛言：“以一切法本性净故，

shuō shì qīng jìng
说是清净。”

fó yán rú shì yǐ yī qiè fǎ bì jìng jìng gù
佛言：“如是以一切法毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé yī qiè fǎ běn xìng jìng gù shuō shì qīng
舍利子言：“云何一切法本性净故，说是清

jìng
净？”

fó gào shè lì zǐ yǐ yī qiè fǎ bù kě dé gù běn xìng qīng
佛告舍利子：“以一切法不可得故，本性清

jìng shuō shì qīng jìng
净说是清净。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō yú
时，舍利子复白佛言：“如是般若波罗蜜多于

yī qiè zhì zhì wú yì wú sǔn
一切智智无益无损。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì zhì
舍利子言：“云何般若波罗蜜多于一切智智

wú yì wú sǔn
无益无损？”

fó gào shè lì zǐ fǎ jiè cháng zhù gù rú shì bō rě bō luó
佛告舍利子：“法界常住故，如是般若波罗

mì duō yú yī qiè zhì zhì wú yì wú sǔn
蜜多于一切智智无益无损。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
时，舍利子复白佛言：“如是般若波罗蜜多

běnxìngqīngjìng yú yī qiè fǎ wú suǒ shèshòu
本性清净，于一切法无所摄受。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ bì jìng jìng gù
佛言：“如是以一切法毕竟净故。”

shè lì zǐ yán yún hé bō rě bō luó mì duō běnxìngqīngjìng
舍利子言：“云何般若波罗蜜多本性清净，

yú yī qiè fǎ wú suǒ shèshòu
于一切法无所摄受？”

fó gào shè lì zǐ fǎ jiè zhàn rán wú dòng yáo gù rú shì bō
佛告舍利子：“法界湛然无动摇故，如是般

rě bō luó mì duō běnxìngqīngjìng yú yī qiè fǎ wú suǒ shèshòu
若波罗蜜多本性清净，于一切法无所摄受。”

jù shòu shàn xiàn yì bó fó yán wǒ qīng jìng gù sè shòu
具寿善现亦白佛言：“我清净故，色、受、

xiǎng xíng shí nǎi zhì wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng qīng jìng
想、行、识乃至无忘失法、恒住舍性清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù sè shòu xiǎng
“世尊！何缘而说我清净故，色、受、想、

xíng shí nǎi zhì wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng qīng jìng shì bì jìng
行、识乃至无忘失法、恒住舍性清净是毕竟

jìng
净？”

shàn xiàn wǒ wú suǒ yǒu gù shòu xiǎng xíng shí nǎi
“善现，我无所有故，受、想、行、识乃

zhì wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì wú suǒ yǒu shì bì jìng jìng
至无忘失法、恒住舍性亦无所有是毕竟净。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán wǒ qīng jìng gù yù liú yī
具寿善现复白佛言：“我清净故，预流、一

lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yī qiè pú sà mó hē
来、不还、阿罗汉果、独觉菩提、一切菩萨摩诃

sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qīng jìng
萨行、诸佛无上正等菩提清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù yù liú guǒ nǎi zhì
“世尊！何缘而说我清净故，预流果乃至

zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí qīng jìng shì bì jìng jìng
诸佛无上正等菩提清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ zì xiàng kōng gù yù liú guǒ nǎi zhì zhū fó wú
“善现，我自相空故，预流果乃至诸佛无

shàng zhèng děng pú tí yì zì xiàng kōng shì bì jìng jìng
上正等菩提亦自相空是毕竟净。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán wǒ qīng jìng gù yī qiè zhì
具寿善现复白佛言：“我清净故，一切智、

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng
道相智、一切相智清净。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ qīng jìng gù yī qiè zhì dào
“世尊！何缘而说我清净故，一切智、道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng shì bì jìng jìng
相智、一切相智清净是毕竟净？”

shàn xiàn wǒ wú xiàng wú dé wú niàn wú zhī gù
“善现，我无相、无得、无念、无知故，

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú xiàng wú dé wú
一切智、道相智、一切相智亦无相、无得、无

niàn wú zhī shì bì jìng jìng
念、无知是毕竟净。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán èr qīng jìng gù wú dé wú
具寿善现复白佛言：“二清净故，无得、无

xiàng guān
现观。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō èr qīng jìng gù wú dé wú xiàng guān
“世尊！何缘而说二清净故无得、无现观

shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shàn xiàn diān dǎo suǒ qǐ rǎn jìng wú gù wú dé wú xiàn
“善现，颠倒所起染净无故，无得、无现

guān shì bì jìng jìng
观是毕竟净。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán wǒ wú biān gù sè shòu
具寿善现复白佛言：“我无边故，色、受、
xiǎng xíng shí nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì
想、行、识乃至一切智、道相智、一切相智亦
wú biān
无边。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō wǒ wú biān gù sè shòu xiǎng
“世尊！何缘而说我无边故，色、受、想、
xíng shí nǎi zhì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú biān
行、识乃至一切智、道相智、一切相智亦无边
shì bì jìng jìng
是毕竟净？”

shànxiàn yǐ bì jìng kōng wú jì kōng gù shì bì jìng jìng
“善现，以毕竟空、无际空故是毕竟净。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán ruò pú sà mó hē sà néng rú
具寿善现复白佛言：“若菩萨摩诃萨能如
shì jué shì wéi bō rě bō luó mì duō
是觉，是为般若波罗蜜多。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō ruò pú sà mó hē sà néng rú shì jué
“世尊！何缘而说若菩萨摩诃萨能如是觉，
shì wéi bō rě bō luó mì duō jí bì jìng jìng
是为般若波罗蜜多即毕竟净？”

shànxiàn yóu cǐ néng chéng dào xiàng zhì gù
“善现，由此能成道相智故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán ruò pú sà mó hē sà xíng shēn
具寿善现复白佛言：“若菩萨摩诃萨行深
bō rě bō luó mì duō shí bù dé bǐ àn bù dé cǐ àn bù dé zhōng liú
般若波罗蜜多时不得彼岸，不得此岸，不得中流，
shì wéi pú sà mó hē sà shēn shēn bō rě bō luó mì duō
是为菩萨摩诃萨甚深般若波罗蜜多。”

fó yán rú shì bì jìng jìng gù
佛言：“如是毕竟净故。”

shì zūn hé yuán ér shuō ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
“世尊！何缘而说若菩萨摩诃萨行深般若

bō luó mì duō shí bù dé bǐ àn bù dé cǐ àn bù dé zhōng liú shì
波罗蜜多时不得彼岸，不得此岸，不得中流，是

wéi pú sà mó hē sà shēnshēn bō rě bō luó mì duō jí bì jìng jìng
为菩萨摩诃萨甚深般若波罗蜜多即毕竟净？”

shànxiàn yǐ sān shì fǎ xìngpíngděng gù
“善现，以三世法性平等故。”

大般若波罗蜜多经卷第五百六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi qī
大般若波罗蜜多经卷第五百七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn tàn jìng pǐn dì shí yī zhī èr
第三分叹净品第十一之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn ān zhù dà
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！安住大
shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò wú fāng biàn shàn qiǎo yú shēn
乘诸善男子、善女人等若无方便善巧，于深
bō rě bō luó mì duō qǐ bō rě bō luó mì duō xiǎng shì shàn nán zǐ
般若波罗蜜多起般若波罗蜜多想，是善男子、
shàn nǚ rén děng yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù qì shě yuǎn lí shèn
善女人等以有所得为方便故，弃舍、远离甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。”

fó gào shàn xiàn shàn zāi shàn zāi rú shì rú shì rú
佛告善现：“善哉！善哉！如是！如是！如
rǔ suǒ shuō bǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng zhù míng zhù xiàng
汝所说。彼善男子、善女人等著名、著相，
shì gù yú cǐ shēn bō rě bō luó mì duō qì shě yuǎn lí
是故于此甚深般若波罗蜜多弃舍、远离。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn yún hé bǐ shàn nán zǐ
具寿善现复白佛言：“世尊！云何彼善男子、
shàn nǚ rén děng zhù míng zhù xiàng
善女人等著名、著相？”

fó gào shàn xiàn bǐ shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú shēn
佛告善现：“彼善男子、善女人等，于深
bō rě bō luó mì duō qǔ míng qǔ xiàng qǔ míng xiàng yǐ dān zhuó
般若波罗蜜多取名、取相，取名相已，耽著
bō rě bō luó mì duō ér shēng jiāo màn bù néng zhèng dé shí xiàng bō rě
般若波罗蜜多而生憍慢，不能证得实相般若，
shì gù bǐ lèi yú shēn bō rě bō luó mì duō qì shě yuǎn lí
是故彼类于深般若波罗蜜多弃舍、远离。”

fù cì shànxiàn ān zhù dà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ
“复次，善现，安住大乘诸善男子、善女

rén děng ruò yǒu fāngbiàn shànqiǎo yú shēn bō rě bō luó mì duō bù qǐ
人等若有方便善巧，于深般若波罗蜜多不起

bō rě bō luó mì duōxiǎng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn gù yú shēn bō
般若波罗蜜多想，以无所得为方便故，于深般

rě bō luó mì duō bù qǔ míngxiàng bù qǐ dānzhūó bù shēngjiāomàn
若波罗蜜多不取名相、不起耽著、不生憍慢，

biànnéngzhèng dé shí xiàng bō rě dāng zhī cǐ lèi yú shēn bō rě bō luó
便能证得实相般若。当知此类于深般若波罗

mì duōnéng bú qì shě yì bù yuǎn lí
蜜多能不弃舍亦不远离。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán shèn qí shì zūn shàn wèi pú
具寿善现即白佛言：“甚奇！世尊！善为菩

sà mó hē sà zhòng yú shēn bō rě bō luó mì duō kāi shì fēn bié zhūó bù
萨摩诃萨众，于深般若波罗蜜多开示分别著不

zhūóxiàng
著相。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán yún hé pú sà mó hē sà yú
时，舍利子问善现言：“云何菩萨摩诃萨于

shēn bō rě bō luó mì duōsuǒ qǐ zhí zhūó bù zhí zhūóxiàng
深般若波罗蜜多所起执著不执著相？”

shànxiàn dá yán ān zhù dà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rén
善现答言：“安住大乘诸善男子、善女人

děng ruò wú fāngbiàn shànqiǎoxíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yú sè
等，若无方便善巧行深般若波罗蜜多时，于色

wèikōng qǐ kōngxiǎngzhūó yú shòu xiǎng xíng shí wèikōng
谓空，起空想著，于受、想、行、识谓空，

qǐ kōngxiǎngzhūó rú shì nǎi zhì yú yī qiè zhì wèikōng qǐ kōngxiǎng
起空想著，如是乃至于一切智谓空，起空想

zhūó yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wèikōng qǐ kōngxiǎngzhūó
著，于道相智、一切相智谓空，起空想著。

fù cì shè lì zǐ ān zhù dà shèngzhūshànnán zǐ shàn
“复次，舍利子，安住大乘诸善男子、善

nǚ rén děng ruò wú fāngbiàn shànqiǎoxíngshēn bō rě bō luó mì duō shí
女人等，若无方便善巧行深般若波罗蜜多时，

yú sè wèi sè qǐ sè xiǎngzhūó guǎngshuō nǎi zhì yú yī qiè xiàng zhì
于色谓色，起色想著，广说乃至于一切相智

wèi yī qiè xiàng zhì qǐ yī qiè xiàng zhì xiǎng zhuó yú guò qù fǎ wèi guò
谓一切相智，起一切相智想著；于过去法谓过
qù fǎ qǐ guò qù fǎ xiǎng zhuó yú wèi lái fǎ wèi wèi lái fǎ qǐ
去法，起过去法想著，于未来法谓未来法，起
wèi lái fǎ xiǎng zhuó yú xiàn zài fǎ wèi xiàn zài fǎ qǐ xiàn zài fǎ xiǎng
未来法想著，于现在法谓现在法，起现在法想
zhuó
著。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yǒu suǒ dé ér
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以有所得而
wéi fāng biàn cóng chū fā xīn yú bù shī bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè
为方便，从初发心于布施波罗蜜多乃至一切
xiàng zhì qǐ xíng xiǎng zhuó shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō
相智起行想著。舍利子，诸菩萨摩诃萨行深般
rě bō luó mì duō shí ruò wú fāng biàn shàn qiǎo yǐ yǒu suǒ dé ér wéi
若波罗蜜多时，若无方便善巧，以有所得而为
fāng biàn qǐ rú shì děng zhǒng zhǒng xiǎng zhuó míng wéi zhuó xiàng
方便，起如是等种种想著，名为著相。

fù cì shè lì zǐ xiān suǒ wèn yán yún hé pú sà mó hē
“复次，舍利子，先所问言‘云何菩萨摩诃
sà yú shēn bō rě bō luó mì duō bù zhuó xiàng zhě ruò pú sà mó
萨于深般若波罗蜜多不著相？’者，若菩萨摩
hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù yú
诃萨行深般若波罗蜜多时，有方便善巧故，于
sè bù qǐ kōng bù kōng xiǎng yú shòu xiǎng xíng shí bù qǐ kōng
色不起空不空想，于受、想、行、识不起空
bù kōng xiǎng guǎng shuō nǎi zhì yú yī qiè zhì bù qǐ kōng bù kōng xiǎng
不空想，广说乃至于一切智不起空不空想，
yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù qǐ kōng bù kōng xiǎng yú guò qù
于道相智、一切相智不起空不空想；于过去
fǎ bù qǐ kōng bù kōng xiǎng yú wèi lái xiàn zài fǎ bù qǐ kōng bù kōng
法不起空不空想，于未来、现在法不起空不空
xiǎng
想。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù bú zuò shì niàn wǒ néng
罗蜜多时，有方便善巧故，不作是念：‘我能

xíng shī cǐ suǒ xíng shī rú shì xíng shī wǒ néng chí jiè cǐ suǒ chí
行施，此所行施，如是行施；我能持戒，此所持
jiè rú shì chí jiè wǒ néng xiū rěn cǐ suǒ xiū rěn rú shì xiū rěn
戒，如是持戒；我能修忍，此所修忍，如是修忍；
wǒ néng jīng jìn cǐ shì jīng jìn rú shì jīng jìn wǒ néng xiū dìng
我能精进，此是精进，如是精进；我能修定，
cǐ suǒ xiū dìng rú shì xiū dìng wǒ néng xiū huì cǐ suǒ xiū huì rú
此所修定，如是修定；我能修慧，此所修慧，如
shì xiū huì wǒ néng zhí fú cǐ suǒ zhí fú rú shì zhí fú wǒ néng
是修慧；我能植福，此所植福，如是植福；我能
rù pú sà zhèng xìng lí shēng wǒ néng yán jìng fó tǔ wǒ néng chéng shú
入菩萨正性离生；我能严净佛土，我能成熟
yǒu qíng wǒ néng zhèng dé yī qiè zhì zhì shè lì zǐ shì pú sà mó
有情；我能证得一切智智。’舍利子，是菩萨摩
hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wú
诃萨行深般若波罗蜜多时，有方便善巧故，无
rú shì děng yī qiè fēn bié yóu tōng dá nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
如是等一切分别，由通达内空乃至无性自性空
gù shè lì zǐ shì míng pú sà mó hē sà yú shēn bō rě bō luó mì duō
故。舍利子，是名菩萨摩诃萨于深般若波罗蜜多
bù zhí zhuó xiàng
不执著相。”

shí tiān dì shì wèn shàn xiàn yán ān zhù dà shèng zhū shàn nán
时，天帝释问善现言：“安住大乘诸善男
zǐ shàn nǚ rén děng xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí yún hé zhī
子、善女人等，行深般若波罗蜜多时，云何知
bǐ suǒ qǐ zhuó xiàng
彼所起著相？”

shàn xiàn dá yán ān zhù dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
善现答言：“安住大乘诸善男子、善女人
děng xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí ruò wú fāng biàn shàn qiǎo yǒu
等，行深般若波罗蜜多时，若无方便善巧，有
suǒ dé wéi fāng biàn qǐ zì xīn xiǎng qǐ bù shī xiǎng guǎng shuō nǎi
所得为方便，起自心想，起布施想，广说乃
zhì qǐ yī qiè zhì zhì xiǎng qǐ zhū fó xiǎng qǐ yú fó suǒ zhòng shàn gēn
至起一切智智想，起诸佛想，起于佛所种善根
xiǎng qǐ yǐ rú shì suǒ zhòng shàn gēn hé jí chēng liáng yǔ zhū yǒu qíng
想，起以如是所种善根合集称量，与诸有情

píngděnggòngyǒu huí xiàng wú shàngzhèngděng jué xiǎng jiāo shī jiā yóu
平等共有回向无上正等觉想。憍尸迦，由
cǐ yīng zhī ān zhù dà shèngzhūshànnán zǐ shàn nǚ rénděng xíngshēn
此应知安住大乘诸善男子、善女人等，行深
bō rě bō luó mì duō shí suǒ qǐ zhuóxiǎng jiāo shī jiā shì shànnán
般若波罗蜜多时，所起著想。憍尸迦，是善男
zǐ shàn nǚ rénděngyóuzhuóxiàng gù bù néng xiū xíng wú zhuó bō rě
子、善女人等由著相故，不能修行无著般若
bō luó mì duō huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù jiāo shī
波罗蜜多回向无上正等菩提。何以故？憍尸
jiā fēi sè běnxìng kě néng huí xiàng guǎngshuō nǎi zhì fēi yī qiè xiàng
迦，非色本性可能回向，广说乃至非一切相
zhì běnxìng kě néng huí xiàng gù
智本性可能回向故。

fù cì jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yù yú wú shàng
“复次，憍尸迦，若菩萨摩诃萨欲于无上
zhèngděng pú tí shì xiànquàndǎozàn lì qìng xǐ tā yǒuqíngzhě yīng
正等菩提，示现劝导赞励庆喜他有情者，应
guānzhū fǎ píngděng shí xìng suí cǐ zuò yì shì xiànquàndǎozàn lì qìng
观诸法平等实性，随此作意示现劝导赞励庆
xǐ tā zhūyǒuqíng wèizuò shì yán shànnán zǐ děngxíng bù shī shí
喜他诸有情，谓作是言：‘善男子等行布施时，
bù yīng fēn bié wǒ néngxíng shī guǎngshuō nǎi zhì xíng yī qiè xiàng zhì shí
不应分别我能行施，广说乃至行一切相智时，
bù yīng fēn bié wǒ néngxíng yī qiè xiàng zhì xiū fó wú shàngzhèngděng
不应分别我能行一切相智，修佛无上正等
pú tí shí bù yīng fēn bié wǒ néng xiū zhū fó wú shàngzhèngděng pú
菩提时，不应分别我能修诸佛无上正等菩
tí jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà yù yú wú shàngzhèngděng pú
提。’憍尸迦，诸菩萨摩诃萨欲于无上正等菩
tí shì xiànquàndǎozàn lì qìng xǐ tā yǒuqíngzhě yīngzuò rú shì shì xiàn
提示现劝导赞励庆喜他有情者，应作如是示现
quàndǎozàn lì qìng xǐ tā zhūyǒuqíng ruònéng rú shì yú zì wú sǔn
劝导赞励庆喜他诸有情。若能如是，于自无损
yì bù sǔn tā rú zhū rú lái suǒ yīng xǔ kě shì xiànquàndǎozàn lì qìng
亦不损他，如诸如来所应许可示现劝导赞励庆
xǐ zhūyǒuqíng gù jiāo shī jiā ān zhù dà shèngshànnán zǐ děng ruò
喜诸有情故。憍尸迦，安住大乘善男子等，若

néng rú shì shì xiànquàndǎozàn lì qìng xǐ qù pú sà shèngzhū yǒu qíng
能如是示现劝导赞励庆喜趣菩萨乘诸有情
zhě biànnéngyuǎn lí yī qiè zhí zhuó
者，便能远离一切执著。”

ěr shí shì zūn zànshànxiànyuē shàn zāi shàn zāi rǔ jīn
尔时，世尊赞善现曰：“善哉！善哉！汝今
shànnéngwèizhū pú sà shuō zhí zhuóxiàng fù yǒu cǐ yú wēi xì zhí zhuó
善能为诸菩萨说执著相，复有此余微细执著
dāngwèi rǔ shuō rǔ yīng dī tīng jí shàn sī wéi
当为汝说，汝应谛听极善思惟。”

shànxiàn bō yán wěi rán yuànshuō wǒ děngyào wén
善现白言：“唯然！愿说！我等乐闻。”

fó gàoshànxiàn ān zhù dà shèngshànán zǐ děng yù qù wú
佛告善现：“安住大乘善男子等欲趣无
shàngzhèngděng pú tí ruò yú rú lái yīng zhèngděng jué qǔ xiàng
上正等菩提，若于如来、应、正等觉取相
yì niàn jiē shì zhí zhuó ruò yú sān shì zhū fó shì zūn cóngchū fā xīn
忆念，皆是执著；若于三世诸佛世尊从初发心
nǎi zhì fǎ zhù suǒ yǒu shàngēn qǔ xiàng yì niàn suí xǐ huí xiàng wú shàng
乃至法住所有善根取相忆念，随喜回向无上
pú tí jiē shì zhí zhuó ruò yú rú lái zhū dì zǐ děngsuǒ xiū shàn fǎ
菩提，皆是执著；若于如来诸弟子等所修善法
qǔ xiàng yì niàn suí xǐ huí xiàng wú shàng pú tí jiē shì zhí zhuó
取相忆念，随喜回向无上菩提，皆是执著。
suǒ yǐ zhě hé yú zhū rú lái jí dì zǐ děnggōng dé shàngēn bù yīng
所以者何？于诸如来及弟子等功德善根，不应
qǔ xiàng yì niàn fēn bié zhū qǔ xiàngzhě jiē xū wàng gù
取相忆念分别，诸取相者皆虚妄故。”

ěr shí shànxiànbiàn bō fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
尔时，善现便白佛言：“如是般若波罗蜜多
zuì wéishēnshēn
最为甚深。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ běnxìng lí gù
佛言：“如是！以一切法本性离故。”

shànxiàn fù yán rú shì bō rě bō luó mì duō jiē yīng lǐ jìng
善现复言：“如是般若波罗蜜多皆应礼敬。”

fó yán rú shì gōng dé duō gù rán cǐ bō rě bō luó mì
佛言：“如是！功德多故，然此般若波罗蜜

duō wú zào wú zuò wú néngzhèngzhě
多无造、无作、无能证者。”

shànxiàn fù yán yī qiè fǎ xìng bù kě zhèngjué
善现复言：“一切法性不可证觉。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ yī xìng fēi èr shànxiàndāng
佛言：“如是！以一切法一性非二。善现当

zhī zhū fǎ yī xìng jí shì wú xìng zhū fǎ wú xìng jí shì yī xìng rú
知！诸法一性即是无性，诸法无性即是一性。如

shì zhū fǎ yī xìng wú xìng shì běn shí xìng cǐ běn shí xìng wú zào wú zuò
是诸法一性无性是本实性，此本实性无造无作。

ruò pú sà mó hē sà néng rú shí zhī yī xìng wú xìng wú zào wú zuò jí
若菩萨摩诃萨能如实知一性无性无造无作，即

néng yuǎn lí yī qiè zhí zhuó
能远离一切执著。”

shànxiàn fù yán rú shì bō rě bō luó mì duōnán kě jué liǎo
善现复言：“如是般若波罗蜜多难可觉了。”

fó yán rú shì yī shēn bō rě bō luó mì duō wú néngjiàn wén
佛言：“如是！以深般若波罗蜜多无能见闻

jué zhī zhě gù
觉知者故。”

shànxiàn fù yán rú shì bō rě bō luó mì duō bù kě sī yì
善现复言：“如是般若波罗蜜多不可思议。”

fó yán rú shì yī shēn bō rě bō luó mì duō bù kě yǐ
佛言：“如是！以深般若波罗蜜多，不可以

xīn qǔ lí xīn xiàng gù bù kě yǐ sè qǔ lí sè xiàng gù guǎng
心取，离心相故；不可以色取，离色相故；广

shuō nǎi zhì bù kě yǐ yī qiè xiàng zhì qǔ lí yī qiè xiàng zhì xiàng gù
说乃至不可以一切相智取，离一切相智相故；

bù kě yǐ yī qiè fǎ qǔ lí yī qiè fǎ xiàng gù
不可以一切法取，离一切法相故。”

shànxiàn fù yán rú shì bō rě bō luó mì duō wú suǒ zào zuò
善现复言：“如是般若波罗蜜多无所造作。”

fó yán rú shì yī zhū zuò zhě bù kě dé gù shànxiàndāng
佛言：“如是！以诸作者不可得故。善现当

zhī sè bù kě dé gù zuò zhě bù kě dé shòu xiǎng xíng shí bù
知！色不可得故作者不可得，受、想、行、识不

kě dé gù zuò zhě bù kě dé guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bù kě
可得故作者不可得，广说乃至一切相智不可

dé gù zuòzhě bù kě dé yī qiè fǎ bù kě dé gù zuòzhě bù kě dé
得故作者不可得，一切法不可得故作者不可得，
yóuzhū zuòzhě jí sè děng fǎ bù kě dé gù shēnshēn bō rě bō luó mì
由诸作者及色等法不可得故，甚深般若波罗蜜
duō wú zào wú zuò
多无造无作。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán yún hé pú sà mó hē sà yīng
尔时，善现复白佛言：“云何菩萨摩诃萨应
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù xíng yú sè shì xíng
佛告善现：“若菩萨摩诃萨不行于色，是行
bō rě bō luó mì duō bù xíngshòu xiǎng xíng shí shì xíng bō
般若波罗蜜多；不行受、想、行、识，是行般
rě bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì bù xíng yī qiè zhì shì xíng bō rě
若波罗蜜多；广说乃至不行一切智，是行般若
bō luó mì duō bù xíngdào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì xíng bō rě
波罗蜜多；不行道相智、一切相智，是行般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù xíng sè ruò cháng
“复次，善现，若菩萨摩诃萨不行色若常
ruò wú cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng
若无常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、
ruò yuǎn lí ruò bù yuǎn lí ruò jì jìng ruò bú jì jìng shì xíng bō rě
若远离若不远离、若寂静若不寂静，是行般若
bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì bù xíng yī qiè xiàng zhì ruò cháng ruò wú
波罗蜜多。广说乃至不行一切相智若常若无
cháng ruò lè ruò kǔ ruò wǒ ruò wú wǒ ruò jìng ruò bú jìng ruò
常、若乐若苦、若我若无我、若净若不净、若
yuǎn lí ruò bù yuǎn lí ruò jì jìng ruò bú jì jìng shì xíng bō rě bō
远离若不远离、若寂静若不寂静，是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù yǐ sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shàng wú suǒ yǒu
罗蜜多。何以故？以色乃至一切相智尚无所有，
kuàng yǒu cháng wú cháng nǎi zhì jì jìng bú jì jìng
况有常无常乃至寂静不寂静！

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù xíng sè yuán mǎn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨不行色圆满，

shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè bù yuánmǎn shì xíng bō rě bō
是行般若波罗蜜多；不行色不圆满，是行般若波
luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì bù xíng yī qiè xiàng zhì yuánmǎn shì xíng
罗蜜多。广说乃至不行一切相智圆满，是行
bō rě bō luó mì duō bù xíng yī qiè xiàng zhì bù yuánmǎn shì xíng bō
般若波罗蜜多；不行一切相智不圆满，是行般
rě bō luó mì duō hé yǐ gù ruò sè yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù
若波罗蜜多。何以故？若色圆满及不圆满，俱
bù míng sè yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō guǎngshuō
不名色亦不如是行，是行般若波罗蜜多；广说
nǎi zhì ruò yī qiè xiàng zhì yuánmǎn jí bù yuánmǎn jù bù míng yī qiè
乃至若一切相智圆满及不圆满，俱不名一切
xiàng zhì yì bù rú shì xíng shì xíng bō rě bō luó mì duō
相智亦不如是行，是行般若波罗蜜多。”

jù shòushànxiànbìan bó fó yán shèn qí rú lái yīng zhèng
具寿善现便白佛言：“甚奇！如来、应、正
děngjué shànwèi pú sà xuānshuōzhǒngzhǒngzhuó bù zhuóxiàng
等觉！善为菩萨宣说种种著不著相。”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì yī qiè rú lái yīng
佛告善现：“如是！如是！一切如来、应、
zhèngděngjué shànwèi pú sà xuānshuōzhǒngzhǒngzhuó bù zhuóxiàng lìng
正等觉善为菩萨宣说种种著不著相，令
xué bō rě bō luó mì duō sù zhì jīu jìng
学般若波罗蜜多速至究竟。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō shí ruò bù xíng sè zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì
蜜多时，若不行色著不著相，是行般若波罗蜜
duō bù xíngshòu xiǎng xíng shí zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě
多；不行受、想、行、识著不著相，是行般若
bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì ruò bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng
波罗蜜多；广说乃至若不行一切菩萨摩诃萨行
zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngzhū fó wú shàng
著不著相，是行般若波罗蜜多；不行诸佛无上
zhèngděng pú tí zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
正等菩提著不著相，是行般若波罗蜜多。”

ěr shí shànxiàn jí bó fó yán shèn qí shì zūn shènshēn
尔时，善现即白佛言：“甚奇！世尊！甚深

fǎ xìng jí wéi xī yǒu ruòshuō bùshuō jù wú zēngjiǎn
法性极为希有，若说不说俱无增减。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì shēnshēn fǎ xìng jí wéi xī
佛告善现：“如是！如是！甚深法性极为希
yǒu ruòshuō bùshuō jù wú zēngjiǎn pì rú xū kōng jiǎ shǐ zhū fó
有，若说不说俱无增减。譬如虚空，假使诸佛
jìn qí shòuliàng huò zàn huò huǐ ér bǐ xū kōng wú zēng wú jiǎn shēnshēn
尽其寿量或赞或毁，而彼虚空无增无减，甚深
fǎ xìng yì fù rú shì ruòshuō bùshuō jù wú zēngjiǎn yòu rú huàn shì
法性亦复如是，若说不说俱无增减。又如幻士，
yú zàn huǐ shí wú xǐ wú yōu bù zēng bù jiǎn shēnshēn fǎ xìng yì fù rú
于赞毁时无喜无忧不增不减，甚深法性亦复如
shì ruòshuō bùshuō rú běn wú yì
是，若说不说如本无异。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán zhū pú sà mó hē sà xíng shēn
具寿善现复白佛言：“诸菩萨摩诃萨行深
bō rě bō luó mì duō shèn wéi nán shì wèi shēn bō rě bō luó mì duō ruò
般若波罗蜜多甚为难事。谓深般若波罗蜜多若
xiū bù xiū wú zēng wú jiǎn wú yōu wú xǐ wú xiàng wú bèi ér qín
修不修、无增无减、无忧无喜、无向无背，而勤
xiū xué shēnshēn bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí
修学甚深般若波罗蜜多乃至无上正等菩提
cháng wú tuì zhuǎn suǒ yǐ zhě hé zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō
常无退转。所以者何？诸菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō rú xiū xū kōng dōu wú suǒ yǒu rú xū kōng zhōng
若波罗蜜多，如修虚空都无所有。如虚空中，
wú sè kě liǎo yì wú shòu xiǎng xíng shí kě liǎo guǎng shuō nǎi
无色可了，亦无受、想、行、识可了，广说乃
zhì wú yī qiè pú sà mó hē sà xíng kě liǎo yì wú zhū fó wú shàng zhèng
至无一切菩萨摩诃萨行可了，亦无诸佛无上正
děng pú tí kě liǎo suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì wèi cǐ
等菩提可了，所修般若波罗蜜多亦复如是。谓此
bō rě bō luó mì duō shēnshēn fǎ zhōng wú sè kě dé guǎng shuō nǎi
般若波罗蜜多甚深法中，无色可得，广说乃
zhì wú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí kě dé cǐ zhōng suī wú zhū fǎ
至无诸佛无上正等菩提可得。此中虽无诸法
kě dé ér zhū pú sà néng qín jīng jìn xiū xué bō rě bō luó mì duō nǎi
可得，而诸菩萨能勤精进修学般若波罗蜜多乃

zhì wú shàngzhèngděng pú tí cháng wú tuì zhuǎn shì gù wǒ shuō zhū
至无上正等菩提常无退转，是故，我说诸
pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duōshènwéinán shì
菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多甚为难事。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn zhū pú sà
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！诸菩萨

mó hē sà néng pī rú shì dà gōng dé kǎi wǒ děngyǒuqíng jiē yīngjìng lǐ
摩诃萨能被如是大功德铠，我等有情皆应敬礼。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wèi zhū yǒuqíng chéngshú jiě tuō pī gōng dé
世尊！若菩萨摩诃萨为诸有情成熟解脱被功德

kǎi qín jīng jìn zhě rú wèi xū kōng chéngshú jiě tuō pī gōng dé kǎi fā
铠勤精进者，如为虚空成熟解脱被功德铠发

qín jīng jìn ruò pú sà mó hē sà wèi yī qiè fǎ pī gōng dé kǎi qín jīng
勤精进；若菩萨摩诃萨为一切法被功德铠勤精

jìn zhě rú wèi xū kōng pī gōng dé kǎi fā qín jīng jìn ruò pú sà mó hē
进者，如为虚空被功德铠发勤精进；若菩萨摩诃

sà wèi bá yǒuqíng chūshēng sǐ kǔ pī gōng dé kǎi qín jīng jìn zhě rú wèi
萨为拔有情出生死苦被功德铠勤精进者，如为

jǔ kōng zhì gāoshèngchù pī gōng dé kǎi fā qín jīng jìn shì zūn zhū pú
举空置高胜处被功德铠发勤精进。世尊！诸菩

sà mó hē sà dé dà jīng jìn bō luó mì duō wèi rú xū kōng zhū yǒuqíng
萨摩诃萨得大精进波罗蜜多，为如虚空诸有情

lèi huò dà lì lè fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shì zūn zhū pú
类获大利乐，发趣无上正等菩提。世尊！诸菩

sà mó hē sà dé bù sī yì wú děngshén lì wèi rú xū kōng zhū fǎ xìng
萨摩诃萨得不思议无等神力，为如虚空诸法性

hǎi pī gōng dé kǎi fā qù wú shàngzhèngděng pú tí shì zūn zhū
海被功德铠，发趣无上正等菩提。世尊！诸

pú sà mó hē sà zuì jí yǒngjiàn wèi rú xū kōng zhū fó wú shàngzhèng
菩萨摩诃萨最极勇健，为如虚空诸佛无上正

děng pú tí pī gōng dé kǎi fā qín jīng jìn
等菩提被功德铠发勤精进。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà wèi rú xū kōng zhū yǒuqíng lèi
“世尊！诸菩萨摩诃萨为如虚空诸有情类，

qín xiū kǔ xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shèn wéi xī yǒu suǒ
勤修苦行欲证无上正等菩提，甚为希有！所

yǐ zhě hé jiǎ shǐ sānqiān dà qiān shì jiè mǎnzhōng rú lái yīng
以者何？假使三千大千世界满中如来、应、

zhèngděngjué rú zhú má wěi gānzhèděng lín zhù shì yī jié huò
正等觉如竹、麻、苇、甘蔗等林，住世一劫或
yī jié yú wèizhūyǒuqíngchángshuōzhèngfǎ gè dù wú liàng wú shù
一劫余，为诸有情常说正法，各度无量无数
yǒuqíng lìng rù nièpánjiū jìng ān lè ér yǒuqíng jiè bù zēng bù jiǎn
有情，令入涅槃究竟安乐，而有情界不增不减。

suǒ yǐ zhě hé yǐ zhūyǒuqíng jiē wú suǒ yǒu xìngyuǎn lí gù shì zūn
所以者何？以诸有情皆无所有、性远离故。世尊！

jiǎ shǐ shí fāng yī qiè shì jiè mǎnzhōng rú lái yīng zhèngděngjué rú
假使十方一切世界满中如来、应、正等觉如
zhú má wěi gānzhèděng lín zhù shì yī jié huò yī jié yú wèi
竹、麻、苇、甘蔗等林，住世一劫或一劫余，为

zhūyǒuqíngchángshuōzhèngfǎ gè dù wú liàng wú shù yǒuqíng lìng rù
诸有情常说正法，各度无量无数有情，令入
nièpánjiū jìng ān lè ér yǒuqíng jiè bù zēng bù jiǎn suǒ yǐ zhě hé
涅槃究竟安乐，而有情界不增不减。所以者何？

yǐ zhūyǒuqíng jiē wú suǒ yǒu xìngyuǎn lí gù shì zūn yóu cǐ yīn yuán
以诸有情皆无所有、性远离故。世尊！由此因缘，

wǒ zuò shì shuō zhū pú sà mó hē sà wèi rú xū kōng zhū yǒuqíng lèi qín
我作是说诸菩萨摩诃萨为如虚空诸有情类，勤

xiū kǔ xíng yù zhèng wú shàng zhèngděng pú tí shèn wéi xī yǒu
修苦行欲证无上正等菩提，甚为希有！”

ěr shí zhòngzhōng yǒu yī bì chū qiè zuò shì niàn wǒ yīng jìng
尔时，众中有一苾刍窃作是念：“我应敬

lǐ shènshēn bō rě bō luó mì duō cǐ zhōng suī wú zhū fǎ shēng miè ér
礼甚深般若波罗蜜多，此中虽无诸法生灭，而

yǒu jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn shī shè
有戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智⁴⁸见蕴施設

kě dé yì yǒu yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué
可得，亦有预流、一来、不还、阿罗汉果、独觉

pú tí yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèngděng pú tí
菩提、一切菩萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提

shī shè kě dé yì yǒu fó bǎo fǎ bǎo sēng bǎo zhuàn miào fǎ lún
施設可得，亦有佛宝、法宝、僧宝、转妙法轮

dù yǒuqíng zhòng shī shè kě dé
度有情众施設可得。”

⁴⁸ 大正藏：智；永乐北藏：智；龙藏：知；校勘：智

fó zhī qí niàn biàngào bǐ yán rú shì rú shì rú rǔ
佛知其念，便告彼言：“如是！如是！如汝

suǒ niàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō wēi miào nán cè qí zhōng suī wú
所念。甚深般若波罗蜜多微妙难测，其中虽无

zhū fǎ kě dé ér yì fēi wú
诸法可得而亦非无。”

shí tiān dì shì wèn shàn xiàn yán ruò pú sà mó hē sà yù xué
时，天帝释问善现言：“若菩萨摩诃萨欲学

bō rě bō luó mì duō dāng rú hé xué
般若波罗蜜多，当如何学？”

shàn xiàn dá yán dāng rú xū kōng jīng qín xiū xué
善现答言：“当如虚空精勤修学。”

shí tiān dì shì biàn bó fó yán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén
时，天帝释便白佛言：“若善男子、善女人

děng yú shēn bō rě bō luó mì duō zhì xīn tīng wén shòu chí dú sòng
等于深般若波罗蜜多，至心听闻、受持、读诵、

jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù
精勤修学、如理思惟、书写、解说、广令流布，

wǒ dāng yún hé wéi zuò shǒu hù
我当云何为作守护？”

jù shòu shàn xiàn gào dì shì yán rǔ jiàn yǒu fǎ kě shǒu hù
具寿善现告帝释言：“汝见有法可守护

fǒu
不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé wǒ bú jiàn fǎ shì kě shǒu
天帝释言：“不也！大德！我不见法是可守

hù
护。”

shàn xiàn gào yán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng rú fó
善现告言：“若善男子、善女人等，如佛

suǒ shuō zhù shēn bō rě bō luó mì duō jí wéi shǒu hù ruò shàn nán zǐ
所说住深般若波罗蜜多，即为守护；若善男子、

shàn nǚ rén děng zhù shēn bō rě bō luó mì duō cháng bù yuǎn lí dāng
善女人等，住深般若波罗蜜多常不远离，当

zhī yī qiè rén fēi rén děng sì qiú qí biàn yù wéi sǔn hài zhōng bù néng dé
知一切人非人等伺求其便欲为损害终不能得。

jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù zhù shēn bō rě bō luó mì duō zhū
“僇尸迦，若欲守护住深般若波罗蜜多诸

pú sà zhě bú yì yǒurén fā qín jīng jìn shǒu hù xū kōng ruò yù shǒu
菩萨者，不异有人发勤精进守护虚空；若欲守
hù xíngshēn bō rě bō luó mì duōzhū pú sà zhě tángshè qú láo dōu wú
护行深般若波罗蜜多诸菩萨者，唐设劬劳都无
suǒ yì
所益。

jiāo shī jiā yú yì yún hé yǒunéngshǒu hù huàn mèng
“憍尸迦，于意云何？有能守护幻、梦、
xiǎng xiàng guāngyǐng yángyàn jí xúnxiāngchéng biànhuà shì fǒu
响、像、光影、阳焰及寻香城、变化事不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé
天帝释言：“不也！大德！”

shànxiànyán jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xíngshēn bō rě bō luó
善现言：“憍尸迦，若欲守护行深般若波罗
mì duōzhū pú sà zhě yì fù rú shì tángshè qú láo dōu wú suǒ yì
蜜多诸菩萨者亦复如是，唐设劬劳都无所益。

jiāo shī jiā yú yì yún hé yǒunéngshǒu hù rú lái jí fó
“憍尸迦，于意云何？有能守护如来及佛
suǒ huà shì fǒu
所化事不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé
天帝释言：“不也！大德！”

shànxiànyán jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xíngshēn bō rě bō luó
善现言：“憍尸迦，若欲守护行深般若波罗
mì duōzhū pú sà zhě yì fù rú shì tángshè qú láo dōu wú suǒ yì
蜜多诸菩萨者亦复如是，唐设劬劳都无所益。

jiāo shī jiā yú yì yún hé yǒunéngshǒu hù zhēn rú fǎ
“憍尸迦，于意云何？有能守护真如、法
jiè guǎngshuō nǎi zhì xū kōng jiè bù sī yì jiè fǒu
界广说乃至虚空界、不思議界不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé
天帝释言：“不也！大德！”

shànxiànyán jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xíngshēn bō rě bō luó
善现言：“憍尸迦，若欲守护行深般若波罗
mì duōzhū pú sà zhě yì fù rú shì tángshè qú láo dōu wú suǒ yì
蜜多诸菩萨者亦复如是，唐设劬劳都无所益。”

shí tiān dì shì wènshànxiànyán yún hé pú sà mó hē sà xíng
时，天帝释问善现言：“云何菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō shí suī dá zhū fǎ rú huàn rú mèng rú
深般若波罗蜜多时，虽达诸法如幻、如梦、如
xiǎng rú xiàng rú guāng yǐng rú yáng yàn rú xún xiāng chéng
响、如像、如光影、如阳焰、如寻香城、
rú biàn huà shì ér shì pú sà mó hē sà bù zhí shì huàn guǎng shuō nǎi
如变化事，而是菩萨摩诃萨不执是幻广说乃
zhì shì biàn huà shì bù zhí yóu huàn guǎng shuō nǎi zhì yóu biàn huà shì
至是变化事，不执由幻广说乃至由变化事，
bù zhí shǔ huàn guǎng shuō nǎi zhì shǔ biàn huà shì bù zhí yī huàn guǎng
不执属幻广说乃至属变化事，不执依幻广
shuō nǎi zhì yī biàn huà shì
说乃至依变化事？”

shàn xiàn dá yán ruò pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
善现答言：“若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜
duō shí bù zhí shì sè guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bù zhí yóu sè
多时，不执是色广说乃至一切相智，不执由色
guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bù zhí shǔ sè guǎng shuō nǎi zhì yī qiè
广说乃至一切相智，不执属色广说乃至一切
xiàng zhì bù zhí yī sè guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó
相智，不执依色广说乃至一切相智。是菩萨摩
hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí suī dá zhū fǎ rú huàn nǎi zhì
诃萨行深般若波罗蜜多时，虽达诸法如幻乃至
rú biàn huà shì ér néng bù zhí shì huàn nǎi zhì shì biàn huà shì yì fù
如变化事，而能不执是幻乃至是变化事，亦复
bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu biàn huà shì yì fù bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ
不执由幻乃至由变化事，亦复不执属幻乃至属
biàn huà shì yì fù bù zhí yī huàn nǎi zhì yī biàn huà shì nǎi zhì bù
变化事，亦复不执依幻乃至依变化事，乃至不
zhí shì xiàng yóu xiàng shǔ xiàng yī xiàng
执是相、由相、属相、依相。”

ěr shí shì zūn wēi shén lì gù lìng cǐ sān qiān dà qiān shì jiè yī
尔时，世尊威神力故，令此三千大千世界一
qiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān jiē chí tiān shàng zhān tán
切四大王众天乃至色究竟天，皆持天上梅檀
xiāng mò yáo sǎn shì zūn lái zhì fó suǒ dǐng lǐ shuāng zú què zhù yī miàn
香末遥散世尊，来诣佛所顶礼双足却住一面。
shí zhū tiān děng fó shén lì gù yú shí fāng miàn gè jiàn qiān fó xuān
时，诸天等佛神力故，于十方面各见千佛宣

shuō bō rě bō luó mì duō yì pǐn míng zì jiē tóng yú cǐ qǐng
说般若波罗蜜多，义、品、名字皆同于此；请

shuō bō rě bō luó mì duō bì chūzhòngshǒu jiē míngshànxiàn wènnàn bō
说般若波罗蜜多苾刍众首皆名善现，问难般

rě bō luó mì duō zhū tiānzhòngshǒu jiē míng dì shì
若波罗蜜多诸天众首皆名帝释。

ěr shí shì zūn gào shàn xiàn yuē cí shì pú sà dāng zhèng wú
尔时，世尊告善现曰：“慈氏菩萨当证无

shàngzhèngděngjué shí yì yú cǐ chù xuān shuō bō rě bō luó mì duō
上正等觉时，亦于此处宣说般若波罗蜜多；

cǐ xián jié zhōngdāng lái zhū fó yì yú cǐ chù xuān shuō bō rě bō luó
此贤劫中当来诸佛，亦于此处宣说般若波罗

mì duō ”
蜜多。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán cí shì pú sà dāng zhèng wú
具寿善现即白佛言：“慈氏菩萨当证无

shàngzhèngděngjué shí dāng yǐ hé fǎ zhū xíng xiàng zhuàng xuān shuō
上正等觉时，当以何法诸行、相、状宣说

bō rě bō luó mì duō ? ”
般若波罗蜜多？”

fó gào shàn xiàn cí shì pú sà dāng zhèng wú shàngzhèngděng
佛告善现：“慈氏菩萨当证无上正等

jué shí dāng yǐ sè shòu xiǎng xíng shí fēi cháng fēi wú cháng
觉时，当以色、受、想、行、识非常非无常、

fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi yuǎn lí fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非远离非

bù yuǎn lí fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi fù fēi tuō fēi yǒu fēi kōng
不远离、非寂静非不寂静、非缚非脱、非有非空、

fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō bō rě bō luó mì duō guǎng
非过去非未来非现在，宣说般若波罗蜜多。广

shuō nǎi zhì dāng yǐ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi cháng
说乃至当以一切智、道相智、一切相智非常

fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng
非无常、非乐非苦、非我非无我、非净非不净、

fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi fù fēi tuō
非远离非不远离、非寂静非不寂静、非缚非脱、

fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō bō rě bō
非有非空、非过去非未来非现在，宣说般若波

luó mì duō
罗蜜多。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán cí shì pú sà dāng dé wú shàng
具寿善现复白佛言：“慈氏菩萨当得无上

zhèngděngjué shí zhèng hé děng fǎ shuō hé děng fǎ
正等觉时，证何等法？说何等法？”

fó gàoshànxiàn cí shì pú sà dāng dé wú shàngzhèngděngjué
佛告善现：“慈氏菩萨当得无上正等觉

shí zhèng sè bì jìng jìng shuō sè bì jìng jìng guǎngshuō nǎi zhì zhèng
时，证色毕竟净，说色毕竟净，广说乃至证

yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng shuō yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng
一切相智毕竟净，说一切相智毕竟净。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shèns hēn bō rě bō luó mì duō
具寿善现复白佛言：“甚深般若波罗蜜多

yún hé qīng jìng
云何清净？”

fó gàoshànxiàn sè qīng jìng gù shèns hēn bō rě bō luó mì duō
佛告善现：“色清净故甚深般若波罗蜜多

qīng jìng guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì qīng jìng gù shèns hēn bō rě bō
清净，广说乃至一切相智清净故甚深般若波

luó mì duōqīng jìng
罗蜜多清净。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán yún hé sè qīng jìng gù shèns hēn
具寿善现即白佛言：“云何色清净故甚深

bō rě bō luó mì duōqīng jìng guǎngshuō nǎi zhì yún hé yī qiè xiàng zhì
般若波罗蜜多清净？广说乃至云何一切相智

qīng jìng gù shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng jìng
清净故甚深般若波罗蜜多清净？”

fó gàoshànxiàn sè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng jìng
佛告善现：“色无生无灭、无染无净故清净，

sè qīng jìng gù shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng jìng guǎngshuō nǎi zhì
色清净故甚深般若波罗蜜多清净，广说乃至

yī qiè xiàng zhì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng jìng yī qiè xiàng
一切相智无生无灭、无染无净故清净，一切相

zhì qīng jìng gù shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng jìng
智清净故甚深般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng qīng jìng gù shèns hēn bō rě bō luó
“复次，善现，虚空清净故甚深般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán yún hé xū kōngqīngjìng gù shèn
具寿善现即白佛言：“云何虚空清净故甚

shēn bō rě bō luó mì duōqīngjìng
深般若波罗蜜多清净？”

fó gàoshànxiàn xū kōng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù
佛告善现：“虚空无生无灭、无染无净故

qīngjìng xū kōngqīngjìng gù shènshēn bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净，虚空清净故甚深般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn sè wú rǎn wū gù shènshēn bō rě bō luó
“复次，善现，色无染污故甚深般若波罗

mì duōqīngjìng guǎngshuō nǎi zhì yī qièxiàng zhì wú rǎn wū gù shènshēn
蜜多清净，广说乃至一切相智无染污故甚深

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。

shì zūn yún hé sè wú rǎn wū gù shènshēn bō rě bō luó mì
“世尊！云何色无染污故甚深般若波罗蜜

duōqīngjìng guǎngshuō nǎi zhì yī qièxiàng zhì wú rǎn wū gù shènshēn bō
多清净，广说乃至一切相智无染污故甚深般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn sè bù kě qǔ gù wú rǎn wū sè wú rǎn wū gù shèn
“善现，色不可取故无染污，色无染污故甚

shēn bō rě bō luó mì duōqīngjìng guǎngshuō nǎi zhì yī qièxiàng zhì bù
深般若波罗蜜多清净，广说乃至一切相智不

kě qǔ gù wú rǎn wū yī qièxiàng zhì wú rǎn wū gù shènshēn bō rě bō
可取故无染污，一切相智无染污故甚深般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng wú rǎn wū gù shènshēn bō rě bō
“复次，善现，虚空无染污故甚深般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé xū kōng wú rǎn wū gù shènshēn bō rě bō luó
“世尊！云何虚空无染污故甚深般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn xū kōng bù kě qǔ gù wú rǎn wū xū kōng wú rǎn
“善现，虚空不可取故无染污，虚空无染

wū gù shènsēn bō rě bō luó mì duōqīngjìng
污故甚深般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōngwéi jiǎ shuō gù shènsēn bō rě bō
“复次，善现，虚空唯假说故甚深般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé xū kōngwéi jiǎ shuō gù shènsēn bō rě bō luó
“世尊！云何虚空唯假说故甚深般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn rú yīn xū kōng èr xiǎngshēngxiàn wéiyǒu jiǎ shuō
“善现，如因虚空二响声现唯有假说，

wéi jiǎ shuō gù shènsēn bō rě bō luó mì duōqīngjìng
唯假说故甚深般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng bù kě shuō gù shènsēn bō rě bō
“复次，善现，虚空不可说故甚深般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé xū kōng bù kě shuō gù shènsēn bō rě bō luó
“世尊！云何虚空不可说故甚深般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn xū kōng wú kě shuō shì gù bù kě shuō bù kě shuō
“善现，虚空无可说事故不可说，不可说

gù shènsēn bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故甚深般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng bù kě dé gù shènsēn bō rě bō
“复次，善现，虚空不可得故甚深般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé xū kōng bù kě dé gù shènsēn bō rě bō luó
“世尊！云何虚空不可得故甚深般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn xū kōng wú kě dé shì gù bù kě dé bù kě dé gù
“善现，虚空无可得事故不可得，不可得故

shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng jìng
甚深般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn yī qiè fǎ wú shēng wú miè wú rǎn wú
“复次，善现，一切法无生无灭、无染无

jìng gù shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng jìng
净故甚深般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè fǎ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù
“世尊！云何一切法无生无灭、无染无净故

shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng jìng
甚深般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī yī qiè fǎ bì jìng jìng gù wú shēng wú miè wú
“善现，以一切法毕竟净故无生无灭、无

rǎn wú jìng wú shēng miè rǎn jìng gù shèns hēn bō rě bō luó mì duōqīng
染无净，无生灭染净故甚深般若波罗蜜多清

jìng
净。”

dì sānfēnzàn dé pǐn dì shí èr 第三分赞德品第十二

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò shànán zǐ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若善男子、

shàn nǚ rén děng néng yú bō rě bō luó mì duōshèns hēn jīng diǎn zhì
善女人等，能于般若波罗蜜多甚深经典，至

xīn tīng wén shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi shū
心听闻、受持、读诵、精勤修学、如理思惟、书

xiě jiě shuō guǎng lìng liú bù shì shànán zǐ shàn nǚ rén děng
写、解说、广令流布，是善男子、善女人等，

zhū gēn wú bìng zhī tǐ jù zú shēn bù shuāi mào yì bú hòng sǐ cháng
诸根无病、支体具足、身不衰耄亦不横死，常

wéi wú liàng bǎi qiān tiān shén gōng jìng wéi rào suí zhú shǒu hù shì shànán
为无量百千天神恭敬围绕随逐守护。是善男

zǐ shàn nǚ rén děng yú hēi bái yuè gè dì bā rì dì shí sì rì
子、善女人等，于黑白月各第八日、第十四日、

dì shí wǔ rì dú sòng xuān shuō shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì shí
第十五日，读诵宣说甚深般若波罗蜜多。是时，

sì dà wáng zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān jiē lái jí huì cǐ fǎ shī suǒ
四大王众天乃至色究竟天，皆来集会此法师所，

tīngshòu bō rě bō luó mì duōshēnshēn fǎ yì shì shànnán zǐ shàn nǚ
听受般若波罗蜜多甚深法义，是善男子、善女
rén dēngyóu cǐ yīn yuán biànhuò wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì
人等由此因缘，便获无量无数无边不可思议
xī yǒugōng dé
希有功德。”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō suǒ yǐ
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。所以

zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duō shì dà bǎozàng yóushēn bō rě
者何？甚深般若波罗蜜多是大宝藏。由深般若
bō luó mì duō dà bǎozàng gù wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng jiě tuō dì
波罗蜜多大宝藏故，无量无数无边有情解脱地

yù páng shēng guǐ qù jí rén tiānzhōng pín bìngděng kǔ yì néng
狱、旁⁴⁹生、鬼趣及人、天中贫病等苦，亦能

shī yǔ wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng chà dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà
施与无量无数无边有情刹帝力大族乃至居士大

zú fù guì ān lè yì néng shī yǔ wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng sì dà
族富贵安乐，亦能施与无量无数无边有情四大

wángzhòngtiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùtiān fù guì ān lè yì néng
王众天乃至非想非非想处天富贵安乐，亦能

shī yǔ wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yù liú yī lái bù huán ā
施与无量无数无边有情预流、一来、不还、阿

luóhànguǒ dú jué pú tí wú shàng pú tí zì zài ān lè hé yǐ gù
罗汉果、独觉菩提、无上菩提自在安乐。何以故？

shēnshēn bō rě bō luó mì duō dà bǎozàngzhōng guǎngshuō kāi shì shí
甚深般若波罗蜜多大宝藏中，广说开示十

shàn yè dào sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng rú shì nǎi
善业道、四静虑、四无量、四无色定，如是乃

zhì yī qiè xiàng zhì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú zhōng xiū xué dé
至一切相智，无量无数无边有情于中修学，得

shēng chà dì lì dà zú nǎi zhì jū shì dà zú huò shēng sì dà wáng
生刹帝力大族乃至居士大族，或生四大王

zhòngtiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùtiān huò dé yù liú guǒ nǎi zhì
众天乃至非想非非想处天，或得预流果乃至

dú jué pú tí huò rù pú sà zhèng xìng lí shēng xiū zhū pú sà mó hē sà
独觉菩提，或入菩萨正性离生修诸菩萨摩诃萨

⁴⁹ 大正藏：傍；永乐北藏及龙藏：旁

dì zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yóu cǐ yīn yuán shènsēn bō
地证得无上正等菩提。由此因缘，甚深般
rě bō luó mì duō míng dà bǎozàng shì chū shì jiāngōng dé zhēnbǎo wú
若波罗蜜多名大宝藏，世出世间功德珍宝无
bù yī cǐ ér chūxiàn gù
不依此而出现故。

shànxiàndāng zhī shènsēn bō rě bō luó mì duō dà bǎozàng
“善现当知！甚深般若波罗蜜多大宝藏
zhōng bù shuōshǎo fǎ yǒushēngyǒumiè yǒurǎnyǒujìng yǒu qǔ yǒushě
中，不说少法有生有灭、有染有净、有取有舍。
suǒ yǐ zhě hé cǐ zhōng wú fǎ kě shēng kě miè kě rǎn kě jìng kě
所以者何？此中无法可生可灭、可染可净、可
qǔ kě shě shànxiàndāng zhī shènsēn bō rě bō luó mì duō dà bǎozàng
取可舍。善现当知！甚深般若波罗蜜多大宝藏
zhōng bù shuōyǒu fǎ shì shàn shì fēi shàn shì yǒu lòu shì wú lòu shì
中，不说有法是善是非善、是有漏是无漏、是
yǒu zuì shì wú zuì shì zá rǎn shì qīngjìng shì shì jiān shì chū shì jiān
有罪是无罪、是杂染是清净、是世间是出世间、
shì yǒuwéi shì wú wéi yóu cǐ yīn yuán shènsēn bō rě bō luó mì duō
是有为是无为。由此因缘，甚深般若波罗蜜多
míng wú suǒ dé dà fǎ bǎozàng shànxiàndāng zhī shènsēn bō rě bō
名无所得大法宝藏。善现当知！甚深般若波
luó mì duō dà bǎozàngzhōng bù shuōshǎo fǎ shì néng rǎn wū jí néng
罗蜜多大宝藏中，不说少法是能染污及能
qīngjìng hé yǐ gù cǐ zhōng wú fǎ kě rǎn jìng gù yóu cǐ yīn yuán
清净。何以故？此中无法可染净故。由此因缘，
shènsēn bō rě bō luó mì duō míng wú rǎn jìng dà fǎ bǎozàng
甚深般若波罗蜜多名无染净大法宝藏。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō shí wú rú shì xiǎng rú shì fēn bié rú shì yǒu dé rú shì
蜜多时，无如是想、如是分别、如是有得、如是
xì lùn wǒ néng xiū xíngshēn bō rě bō luó mì duō shì pú sà
戏论：‘我能修行甚深般若波罗蜜多。’是菩萨
mó hē sà rú shí xiū xíngshēn bō rě bō luó mì duō yì néng qīn jìn
摩诃萨如实修行甚深般若波罗蜜多，亦能亲近
chéng shì zhū fó cóng yī fó tǔ qù yī fó tǔ gòngyǎnggōngjìng zūn
承事诸佛，从一佛土趣一佛土供养恭敬、尊

zhòngzàn tàn zhū fó shì zūn yóuzhū fó guóshàn qǔ qí xiàng chéngshú
重 赞叹诸佛世尊，游诸佛国善取其相，成熟
yǒuqíng yánjìng fó tǔ xiū zhū pú sà mó hē sà xíng sù zhèng wú
有情、严净佛土，修诸菩萨摩诃萨行，速证无
shàngzhèngděng pú tí
上 正等菩提。

fù cì shànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多于一切

fǎ bú xiàng bú bèi bú yǐn bú qiǎn bú qǔ bú shě bú shēng bú miè
法不向不背、不引不遣、不取不舍、不生不灭、
bú gòu bú jìng bú zēng bú jiǎn shènsēn bō rě bō luó mì duō fēi
不垢不净、不增不减。甚深般若波罗蜜多，非
guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài bú chāo yù jiè bú zhù yù jiè
过去、非未来、非现在，不超欲界、不住欲界，
bú chāo sè jiè bú zhù sè jiè bú chāo wú sè jiè bú zhù wú sè
不超色界、不住色界，不超无色界、不住无色
jiè yú bù shī bō luó mì duō bù yǔ bù shě guǎngshuō nǎi zhì yú yī
界；于布施波罗蜜多不与不舍，广说乃至于一
qiè xiàng zhì bú yǔ bù shě yú yù liú guǒ bú yǔ bù shě guǎngshuō nǎi
切相智不与不舍；于预流果不与不舍，广说乃
zhì yú fó wú shàngzhèngděng pú tí bú yǔ bù shě bú yǔ zhū shèng fǎ
至于佛无上正等菩提不与不舍；不与诸圣法，
bú shě yì shēng fǎ bú yǔ zhū fó fǎ bú shě èr shèng fǎ bú yǔ
不舍异生法，不与诸佛法，不舍二乘法，不与
wú wéi jiè bú shě yǒu wéi jiè suǒ yǐ zhě hé rú lái chū shì ruò
无为界，不舍有为界。所以者何？如来出世、若
bù chū shì rú shì zhū fǎ cháng wú biàn yì ān zhù fǎ jiè yī qiè rú
不出世，如是诸法常无变易安住法界。一切如
lái xiàn jué xiànguān jì zì xiàn jué zì xiànguān yǐ wèi zhū yǒu
来现觉、现观，既自现觉、自现观已，为诸有
qíng xuān shuō kāi shì fēn bié xiǎn liǎo lìng tóng wù rù lí zhū wàng
情宣说、开示、分别、显了，令同悟入离诸妄
xiǎng fēn bié diān dǎo
想分别颠倒。”

ěr shí wú liàng bǎi qiān tiān zǐ zhù xū kōng zhōng huān xǐ tiào
尔时，无量百千天子，住虚空中欢喜踊

yuè gè chí tiān shàng wǎ bō luó huā bō tè mó huā jū mǒu tuó huā
跃，各持天上喞钵罗华，钵特摩华、拘某陀华、

bēn tú⁵⁰ lì huā wēimiào xiāng⁵¹ huā jí zhū xiāng mò ér sàn fó shàng
奔茶⁵⁰利华、微妙香⁵¹华及诸香末而散佛上，
hù xiāng qīng wèi tóng shēng chàng yán wǒ děng jīn zhě yú shàn bù zhōu
互相庆慰同声唱言：“我等今者于瞻部洲
jiàn fó dì èr zhuàn miào fǎ lún cǐ zhōng wú liàng bǎi qiān tiān zǐ wén
见佛第二转妙法轮。”此中无量百千天子，闻
shuō bō rě bō luó mì duō jiē tóng zhèng dé wú shēng fǎ rěn
说般若波罗蜜多，皆同证得无生法忍。

ěr shí shì zūn gào shàn xiàn yuē rú shì fǎ lún fēi dì yī zhuàn
尔时，世尊告善现曰：“如是法轮非第一转
yì fēi dì èr suǒ yǐ zhě hé shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú yī
亦非第二。所以者何？甚深般若波罗蜜多于一
qiè fǎ bú wèi zhuàn gù bú wèi huán gù chū xiàn shì jiān dàn yǐ wú
切法，不为转故、不为还故出现世间，但以无
xìng zì xìng kōng gù
性自性空故。”

jù shòu shàn xiàn bó yán shì zūn yǐ hé wú xìng zì xìng kōng gù
具寿善现白言：“世尊！以何无性自性空故，
shēn shēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bú wèi zhuàn gù bú wèi
甚深般若波罗蜜多于一切法，不为转故、不为
huán gù chū xiàn shì jiān
还故出现世间？”

fó gào shàn xiàn yǐ shēn bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù shī
佛告善现：“以深般若波罗蜜多乃至布施
bō luó mì duō shēn shēn bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō zì xìng kōng
波罗蜜多甚深般若乃至布施波罗蜜多自性空
gù guǎng shuō nǎi zhì yī yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
故，广说乃至以一切智、道相智、一切相智
yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zì xìng kōng gù yǐ yù liú
一切智、道相智、一切相智自性空故；以预流
guǒ yù liú guǒ zì xìng kōng gù guǎng shuō nǎi zhì yǐ zhū fó wú shàng
果预流果自性空故，广说乃至以诸佛无上
zhèng děng pú tí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zì xìng kōng gù shàn
正等菩提诸佛无上正等菩提自性空故。善
xiàn dāng zhī yǐ rú shì děng zhū fǎ wú xìng zì xìng kōng gù shēn shēn bō
现当知！以如是等诸法无性自性空故，甚深般

⁵⁰ 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：荼

⁵¹ 大正藏：音；永乐北藏及龙藏：香

rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bú wèizhuàn gù bú wèihuán gù chū
若波罗蜜多于一切法，不为转故、不为还故出
xiàn shì jiān
现世间。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shēnshēn bō rě bō luó mì duō
具寿善现复白佛言：“甚深般若波罗蜜多
shì dà bō luó mì duō dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù suī dá zhū fǎ zì
是大波罗蜜多，达一切法自性空故。虽达诸法自
xìng jiē kōng ér zhū pú sà mó hē sà yī cǐ bō rě bō luó mì duō
性皆空，而诸菩萨摩诃萨，依此般若波罗蜜多，
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù yǒuqíngzhòng
证得无上正等菩提，转妙法轮度有情众；
suī zhèng pú tí ér wú suǒzhèng zhèng bú zhèng fǎ bù kě dé gù suī
虽证菩提而无所证，证不证法不可得故；虽
zhuàn fǎ lún ér wú suǒzhuàn zhuàn fǎ huán fǎ bù kě dé gù suī dù
转法轮而无所转，转法还法不可得故；虽度
yǒuqíng ér wú suǒ dù jiàn bú jiàn fǎ bù kě dé gù shì zūn yú cǐ
有情而无所度，见不见法不可得故。世尊！于此
dà bō rě bō luó mì duōzhōng zhuàn fǎ lún shì dōu bù kě dé yī yī
大般若波罗蜜多中，转法轮事都不可得，以一
qiè fǎ yǒng bù shēng gù néngzhuàn suǒzhuàn bù kě dé gù suǒ yǐ zhě
切法永不生故，能转所转不可得故。所以者
hé fēi kōng wú xiàng wú yuàn fǎ zhōng kě yǒunéngzhuàn jí néng
何？非空、无相、无愿法中可有能转及能
huán fǎ zhuàn huánxìng fǎ bù kě dé gù
还法，转、还性法不可得故。

shì zūn yú shēn bō rě bō luó mì duō ruònéng rú shì xuān
“世尊！于深般若波罗蜜多，若能如是宣
shuō kāi shì fēn bié xiǎnliǎo lìng yì wù rù shì míngshàn jìng xuān
说、开示、分别、显了令易悟入，是名善净宣
shuō bō rě bō luó mì duō cǐ zhōng dōu wú shuōzhě shòuzhě suǒshuō
说般若波罗蜜多。此中都无说者、受者、所说、
shòu fǎ jì wú shuōzhě shòuzhě jí fǎ zhūnéngzhèngzhě yì bù kě
受法，既无说者、受者及法，诸能证者亦不可
dé wú zhèngzhě gù yì wú yǒunéng dé niè pánzhě shēnshēn bō rě bō
得，无证者故亦无有能得涅槃者。甚深般若波
luó mì duōshànshuō fǎ zhōng yì wú fú tián shī shòu shī wù jiē xìng
罗蜜多善说法中亦无福田，施、受、施物皆性

kōng gù fú tián wú gù fú xìng yì kōng biǎo shì míng yán jiē bù kě dé
空故，福田无故福性亦空。表示名言皆不可得，
shì gù míng dà bō luó mì duō
是故名大波罗蜜多。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shèn shēn bō
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！甚深般
rě bō luó mì duō shì wú biān bō luó mì duō
若波罗蜜多是无边波罗蜜多。”

rú shì shàn xiàn rú tài xū kōng wú biān jì gù
“如是！善现，如太虚空无边际故。”

shì zūn shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì píng děng bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是平等波罗蜜
duō
多。”

rú shì shàn xiàn yī yī qiè fǎ xìng píng děng gù
“如是！善现，以一切法性平等故。”

shì zūn shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì yuǎn lí bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是远离波罗蜜
duō
多。”

rú shì shàn xiàn bì jìng kōng gù
“如是！善现，毕竟空故。”

shì zūn shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì nán qū fú bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是难屈伏波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shàn xiàn yī yī qiè fǎ bù kě dé gù
“如是！善现，以一切法不可得故。”

shì zūn shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì wú zú jì bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无足迹波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shàn xiàn yī yī qiè fǎ wú míng tǐ gù
“如是！善现，以一切法无名体故。”

shì zūn shèn shēn bō rě bō luó mì duō shì xū kōng bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是虚空波罗蜜
duō
多。”

rú shì shànxiàn rù xī chū xī bù kě dé gù
“如是！善现，入息、出息不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì bù kě shuō bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是不可说波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn cǐ zhōng wú xún yì wú sì gù
“如是！善现，此中无寻亦无伺故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú míng bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无名波罗蜜
duō
多。”

rú shì shànxiàn shòu xiǎng xíngděng bù kě dé gù
“如是！善现，受、想、行等不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú zhuǎn bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无转波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yī yī qiè fǎ wú qù lái gù
“如是！善现，以一切法无去来故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì bù kě yǐn bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是不可引波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yī yī qiè fǎ bù kě qǔ gù
“如是！善现，以一切法不可取故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì jìn bō luó mì duō
“世尊！甚深般若波罗蜜多是尽波罗蜜多。”

rú shì shànxiàn yī yī qiè fǎ bì jìng jìn gù
“如是！善现，以一切法毕竟尽故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú shēng miè bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无生灭波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yī yī qiè fǎ wú miè shēng gù
“如是！善现，以一切法无灭生故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú zuò bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无作波罗蜜

duō
多。”

rú shì shànxiàn yǐ zhū zuòzhě bù kě dé gù
“如是！善现，以诸作者不可得故。”

shì zūn shèshēn bō rě bō luó mì duō shì wú zhī bō luó mì

duō
多。”

rú shì shànxiàn yǐ zhū zhī zhě bù kě dé gù
“如是！善现，以诸知者不可得故。”

shì zūn shèshēn bō rě bō luó mì duō shì wú yí dòng bō luó

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yǐ sǐ shēngzhě bù kě dé gù
“如是！善现，以死生者不可得故。”

shì zūn shèshēn bō rě bō luó mì duō shì wú tiáo fú bō luó

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yǐ yī qiè fǎ kě tiáo fú xìng bù kě dé

gù
故。”

shì zūn shèshēn bō rě bō luó mì duō shì rú mèng rú xiǎng

rú xiàng rú huàn rú guāngyǐng rú yángyàn rú xúnxiāngchéng

rú biànhuà shì bō luó mì duō
如变化事波罗蜜多。”

rú shì shànxiàn yǐ yī qiè fǎ rú mèngsuǒjiàn guǎngshuō

nǎi zhì rú biànhuà shì bù kě dé gù
乃至如变化事不可得故。”

shì zūn shèshēn bō rě bō luó mì duō shì wú rǎn jìng bō luó

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yǐ rǎn jìng yīn bù kě dé gù
“如是！善现，以染净因不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú tú rǎn bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无涂染波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn bǐ suǒ yī fǎ bù kě dé gù
“如是！善现，彼所依法不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú xì lùn bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无戏论波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn zhū xì lùn shì yǒngmièchú gù
“如是！善现，诸戏论事永灭除故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú màn zhí bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无慢执波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn pò huài yī qiè màn zhí shì gù
“如是！善现，破坏一切慢执事故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú dòng zhuǎn bō
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无动转波
luó mì duō
罗蜜多。”

rú shì shànxiàn zhù fǎ jiè gù
“如是！善现，住法界故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì lí rǎn zhuó bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是离染著波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn jué yī qiè fǎ fēi xū wàng gù
“如是！善现，觉一切法非虚妄故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú děng qǐ bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无等起波罗
mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yú yī qiè fǎ wú fēn bié gù
“如是！善现，于一切法无分别故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì jì jìng bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是寂静波罗蜜
duō。”

rú shì shànxiàn yú zhū fǎ xiàng wú suǒ dé gù
“如是！善现，于诸法相无所得故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì wú tān chēn
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无贪、瞋、
chī bō luó mì duō。”
痴波罗蜜多。”

rú shì shànxiàn chúmiè yī qiè sān dú shì gù
“如是！善现，除灭一切三毒事故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì wú fánǎo bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无烦恼波罗
mì duō。”
蜜多。”

rú shì shànxiàn lí fēn bié gù
“如是！善现，离分别故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì lí yǒuqíng bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是离有情波罗
mì duō。”
蜜多。”

rú shì shànxiàn dá zhū yǒuqíng wú suǒ yǒu gù
“如是！善现，达诸有情无所有故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì wú duàn huài bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无断坏波罗
mì duō。”
蜜多。”

rú shì shànxiàn cǐ néng děng qǐ yī qiè fǎ gù
“如是！善现，此能等起一切法故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì wú èr biān bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无二边波罗
mì duō。”
蜜多。”

rú shì shànxiàn lí èr biān gù
“如是！善现，离二边故。”

shì zūn shènsēn bō rě bō luó mì duō shì wú zá huài bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无杂坏波罗

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yī yī qiè fǎ bú huài zá⁵² gù
“如是！善现，以一切法不坏杂⁵²故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú qǔ zhuó bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无取著波罗

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn chāoguòshēngwén dú jué dì gù
“如是！善现，超过声闻、独觉地故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú fēn bié bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无分别波罗

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yī qiè fēn bié bù kě dé gù
“如是！善现，一切分别不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú fēn xiàn⁵³ bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无分限⁵³波罗

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn zhū fǎ fēn xiàn bù kě dé gù
“如是！善现，诸法分限不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì rú xū kōng bō luó
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无如虚空波罗

mì duō
蜜多。”

rú shì shànxiàn yú yī qiè fǎ wú zhì ài gù
“如是！善现，于一切法无滞碍故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì wú cháng kǔ
“世尊！甚深般若波罗蜜多是无常、苦、

wú wǒ bō luó mì duō
无我波罗蜜多。”

rú shì shànxiàn yú yī qiè fǎ miè huài bī pò⁵⁴ wú zhí zhuó
“如是！善现，于一切法灭坏逼迫⁵⁴无执著

⁵² 大正藏：杂坏；永乐北藏及龙藏：坏杂

⁵³ 大正藏：量；永乐北藏及龙藏：限

⁵⁴ 大正藏：遣；永乐北藏及龙藏：迫

gù
故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì kōng wú xiàng
“世尊！甚深般若波罗蜜多是空、无相、

wú yuàn bō luó mì duō
无愿波罗蜜多。”

rú shì shàn xiàn dá yī qiè fǎ dōu wú suǒ yǒu yuǎn lí
“如是！善现，达一切法都无所有，远离

zhū xiàng bù kě yuàn gù
诸相不可愿故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì nèi kōng nǎi zhì wú
“世尊！甚深般若波罗蜜多是内空乃至无

xìng zì xìng kōng bō luó mì duō
性自性空波罗蜜多。”

rú shì shàn xiàn zhī suǒ kōng fǎ bù kě dé gù
“如是！善现，知所空法不可得故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì sì niàn zhù nǎi zhì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是四念住乃至

shí bā fó bú gòng fǎ bō luó mì duō
十八佛不共法波罗蜜多。”

rú shì shàn xiàn zhī shēn shòu xīn fǎ jiē bù kě
“如是！善现，知身、受、心、法皆不可

dé guǎng shuō nǎi zhì chāo zhū shēng wén dú jué fǎ gù
得，广说乃至超诸声闻、独觉法故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì rú lái bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是如来波罗蜜

duō
多。”

rú shì shàn xiàn néng rú shí shuō yī qiè fǎ gù
“如是！善现，能如实说一切法故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì zì rán bō luó mì
“世尊！甚深般若波罗蜜多是自然波罗蜜

duō
多。”

rú shì shàn xiàn yú yī qiè fǎ zì zài zhuǎn gù
“如是！善现，于一切法自在转故。”

shì zūn shèns hēn bō rě bō luó mì duō shì zhèng děng jué bō
“世尊！甚深般若波罗蜜多是正等觉波

luó mì duō
罗蜜多。”

rú shì shànxiàn yú yī qiè fǎ néngzhèngděngjué yī qiè
“如是！善现，于一切法能正等觉一切

xiàng gù
相故。”

大般若波罗蜜多经卷第五百七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi bā
大般若波罗蜜多经卷第五百八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn tuó luó ní pǐn dì shí sān zhī yī
第三分陀罗尼品第十三之一

shí tiān dì shì qiè zuò shì niàn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén
时，天帝释窃作是念：“若善男子、善女人
děng dé wén rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō fǎ mén míng zì
等，得闻如是甚深般若波罗蜜多法门名字，
dāng zhī guò qù yǐ céng qīn jìn wú liàng rú lái yīng zhèng děng jué
当知过去已曾亲近无量如来、应、正等觉，
fā hóng shì yuàn zhòng zhū shàn gēn duō shàn zhī shí zhī suǒ shè shòu
发弘誓愿、种诸善根，多善知识之所摄受，
kuàng néng shū xiě shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi wèi tā yǎn shuō
况能书写、受持、读诵、如理思惟、为他演说，
huò néng suí lì rú jiào xiū xíng dāng zhī shì rén yǐ yú guò qù wú liàng fó
或能随力如教修行！当知是人已于过去无量佛
suǒ qīn jìn chéng shì gòng yǎng gōng jìng zhí zhòng dé běn céng wén
所亲近承事、供养恭敬、植众德本，曾闻
bō rě bō luó mì duō wén yǐ shòu chí sī wéi dú sòng wèi tā
般若波罗蜜多，闻已受持、思惟、读诵、为他
yǎn shuō rú jiào xiū xíng huò yú cǐ jīng néng wèn néng dá yóu xiān fú
演说、如教修行，或于此经能问能答，由先福
lì jīn bàn shì shì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yǐ céng gòng
力今办是事。若善男子、善女人等，已曾供
yǎng wú liàng rú lái yīng zhèng děng jué gōng dé chún jìng wén shēn
养无量如来、应、正等觉，功德纯净，闻深
bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù wén yǐ xìn yào rú
般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖，闻已信乐如
shuō xiū xíng dāng zhī shì rén céng yú guò qù wú liàng bǎi qiān jù zhī fó
说修行，当知是人曾于过去无量百千俱胝佛
suǒ fā hóng shì yuàn xiū xíng bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō gù
所发弘誓愿，修行布施乃至般若波罗蜜多故，

yú jīn shēng néng chéng shì shì
于今生能成是事。”

shí shè lì zǐ yì bó fó yán ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén
时，舍利子亦白佛言：“若善男子、善女人
děng wén cǐ bō rě bō luó mì duō shēn yì qù qí xīn bù jīng bù
等，闻此般若波罗蜜多甚深义趣，其心不惊不
kǒng bú bù wén yǐ shū xiě shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi
恐不怖，闻已书写、受持、读诵、如理思惟、
wèi tā yǎn shuō guǎng lìng liú bù rú jiào xiū xíng dāng zhī shì rén rú
为他演说、广令流布、如教修行，当知是人如
bú tuì wèi zhū dà pú sà suǒ yǐ zhě hé rú shì bō rě bō luó mì duō
不退位诸大菩萨。所以者何？如是般若波罗蜜多
yì qù shēn yì jí nán xìn jiě ruò yú xiān shì bù jiǔ xiū xíng bù shī děng
义趣甚深极难信解，若于先世不久修行布施等
liù bō luó mì duō qǐ zàn dé wén jí néng xìn jiě shì zūn ruò shàn
六波罗蜜多，岂暂得闻即能信解！世尊！若善
nán zǐ shàn nǚ rén děng wén shuō bō rě bō luó mì duō shēn yì qù
男子、善女人等，闻说般若波罗蜜多甚深义趣
huǐ zǐ fěi bàng dāng zhī shì rén xiān shì yú cǐ shēn yì qù
毁訾诽谤，当知是人先世于此甚深般若波罗
mì duō yì céng huǐ bàng hé yǐ gù rú shì yú rén wén shuō bō rě
蜜多亦曾毁谤。何以故？如是愚人闻说般若
bō luó mì duō shēn yì qù yóu sù xí lì bú xìn bú yào xīn bù
波罗蜜多甚深义趣，由宿习力不信不乐，心不
qīng jìng suǒ yǐ zhě hé rú shì yú rén yú guò qù shì wèi céng qīn jìn
清净。所以者何？如是愚人于过去世，未曾亲近
zhū fó pú sà jí yú xián shèng wèi céng qǐng wèn yún hé yīng xíng bù shī
诸佛菩萨及余贤圣，未曾请问：云何应行布施
děng liù bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì yún hé yīng xué shí bā fó bú
等六波罗蜜多？广说乃至云何应学十八佛不
gòng fǎ gù jīn wén shuō shēn yì qù bō rě bō luó mì duō huǐ zǐ fěi
共法？故今闻说甚深般若波罗蜜多，毁訾诽
bàng bú xìn bú yào xīn bù qīng jìng
谤不信不乐，心不清净。”

ěr shí tiān dì shì wèi shè lì zǐ yán rú shì bō rě bō luó mì
尔时，天帝释谓舍利子言：“如是般若波罗蜜
duō yì qù shēn yì jí nán xìn jiě zhū yǒu wèi jiǔ xìn yào xiū xíng bù shī
多义趣甚深极难信解，诸有未久信乐修行布施

děng liù bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ jí yú
等六波罗蜜多，广说乃至十八佛不共法及余
wú liàng wú biān fó fǎ wén cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn yì qù
无量无边佛法，闻此般若波罗蜜多甚深义趣，
bù néng xìn jiě huò shēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu dà dé wǒ jīn jìng
不能信解或生毁谤，未为希有。大德！我今敬
lǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō wǒ ruò jìng lǐ shēn shēn bō rě bō luó
礼甚深般若波罗蜜多，我若敬礼甚深般若波罗
mì duō jí wéi jìng lǐ yī qiè zhì zhì
蜜多，即为敬礼一切智智。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告天帝释言：“如是！如是！如汝所
shuō jìng lǐ bō rě bō luó mì duō jí wéi jìng lǐ yī qiè zhì zhì hé
说。敬礼般若波罗蜜多，即为敬礼一切智智。何
yǐ gù jiāo shī jiā zhū fó suǒ dé yī qiè zhì zhì jí yú wú liàng wú
以故？憍尸迦，诸佛所得一切智智及余无量无
biāngōng dé jiē yī bō rě bō luó mì duō ér chéng bàn gù jiāo shī jiā
边功德，皆依般若波罗蜜多而成办故。憍尸迦，
ruò pú sà mó hē sà yù zhù rú lái yī qiè zhì zhì dāng zhù bō rě bō
若菩萨摩诃萨欲住如来一切智智，当住般若波
luó mì duō yù qǐ zhū fó yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
罗蜜多；欲起诸佛一切智、道相智、一切相智，
dāng xué bō rě bō luó mì duō yù duàn fán nǎo xí qì xiāng xù zhèng
当学般若波罗蜜多；欲断烦恼习气相续，证
dé wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù yǒu qíng zhòng dāng
得无上正等菩提，转妙法轮度有情众，当
xué bō rě bō luó mì duō jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
学般若波罗蜜多。憍尸迦，若善男子、善女人等
yù dé yù liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí
欲得预流、一来、不还、阿罗汉果、独觉菩提，
dāng xué bō rě bō luó mì duō jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yù
当学般若波罗蜜多。憍尸迦，若菩萨摩诃萨欲
shàn ān lì shēng wén zhǒng xìng bǔ tè qié luó zhù shēng wén chéng dú jué
善安立声闻种性补特伽罗住声闻乘、独觉
zhǒng xìng bǔ tè qié luó zhù dú jué chéng pú sà zhǒng xìng bǔ tè qié luó
种性补特伽罗住独觉乘、菩萨种性补特伽罗
zhù wú shàng chéng dāng xué bō rě bō luó mì duō jiāo shī jiā ruò pú
住无上乘，当学般若波罗蜜多。憍尸迦，若菩

sà mó hē sà yù fú zhòng mó cuī zhū wàidào hēi àn péngdǎng dāngxué
萨摩诃萨欲伏众魔摧诸外道黑暗朋党，当学
bō rě bō luó mì duō jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yù zǒngshèshòu
般若波罗蜜多。憍尸迦，若菩萨摩诃萨欲总摄受
zhū bì chūzhòng lìng shàn tiáo fú dāngxué bō rě bō luó mì duō
诸苾刍众令善调伏，当学般若波罗蜜多。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
尔时，天帝释白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨

xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yún hé zhù sè yún hé zhù shòu
行深般若波罗蜜多时，云何住色？云何住受、
xiǎng xíng shí yún hé xí sè yún hé xí shòu xiǎng xíng
想、行、识？云何习色？云何习受、想、行、
shí guǎngshuō nǎi zhì yún hé zhù shí bā fó bú gòng fǎ yún hé xí
识？广说乃至云何住十八佛不共法？云何习
shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法？”

ěr shí fó gàotiān dì shì yán shàn zāi shàn zāi rǔ yú
尔时，佛告天帝释言：“善哉！善哉！汝于

jīn zhě chéng fó shén lì néng wèn rú lái rú shì shēn yì rǔ yīng dì
今者承佛神力，能问如来如是深义。汝应谛
tīng dāng wèi rǔ shuō
听！当为汝说。

jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
“憍尸迦，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí ruò yú sè bú zhù bù xí shì wéizhù xí sè ruò yú shòu
多时，若于色不住不习，是为住习色；若于受、
xiǎng xíng shí bú zhù bù xí shì wéizhù xí shòu xiǎng xíng
想、行、识不住不习，是为住习受、想、行、
shí guǎngshuō nǎi zhì ruò yú shí bā fó bú gòng fǎ bú zhù bù xí shì
识；广说乃至若于十八佛不共法不住不习，是
wéizhù xí shí bā fó bú gòng fǎ hé yǐ gù jiāo shī jiā zhū pú sà
为住习十八佛不共法。何以故？憍尸迦，诸菩萨
mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí yú sè bù dé kě zhù kě
摩诃萨行深般若波罗蜜多时，于色不得可住可
xí yú shòu xiǎng xíng shí bù dé kě zhù kě xí guǎngshuō nǎi
习，于受、想、行、识不得可住可习，广说乃
zhì yú shí bā fó bú gòng fǎ bù dé kě zhù kě xí gù
至于十八佛不共法不得可住可习故。

fù cì jiāo shī jiā zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
“复次，憍尸迦，诸菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duō shí ruò yú sè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì
罗蜜多时，若于色非住非不住、非习非不习，是

wéi zhù xí sè ruò yú shòu xiǎng xíng shí fēi zhù fēi bú zhù fēi
为住习色；若于受、想、行、识非住非不住、非

xí fēi bù xí shì wéi zhù xí shòu xiǎng xíng shí guǎngshuō nǎi
习非不习，是为住习受、想、行、识；广说乃

zhì ruò yú shí bā fó bú gòng fǎ fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí
至若于十八佛不共法非住非不住、非习非不习，

shì wéi zhù xí shí bā fó bú gòng fǎ hé yǐ gù jiāo shī jiā zhū pú
是为住习十八佛不共法。何以故？憍尸迦，诸菩

sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō shí guān sè nǎi zhì shí bā
萨摩诃萨行深般若波罗蜜多时，观色乃至十八

fó bú gòng fǎ qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
佛不共法前、后、中际不可得故。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō zuì wéishēnshēn
蜜多最为甚深。”

fó yán rú shì sè zhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì
佛言：“如是！色真如甚深故，般若波罗蜜

duō zuì wéishēnshēn nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shēnshēn gù
多最为甚深，乃至十八佛不共法真如甚深故，

bō rě bō luó mì duō zuì wéishēnshēn
般若波罗蜜多最为甚深。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō nán kě cè liáng
“世尊！如是般若波罗蜜多难可测量。”

fó yán rú shì sè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
佛言：“如是！色真如难测量故，般若波罗

mì duō nán kě cè liáng nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú nán cè
蜜多难可测量，乃至十八佛不共法真如难测

liáng gù bō rě bō luó mì duō nán kě cè liáng
量故，般若波罗蜜多难可测量。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō zuì wéi wú liàng
“世尊！如是般若波罗蜜多最为无量。”

fó yán rú shì sè zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
佛言：“如是！色真如无量故，般若波罗蜜

duō yì wú liàng nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú wú liàng gù bō
多亦无量，乃至十八佛不共法真如无量故，般
rě bō luó mì duō yì wú liàng
若波罗蜜多亦无量。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō shí ruò xíng sè shēnshēn xìng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
罗蜜多时，若行色甚深性，非行般若波罗蜜多，
nǎi zhì ruò xíng shí bā fó bú gòng fǎ shēnshēn xìng fēi xíng bō rě bō luó
乃至若行十八佛不共法甚深性，非行般若波罗
mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ sè shēnshēn xìng jí fēi sè nǎi zhì
蜜多。何以故？舍利子，色甚深性即非色，乃至
shí bā fó bú gòng fǎ shēnshēn xìng jí fēi shí bā fó bú gòng fǎ gù
十八佛不共法甚深性即非十八佛不共法故。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō shí ruò xíng sè nán cè liáng xìng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
罗蜜多时，若行色难测量性，非行般若波罗蜜多，
nǎi zhì ruò xíng shí bā fó bú gòng fǎ nán cè liáng xìng fēi xíng bō rě bō
乃至若行十八佛不共法难测量性，非行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ sè nán cè liáng xìng jí fēi sè
罗蜜多。何以故？舍利子，色难测量性即非色，
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ nán cè liáng xìng jí fēi shí bā fó bú gòng
乃至十八佛不共法难测量性即非十八佛不共
fǎ gù
法故。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō shí ruò xíng sè wú liàng xìng fēi xíng bō rě bō luó mì duō
罗蜜多时，若行色无量性，非行般若波罗蜜多，
nǎi zhì ruò xíng shí bā fó bú gòng fǎ wú liàng xìng fēi xíng bō rě bō luó
乃至若行十八佛不共法无量性，非行般若波罗
mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ sè wú liàng xìng jí fēi sè nǎi zhì
蜜多。何以故？舍利子，色无量性即非色，乃至
shí bā fó bú gòng fǎ wú liàng xìng jí fēi shí bā fó bú gòng fǎ gù
十八佛不共法无量性即非十八佛不共法故。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō jì
时，舍利子复白佛言：“如是般若波罗蜜多既

zuì shènshēn nán cè wú liàng zé nán xìn jiě bù yīngzhé zài xīn
最甚深、难测、无量，则难信解，不应辄在新

xué dà shèng pú sà qiánshuō suǒ yǐ zhě hé hū⁵⁵ bǐ wén cǐ shènshēn
学大乘菩萨前说。所以者何？忽⁵⁵彼闻此甚深

bō rě bō luó mì duō qí xīn jīng huáng kǒng bù yí huò huò shēng
般若波罗蜜多，其心惊惶、恐怖、疑惑，或生

huǐ bàng bù néng xìn jiě dàn yīng zài bǐ bú tuì zhuǎn wèi pú sà qiánshuō
毁谤不能信解。但应在彼不退转位菩萨前说。

suǒ yǐ zhě hé bǐ wén rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù
所以者何？彼闻如是甚深般若波罗蜜多，心不

jīng huáng kǒng bù yí huò bù shēng huǐ bàng shēn xīn xìn jiě
惊惶、恐怖、疑惑，不生毁谤深信解。”

ěr shí tiān dì shì wèn shè lì zǐ yán ruò yǒuzhé zài xīn xué
尔时，天帝释问舍利子言：“若有辄在新学

dà shèng pú sà qiánshuō shènshēn bō rě bō luó mì duō yǒu hé děng
大乘菩萨前说甚深般若波罗蜜多有何等

guò ”

shè lì zǐ yán ruò yǒuzhé zài xīn xué dà shèng pú sà qiánshuō
舍利子言：“若有辄在新学大乘菩萨前说

shènshēn bō rě bō luó mì duō bǐ wén jīng huáng kǒng bù yí huò
甚深般若波罗蜜多，彼闻惊惶、恐怖、疑惑，

bù néng xìn jiě huò shēng huǐ bàng yóu sī zào zuò zēng zhǎng néng gǎn duò
不能信解或生毁谤，由斯造作增长能感堕

è qù yè mò sān è qù jiǔ shòu dà kǔ nánzhèng wú shàngzhèngděng
恶趣业，没三恶趣久受大苦，难证无上正等

pú tí shì gù bù yīng zài bǐ qiánshuō shènshēn bō rě bō luó mì duō
菩提，是故不应在彼前说甚深般若波罗蜜多。”

shí tiān dì shì fù wèn jù shòu shè lì zǐ yán pō yǒu pú sà
时，天帝释复问具寿舍利子言：“颇有菩萨

wèishòu wú shàng dà pú tí jì wénshēn bō rě bō luó mì duō xīn bù
未受无上大菩提记，闻深般若波罗蜜多，心不

jīng huáng kǒng bù yí huò bù shēng huǐ bàng shēn xìn jiě fǒu
惊惶、恐怖、疑惑，不生毁谤深信解不？”

shè lì zǐ yán yǒu jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bù jiǔ
舍利子言：“有！憍尸迦，是菩萨摩诃萨不久

⁵⁵ 大正藏：勿；永乐北藏及龙藏：忽

dāngshòu dà pú tí jì jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà wénshēn bō
当受大菩提记。憍尸迦，若菩萨摩诃萨闻深般
rě bō luó mì duō xīn bù jīng huáng kǒng bù yí huò bù shēng huǐ
若波罗蜜多，心不惊惶、恐怖、疑惑，不生毁
bàngshēn xīn xìn jiě dāng zhī shì pú sà mó hē sà yǐ shòu wú shàng dà
谤深心信解，当知是菩萨摩诃萨已受无上大
pú tí jì shè wèishòuzhě bú guò yī fó huò èr fó suǒ dìngdāng
菩提记。设未受者，不过一佛或二佛所，定当
dé shòu dà pú tí jì
得受大菩提记。”

ěr shí fó gàoshè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所
shuō shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà jiǔ xué dà shèng jiǔ fā dà
说。舍利子，若菩萨摩诃萨久学大乘，久发大
yuàn jiǔ xíng liù zhǒng bō luó mì duō jí yú wú liàng wú biān fó fǎ
愿，久行六种波罗蜜多及余无量无边佛法，
gòngyǎngduō fó shì duōshànyǒu wénshēn bō rě bō luó mì duō xīn
供养多佛，事多善友，闻深般若波罗蜜多，心
bù jīng huáng kǒng bù yí huò shēn xīn xìn jiě shòu chí dú sòng
不惊惶、恐怖、疑惑，深信信解、受持、读诵、
rú lǐ sī wéi wèi tā yǎnshuō huò fù shū xiě rú shuō xiū xíng
如理思惟、为他演说，或复书写、如说修行。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn wǒ jīn yào shuō shǎo
尔时，舍利子白佛言：“世尊！我今乐说少
fēn pì yù wéi yuàn shì zūn āi mǐntīng xǔ
分譬喻，唯愿世尊哀愍听许！”

fó gàoshè lì zǐ suí rǔ yì shuō
佛告舍利子：“随汝意说。”

shè lì zǐ yán rú zhù dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén
舍利子言：“如住大乘诸善男子、善女人
děng mèngzhōng xiū xíng bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè
等，梦中修行般若、静虑、精进、安忍、净戒、
bù shī bō luó mì duō nǎi zhì ān zuò miào pú tí zuò dāng zhī shì rén
布施波罗蜜多，乃至安坐妙菩提座，当知是人
shàng jìn wú shàng zhèngděng pú tí kuàng yǒu pú sà wèi qiú wú shàng
尚近无上正等菩提，况有菩萨为求无上
zhèngděng pú tí jué shí xiū xíng bō rě jìng lù jīng jìn ān rěn
正等菩提，觉时修行般若、静虑、精进、安忍、

jìng jiè bù shī bō luó mì duō ér bù jí zhèngsuǒ qiú wú shàngzhèng
净戒、布施波罗蜜多，而不疾证所求无上正
děng pú tí shì zūn shì pú sà mó hē sà bù jiǔ dāng zuò miào pú tí
等菩提！世尊！是菩萨摩诃萨不久当坐妙菩提
zuò zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù yǒu qíng
座，证得无上正等菩提，转妙法轮度有情
zhòng
众。

shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dé wén rú shì
“世尊！若善男子、善女人等，得闻如是
shèn shēn bō rě bō luó mì duō shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué
甚深般若波罗蜜多，受持、读诵、精勤修学、
rú lǐ sī wéi dāng zhī shì rén jiǔ xué dà shèng shàngēn chéng shú duō
如理思惟，当知是人久学大乘善根成熟，多
gòng yǎng fó shì duō shàn yǒu zhí zhòng dé běn néng chéng shì shì
供养佛，事多善友，殖众德本，能成是事。

shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dé wén rú shì shèn shēn bō
世尊！若善男子、善女人等，得闻如是甚深般
rě bō luó mì duō xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí wèi tā yǎn
若波罗蜜多，信解、受持、读诵、修习、为他演
shuō rú lǐ sī wéi dāng zhī shì rén huò yǐ dé shòu⁵⁶ dà pú tí jì
说、如理思惟，当知是人或已得受⁵⁶大菩提记，

huò jìn dāng shòu⁵⁷ dà pú tí jì shì zūn shì shàn nán zǐ shàn nǚ
或近当受⁵⁷大菩提记。世尊！是善男子、善女
rén děng rú zhù bú tuì wèi pú sà mó hē sà sù zhèng wú shàngzhèng
人等，如住不退位菩萨摩诃萨，速证无上正

děng pú tí yóu cǐ dé wén shèn shēn bō rě bō luó mì duō néng shēn xìn
等菩提，由此得闻甚深般若波罗蜜多，能深信
jiě shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi yī jiào xiū xíng wèi tā yǎn
解、受持、读诵、如理思惟、依教修行、为他演
shuō
说。

shì zūn pì rú yǒu rén yóu shè kuàng yě jīng guò xiǎn dào bǎi
“世尊！譬如有人游涉旷野，经过险道百
yú shàn nà huò èr huò sān huò sì wǔ bǎi jiàn zhū chéng yì
踰缮那，或二、或三、或四、五百，见诸城邑

⁵⁶ 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

⁵⁷ 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

wáng dū qiánxiàng wèifàngmù rén yuán lín tiánděng jiànzhūxiàng yǐ
王都前相，谓放牧人园林田等。见诸相已，
biànzuò shì niàn chéng yì wáng dū qù cǐ fēi yuǎn zuò shì niàn yǐ
便作是念：‘城邑王都去此非远。’作是念已
shēn yì tài rán bú wèi è shòu è zéi jī kě shì zūn zhū pú
身意泰然，不畏恶兽、恶贼、饥渴。世尊！诸菩
sà mó hē sà yì fù rú shì ruǒ dé wén cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì
萨摩诃萨亦复如是，若得闻此甚深般若波罗蜜
duō shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi shēnshēng xìn jiě yīng zhī
多，受持、读诵、如理思惟、深生信解，应知
bù jiǔ dāng dé shòu jì huò yǐ shòu dé jí zhèng wú shàngzhèngděng
不久当得受⁵⁸记或已受得，疾证无上正等
pú tí shì pú sà mó hē sà wú duòshēngwén dú jué dì wèi suǒ
菩提，是菩萨摩诃萨无堕声闻、独觉地畏。所
yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà yǐ dé jiàn wén gòngyǎnggōngjìng
以者何？是菩萨摩诃萨已得见闻、供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú shàng pú tí zhī qián
尊重赞叹甚深般若波罗蜜多无上菩提之前
xiàng gù
相故。”

ěr shí fó gàoshè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所

shuō rǔ chéng fó lì dāng fù shuō zhī
说。汝承佛力当复说之。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán pì rú yǒurén yù guān dà hǎi
时，舍利子复白佛言：“譬如有人欲观大海，

jiàn cì wǎng qù jīng lì duō shí bú jiànshān lín biànzuò shì niàn jīn dǔ
渐次往趣经历多时不见山林，便作是念：‘今睹

cǐ xiàng dà hǎi fēi yuǎn suǒ yǐ zhě hé jìn dà hǎi àn dì bì jiàn xià
此相大海非远。所以者何？近大海岸地必渐下

wú zhūshān lín bǐ rén ěr shí suī wèijiàn hǎi ér jiàn jìn xiàng huān xǐ
无诸山林。’彼人尔时虽未见海，而见近相欢喜

yǒngyuè wǒ sù dìngdāng dé jiàn dà hǎi mǎnběnsuǒyuàn qǐ bú kuài
踊跃：‘我速定当得见大海，满本所愿岂不快

zāi shì zūn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì ruǒ dé wén cǐ
哉！’世尊！诸菩萨摩诃萨亦复如是，若得闻此

⁵⁸ 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

shēnshēn bō rě bō luó mì duō shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi
甚深般若波罗蜜多，受持、读诵、如理思惟、
shēnshēng xìn jiě shì pú sà mó hē sà suī wèi dé fó xiànrqiánshòu jì
深生信解，是菩萨摩诃萨虽未得佛现前授记：

rǔ yú lái shì jīng ěr suǒ jié dāng dé wú shàngzhèngděng pú tí
‘汝于来世经尔所劫，当得无上正等菩提。’

ér yīng zì zhī shòu jì fēi yuǎn suǒ yǐ zhě hé shì pú sà mó hē sà
而应自知授记非远。所以者何？是菩萨摩诃萨

yǐ dé jiàn wén gōngjìng gòngyǎng shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi
已得见闻、恭敬供养、受持、读诵、如理思惟

shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú shàng pú tí zhī qiánxiàng gù
甚深般若波罗蜜多无上菩提之前相故。

shì zūn pì rú chūn shí huāguǒ shù děng gù yè yǐ duò zhī
“世尊！譬如春时华果树等，故叶已堕枝

tiáo zī rùn zhòng rén jiàn zhī xián zuò shì niàn xīn huāguǒ yè dāng chū
条滋润，众人见之咸作是念：‘新华果叶当出

fēi jiǔ suǒ yǐ zhě hé cǐ zhū shù děng xīn huāguǒ yè xiān xiàng xiàn
非久。所以者何？此诸树等新华果叶先相现

gù shàn bù zhōu rén nán nǚ dà xiǎo dǔ cǐ xiàng yǐ huān xǐ yǒng yuè
故。’瞻部洲人男女大小，睹此相已欢喜踊跃，

jiē zuò shì niàn wǒ děng bù jiǔ dāng dé jiàn cǐ huāguǒ mào shèng
皆作是念：‘我等不久当得见此华果茂盛。’

shì zūn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì ruò dé wén cǐ shēnshēn bō
世尊！诸菩萨摩诃萨亦复如是，若得闻此甚深般

rě bō luó mì duō shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi shēnshēng xìn
若波罗蜜多，受持、读诵、如理思惟、深生信

jiě dāng zhī sù shì shàngēn chéng shú duō gòng yǎng fó shì duō shàn
解，当知宿世善根成熟，多供养佛，事多善

yǒu bù jiǔ dāng shòu dà pú tí jì shì zūn shì pú sà mó hē sà
友，不久当受⁵⁹大菩提记。世尊！是菩萨摩诃萨

yīng zuò shì niàn wǒ xiān dìng yǒu shèng shàn gēn lì néng yǐn wú shàng
应作是念：‘我先定有胜善根力，能引无上

zhèngděng pú tí gù jīn jiàn wén gòng yǎng gōng jìng shēnshēn bō rě bō
正等菩提故，今见闻、供养恭敬甚深般若波

luó mì duō shòu chí dú sòng shēnshēng xìn jiě rú lǐ sī wéi
罗蜜多，受持、读诵、深生信解、如理思惟、

⁵⁹ 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

suí lì xiū xí shì zūn jīn cǐ huì zhōng yǒu zhū tiān zǐ jiàn guò qù fó
随力修习。’世尊！今此会中有诸天子见过去佛
shuō cǐ fǎ zhě huān xǐ yǒng yuè xiāng gòng yì yán xī zhū pú sà wén
说此法者，欢喜踊跃咸共议言：‘昔诸菩萨闻
shuō bō rě bō luó mì duō biàn dé shòu jì jīn zhū pú sà jì wén bō
说般若波罗蜜多便得受⁶⁰记，今诸菩萨既闻般
rě bō luó mì duō bù jiǔ dìng dāng shòu pú tí jì
若波罗蜜多，不久定当受⁶¹菩提记。’

shì zūn pì rú nǚ rén huái yùn jiàn jiǔ qí shēn zhuǎn zhòng
“世尊！譬如女人怀孕渐久，其身转重
dòng zhǐ bù ān yǐn shí shuì mián xī jiē jiǎn shǎo bù xǐ duō yǔ yàn
动止不安，饮食睡眠悉皆减少，不喜多语厌
cháng suǒ zuò shòu kǔ tòng gù zhòng shì dùn xī yǒu yì mǔ rén jiàn shì
常所作，受苦痛故众事顿息。有异母人见是
xiàng yǐ jí zhī cǐ nǚ bù jiǔ chǎn shēng shì zūn zhū pú sà mó hē
相已，即知此女不久产生。世尊！诸菩萨摩诃
sà yì fù rú shì sù zhí shàn gēn duō gòng yǎng fó jiǔ shì shàn yǒu
萨亦复如是，宿殖善根，多供养佛，久事善友，
shàn gēn shú gù jīn wén bō rě bō luó mì duō shòu chí dú sòng
善根熟故，今闻般若波罗蜜多，受持、读诵、
rú lǐ sī wéi shēn shēng xìn jiě suí lì xiū xué shì zūn shì pú
如理思惟、深生信解、随力修学。世尊！是菩
sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dāng zhī bù jiǔ dé shòu wú shàng dà pú
萨摩诃萨由此因缘，当知不久得受无上大菩
tí jì
提记。”

ěr shí fó zàn shè lì zǐ yán shàn zāi shàn zāi rǔ néng
尔时，佛赞舍利子言：“善哉！善哉！汝能
shàn shuō pú sà pì yù dāng zhī jiē shì fó wēi shén lì lìng rǔ yīn fā
善说菩萨譬喻，当知皆是佛威神力，令汝引发
rú shì biàn cái
如是辩才。”

ěr shí shàn xiàn biàn bó fó yán shèn qí rú lái yīng
尔时，善现便白佛言：“甚奇！如来、应、
zhèng děng jué shàn néng fù zhǔ zhū pú sà mó hē sà shàn néng shè shòu
正等觉善能付嘱诸菩萨摩诃萨，善能摄受

⁶⁰ 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

⁶¹ 大正藏：受；永乐北藏及龙藏：授

zhū pú sà mó hē sà
诸菩萨摩诃萨。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō suǒ yǐ
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。所以

zhě hé zhū pú sà mó hē sà qiú qù wú shàng zhèng děng pú tí wèi
者何？诸菩萨摩诃萨求趣无上正等菩提，为

duō yǒu qíng dé lì lè gù lián mǐn ráo yì zhū tiān rén gù shì zhū pú sà
多有情得利乐故，怜愍饶益诸天人故。是诸菩萨

mó hē sà zhòng jīng qín xiū xué pú sà dào shí wèi yù ráo yì wú liàng bǎi
摩诃萨众精勤修学菩萨道时，为欲饶益无量百

qiān zhū yǒu qíng gù yǐ sì shè shì ér shè shòu zhī yī zhě bù shī
千诸有情故，以四摄事而摄受之：一者、布施。

èr zhě ài yǔ sān zhě lì xíng sì zhě tóng shì shì pú sà
二者、爱语。三者、利行。四者、同事。是菩萨

mó hē sà zì zhèng ān zhù shí shàn yè dào yì ān lì tā lìng qín xiū xué
摩诃萨自正安住十善业道，亦安立他令勤修学

shí shàn yè dào zì xíng sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng
十善业道；自行四静虑、四无量、四无色定，

yì quàn tā xíng sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng zì xíng bù
亦劝他行四静虑、四无量、四无色定；自行布

shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì quàn tā xíng bù shī nǎi zhì bō rě
施乃至般若波罗蜜多，亦劝他行布施乃至般若

bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà yī zhǐ bō rě bō luó mì duō fāng
波罗蜜多。是菩萨摩诃萨依止般若波罗蜜多方

biàn shàn qiǎo suī jiào yǒu qíng zhèng yù liú guǒ nǎi zhì zhèng dé dú jué pú
便善巧，虽教有情证预流果乃至证得独觉菩

tí ér zì bú zhèng shì pú sà mó hē sà zì qín jīng jìn xiū pú sà xíng
提，而自不证。是菩萨摩诃萨自勤精进修菩萨行，

yì quàn tā xiū zhū pú sà xíng zì zhù pú sà bú tuì zhuǎn dì yì quàn
亦劝他修诸菩萨行；自住菩萨不退转地，亦劝

tā zhù bú tuì zhuǎn dì zì qín jīng jìn yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng
他住不退转地；自勤精进严净佛土、成熟有情，

yì fù quàn tā yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng zì qín fā qǐ pú sà
亦复劝他严净佛土、成熟有情；自勤发起菩萨

shéntōng yì quàn tā qǐ pú sà shéntōng zì qín yán jìng tuó luó ní mén
神通，亦劝他起菩萨神通；自勤严净陀罗尼门、

sān mó dì mén yì fù quàn tā lìng qín yán jìng tuó luó ní mén sān mó
三摩地门，亦复劝他令勤严净陀罗尼门、三摩

dì mén zì néngzhèng dé yuánmǎnbiàn cái yì lìng tā dé yuánmǎnbiàn
地门；自能证得圆满辩才，亦令他得圆满辩
cái zì néngshèshòuyuánmǎn sè shēn jù zhūxiàngǎo yì fù quàn tā
才；自能摄受圆满色身具诸相好，亦复劝他
lìng néngshèshòuyuánmǎn sè shēn jù zhūxiàngǎo zì néngshèshòuyuán
令能摄受圆满色身具诸相好；自能摄受圆
mǎntóngzhēnxíng yì quàn tā shèshòuyuánmǎntóngzhēnxíng zì xiū xíng
满童真行，亦劝他摄受圆满童真行；自修行
sì niànzhù guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì fù quàn tā xiū xíng sì
四念住广说乃至一切相智，亦复劝他修行四
niànzhù guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì zì duàn fán nǎo xí qì xiàng
念住广说乃至一切相智；自断烦恼习气相
xù yì fù quàn tā duànzhū fán nǎo xí qì xiāng xù zì zhèng wú shàng
续，亦复劝他断诸烦恼习气相续；自证无上
zhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù yǒuqíngzhòng yì fù quàn tā
正等菩提转妙法轮度有情众，亦复劝他
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù yǒuqíngzhòng
证得无上正等菩提转妙法轮度有情众。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán xī yǒu shì zūn shèn qí
尔时，善现复白佛言：“希有！世尊！甚奇！

shàn shì zhū pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì dà gōng dé jù wèi yù
善逝！诸菩萨摩诃萨成就如是大功德聚，为欲
lì lè yī qiè yǒuqíng xíngshēn bō rě bō luó mì duō qiú zhèng wú shàng
利乐一切有情，行深般若波罗蜜多，求证无上
zhèngděng pú tí yù jìn wèi lái dù yǒuqíngzhòng shì zūn yún hé pú
正等菩提，欲尽未来度有情众。世尊！云何菩
sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō jí dé yuánmǎn
萨摩诃萨行深般若波罗蜜多疾得圆满？”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí bú jiàn sè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shòu xiǎng xíng shí
多时，不见色若增若减，不见受、想、行、识
ruò zēng ruò jiǎn guǎngshuō nǎi zhì bú jiàn yī qiè zhì ruò zēng ruò jiǎn bú
若增若减，广说乃至不见一切智若增若减，不
jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
见道相智、一切相智若增若减，是菩萨摩诃萨
xíngshēn bō rě bō luó mì duō jí dé yuánmǎn
行深般若波罗蜜多疾得圆满。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō shí bú jiàn shì fǎ shì fēi fǎ bú jiàn shì guò qù shì wèi
蜜多时，不见是法、是非法，不见是过去、是未

lái shì xiàn zài bú jiàn shì shàn shì bú shàn shì wú jì bú jiàn
来、是现在，不见是善、是不善、是无记，不见

shì yǒu wéi shì wú wéi bú jiàn shì yù jiè shì sè jiè shì wú sè
是有为、是无为，不见是欲界、是色界、是无色

jiè bú jiàn shì bù shī bō luó mì duō nǎi zhì shì bō rě bō luó mì duō
界，不见是布施波罗蜜多乃至是般若波罗蜜多，

guǎngshuō nǎi zhì bú jiàn shì yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
广说乃至不见是一切智、道相智、一切相智，

shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō jí dé yuánmǎn suǒ
是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多疾得圆满。所

yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ wú xìng xiàng gù wú zuò yòng gù bù kě
以者何？以一切法无性相故，无作用故，不可

zhuǎn gù xū wàng kuángzhà xìng bù jiān shí bú zì zài gù
转故，虚妄、诳诈、性不坚实、不自在故，

wú jué shòu gù lí wǒ nǎi zhì lí jiànzhě gù
无觉受故，离我乃至离见者故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán rú lái suǒshuō bù kě sī yì
具寿善现复白佛言：“如来所说不可思议。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú lái suǒshuō bù kě sī
佛告善现：“如是！如是！如来所说不可思

yì shànxiāndāng zhī sè bù kě sī yì gù rú lái suǒshuō bù kě
议。善现当知！色不可思议故，如来所说不可

sī yì shòu xiǎng xíng shí bù kě sī yì gù rú lái suǒshuō
思议，受、想、行、识不可思议故，如来所说

bù kě sī yì guǎngshuō nǎi zhì yī qiè zhì bù kě sī yì gù rú lái
不可思议；广说乃至一切智不可思议故，如来

suǒshuō bù kě sī yì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě sī yì gù
所说不可思议，道相智、一切相智不可思议故，

rú lái suǒshuō bù kě sī yì ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō
如来所说不可思议。若菩萨摩诃萨行深般若波

luó mì duō shí suī rú shí zhī sè bù kě sī yì ér bù qǐ bù kě sī yì
罗蜜多时，虽如实知色不可思议而不起不可思议

xiǎng guǎngshuō nǎi zhì suī rú shí zhī yī qiè xiàng zhì bù kě sī yì ér
想，广说乃至虽如实知一切相智不可思议而

bù qǐ bù kě sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
不起不可思议想，是菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō jí dé yuánmǎn
蜜多疾得圆满。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó
“复次，善现，若菩萨摩诃萨行深般若波罗
mì duō shí yú sè nǎi zhì yī qièxiàng zhì bù qǐ ruò kě sī yì ruò bù
蜜多时，于色乃至一切相智不起若可思议若不
kě sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō jí
可思议想，是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多疾
dé yuánmǎn
得圆满。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
尔时，善现复白佛言：“如是般若波罗蜜多
yì qù shènsēnshéinéng xìn jiě
义趣甚深谁能信解？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà jiǔ xiū liù zhǒng bō luó
佛告善现：“若菩萨摩诃萨久修六种波罗
mì duō jiǔ zhí shàngēn duōgòngyǎng fó shì duōshànyǒu shì
蜜多、久植⁶²善根、多供养佛、事多善友，是
pú sà mó hē sà yú shēn bō rě bō luó mì duōnéngshēng xìn jiě
菩萨摩诃萨于深般若波罗蜜多能生信解。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán yún hé yīng zhī shì pú sà mó
具寿善现复白佛言：“云⁶³何应知是菩萨摩
hē sà jiǔ xiū liù zhǒng bō luó mì duō jiǔ zhí shàngēn duōgòngyǎng
诃萨久修六种波罗蜜多，久植⁶⁴善根，多供养
fó shì duōshànyǒu
佛，事多善友？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜
duō shí yú sè bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié yú shòu xiǎng
多时，于色不起分别、无异分别，于受、想、
xíng shí bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié yú sè xiàng bù qǐ fēn bié
行、识不起分别、无异分别；于色相不起分别、

⁶² 大正藏：殖；永乐北藏及龙藏：植

⁶³ 大正藏：齐；永乐北藏及龙藏：云

⁶⁴ 大正藏：殖；永乐北藏及龙藏：植

wú yì fēn bié yú shòu xiǎng xíng shí xiàng bù qǐ fēn bié wú
无异分别，于受、想、行、识相不起分别、无
yì fēn bié yú sè xìng bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié yú shòu xiǎng
异分别；于色性不起分别、无异分别，于受、想、
xíng shí xìng bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié guǎngshuō nǎi zhì yú yī
行、识性不起分别、无异分别。广说乃至于一
qiè zhì bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng
切智不起分别、无异分别，于道相智、一切相
zhì bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié yú yī qiè zhì xiàng bù qǐ fēn bié
智不起分别、无异分别；于一切智相不起分别、
wú yì fēn bié yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng bù qǐ fēn bié
无异分别，于道相智、一切相智相不起分别、
wú yì fēn bié yú yī qiè zhì xìng bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié yú
无异分别；于一切智性不起分别、无异分别，于
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xìng bù qǐ fēn bié wú yì fēn bié suǒ
道相智、一切相智性不起分别、无异分别。所
yǐ zhě hé yǐ sè nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jiē bù kě sī yì gù shàn
以者何？以色乃至一切相智皆不可思议故。善
xiàn qí cǐ yīng zhī shì pú sà mó hē sà jiǔ xiū liù zhǒng bō luó mì duō
现，齐此应知是菩萨摩訶萨久修六种波罗蜜多，
jiǔ zhí shàngēn duō gòng yǎng fó shì duō shàn yǒu
久植善根，多供养佛，事多善友。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
尔时，善现复白佛言：“如是般若波罗蜜多
zuì wéi shēn shēn
最为甚深。”

fó yán rú shì sè shēn shēn gù bō rě bō luó mì duō shēn
佛言：“如是！色甚深故，般若波罗蜜多甚
shēn shòu xiǎng xíng shí shēn shēn gù bō rě bō luó mì duō shēn
深，受、想、行、识甚深故，般若波罗蜜多甚
shēn guǎngshuō nǎi zhì yī qiè zhì shēn shēn gù bō rě bō luó mì duō
深；广说乃至一切智甚深故，般若波罗蜜多
shēn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shēn shēn gù bō rě bō luó
甚深，道相智、一切相智甚深故，般若波罗
mì duō shēn shēn
蜜多甚深。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán rú shì bō rě bō luó mì duō
具寿善现复白佛言：“如是般若波罗蜜多

shì dà bǎo jù
是大宝聚。”

fó yán rú shì néng yǔ yǒuqíngōng dé bǎo gù rú shì bō
佛言：“如是！能与有情功德宝故。如是般
rě bō luó mì duō dà zhēnbǎo jù néng yǔ yǒuqíng shí shàn yè dào sì
若波罗蜜多大珍宝聚，能与有情十善业道、四
jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng wǔ shéntōngbǎo néng yǔ yǒu
静虑、四无量、四无色定、五神通宝，能与有
qíng bù shī děng liù bō luó mì duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bǎo
情布施等六波罗蜜多，广说乃至一切相智宝，
néng yǔ yǒuqíng yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí bǎo néng yǔ yǒuqíng yī
能与有情预流果乃至独觉菩提宝，能与有情一
qiè pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn fǎ lún
切菩萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提转法轮
bǎo shì gù bō rě bō luó mì duō míng dà bǎo jù
宝，是故般若波罗蜜多名大宝聚。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shēnshēn bō rě bō luó mì duō
具寿善现复白佛言：“甚深般若波罗蜜多
shì qīngjìng jù
是清净聚。”

fó yán rú shì shì yī qiè fǎ qīngjìng jù gù shànxiàndāng
佛言：“如是！是一切法清净聚故。善现当
zhī sè qīngjìng gù shēnshēn bō rě bō luó mì duō shì qīngjìng jù
知！色清净故，甚深般若波罗蜜多是清净聚，
guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù shēnshēn bō rě bō luó mì
广说乃至一切相智清净故，甚深般若波罗蜜
duō shì qīngjìng jù
多是清净聚。”

ěr shí shànxiàn fù bó fó yán xī yǒu shì zūn shèn qí
尔时，善现复白佛言：“希有！世尊！甚奇！
shàn shì rú shì bō rě bō luó mì duō yǐ zuì shēnshēnduō zhū liú nán
善逝！如是般若波罗蜜多，以最甚深多诸留难，
ér jīn guǎngshuō liú nán bú shēng
而今广说留难不生。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“如是！如是！甚深般若波罗蜜
duō duō zhū liú nán fó shén lì gù jīn suī guǎngshuō liú nán bú shēng
多多诸留难，佛神力故，今虽广说留难不生。

shì gù dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě bō luó
是故大乘诸善男子、善女人等，于此般若波罗
mì duō shēn shēn jīng diǎn ruò yù shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
蜜多甚深经典，若欲书写、受持、读诵、修习、
sī wéi wèi tā yǎn shuō yīng jí shū xiě nǎi zhì yǎn shuō suǒ yǐ zhě hé
思惟、为他演说，应疾书写乃至演说。所以者何？
shèn shēn bō rě bō luó mì duō duō zhū liú nàn wù lìng shū xiě nǎi zhì yǎn
甚深般若波罗蜜多多诸留难，勿令书写乃至演
shuō liú nàn shì qǐ bù dé jiū jìng
说留难事起不得究竟。

shàn xiàn dāng zhī shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng ruò yù
“善现当知！是善男子、善女人等，若欲
yī yuè huò èr huò sān nǎi zhì yī suì shū xiě rú shì shèn shēn bō rě
一月，或二、或三乃至一岁，书写如是甚深般若
bō luó mì duō néng jiū jìng zhě yīng qín jīng jìn xì niàn shū xiě jīng ěr suǒ
波罗蜜多能究竟者，应勤精进系念书写，经尔所
shí lìng dé jiū jìng ruò yù yī yuè huò èr huò sān nǎi zhì yī suì
时令得究竟；若欲一月，或二、或三乃至一岁，
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎn shuō rú shì bō rě
受持、读诵、修习、思惟、为他演说如是般若
bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn néng jiū jìng zhě yīng qín jīng jìn xì niàn
波罗蜜多甚深经典能究竟者，应勤精进系念
shòu chí nǎi zhì yǎn shuō jīng ěr suǒ shí lìng dé jiū jìng hé yǐ gù
受持乃至演说，经尔所时令得究竟。何以故？
shèn shēn bō rě bō luó mì duō dà bǎo shén zhū duō liú nàn gù
甚深般若波罗蜜多大宝神珠多留难故。”

ěr shí shàn xiàn fù bó fó yán xī yǒu shì zūn shèn qí
尔时，善现复白佛言：“希有！世尊！甚奇！
shàn shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō dà bǎo shén zhū duō zhū liú nàn
善逝！甚深般若波罗蜜多大宝神珠多诸留难，
ér yǒu shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā shuō
而有书写、受持、读诵、修习、思惟、为他说
zhě è mó yú bǐ bú zuò liú nàn lìng bù shū xiě nǎi zhì yǎn shuō
者，恶魔于彼不作留难，令不书写乃至演说。”

fó gào shàn xiàn è mó yú cǐ shèn shēn bō rě bō luó mì duō
佛告善现：“恶魔于此甚深般若波罗蜜多，
suī yù liú nàn lìng bù shū xiě nǎi zhì yǎn shuō ér bǐ wú lì kě néng liú
虽欲留难令不书写乃至演说，而彼无力可能留

nàn lìng bǐ pú sà suǒ zuò bù chéng
难，令彼菩萨所作不成。”

shí shè lì zǐ jí bó fó yán shì shéishén lìng bǐ è mó
时，舍利子即白佛言：“是谁神力令彼恶魔
bù néng liú nán bǐ zhū pú sà shū xiě děng shì
不能留难彼诸菩萨书写等事？”

fó gào shè lì zǐ shì fó shén lìng bǐ è mó bù néng liú nán
佛告舍利子：“是佛神力令彼恶魔不能留难
bǐ zhū pú sà shū xiě děng shì yòu shè lì zǐ yì shì shí fāng yī qiè
彼诸菩萨书写等事。又，舍利子，亦是十方一切
shì jiè zhū fó shén lì lìng bǐ è mó bù néng liú nán bǐ zhū pú sà shū
世界诸佛神力，令彼恶魔不能留难彼诸菩萨书
xiě děng shì yòu shè lì zǐ yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué
写等事。又，舍利子，一切如来、应、正等觉
jiē gòng hù niàn xíng shēn bō rě bō luó mì duō zhū pú sà gù lìng bǐ è
皆共护念行深般若波罗蜜多诸菩萨故，令彼恶
mó bù néng liú nán zhù pú sà chéng shàn nán zǐ děng lìng bù shū xiě nǎi
魔不能留难住菩萨乘善男子等，令不书写乃
zhì yǎn shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ
至演说甚深般若波罗蜜多。何以故？舍利子，
zhū fó shì zūn jiē gòng hù niàn xíng shēn bō rě bō luó mì duō zhū pú sà
诸佛世尊皆共护念行深般若波罗蜜多诸菩萨
zhòng suǒ zuò shàn yè lìng bǐ è mó bù néng liú nán
众所作善业，令彼恶魔不能留难。

yòu shè lì zǐ ruò zhū pú sà néng yú bō rě bō luó mì duō
“又，舍利子，若诸菩萨能于般若波罗蜜多
shēn shēn jīng diǎn shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn
甚深经典书写、受持、读诵、修习、思惟、演
shuō fǎ ěr yīng wéi shí fāng shì jiè yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué
说，法尔应为十方世界一切如来、应、正等觉
xiàn shuō fǎ zhě zhī suǒ hù niàn ruò méng zhū fó suǒ hù niàn zhě fǎ ěr
现说法者之所护念。若蒙诸佛所护念者，法尔
è mó bù néng liú nán yòu shè lì zǐ ruò yǒu jìng xìn shàn nán zǐ
恶魔不能留难。又，舍利子，若有净信善男子
děng néng yú bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn shū xiě shòu chí
等，能于般若波罗蜜多甚深经典书写、受持、
dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō yīng zuò shì niàn wǒ jīn shū
读诵、修习、思惟、演说，应作是念：‘我今书

xiě nǎi zhì yǎnshuōshēn bō rě bō luó mì duō jiē shì shí fāng yī qiè
写乃至演说甚深般若波罗蜜多，皆是十方一切
shì jiè zhū fó shì zūnxiànshuō fǎ zhěshén lì hù niàn
世界诸佛世尊现说法者神力护念。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán ruò shànán zǐ shàn nǚ rén
时，舍利子复白佛言：“若善男子、善女人
děngnéng yú bō rě bō luó mì duōshēn jīng diǎnshū xiě shòu chí
等能于般若波罗蜜多甚深经典书写、受持、
dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō jiē shì shí fāngzhū fó shén lì
读诵、修习、思惟、演说，皆是十方诸佛神力
cí bēi hù niàn lìng bǐ suǒ zuò shū shèng shàn yè zhū è mó jūn bù néng
慈悲护念，令彼所作殊胜善业诸恶魔军不能
liú nàn
留难。”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所
shuō ruò shànán zǐ shàn nǚ rén děngnéng yú bō rě bō luó mì duō
说。若善男子、善女人等能于般若波罗蜜多
shēnshēn jīng diǎnshū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn
甚深经典书写、受持、读诵、修习、思惟、演
shuō dāng zhī jiē shì zhū fó shì zūnshén lì hù niàn
说，当知皆是诸佛世尊神力护念。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán ruò shànán zǐ shàn nǚ rén
时，舍利子复白佛言：“若善男子、善女人
děngnéng yú bō rě bō luó mì duōshēn jīng diǎnshū xiě shòu chí
等能于般若波罗蜜多甚深经典书写、受持、
dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō shí fāng shì jiè yī qiè rú lái xiàn
读诵、修习、思惟、演说，十方世界一切如来现
shuō fǎ zhě jiē gòng shí zhī yóu cǐ yīn yuán huān xǐ hù niàn ruò shàn
说法者皆共识知，由此因缘欢喜护念。若善
nán zǐ shàn nǚ rén děngnéng yú bō rě bō luó mì duōshēn jīng diǎn
男子、善女人等能于般若波罗蜜多甚深经典
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō héng wéi
书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，恒为
shí fāng yī qiè shì jiè zhū fó shì zūnxiànshuō fǎ zhě fó yǎnguānjiàn yóu
十方一切世界诸佛世尊现说法者佛眼观见，由
cǐ yīn yuán cí bēi hù niàn suǒ zuò shàn shì wú bù jiē chéng
此因缘慈悲护念，所作善事无不皆成。”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所
shuō ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shū xiě shòu chí dú sòng
说。若善男子、善女人等书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi yǎn shuō shēn bō rě bō luó mì duō héng wéi shí
修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多，恒为十
fāng yī qiè shì jiè zhū fó shì zūn xiàn shuō fǎ zhě fó yǎnguān jiàn shí zhī
方一切世界诸佛世尊现说法者佛眼观见、识知、
hù niàn lìng zhū è mó bù néng rǎo nǎo suǒ zuò shàn yè jiē jí chéng bàn
护念，令诸恶魔不能娆恼，所作善业皆疾成办。
yòu shè lì zǐ zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
又，舍利子，住菩萨乘诸善男子、善女人等，
ruò néng yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō shū xiě shòu chí dú sòng
若能于此甚深般若波罗蜜多书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi yǎn shuō dāng zhī yǐ jìn yī qiè zhì zhì zhū è mó
修习、思惟、演说，当知已近一切智智，诸恶魔
yuàn bù néng liú nàn
怨不能留难。”

yòu shè lì zǐ ān zhù dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“又，舍利子，安住大乘诸善男子、善女
rén děng ruò néng shū xiě shēn shēn bō rě bō luó mì duō zhǒng zhǒng
人等，若能书写甚深般若波罗蜜多，种种
zhuāng yán shòu chí dú sòng dāng zhī yú cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì
庄严受持、读诵，当知于此甚深般若波罗蜜
duō shēn shēng xìn jiě néng yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā fǎ nǎi zhì dēng
多深生信解，能以种种上妙华鬘乃至灯
míng gòng yǎng gōng jìng shēn shēn bō rě bō luó mì duō shì shàn nán zǐ
明供养恭敬甚深般若波罗蜜多，是善男子、
shàn nǚ rén děng cháng wéi rú lái fó yǎnguān jiàn shí zhī hù niàn
善女人等常为如来佛眼观见、识知、护念，
yóu cǐ yīn yuán dìng dāng huò dé dà cái dà lì dà guǒ dà bào
由此因缘定当获得大财、大利、大果、大报。

yòu shè lì zǐ zhù pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ
“又，舍利子，住菩萨乘诸善男子、善女
rén děng ruò néng shū xiě shòu chí dú sòng gòng yǎng gōng jìng shēn
人等，若能书写、受持、读诵、供养恭敬甚
shēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ shàn gēn nǎi zhì huò dé bú tuì zhuǎn
深般若波罗蜜多，由此善根乃至获得不退转

dì cháng bù yuǎn lí zhū fó pú sà héngwénzhèng fǎ bú duò è qù
地，常不远离诸佛菩萨，恒闻正法不堕恶趣，
shēngtiānrénzhōng ān wěnkuài lè shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng
生天人中安隐快乐。是善男子、善女人等，
yóu cǐ shàngēn nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí cháng bù yuǎn lí bù
由此善根乃至无上正等菩提，常不远离布
shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jí yú wú liàng wú biān fó fǎ yóu cǐ
广说乃至一切相智及余无量无边佛法，由此
sù zhèng wú shàng pú tí yóu cǐ yīn yuán zhū shànnán zǐ shàn nǚ
速证无上菩提。由此因缘，诸善男子、善女
rénděng yù dé wú shàngzhèngděng pú tí yú cǐ bō rě bō luó mì duō
人等欲得无上正等菩提，于此般若波罗蜜多
shènshēn jīng diǎnyīng qín shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi
甚深经典应勤书写、受持、读诵、修习、思惟、
wèi tā yǎnshuō gōngjìng gòngyǎng wú dé zànshě
为他演说、恭敬供养无得暂舍。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duōshēnshēn jīng diǎn fó niè pánhòu hé fāngxīngshèng
蜜多甚深经典，佛涅槃后何方兴盛？”

fó gào shè lì zǐ rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng
佛告舍利子：“如是般若波罗蜜多甚深经

diǎn wǒ niè pánhòu zhì dōngnánfāngjiàndāngxīngshèng bǐ fāngduōyǒu
典，我涅槃后至东南方渐当兴盛。彼方多有

ān zhù dà shèngzhū bì chú bì chú ní wū bō suǒ jiā wū bō sī jiā
安住大乘诸苾刍、苾刍尼、邬波索迦、邬波斯迦，

néng yú rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duōshēn xīn xìn yào shū xiě
能于如是甚深般若波罗蜜多深信乐，书写、

shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō fù yǐ zhǒngzhǒng
受持、读诵、修习、思惟、演说，复以种种

shàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòngyǎng gōng jìng shēnshēn bō rě bō
上妙华鬘乃至灯明供养恭敬甚深般若波

luó mì duō yóu cǐ shàngēn bú duò è qù huòshēngtiānshàng huòshēng
罗蜜多。由此善根不堕恶趣，或生天上或生

rénzhōng fù guì shòu lè yóu sī shì lì zēng yì liù zhǒng bō luó mì duō
人中富贵受乐。由斯势力增益六种波罗蜜多

lìng sù yuánmǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū
令速圆满，因此复能供养恭敬、尊重赞叹诸
fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sān shèng fǎ jiàn cì xiū xí ér qù chū lí
佛世尊，后随所应依三乘法，渐次修习而趣出离。

yòu shè lì zǐ rú shì bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng
“又，舍利子，如是般若波罗蜜多甚深经

diǎn wǒ niè pán hòu cóng dōng nán fāng zhuǎn zhì nán fāng jiàn dāng xīng shèng
典，我涅槃后从东南方转至南方渐当兴盛。

bǐ fāng duō yǒu ān zhù dà shèng zhū bì chū bì chū ní wū bō suǒ jiā
彼方多有安住大乘诸苾刍、苾刍尼、邬波索迦、

wū bō sī jiā néng yú rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō shēn xīn xìn
邬波斯迦，能于如是甚深般若波罗蜜多深心信

yào shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō
乐，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，

fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng
复以种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬

shēn shēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ shàn gēn bú duò è qù huò shēng
甚深般若波罗蜜多。由此善根不堕恶趣，或生

tiān shàng huò shēng rén zhōng fù guì shòu lè yóu sī shì lì zēng yì liù
天上或生人中富贵受乐。由斯势力增益六

zhǒng bō luó mì duō lìng sù yuánmǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng
种波罗蜜多令速圆满，因此复能供养恭敬、

zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sān shèng fǎ jiàn cì
尊重赞叹诸佛世尊，后随所应依三乘法，渐次

xiū xí ér qù chū lí
修习而趣出离。

yòu shè lì zǐ rú shì bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng
“又，舍利子，如是般若波罗蜜多甚深经

diǎn wǒ niè pán hòu fù cóng nán fāng zhì xī nán fāng jiàn dāng xīng shèng
典，我涅槃后复从南方至西南方渐当兴盛。

bǐ fāng duō yǒu ān zhù dà shèng zhū bì chū bì chū ní wū bō suǒ jiā
彼方多有安住大乘诸苾刍、苾刍尼、邬波索迦、

wū bō sī jiā néng yú rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō shēn xīn xìn
邬波斯迦，能于如是甚深般若波罗蜜多深心信

yào shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō
乐，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，

fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng
复以种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬

shènsēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ shàngēn bú duò è qù huòshēng
甚深般若波罗蜜多。由此善根不堕恶趣，或生
tiānshàng huòshēng rén zhōng fù guì shòu lè yóu sī shì lì zēng yì liù
天上或生人中富贵受乐。由斯势力增益六
zhōng bō luó mì duō lìng sù yuánmǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng
种波罗蜜多令速圆满，因此复能供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sān shèng fǎ jiàn cì
尊重赞叹诸佛世尊，后随所应依三乘法，渐次
xiū xí ér qù chū lí
修习而趣出离。

yòu shè lì zǐ rú shì bō rě bō luó mì duō shēn jīng
“又，舍利子，如是般若波罗蜜多甚深经
diǎn wǒ niè pán hòu cóng xī nán fāng zhì xī běi fāng jiàn dāng xīng shèng
典，我涅槃后从西南方至西北方渐当兴盛。

bǐ fāng duō yǒu ān zhù dà shèng zhū bì chū bì chū ní wū bō suǒ jiā
彼方多有安住大乘诸苾刍、苾刍尼、邬波索迦、
wū bō sī jiā néng yú rú shì shēn jīng bō rě bō luó mì duō shēn xīn xìn
邬波斯迦，能于如是甚深般若波罗蜜多深心信
yào shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō
乐，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，
fù yǐ zhǒng zhǒng shàng miào huā mǎn nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng
复以种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬

shènsēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ shàngēn bú duò è qù huòshēng
甚深般若波罗蜜多。由此善根不堕恶趣，或生
tiānshàng huòshēng rén zhōng fù guì shòu lè yóu sī shì lì zēng yì liù
天上或生人中富贵受乐。由斯势力增益六
zhōng bō luó mì duō lìng sù yuánmǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng
种波罗蜜多令速圆满，因此复能供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sān shèng fǎ jiàn cì
尊重赞叹诸佛世尊，后随所应依三乘法，渐次
xiū xí ér qù chū lí
修习而趣出离。

yòu shè lì zǐ rú shì bō rě bō luó mì duō shēn jīng
“又，舍利子，如是般若波罗蜜多甚深经
diǎn wǒ niè pán hòu cóng xī běi fāng zhuǎn zhì běi fāng jiàn dāng xīng shèng
典，我涅槃后从西北方转至北方渐当兴盛。

bǐ fāng duō yǒu ān zhù dà shèng zhū bì chū bì chū ní wū bō suǒ jiā
彼方多有安住大乘诸苾刍、苾刍尼、邬波索迦、

wū bō sī jiā néng yú rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duōshēn xīn xìn
邬波斯迦，能于如是甚深般若波罗蜜多深心信
yào shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
乐，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，
fù yǐ zhǒngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng
复以种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬
shēnshēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ shàngēn bú duò è qù huòshēng
甚深般若波罗蜜多。由此善根不堕恶趣，或生
tiānshàng huòshēng rén zhōng fù guì shòu lè yóu sī shì lì zēng yì liù
天上或生人中富贵受乐。由斯势力增益六
zhǒng bō luó mì duō lìng sù yuán mǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng
种波罗蜜多令速圆满，因此复能供养恭敬、
zūnzhòng zàn tàn zhū fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sānshèng fǎ jiàn cì
尊重赞叹诸佛世尊，后随所应依三乘法，渐次
xiū xí ér qù chū lí
修习而趣出离。

yòu shè lì zǐ rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng
“又，舍利子，如是般若波罗蜜多甚深经
diǎn wǒ niè pán hòu fù cóng běi fāng zhì dōng běi fāng jiàn dāng xīng shèng
典，我涅槃后复从北方至东北方渐当兴盛。
bǐ fāng duō yǒu ān zhù dà shèng zhū bì chū bì chū ní wū bō suǒ jiā
彼方多有安住大乘诸苾刍、苾刍尼、邬波索迦、
wū bō sī jiā néng yú rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duōshēn xīn xìn
邬波斯迦，能于如是甚深般若波罗蜜多深心信
yào shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
乐，书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，
fù yǐ zhǒngzhǒngshàngmiào huāmán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng gōng jìng
复以种种上妙华鬘乃至灯明供养恭敬
shēnshēn bō rě bō luó mì duō yóu cǐ shàngēn bú duò è qù huòshēng
甚深般若波罗蜜多。由此善根不堕恶趣，或生
tiānshàng huòshēng rén zhōng fù guì shòu lè yóu sī shì lì zēng yì liù
天上或生人中富贵受乐。由斯势力增益六
zhǒng bō luó mì duō lìng sù yuán mǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng
种波罗蜜多令速圆满，因此复能供养恭敬、
zūnzhòng zàn tàn zhū fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sānshèng fǎ jiàn cì
尊重赞叹诸佛世尊，后随所应依三乘法，渐次
xiū xí ér qù chū lí
修习而趣出离。

yòu shè lì zǐ wǒ niè pán yǐ hòu shí hòu fēn hòu
“又，舍利子，我涅槃已，后时、后分、后
wǔ bǎi suì shēnshēn bō rě bō luó mì duō yú dōngběifāng dà zuò fó shì
五百岁，甚深般若波罗蜜多于东北方大作佛事。
hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué suǒ zūn
何以故？舍利子，一切如来、应、正等觉所尊
zhòng fǎ jí shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn rú shì bō rě
重法，即是般若波罗蜜多甚深经典。如是般若
bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn yī qiè rú lái yīng zhèngděng jué
波罗蜜多甚深经典，一切如来、应、正等觉
gòng suǒ hù niàn shè lì zǐ fēi fó suǒ dé fǎ pí nài yē wú shàng
共所护念。舍利子，非佛所得法、毗奈耶无上
zhèng fǎ yǒumiè mò xiàng zhū fó suǒ dé fǎ pí nài yē wú shàng zhèng
正法有灭没相，诸佛所得法、毗奈耶无上正
fǎ jí shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn jīng diǎn shè lì zǐ bǐ dōng
法即是般若波罗蜜多甚深经典。舍利子，彼东
běifāng ān zhù dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yǒu néng yú
北方安住大乘诸善男子、善女人等，有能于
cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duōshēnshēn xīn xìn yào shū xiě shòu chí
此甚深般若波罗蜜多深心信乐，书写、受持、
dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō wǒ cháng hù niàn lìng wú sǔn nǎo
读诵、修习、思惟、演说，我常护念令无损恼。

shè lì zǐ bǐ dōngběifāng ān zhù dà shèng zhū shàn nán zǐ
“舍利子，彼东北方安住大乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng yǒu néng shū xiě rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn
善女人等，有能书写如是般若波罗蜜多甚深
jīng diǎn fù yǐ zhǒngzhǒng shàng miào huā fán nǎi zhì dēng míng gòng yǎng
经典，复以种种上妙华鬘乃至灯明供养
gōng jìng wǒ dìng shuō bǐ yóu cǐ shàn gēn bú duò è qù shēng tiān rén
恭敬，我定说彼由此善根不堕恶趣，生天人
zhōng cháng shòu fù lè yóu sī shì lì zēng yì liù zhǒng bō luó mì duō
中常受富乐。由斯势力增益六种波罗蜜多
lìng sù yuán mǎn yīn cǐ fù néng gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū
令速圆满，因此复能供养恭敬、尊重赞叹诸
fó shì zūn hòu suí suǒ yīng yī sānshèng fǎ jiàn cì xiū xué dé bō niè pán
佛世尊，后随所应依三乘法渐次修学得般涅槃。
hé yǐ gù shè lì zǐ wǒ yǐ fó yǎnguān jiàn zhèng zhī chēng yù
何以故？舍利子，我以佛眼观见、证知、称誉、

zàn tàn shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděngsuǒhuò fú jù dōng xī nán běi
赞叹是善男子、善女人等所获福聚，东 西 南 北
sì wéishàng xià yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yì yǐ fó yǎnguān
四维 上 下 一 切 如 来 、 应 、 正 等 觉 亦 以 佛 眼 观
jiàn zhèng zhī chēng yù zàn tàn shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng
见、证 知、称 誉、赞叹是善男子、善女人等
suǒhuò fú jù
所获福聚。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shènsēn bō rě bō luó mì duō
时，舍利子复白佛言：“甚 深 般 若 波 罗 蜜 多，
fó niè pán yǐ hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì yú dōng běi fāng
佛 涅 槃 已，后 时、后 分、后 五 百 岁，于 东 北 方
guǎng liú bù yé
广 流 布 耶？”

fó gào shè lì zǐ rú shì rú shì shènsēn bō rě bō luó
佛告舍利子：“如是！如是！甚 深 般 若 波 罗
mì duō wǒ niè pán yǐ hòu shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì yú dōng
蜜 多，我 涅 槃 已，后 时、后 分、后 五 百 岁，于 东
běi fāng dāng guǎng liú bù yòu shè lì zǐ wǒ niè pán yǐ hòu
北 方 当 广⁶⁵ 流 布。又，舍 利 子，我 涅 槃 已，后
shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì bǐ dōng běi fāng ān zhù dà shèng zhū shàn
时、后 分、后 五 百 岁，彼 东 北 方 安 住 大 乘 诸 善
nán zǐ shàn nǚ rénděng ruò dé wén cǐ shènsēn bō rě bō luó mì duō
男 子、善 女 人 等，若 得 闻 此 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多，
shēn xīn xìn yào shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi
深 心 信 乐，书 写、受 持、读 诵、修 习、思 惟、
yǎnshuō dāng zhī bǐ lèi jiǔ fā wú shàng zhèngděngjué xīn jiǔ xiū pú
演 说，当 知 彼 类 久 发 无 上 正 等 觉 心，久 修 菩
sà mó hē sà xíng duō gòng yǎng fó shì duō shàn yǒu jiǔ duō xiū xí
萨 摩 诃 萨 行，多 供 养 佛，事 多 善 友，久 多 修 习
shēn jiè xīn huì suǒ zhòng shàngēn jiē yǐ chéngshú yóu sī fú lì dé
身 戒 心 慧，所 种 善 根 皆 已 成 熟。由 斯 福 力 得
wén rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō shēn xīn xìn yào fù néng shū
闻 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 深 心 信 乐，复 能 书
xiě shòu chí dú sòng jīng qín xiū xué rú lǐ sī wéi guǎng wèi
写、受 持、读 诵、精 勤 修 学、如 理 思 惟、广 为

⁶⁵ 大正藏：应；永乐北藏及龙藏：广

yǒuqíngxuānshuō kāi shì
有情宣说开示。”

大般若波罗蜜多经卷第五百八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第五百九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn tuó luó ní pǐn dì shí sān zhī èr
第三分陀罗尼品第十三之二

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn fó niè pán yǐ hòu
尔时，舍利子白佛言：“世尊！佛涅槃已，后
shí hòu fēn hòu wǔ bǎi suì fǎ yù miè shí yú dōng běi fāng dāng yǒu
时、后分、后五百岁法欲灭时，于东北方当有
jǐ xǔ ān zhù dà shèng shàn nán zǐ děng dé wén bō rě bō luó mì duō
几许安住大乘善男子等，得闻般若波罗蜜多
shēn xīn xìn yào fù néng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī
深信乐，复能书写、受持、读诵、修习、思
wéi wèi tā yǎn shuō
惟、为他演说？”

fó gào shè lì zǐ wǒ niè pán yǐ hòu shí hòu fēn hòu
佛告舍利子：“我涅槃已，后时、后分、后
wǔ bǎi suì fǎ yù miè shí yú dōng běi fāng suī yǒu wú liàng ān zhù dà
五百岁法欲灭时，于东北方虽有无量安住大
shèng shàn nán zǐ děng ér shǎo dé wén shēn shēn bō rě bō luó mì duō
乘善男子等，而少得闻甚深般若波罗蜜多
shēn xīn xìn yào fù néng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī
深信乐，复能书写、受持、读诵、修习、思
wéi wèi tā yǎn shuō
惟、为他演说。

yòu shè lì zǐ bǐ zhù dà shèng shàn nán zǐ děng wén shēn bō
“又，舍利子，彼住大乘善男子等闻深般
rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù shēn shēng xìn yào
若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖，深生信乐，
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō shèn wéi
书写、受持、读诵、修习、思惟、演说，甚为
xī yǒu hé yǐ gù shè lì zǐ bǐ zhù dà shèng shàn nán zǐ děng
希有！何以故？舍利子，彼住大乘善男子等，

yǐ céng qīn jìn gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn wú liàng rú lái jí zhū
已 曾 亲 近 供 养 恭 敬、尊 重 赞 叹 无 量 如 来 及 诸
pú sà qǐngwèn bō rě bō luó mì duōshēnshēn yì qù
菩 萨， 请 问 般 若 波 罗 蜜 多 甚 深 义 趣。

yòu shè lì zǐ bǐ zhù dà shèngshànnán zǐ děng bù jiǔ
“又，舍利子，彼住大乘善男子等，不久
dìngdāngyuánmǎn bù shī nǎi zhì bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bù jiǔ
定 当 圆 满 布 施 乃 至 般 若 波 罗 蜜 多， 乃 至 不 久
dìngdāngyuánmǎn yī qiè xiàng zhì jí yú wú liàng wú biān fó fǎ
定 当 圆 满 一 切 相 智 及 余 无 量 无 边 佛 法。

yòu shè lì zǐ bǐ zhù dà shèngshànnán zǐ děng yī qiè rú
“又，舍利子，彼住大乘善男子等一切如
lái suǒ hù niàn gù wú liàngshàn yǒu suǒ shè shòu gù shūshèngshàngēn
来 所 护 念 故， 无 量 善 友 所 摄 受 故， 殊 胜 善 根
suǒ rèn chí gù wèi yù ráo yì duōzhòngshēng gù qiú qù wú shàngzhèng
所 任 持 故， 为 欲 饶 益 多 众 生 故， 求 趣 无 上 正
děng pú tí hé yǐ gù shè lì zǐ wǒ cháng wèi bǐ ān zhù dà shèng
等 菩 提。 何 以 故？ 舍 利 子， 我 常 为 彼 安 住 大 乘
shànnán zǐ děngshuō yī qiè zhì xiāngyìng zhī fǎ guò qù rú lái yì cháng
善 男 子 等 说 一 切 智 相 应 之 法， 过 去 如 来 亦 常
wèi bǐ shuō yī qiè zhì xiāngyìng zhī fǎ yóu cǐ yīn yuán bǐ shànnán zǐ
为 彼 说 一 切 智 相 应 之 法。 由 此 因 缘， 彼 善 男 子、
shàn nǚ rén děng hòushēng fù néng qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí
善 女 人 等， 后 生 复 能 求 趣 无 上 正 等 菩 提，
yì néng wèi tā rú yìngshuō fǎ lìng qù wú shàngzhèngděng pú tí
亦 能 为 他 如 应 说 法， 令 趣 无 上 正 等 菩 提。

yòu shè lì zǐ bǐ zhù dà shèngshànnán zǐ děngshēn xīn ān
“又，舍利子，彼住大乘善男子等身心安
dìng zhū è mó wáng jí bǐ juàn shǔ shàng bù néng huài qiú qù wú shàng
定， 诸 恶 魔 王 及 彼 眷 属 尚 不 能 坏 求 趣 无 上
zhèngděng jué xīn hé kuàng qí yú yào xíng è zhě huǐ bàng bō rě bō luó
正 等 觉 心， 何 况 其 余 乐 行 恶 者 毁 谤 般 若 波 罗
mì duō néng zǔ qí xīn lìng bù jīng jìn qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí
蜜 多 能 阻 其 心， 令 不 精 进 求 趣 无 上 正 等 菩 提！

yòu shè lì zǐ ān zhù dà shèngshànnán zǐ děng wén wǒ
“又，舍利子，安住大乘善男子等，闻我
shuō cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō xīn dé guǎng dà miào fǎ xǐ lè
说 此 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多， 心 得 广 大 妙 法 喜 乐，

yì néng ān lì wú liàng yǒu qíng yú shèng shàn fǎ lìng qù wú shàng zhèng
亦能安立无量有情于胜善法，令趣无上正
děng pú tí
等菩提。

yòu shè lì zǐ ān zhù dà shèng shàn nán zǐ děng jīn yú wǒ
“又，舍利子，安住大乘善男子等今于我

qián fā hóng shì yuàn wǒ dāng ān lì wú liàng bǎi qiān zhū yǒu qíng lèi
前发弘誓愿：‘我当安立无量百千诸有情类，
lìng fā wú shàng zhèng děng jué xīn xiū zhū pú sà mó hē sà xíng shì xiàn
令发无上正等觉心，修诸菩萨摩诃萨行，示现
quàn dǎo zàn lì qìng xǐ lìng yú wú shàng zhèng děng pú tí nǎi zhì dé
劝导赞励庆喜，令于无上正等菩提乃至得
shòu bú tuì zhuǎn jì wǒ yú bǐ yuàn shēn shēng suí xǐ hé yǐ gù
受不退转记。’我于彼愿深生随喜。何以故？

shè lì zǐ wǒ guān rú shì ān zhù dà shèng shàn nán zǐ děng suǒ fā hóng
舍利子，我观如是安住大乘善男子等所发弘
yuàn xīn yǔ xiāng yìng bǐ yú dāng lái dìng néng ān lì wú liàng bǎi qiān zhū
愿心语相应，彼于当来定能安立无量百千诸
yǒu qíng lèi lìng fā wú shàng zhèng děng jué xīn xiū zhū pú sà mó hē sà
有情类，令发无上正等觉心，修诸菩萨摩诃萨
xíng shì xiàn quàn dǎo zàn lì qìng xǐ lìng yú wú shàng zhèng děng pú tí
行，示现劝导赞励庆喜，令于无上正等菩提
nǎi zhì dé shòu bú tuì zhuǎn jì shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
乃至得受不退转记。是善男子、善女人等，

yì yú guò qù wú liàng fó qián fā hóng shì yuàn wǒ dāng ān lì wú
亦于过去无量佛前发弘誓愿：‘我当安立无
liàng bǎi qiān zhū yǒu qíng lèi lìng fā wú shàng zhèng děng jué xīn xiū zhū
量百千诸有情类，令发无上正等觉心，修诸
pú sà mó hē sà xíng shì xiàn quàn dǎo zàn lì qìng xǐ lìng yú wú shàng
菩萨摩诃萨行，示现劝导赞励庆喜，令于无上
zhèng děng pú tí nǎi zhì dé shòu bú tuì zhuǎn jì guò qù rú lái yīng
正等菩提乃至得受不退转记。’过去如来、应、
zhèng děng jué yì yú bǐ yuàn shēn shēng suí xǐ hé yǐ gù shè lì zǐ
正等觉亦于彼愿深生随喜。何以故？舍利子，

guò qù zhū fó yì guān rú shì ān zhù dà shèng shàn nán zǐ děng suǒ fā
过去诸佛亦观如是安住大乘善男子等所发
hóng yuàn xīn yǔ xiāng yìng bǐ yú dāng lái dìng néng ān lì wú liàng bǎi
弘愿心语相应，彼于当来定能安立无量百

qiānzhū yǒuqíng lèi lìng fā wú shàngzhèngděng jué xīn xiū zhū pú sà
千诸有情类，令发无上正等觉心，修诸菩萨
mó hē sà xíng shì xiànquàndǎozàn lì qìng xǐ lìng yú wú shàngzhèng
摩诃萨行，示现劝导赞励庆喜，令于无上正
děng pú tí nǎi zhì dé shòu bú tuì zhuǎn jì
等菩提乃至得受不退转记。

yòu shè lì zǐ cǐ zhù dà shèngshànán zǐ děng xìn jiě
“又，舍利子，此住大乘善男子等信解
guǎng dà néng yī miào sè shēng xiāng wèi chù xiū guǎng dà
广大，能依妙色、声、香、味、触修广大
shī xiū cǐ shī yǐ fù néngzhòng zhí guǎng dà shàngēn yīn cǐ shàngēn
施，修此施已复能种植广大善根，因此善根
fù néngshèshòuguǎng dà guǒbào shèshòu rú shì guǎng dà guǒbào wéi
复能摄受广大果报，摄受如是广大果报，唯
wèiráo yì yī qiè yǒuqíng yú zhū yǒuqíng néng shě yī qiè nèi wài suǒ yǒu
为饶益一切有情，于诸有情能舍一切内外所有，
huí xiàng rú shì suǒ zhòng shàngēn yuànshēng tā fāng zhū fó guó tǔ xiàn
回向如是所种善根，愿生他方诸佛国土现
yǒu rú lái yīng zhèngděng jué xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
有如来、应、正等觉宣说如是甚深般若波罗
mì duō wú shàng fǎ chù bǐ wén rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
蜜多无上法处。彼闻如是甚深般若波罗蜜多
wú shàng fǎ yǐ fù néng ān lì bǐ fó tǔ zhōng wú liàng bǎi qiānzhū yǒu
无上法已，复能安立彼佛土中无量百千诸有
qíng lèi lìng fā wú shàngzhèngděng jué xīn xiū zhū pú sà mó hē sà xíng
情类，令发无上正等觉心，修诸菩萨摩诃萨行
yì xiànquàndǎozàn lì qìng xǐ lìng yú wú shàngzhèngděng pú tí dé
亦⁶⁶现劝导赞励庆喜，令于无上正等菩提得
bú tuì zhuǎn
不退转。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán xī yǒu shì zūn shèn qí
时，舍利子复白佛言：“希有！世尊！甚奇！
shàn shì fó yú guò qù wèi lái xiàn zài suǒ yǒu zhū fǎ wú bú zhèng zhī
善逝！佛于过去未来现在所有诸法无不证知，
yú yī qiè fǎ zhēn rú fǎ jiè guǎngshuō nǎi zhì bù sī yì jiè wú bú
于一切法真如、法界广说乃至不思議界无不

⁶⁶ 大正藏：示；永乐北藏及龙藏：亦

zhèng zhī yú zhū fǎ jiào yì qù chā bié wú bú zhèng zhī yú zhū yǒu qíng
证知，于诸法教义趣差别无不证知，于诸有情
xīn xíng chā bié wú bú zhèng zhī yú guò qù fó pú sà shēng wén jí
心行差别无不证知，于过去佛、菩萨、声闻及
fó tǔ děng wú bú zhèng zhī yú wèi lái fó pú sà shēng wén jí fó
佛土等无不证知，于未来佛、菩萨、声闻及佛
tǔ děng wú bú zhèng zhī yú xiàn zài fó pú sà shēng wén jí fó
土等无不证知，于现在佛、菩萨、声闻及佛
tǔ děng wú bú zhèng zhī yú shí fāng jiè yī qiè rú lái yīng zhèng
土等无不证知，于十方界一切如来、应、正
děng jué jí suǒ shuō fǎ pú sà shēng wén fó tǔ děng shì wú bú
等觉及所说法、菩萨、声闻、佛土等事无不
zhèng zhī shì zūn ruò pú sà mó hē sà néng yú liù zhǒng bō luó mì duō
证知。世尊！若菩萨摩诃萨能于六种波罗蜜多，
yǒng měng jīng jìn cháng qiú bù xī bǐ yú liù zhǒng bō luó mì duō wéi
勇猛精进常求不息，彼于六种波罗蜜多，为
yǒu dé shí bù dé shí fǒu
有得时、不得时不？”

fó gào shè lì zǐ bǐ pú sà mó hē sà cháng yú liù zhǒng bō
佛告舍利子：“彼菩萨摩诃萨常于六种波
luó mì duō yǒng měng jīng jìn xīn qiú bù xī yī qiè shí dé wú bù dé
罗蜜多，勇猛精进欣求不息，一切时得无不得
shí hé yǐ gù shè lì zǐ bǐ pú sà mó hē sà cháng yú liù zhǒng
时。何以故？舍利子，彼菩萨摩诃萨常于六种
bō luó mì duō yǒng měng jīng jìn xīn qiú bù xī zhū fó pú sà cháng hù
波罗蜜多，勇猛精进欣求不息，诸佛菩萨常护
niàn gù
念故。”

shè lì zǐ yán shì zūn bǐ pú sà mó hē sà ruò bù dé liù bō
舍利子言：“世尊！彼菩萨摩诃萨若不得六波
luó mì duō xiāng yìng jīng shí rú hé kě shuō bǐ dé cǐ liù bō luó mì
罗蜜多相应经时，如何可说彼得此六波罗蜜
duō
多？”

fó gào shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà cháng yú cǐ liù bō
佛告舍利子：“若菩萨摩诃萨常于此六波
luó mì duō yǒng měng xìn qiú bú gù shēn mìng yǒu shí bù dé cǐ xiāng
罗蜜多，勇猛信求不顾身命，有时不得此相

yìng jīng wú yǒu shì chù hé yǐ gù shè lì zǐ bǐ pú sà mó hē
应经，无有是处！何以故？舍利子，彼菩萨摩诃
sà wèi qiú wú shàng zhèng děng pú tí shì xiàn quàn dǎo zàn lì qīng xǐ
萨为求无上正等菩提，示现劝导赞励庆喜
zhū yǒu qíng lèi lìng yú cǐ liù bō luó mì duō xiāng yìng jīng diǎn shòu chí
诸有情类，令于此六波罗蜜多相应经典受持、
dú sòng sī wéi xiū xué yóu cǐ shàn gēn suí suǒ shēng chù cháng
读诵、思惟、修学，由此善根随所生处，常
dé cǐ liù bō luó mì duō xiāng yìng qì jīng shòu chí dú sòng yǒng měng
得此六波罗蜜多相应契经，受持、读诵、勇猛
jīng jìn rú jiào xiū xíng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ wèi zhèng
精进、如教修行，成熟有情、严净佛土，未证
wú shàng zhèng děng pú tí yú qí zhōng jiān cháng wú zàn fèi
无上正等菩提于其中间常⁶⁷无暂废。”

dì sān fēn mó shì pǐn dì shí sì 第三分魔事品第十四

ěr shí shàn xiàn biàn bó fó yán fó yǐ zàn shuō wèi zhèng wú
尔时，善现便白佛言：“佛已赞说为证无
shàng zhèng děng pú tí yǒng měng zhèng qín xiū xíng bù shī nǎi zhì bō rě
上正等菩提勇猛正勤，修行布施乃至般若
bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ pú sà gōng dé yún
波罗蜜多，成熟有情、严净佛土菩萨功德，云
hé yīng zhī bǐ zhū pú sà fā qù wú shàng zhèng děng pú tí xiū zhū xíng shí
何应知彼诸菩萨发趣无上正等菩提修诸行时
liú nán mó shì
留难魔事？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yào shuō fǎ yào biàn jiǔ
佛告善现：“若菩萨摩诃萨乐说法要，辩久
nǎi shēng dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
乃生，当知是为菩萨魔事。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán hé yuán pú sà yào shuō fǎ yào
具寿善现即白佛言：“何缘菩萨乐说法要，
biàn jiǔ nǎi shēng shuō wéi mó shì
辩久乃生，说为魔事？”

⁶⁷ 大正藏：常；永乐北藏及龙藏：常

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
佛告善现：“是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí yóu cǐ yīn yuán suǒ xiū bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō nán
多时，由此因缘所修般若乃至布施波罗蜜多难

dé yuán mǎn gù shuō bǐ wéi pú sà mó shì
得圆满故，说彼为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yào shuō fǎ yào biàn
“复次，善现，若菩萨摩诃萨乐说法要，辩

nǎi cù shēng dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
乃卒生，当知是为菩萨魔事。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán hé yuán pú sà yào shuō fǎ yào
具寿善现即白佛言：“何缘菩萨乐说法要，

biàn nǎi cù shēng shuō wéi mó shì
辩乃卒生，说为魔事？”

fó gào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī nǎi zhì bō
佛告善现：“是菩萨摩诃萨修行布施乃至般

rě bō luó mì duō yào shuō fǎ yào biàn cái cù qǐ fèi suǒ xiū xíng
若波罗蜜多，乐说法要，辩才卒起，废所修行，

gù shì mó shì
故是魔事。

fù cì shàn xiàn shū xiě bō rě bō luó mì duō shēn jīng
“复次，善现，书写般若波罗蜜多甚深经

shí pín shēn qiàn qù wú yuán xì xiào hù xiāng qīng líng shēn xīn zào
时，频申欠喏、无缘戏笑、互相轻凌、身心躁

rǎo wén jù dào cuò mí huò yì lǐ bù dé zī wèi hèng shì cù
扰、文句倒错、迷惑义理、不得滋味、横事卒

qǐ shū xiě bù zhōng dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
起，书写不终，当知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn shòu chí dú sòng sī wéi xiū xí
“复次，善现，受持、读诵、思惟、修习、

shuō tīng bō rě bō luó mì duō shēn jīng shí pín shēn qiàn qù wú yuán
说听般若波罗蜜多甚深经时，频申欠喏、无缘

xì xiào hù xiāng qīng líng shēn xīn zào rǎo wén jù dào cuò mí huò
戏笑、互相轻凌、身心躁扰、文句倒错、迷惑

yì lǐ bù dé zī wèi hèng shì cù qǐ suǒ zuò bù chéng dāng zhī
义理、不得滋味、横事卒起，所作不成，当知

shì wéi pú sà mó shì
是为菩萨魔事。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán hé yīn yuán gù yǒu pú sà
具寿善现即白佛言：“何因缘故，有菩萨

shèngshànnán zǐ dēngwénshuō bō rě bō luó mì duō hū zuò shì niàn
乘善男子等闻说般若波罗蜜多，忽作是念：

wǒ yú cǐ jīng bù dé zī wèi hé yòng qín kǔ tīng cǐ jīng wéi zuò
‘我于此经不得滋味，何用勤苦听此经为？’作

shì niàn yǐ jí biànshě qù shòu chí dú sòng sī wéi xiū xí
是念已即便舍去，受持、读诵、思惟、修习、
shū xiě yǎnshuō yì fù rú shì
书写、演说亦复如是。”

fó gàoshànxiàn shì pú sà shèngshànnán zǐ dēng yú guò qù
佛告善现：“是菩萨乘善男子等，于过去

shì wèi jiǔ xiū xíng bù shī dēng liù bō luó mì duō gù yú cǐ jīng bù dé
世未久修行布施等六波罗蜜多，故于此经不得

zī wèi xīn bú ài yào jí biàn qì shě
滋味，心不爱乐即便弃舍。

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèngshànnán zǐ dēngwénshuō
“复次，善现，住菩萨乘善男子等闻说

bō rě bō luó mì duō ruò zuò shì niàn wǒ děng yú cǐ bù dé shòu jì
般若波罗蜜多，若作是念：‘我等于此不得受记，

hé yòng tīng wéi xīn bù qīng jìng biàn cóng zuò qǐ yànshě ér qù wú
何用听为？’心不清净便从座起，厌舍而去无

gù liàn xīn dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
顾恋心，当知是为菩萨魔事。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán hé yuán yú cǐ shēnshēn jīng
具寿善现即白佛言：“何缘于此甚深经

zhōng bú shòu bǐ jì érlìng bǐ lèi wú gù liàn xīn yànshě ér qù
中，不授彼记，而令彼类无顾恋心厌舍而去？”

fó gàoshànxiàn pú sà wèi rù zhèng xìng lí shēng bù yīngshòu
佛告善现：“菩萨未入正性离生，不应授

bǐ dà pú tí jì ruò shòu bǐ jì zēng bǐ jiāo yì yǒusǔn wú yì gù bù
彼大菩提记，若授彼记增彼憍逸，有损无益故不

wéi jì
为记。

fù cì shànxiàn zhù pú sà shèngshànnán zǐ dēng wén
“复次，善现，住菩萨乘善男子等，闻

shuō bō rě bō luó mì duō ruò zuò shì niàn cǐ zhōng bù shuō wǒ děng
说般若波罗蜜多，若作是念：‘此中不说我等

míng zì hé yòng tīng wéi xīn bù qīng jìng biàn cóng zuò qǐ yàn shě
名字，何用听为？’心不清净便从座起，厌舍
ér qù wú gù liàn xīn dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
而去无顾恋心，当知是为菩萨魔事。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán hé yuán yú cǐ shèn shēn jīng
具寿善现即白佛言：“何缘于此甚深经
zhōng bú jì shuō bǐ pú sà míng zì
中，不记说彼菩萨名字？”

fó gào shàn xiàn pú sà wèi shòu dà pú tí jì fǎ ěr bù yīng
佛告善现：“菩萨未受大菩提记，法尔不应
jì shuō míng zì
记说名字。

fù cì shàn xiàn zhù pú sà shèng shàn nán zǐ děng wén shuō
“复次，善现，住菩萨乘善男子等闻说
bō rě bō luó mì duō ruò zuò shì niàn cǐ zhōng bù shuō wǒ děng shēng
般若波罗蜜多，若作是念：‘此中不说我等生
chù chéng yì jù luò hé yòng tīng wéi xīn bù qīng jìng biàn cóng zuò qǐ
处城邑聚落，何用听为？’心不清净便从座起，
yàn shě ér qù wú gù liàn xīn dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
厌舍而去无顾恋心，当知是为菩萨魔事。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán hé yuán yú cǐ shèn shēn jīng
具寿善现即白佛言：“何缘于此甚深经
zhōng bú jì shuō bǐ pú sà shēng chù chéng yì jù luò
中，不记说彼菩萨生处城邑聚落？”

fó gào shàn xiàn ruò wèi jì bǐ pú sà míng zì bù yīng shuō qí
佛告善现：“若未记彼菩萨名字，不应说其
shēng chù chā bié
生处差别。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà shèng shàn nán zǐ děng wén
“复次，善现，若菩萨乘善男子等，闻
shuō bō rě bō luó mì duō shèn shēn jīng shí xīn bù qīng jìng ér shě qù zhě
说般若波罗蜜多甚深经时，心不清净而舍去者，
suí bǐ suǒ qǐ bù qīng jìng xīn yàn shě cǐ jīng jǔ bù duō shǎo biàn jiǎn
随彼所起不清净心，厌舍此经举步多少，便减
ěr xǔ jié shù gōng dé huò ěr xǔ jié zhàng pú tí zuì shòu bǐ zuì yǐ
尔许劫数功德，获尔许劫障菩提罪，受彼罪已
gēng ěr xǔ shí fā qín jīng jìn qiú wú shàng zhèng děng pú tí xiū
更尔许时，发勤精进求趣无上正等菩提，修

zhū pú sà nán xíng kǔ xíng fāng kě fù běn shì gù pú sà ruò yù sù zhèng
诸菩萨难行苦行方可复本。是故菩萨若欲速证

wú shàng pú tí bù yīng yàn shě shēn shēn bō rě bō luó mì duō
无上菩提，不应厌舍甚深般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn zhù pú sà shèng shàn nán zǐ děng qì shě
“复次，善现，住菩萨乘善男子等，弃舍

bō rě bō luó mì duō shēn shēn jīng diǎn qiú xué yú jīng dāng zhī shì wéi
般若波罗蜜多甚深经典，求学余经，当知是为

pú sà mó shì hé yǐ gù shì pú sà shèng shàn nán zǐ děng qì shě
菩萨魔事。何以故？是菩萨乘善男子等，弃舍

yī qiè zhì zhì gēn běn shēn shēn bō rě bō luó mì duō ér pān zhī yè zhū
一切智智根本甚深般若波罗蜜多，而攀枝叶诸

yú jīng diǎn zhōng bù néng dé fó pú tí gù
余经典，终不能得佛菩提故。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán hé děng yú jīng yóu rú zhī yè
具寿善现即白佛言：“何等余经犹如枝叶，

bù néng yīn fā yī qiè zhì zhì
不能引发一切智智？”

fó gào shàn xiàn ruò shuō èr shèng xiāng yìng zhī fǎ wèi sì niàn
佛告善现：“若说二乘相应之法，谓四念

zhù guǎng shuō nǎi zhì bā shèng dào zhī sān jiě tuō mén sì dì zhì
住，广说乃至八圣道支、三解脱门、四谛智

děng shàn nán zǐ děng yú zhōng xiū xué dàn dé yù liú yī lái
等。善男子等于中修学，但得预流、一来、

bù huán ā luó hàn guǒ dú jué pú tí bù dé wú shàng zhèng děng
不还、阿罗汉果、独觉菩提，不得无上正等

pú tí shì míng yú jīng yóu rú zhī yè bù néng yīn fā yī qiè zhì zhì
菩提，是名余经犹如枝叶，不能引发一切智智。

shēn shēn bō rě bō luó mì duō dìng néng yīn fā yī qiè zhì zhì yǒu dà shì
甚深般若波罗蜜多定能引发一切智智，有大势

yòng yóu rú shù gēn shì pú sà shèng shàn nán zǐ děng qì shě bō rě bō
用犹如树根。是菩萨乘善男子等，弃舍般若波

luó mì duō qiú xué yú jīng dìng bù néng dé yī qiè zhì zhì hé yǐ gù
罗蜜多求学余经，定不能得一切智智。何以故？

shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shēng pú sà mó hē sà zhòng shì chū
甚深般若波罗蜜多能生菩萨摩诃萨众世、出

shì jiān yī qiè gōng dé zhū yú jīng diǎn wú sī yòng gù ruò pú sà mó
世间一切功德，诸余经典无斯用故。若菩萨摩

hē sà xiū xué bō rě bō luó mì duō jí wéi xiū xué yī qiè pú sà mó hē
诃萨修学般若波罗蜜多，即为修学一切菩萨摩诃
sà zhòng shì chū shì jiāngōng dé zhēnbǎo
萨众世、出世间功德珍宝。

fù cì shànxiàn rú yǒu è gǒu qì qí zhǔ shí fǎncóng
“复次，善现，如有饿狗弃其主食，反从
pú lì ér qiú mì zhī yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèngshànán zǐ děng
仆隶⁶⁸而求觅之，于当来世有住大乘善男子等，
qì shě yī qiè fó fǎ gēnběnsèshēn bō rě bō luó mì duō qiú xué èr
弃舍一切佛法根本甚深般若波罗蜜多，求学二
shèngxiāngyìngjīngdiǎn qí zhuàng yì ěr dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
乘相应经典其状亦尔，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn pì rú yǒurén yù qiú xiāng xiàng dé cǐ
“复次，善现，譬如有人欲求香象，得此
xiàng yǐ shě ér qiú jì yú yì yún hé bǐ rén xiá fǒu
象已舍而求迹。于意云何？彼人黠不？”

shànxiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shànxiàn yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèngshànán zǐ
佛告善现：“于当来世有住大乘善男子
děng qì shě yī qiè fó fǎ gēnběnsèshēn bō rě bō luó mì duō qiú
等，弃舍一切佛法根本甚深般若波罗蜜多，求
xué èr shèngxiāngyìngjīngdiǎn qí zhuàng yì ěr dāng zhī shì wéi pú sà
学二乘相应经典其状亦尔，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn pì rú yǒurén yù jiàn dà hǎi jì zhì hǎi
“复次，善现，譬如有人欲见大海，既至海
àn fǎnguān niú jì zuò shì niànyán dà hǎi zhōngshuǐ qí liàngshēn
岸反观牛迹，作是念言：‘大海中水其量深
guǎng qǐ jí cǐ yé yú yì yún hé bǐ rén xiá fǒu
广岂及此耶？’于意云何？彼人黠不？”

shànxiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shànxiàn yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèngshànán zǐ
佛告善现：“于当来世有住大乘善男子

⁶⁸ 大正藏：使；永乐北藏及龙藏：隶

děng qì shě yī qiè fó fǎ gēnběnnshènshēn bō rě bō luó mì duō qiú
等，弃舍一切佛法根本甚深般若波罗蜜多，求
xué èr shèngxiāngyìng jīng diǎn qí zhuàng yì ěr dāng zhī shì wéi pú sà
学二乘相应经典其状亦尔，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn rú yǒuqiǎojiànguò bǐ dì zǐ yù zào
“复次，善现，如有巧匠或彼弟子，欲造
dà diàn rú tiān dì shì shūshèngdiànliàng jiàn bǐ diàn yǐ ér fǎn guī mó
大殿如天帝释殊胜殿量，见彼殿已而反规模
rì yuègōngdiàn yú yì yún hé rú shì qiǎojiànguò bǐ dì zǐ néng
日月宫殿。于意云何？如是巧匠或彼弟子，能
zào dà diànliàng rú dì shì shūshèngdiàn fǒu
造大殿量如帝释殊胜殿不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn yú yì yún hé bǐ rén xiá fǒu
佛告善现：“于意云何？彼人黠不？”

shànxiàn dá yán bǐ rén fēi xiá shì yú chī lèi
善现答言：“彼人非黠，是愚痴类。”

fó gào shànxiàn yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèng shàn nán zǐ
佛告善现：“于当来世有住大乘善男子

děng yù qù wú shàngzhèngděng pú tí qì shēn bō rě bō luó mì duō
等，欲趣无上正等菩提，弃深般若波罗蜜多，
qiú xué èr shèngxiāngyìng jīng diǎn qí zhuàng yì ěr bǐ bì bù dé wú
求学二乘相应经典其状亦尔，彼必不得无
shàng pú tí dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
上菩提，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn pì rú yǒu rén yù jiàn lún wáng jiàn yǐ
“复次，善现，譬如有人欲见轮王，见已
bù shí shě zhì yú chù jiàn xiǎo guó wáng guān qí xíng xiàng zuò rú shì niàn
不识舍至余处，见小国王观其形相作如是念：

zhuàn lún shèng wáng xíng xiàng wēi dé yǔ cǐ hé yì yú yì yún hé
‘转轮圣王形相威德与此何异？’于意云何？

bǐ rén xiá fǒu
彼人黠不？”

shànxiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shàn xiàn yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèng shàn nán zǐ
佛告善现：“于当来世有住大乘善男子

děng yì fù rú shì yù qù wú shàng zhèng děng pú tí qì shēn bō rě
等亦复如是，欲趣无上正等菩提，弃深般若

bō luó mì duō qiú xué èr shèng xiāng yìng jīng diǎn yán cǐ jīng diǎn
波罗蜜多，求学二乘相应经典，言：‘此经典

yǔ bǐ hé yì hé yòng bǐ wéi bǐ yóu cǐ yuán dìng bù néng dé suǒ
与彼何异？何用彼为？’彼由此缘定不能得所

qiú wú shàng zhèng děng pú tí dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
求无上正等菩提，当知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn rú yǒu jī rén dé bǎi wèi měi shí qì ér
“复次，善现，如有饥人得百味美食，弃而

qiú dàn liù shí rì gǔ fàn yú yì yún hé bǐ rén xiá fǒu
求噉六十日谷饭。于意云何？彼人黠不？”

shàn xiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shàn xiàn yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèng shàn nán zǐ
佛告善现：“于当来世有住大乘善男子

děng qì shēn bō rě bō luó mì duō qiú xué èr shèng xiāng yìng jīng diǎn
等，弃深般若波罗蜜多，求学二乘相应经典，

yú zhōng yù mì yī qiè zhì zhì tú shè qú láo zhōng bù néng dé yú yì
于中欲觅一切智智，徒设劬劳终不能得。于意

yún hé bǐ rén xiá fǒu
云何？彼人黠不？”

shàn xiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì dāng zhī shì wéi pú sà mó
佛告善现：“如是！如是！当知是为菩萨魔

shì
事。

fù cì shàn xiàn rú yǒu pín rén dé wú jià bǎo qì ér fān
“复次，善现，如有贫人得无价宝，弃而翻

qǔ jiā zhē mò ní yú yì yún hé bǐ rén xiá fǒu
取迦遮末尼。于意云何？彼人黠不？”

shàn xiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shàn xiàn yú dāng lái shì yǒu zhù dà shèng shàn nán zǐ
佛告善现：“于当来世有住大乘善男子

děng qì shēn bō rě bō luó mì duō qiú xué èr shèng xiāng yìng jīng diǎn
等，弃深般若波罗蜜多，求学二乘相应经典，
yú zhōng yù mì yī qiè zhì zhì tú shè qú láo zhōng bù néng dé yú yì
于中欲觅一切智智，徒设劬劳终不能得。于意
yún hé bǐ rén xiá fǒu
云何？彼人黠不？”

shàn xiàn dá yán bǐ rén fēi xiá
善现答言：“彼人非黠。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì dāng zhī shì wéi pú sà mó
佛告善现：“如是！如是！当知是为菩萨魔

shì
事。

fù cì shàn xiàn ān zhù dà shèng shàn nán zǐ děng shū dà
“复次，善现，安住大乘善男子等，书大

bō rě bō luó mì duō shēn jīng shí zhòng biàn cù qǐ yào shuō zhǒng
般若波罗蜜多甚深经时，众辩卒起，乐说种

zhōng chā bié fǎ mén lìng suǒ shū jīng bù dé jiū jìng dāng zhī shì wéi pú
种差别法门，令所书经不得究竟，当知是为菩

sà mó shì hé wèi zhòng biàn wèi yào shuō sè shēng xiāng wèi
萨魔事。何谓众辩？谓乐说色、声、香、味、

chù yào shuō liù zhǒng bō luó mì duō yào shuō yù jiè sè wú sè jiè
触，乐说六种波罗蜜多，乐说欲界、色无色界，

yào shuō shòu chí dú sòng gōng dé yào shuō kàn bìng xiū yú fú yè yào
乐说受持、读诵功德，乐说看病修余福业，乐

shuō niàn zhù nǎi zhì dào zhī yào shuō yī qiè jìng lǜ jiě tuō děng chí
说念住乃至道支，乐说一切静虑、解脱、等持、

děng zhì yào shuō nèi kōng nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí dāng zhī
等至，乐说内空乃至无上正等菩提，当知

jiē shì pú sà mó shì hé yǐ gù shēn shēn bō rě bō luó mì duō yào
皆是菩萨魔事。何以故？甚深般若波罗蜜多乐

shuō fǎ xiàng dōu bù kě dé wú xún sì gù nán sī yì gù wú sī
说法相都不可得，无寻伺故，难思议故，无思

lǜ gù wú shēng miè gù wú rǎn jìng gù wú dìng luàn gù lí míng
虑故，无生灭故，无染净故，无定乱故，离名

yán gù bù kě shuō gù bù kě dé gù suǒ yǐ zhě hé shēn shēn
言故，不可说故，不可得故。所以者何？甚深

bō rě bō luó mì duō zhōng rú qián suǒ shuō fǎ jiē wú suǒ yǒu dōu bù kě
般若波罗蜜多中，如前所说法皆无所有都不可

dé ān zhù dà shèngshànán zǐ děng shū dà bō rě bō luó mì duōshèn
得。安住大乘善男子等，书大般若波罗蜜多甚
shēnjīng shí rú shì zhū fǎ rǎoluàn qí xīn lìng bù jiū jìng shì gù shuōwéi
深经时，如是诸法扰乱其心令不究竟，是故说为
pú sà mó shì
菩萨魔事。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn shēnshēn bō rě bō
时，具寿善现白佛言：“世尊！甚深般若波
luó mì duō kě shū xiě fǒu
罗蜜多可书写不？”

fó gàoshànxiàn bù kě shū xiě suǒ yǐ zhě hé yú cǐ bō
佛告善现：“不可书写。所以者何？于此般
rě bō luó mì duōshēnshēnjīngzhōng bō rě děng liù bō luó mì duō jiē
若波罗蜜多甚深经中，般若等六波罗蜜多皆
wú zì xìngdōu bù kě dé guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì wú zì
无自性都不可得，广说乃至一切相智亦无自
xìngdōu bù kě dé shànxiàndāng zhī zhū fǎ zì xìng jiē wú suǒ yǒudōu
性都不可得。善现当知！诸法自性皆无所有都
bù kě dé jí shì wú xìng rú shì wú xìng jí shēn bō rě bō luó mì duō
不可得即是无性，如是无性即深般若波罗蜜多。
fēi wú xìng fǎ néngshū wú xìng shì gù wǒ shuōshēnshēn bō rě bō luó mì
非无性法能书无性，是故我说甚深般若波罗蜜
duō bù kě shū xiě shànxiàndāng zhī ān zhù dà shèngshànán zǐ děng
多不可书写。善现当知！安住大乘善男子等，
ruò yú bō rě bō luó mì duō qǐ wú xìngxiǎng dāng zhī shì wéi pú sà mó
若于般若波罗蜜多起无性想，当知是为菩萨魔
shì
事。

fù cì shànxiàn ruò zhù dà shèngshànán zǐ děng shū xiě
“复次，善现，若住大乘善男子等，书写
bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí zuò rú shì niàn wǒ yǐ wén zì
般若波罗蜜多甚深经时，作如是念：‘我以文字
shū xiě bō rě bō luó mì duō bǐ yī wén zì zhí zhuó bō rě bō luó mì
书写般若波罗蜜多。’彼依文字执著般若波罗蜜
duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì hé yǐ gù yú cǐ bō rě bō luó
多，当知是为菩萨魔事。何以故？于此般若波罗
mì duōshēnshēnjīngzhōng yī qiè bō rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō
蜜多甚深经中，一切般若乃至布施波罗蜜多

jiē wú wén zì sè nǎi zhì shí yì wú wén zì guǎngshuō nǎi zhì yī qiè
皆无文字，色乃至识亦无文字，广说乃至一切
xiàng zhì yì wú wén zì shì gù bù yīng zhí yǒu wén zì néng shū bō rě bō
相智亦无文字，是故不应执有文字能书般若波
luó mì duō shànxiàndāng zhī ruò zhù dà shèngshànán zǐ děng zuò rú
罗蜜多。善现当知！若住大乘善男子等作如
shì zhí yú cǐ bō rě bō luó mì duō shēnshēn jīng zhōng yī qiè bō rě
是执：‘于此般若波罗蜜多甚深经中，一切般若
nǎi zhì bù shī bō luó mì duō jiē wú wén zì sè nǎi zhì shí yì wú wén
乃至布施波罗蜜多皆无文字，色乃至识亦无文
zì guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì wú wén zì dāng zhī shì wéi
字，广说乃至一切相智亦无文字。’当知是为
pú sà mó shì
菩萨魔事。

fù cì shànxiàn ān zhù dà shèngshànán zǐ děng shū xiě
“复次，善现，安住大乘善男子等，书写、
shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō cǐ dà bō rě bō luó
受持、读诵、修习、思惟、演说此大般若波罗
mì duō shēnshēn jīng shí ruò niànguó tǔ ruò niànchéng yì ruò niàn
蜜多甚深经时，若念国土，若念城邑，若念
wáng dū ruò niàn fāng chù ruò niàn qīn jiào ruò niàn guǐ fàn ruò niàn
王都，若念方处，若念亲教，若念轨范，若念
tóng xué ruò niàn zhī yǒu ruò niàn fù mǔ ruò niàn qī zǐ ruò niàn
同学，若念知友，若念父母，若念妻子，若念
xiōng dì ruò niàn zǐ mèi ruò niàn qīn qī ruò niàn péng lǚ ruò niàn
兄弟，若念姊妹，若念亲戚，若念朋侣，若念
guó wáng ruò niàn dà chén ruò niàn dào zéi ruò niàn měng shòu ruò
国王，若念大臣，若念盗贼，若念猛兽，若
niàn è rén ruò niàn è guǐ ruò niàn zhòng jí ruò niàn yóu xì ruò
念恶人，若念恶鬼，若念众集，若念游戏，若
niàn bào yuàn ruò niàn bào ēn ruò niàn zhū yú suǒ zuò shì yè dāng zhī
念报怨，若念报恩，若念诸余所作事业，当知
jiē shì pú sà mó shì mó yǐ cǐ shì rǎo nǎo pú sà lìng suǒ zuò shì bù
皆是菩萨魔事。魔以此事扰恼菩萨，令所作事不
chéng bàn gù
成办故。

fù cì shànxiàn ān zhù dà shèngshànán zǐ děng shū xiě
“复次，善现，安住大乘善男子等，书写、

shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō cǐ dà bō rě bō luó
受持、读诵、修习、思惟、演说此大般若波罗
mì duōshèshēnjīng shí dé dà míng lì gòngyǎnggōngjìng suǒ wèi yī
蜜多甚深经时，得大名利供养恭敬，所谓衣
fú yǐn shí wò jù bìngyuán yī yào jí yú zī cái bǐ zhuó cǐ
服、饮食、卧具、病缘医药及余资财，彼著此
shì fèi suǒ zuò yè dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
事废所作业，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn ān zhù dà shèngshànán zǐ děngshū xiě
“复次，善现，安住大乘善男子等书写、

shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō cǐ dà bō rě bō luó
受持、读诵、修习、思惟、演说此大般若波罗
mì duōshèshēnjīng shí yǒuzhū è mó zhí chízhōngzhōng shì sù shū lùn
蜜多甚深经时，有诸恶魔执持种种世俗书论，
huò fù èr shèngxiāngyìngjīngdiǎn zhàxiàn qīn yǒushòu yǔ pú sà cǐ
或复二乘相应经典，诈现亲友授与菩萨，此
zhōngguǎngshuō shì sù shèng shì huò fù guǎngshuō zhū yùn chù jiè
中广说世俗胜事，或复广说诸蕴、处、界、
dì shí yuán qǐ sān shí qī zhōng pú tí fēn fǎ sān jiě tuō mén
谛实、缘起、三十七种菩提分法、三解脱门、
sì jìng lǜ děng yán shì jīngdiǎn yì wèishēn ào yīng qín xiū xué shě suǒ
四静虑等，言是经典义味深奥，应勤修学舍所
xí jīng cǐ zhù dà shèngshànán zǐ děngfāngbiànshànqiǎo bù yīngshòu
习经。此住大乘善男子等方便善巧，不应受
zhuó è mó suǒshòu shì sù shū lùn huò fù èr shèngxiāngyìngjīngdiǎn suǒ
著恶魔所授世俗书论或复二乘相应经典。所
yǐ zhě hé shì sù shū lùn èr shèngjīngdiǎn bù néng yǐn fā yī qiè zhì
以者何？世俗书论、二乘经典不能引发一切智
zhì fēi qù wú shàngzhèngděng pú tí wú dào fāngbiàn nǎi yú wú shàng
智，非趣无上正等菩提无倒方便，乃于无上
zhèngděng pú tí jí wéizhàng ài shànxiàndāng zhī wǒ cǐ bō rě bō
正等菩提极为障碍。善现当知！我此般若波
luó mì duōshèshēnjīngzhōng guǎngshuō pú sà mó hē sà dào shànqiǎo
罗蜜多甚深经中，广说菩萨摩诃萨道善巧
fāngbiàn ruò yú cǐ zhōngjīng qín xiū xué jí zhèng wú shàngzhèngděng
方便，若于此中精勤修学，疾证无上正等
pú tí ruò zhù dà shèngshànán zǐ děng wú fāngbiànshànqiǎo gù qì
菩提。若住大乘善男子等，无方便善巧故弃

shēn bō rě bō luó mì duō shòuxué è mó shì sù shū lùn èr shèng jīng
深般若波罗蜜多，受学恶魔世俗书论、二乘经
diǎn dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
典，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yào tīng yào wén⁶⁹ shū
“复次，善现，能听法者乐听、乐闻⁶⁹、书
xiě shòu chí dú sòng xiū xí shènshēn bō rě bō luó mì duō néng
写、受持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，能
shuō fǎ zhě zhuó yào xiè dài bú yù wèi shuō yì bù shī yǔ shènshēn bō
说法者著乐懈怠不欲为说，亦不施与甚深般
rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě xīn bù zhuó yào yì bú xiè
“复次，善现，能说法者心不著乐亦不懈
dài yào shuō yào shī shènshēn bō rě bō luó mì duō fāngbiànquàn lì
怠，乐说、乐施甚深般若波罗蜜多，方便劝励
shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí néngtīng fǎ zhě xiè dài zhuó yào
书写、受持、读诵、修习，能听法者懈怠著乐，
bú yù tīngshòu nǎi zhì xiū xí dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
不欲听受乃至修习，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yào tīng yào wén⁷⁰ shū
“复次，善现，能听法者乐听、乐闻⁷⁰、书
xiě shòu chí dú sòng xiū xí shènshēn bō rě bō luó mì duō néng
写、受持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，能
shuō fǎ zhě yù wǎng tā fāng bú huò jiào shòu dāng zhī shì wéi pú sà mó
说法者欲往他方不获教授，当知是为菩萨魔
shì
事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yào shuō yào shī shènshēn
“复次，善现，能说法者乐说、乐施甚深
bō rě bō luó mì duō fāngbiànquàn lì shū xiě shòu chí dú sòng
般若波罗蜜多，方便劝励书写、受持、读诵、
xiū xí néngtīng fǎ zhě yù wǎng tā fāng bú huò tīngshòu dāng zhī shì wéi
修习，能听法者欲往他方不获听受，当知是为
pú sà mó shì
菩萨魔事。

⁶⁹ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁷⁰ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě jù dà è yù ài zhòng
“复次，善现，能说法者具大恶欲，爱重
míng lì yī fú yǐn shí wò jù yī yào jí yú zī cái gòngyǎng
名利、衣服、饮食、卧具、医药及余资财、供养
gōngjìng xīn wú yàn zú néngtīng fǎ zhěshǎo yù xǐ zú xiū yuǎn lí xíng
恭敬心无厌足，能听法者少欲喜足修远离行，
yǒngměngzhèng qín jù niàndìng huì yàn bù lì yǎnggōngjìng míng yù
勇猛正勤具念定慧，厌怖利养恭敬名誉，
liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū
两不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修
xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhěshǎo yù xǐ zú xiū yuǎn lí
“复次，善现，能说法者少欲喜足修远离
xíng yǒngměngzhèng qín jù niàndìng huì yàn bù lì yǎnggōngjìng míng yù
行，勇猛正勤具念定慧，厌怖利养恭敬名誉，
néngtīng fǎ zhě jù dà è yù ài zhòng míng lì yī fú yǐn shí
能听法者具大恶欲，爱重名利、衣服、饮食、
wò jù yī yào jí yú zī cái gòngyǎnggōngjìng xīn wú yàn zú liǎng
卧具、医药及余资财、供养恭敬心无厌足，两
bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí
不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修习
shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhěshòuxíng shí èr dù duōgōng
“复次，善现，能说法者受行十二杜多功
dé wèizhù ā liàn rě chù nǎi zhì dàn xù sān yī néngtīng fǎ zhě bú
德，谓住阿练若处乃至但畜三衣，能听法者不
shòuxíng shí èr dù duōgōng dé liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīng
受行十二杜多功德，两不和合，不获教授、听
shòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng
受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当
zhī shì wéi pú sà mó shì
知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhěshòuxíng shí èr dù duōgōng
“复次，善现，能听法者受行十二杜多功
dé néngshuō fǎ zhě bú shòuxíng shí èr dù duōgōng dé liǎng bù hé hé
德，能说法者不受行十二杜多功德，两不和合，

bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě
不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若
bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yǒu xìn yǒu jiè yào
“复次，善现，能说法者有信、有戒、乐
wèi tā shuōshènsēn bō rě bō luó mì duō fāngbiànquàn lì shū xiě
为他说甚深般若波罗蜜多，方便劝励书写、
shòu chí dú sòng xiū xí néngtīng fǎ zhě wú xìn wú jiè bú
受持、读诵、修习，能听法者无信、无戒、不
yào tīngshòu liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí
乐听受，两不和合，不获教授、听受、书持、
dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yǒu xìn yǒu jiè yào
“复次，善现，能听法者有信、有戒、乐
tīng yào wén⁷¹ shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě
听、乐闻⁷¹，书写、受持、读诵、修习甚深般若
bō luó mì duō néngshuō fǎ zhě wú xìn wú jiè bú yù jiàoshòu
波罗蜜多，能说法者无信、无戒、不欲教授，
liǎng bù hé hé bú huòshuō tīng shū xiě shòu chí dú sòng xiū
两不和合，不获说听、书写、受持、读诵、修
xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě xīn wú qiān lìn yī qiè néng
“复次，善现，能说法者心无悭吝一切能
shě néngtīng fǎ zhě xīn yǒu qiān lìn bù néngshě shī liǎng bù hé hé
舍，能听法者心有悭吝不能舍施，两不和合，
bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě
不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若
bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě xīn wú qiān lìn yī qiè néng
“复次，善现，能听法者心无悭吝一切能

⁷¹ 大正藏：闻；永乐北藏及龙藏：闻

shě néngshuō fǎ zhě xīn yǒuqiān lìn bù néngshě shī liǎng bù hé hé
舍，能说法者心有慳吝不能舍施，两不和合，
bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě
不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若
bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yù qiú gòngyǎng néngshuō
“复次，善现，能听法者欲求供养能说
fǎ zhě yī fú yǐn shí wò jù yī yào jí yú zī cái néngshuō fǎ
法者衣服、饮食、卧具、医药及余资财，能说法
zhě bú yàoshòuyòng liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū
者不乐受用，两不和合，不获教授、听受、书
chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi
持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为
pú sà mó shì
菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù qiú gòng jǐ néngtīng fǎ
“复次，善现，能说法者欲求供给能听法
zhě yī fú yǐn shí wò jù yī yào jí yú zī jù néngtīng fǎ zhě
者衣服、饮食、卧具、医药及余资具，能听法者
bú yàoshòuyòng liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí
不乐受用，两不和合，不获教授、听受、书持、
dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě chéng jiù kāi zhì bú yào
“复次，善现，能说法者成就开智不乐
guǎngshuō néngtīng fǎ zhě chéng jiù yǎn zhì bú yào lüè shuō liǎng bù hé
广说，能听法者成就演智不乐略说，两不和
hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě chéng jiù kāi zhì bú yào
“复次，善现，能听法者成就开智不乐
guǎngshuō néngshuō fǎ zhě chéng jiù yǎn zhì bú yào lüè shuō liǎng bù hé
广说，能说法者成就演智不乐略说，两不和

hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhězhuānyànguǎng zhī shí èr
“复次，善现，能说法者专乐广知十二

fēnjiào cì dì fǎ yì suǒwèi qì jīng nǎi zhì lùn yì néngtīng fǎ zhě bú
分教次第法义，所谓契经乃至论议，能听法者不

yànguǎng zhī shí èr fēnjiào cì dì fǎ yì liǎng bù hé hé bú huòjiào
乐广知十二分教次第法义，两不和合，不获教

shòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì
授、听受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜

duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhězhuānyànguǎng zhī shí èr
“复次，善现，能听法者专乐广知十二

fēnjiào cì dì fǎ yì néngshuō fǎ zhě bú yànguǎng zhī shí èr fēnjiào
分教次第法义，能说法者不乐广知十二分教

cì dì fǎ yì liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí
次第法义，两不和合，不获教授、听受、书持、

dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨

mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhěchéng jiù liù zhǒng bō luó
“复次，善现，能说法者成就六种波罗

mì duō yòu yú liù zhǒng bō luó mì duōyǒufāngbiànshànqiǎo néngtīng
蜜多，又于六种波罗蜜多有方便善巧，能听

fǎ zhě wú rú shì dé liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu
法者无如是德，两不和合，不获教授、听受、

shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是

wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhěchéng jiù liù zhǒng bō luó
“复次，善现，能听法者成就六种波罗

mì duō yòu yú liù zhǒng bō luó mì duōyǒufāngbiànshànqiǎo néngshuō
蜜多，又于六种波罗蜜多有方便善巧，能说

fǎ zhě wú rú shì dé liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu
法者无如是德，两不和合，不获教授、听受、
shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yǐ dé tuó luó ní néng
“复次，善现，能说法者已得陀罗尼，能
tīng fǎ zhě wèi dé tuó luó ní liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu
听法者未得陀罗尼，两不和合，不获教授、听受、
shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yǐ dé tuó luó ní néng
“复次，善现，能听法者已得陀罗尼，能
shuō fǎ zhě wèi dé tuó luó ní liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīng
说法者未得陀罗尼，两不和合，不获教授、听
shòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng
受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当
zhī shì wéi pú sà mó shì
知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù lìng gōngjìng shū xiě
“复次，善现，能说法者欲令恭敬书写、
shòu chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō néngtīng fǎ
受持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，能听法
zhě bù suí qí yì liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū
者不随其意，两不和合，不获教授、听受、书
chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi
持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为
pú sà mó shì
菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yù dé gōngjìng shū xiě
“复次，善现，能听法者欲得恭敬书写、
shòu chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō néngshuō fǎ
受持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，能说法
zhě bù suí qí yì liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū
者不随其意，两不和合，不获教授、听受、书

chí dú sòng xiū xí shènsēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi
持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为
pú sà mó shì
菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yǐ lí qiān lìn yǐ lí
“复次，善现，能说法者已离慳吝⁷²、已离

wǔ gài néngtīng fǎ zhě wèi lí qiān lìn wèi lí wǔ gài liǎng bù
五盖，能听法者，未离慳吝⁷³、未离五盖，两不

hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn
和合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚

shēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yǐ lí qiān lìn yǐ lí
“复次，善现，能听法者已离慳吝⁷⁴、已离

wǔ gài néngshuō fǎ zhě wèi lí qiān lìn wèi lí wǔ gài liǎng bù hé
五盖，能说法者未离慳吝⁷⁵、未离五盖，两不和

hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shènsēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深

bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhù dà shèngshànnán zǐ děng shū xiě
“复次，善现，有住大乘善男子等，书写、

shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō cǐ dà bō rě bō luó
受持、读诵、修习、思惟、演说此大般若波罗

mì duōshēnsēnjīng shí ruòyǒurén lái shuō sān è qù zhǒngzhǒng kǔ shì
蜜多甚深经时，若有人来说三恶趣种种苦事，

yīn fù gào yán rǔ yú cǐ shēnyīng qín jīng jìn sù jìn kǔ jì ér bō
因复告言：‘汝于此身应勤精进，速尽苦际而般

niè pán hé yòng jī liú shēng sǐ dà hǎi shòu bǎi qiānzhǒng nán rěn kǔ
涅槃，何用稽留生死大海，受百千种难忍苦

shì qiú wú shàng zhèng děng pú tí bǐ yóu cǐ yán yú suǒ shū
事，求趣无上正等菩提？’彼由此言，于所书

xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō bō rě bō luó
写、受持、读诵、修习、思惟、演说般若波罗

⁷² 大正藏：垢；永乐北藏及龙藏：吝

⁷³ 大正藏：垢；永乐北藏及龙藏：吝

⁷⁴ 大正藏：垢；永乐北藏及龙藏：吝

⁷⁵ 大正藏：垢；永乐北藏及龙藏：吝

mì duōshēnshēnjīng shì bù dé jiū jìng dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
蜜多甚深经事不得究竟，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhù dà shèngshànán zǐ děng shū xiě
“复次，善现，有住大乘善男子等，书写、

shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō cǐ dà bō rě bō luó
受持、读诵、修习、思惟、演说此大般若波罗

mì duōshēnshēnjīng shí ruò yǒu rén lái zànshuō rén qù zhǒngzhǒng shèng
蜜多甚深经时，若有人来赞说人趣种种胜

shì zànshuō sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùtiānzhū
事，赞说四大王众天乃至非想非非想处天诸

shèngmiào shì yīn ér gào yuē suī yú yù jiè shòuzhū yù lè yú
胜妙事，因而告曰：‘虽于欲界受诸欲乐，于

sè jiè zhōngshòujìng lè yú wú sè jiè shòuděng zhì lè ér bǐ jiē
色界中受静虑乐，于无色界受等至乐，而彼皆

shì wú cháng kǔ kōng wú wǒ bú jìng biànhuài zhī fǎ xiè
是无常、苦、空、无我、不净、变坏之法，谢

fǎ lí fǎ jìn fǎ miè fǎ rǔ yú cǐ shēn hé bù jīng jìn qǔ yù
法、离法、尽法、灭法，汝于此身何不精进取预

liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú
流果，或一来果、或不还果、或阿罗汉果、或独

jué pú tí rù bō niè pán bì jìng ān lè hé yòng jiǔ chǔshēng sǐ lún huí
觉菩提入般涅槃毕竟安乐，何用久处生死轮回，

wú shì wèi tā shòuzhū qín kǔ qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí
无事为他受诸勤苦，求趣无上正等菩提？’

bǐ yóu cǐ yán yú suǒ shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi
彼由此言，于所书写、受持、读诵、修习、思惟、

yǎnshuō bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shì bù dé jiū jìng dāng zhī
演说般若波罗蜜多甚深经事不得究竟，当知

shì wéi pú sà mó shì
是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yī shēn wú xì zhuān
“复次，善现，能说法者一身无系，专

xiū jǐ shì bù yōu tā yè néng tīng fǎ zhě hào lǐng tú zhòng yào yíng tā
修己事不忧他业，能听法者好领徒众，乐营他

shì bù yōu zì yè liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng shòu shū
事不忧自业，两不和合，不获教授、听受、书

chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi
持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为

pú sà mó shì
菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yī shēn wú xì zhuān xiū
“复次，善现，能听法者一身无系，专修
jǐ shì bù yōu tā yè néngshuō fǎ zhěhào líng tú zhòng yào yíng tā shì
己事不忧他业，能说法者好领徒众，乐营他事
bù yōu zì yè liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí
不忧自业，两不和合，不获教授、听受、书持、
dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě bú yào xuān zá néngtīng
“复次，善现，能说法者不乐喧杂，能听
fǎ zhě yào chǔ xuān zá liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu
法者乐处喧杂，两不和合，不获教授、听受、
shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě bú yào xuān zá néngshuō
“复次，善现，能听法者不乐喧杂，能说
fǎ zhě yào chǔ xuān zá liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu
法者乐处喧杂，两不和合，不获教授、听受、
shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù lìng tīngzhě yú wǒ suǒ
“复次，善现，能说法者欲令听者于我所
wéi xī jiē suí zhù néngtīng fǎ zhě bù suí qí yù liǎng bù hé hé bú
为悉皆随助，能听法者不随其欲，两不和合，不
huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shēnshēn bō rě bō
获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若波
luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yú shuō fǎ zhě zhū yǒu suǒ
“复次，善现，能听法者于说法者诸有所

wéi xī yào suí zhù néngshuō fǎ zhě bù suí qí yù liǎng bù hé hé
为悉乐随助，能说法者不随其欲，两不和合，
bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shèns hēn bō rě
不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深般若
bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě wèimíng lì gù yù wèi tā
“复次，善现，能说法者为名利故欲为他

shuō fù yù lìng bǐ shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí shèns hēn bō
说，复欲令彼书写、受持、读诵、修习甚深般
rě bō luó mì duō néngtīng fǎ zhě zhī qí suǒ wéi bú yù cóngshòu liǎng
若波罗蜜多，能听法者知其所为不欲从受，两
bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí
不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修习
shèns hēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě wèimíng lì gù yù qǐng tā
“复次，善现，能听法者为名利故欲请他

shuō fù yù fāngbiànshū xiě shòu chí dú sòng xiū xí shèns hēn bō
说，复欲方便书写、受持、读诵、修习甚深般
rě bō luó mì duō néngshuō fǎ zhě zhī qí suǒ wéi ér bù suí qǐng liǎng
若波罗蜜多，能说法者知其所为而不随请，两
bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí
不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修习
shèns hēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù wǎng tā fāngwēishēn
“复次，善现，能说法者欲往他方危身

mìngchù néngtīng fǎ zhě kǒng shī shēnmìng bú yù suí wǎng liǎng bù hé
命处，能听法者恐失身命不欲随往，两不和
hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shèns hēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yù wǎng tā fāngwēishēn
“复次，善现，能听法者欲往他方危身

mìngchù néngshuō fǎ zhě kǒng shī shēnmìng bú yù gòngwǎng liǎng bù hé
命处，能说法者恐失身命不欲共往，两不和

hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shèshēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù wǎng tā fāngduō zéi
“复次，善现，能说法者欲往他方多贼、

jí yì jī kě guó tǔ néngtīng fǎ zhě lǜ bǐ jiān xīn bù kěn suí wǎng
疾疫、饥渴国土，能听法者虑彼艰辛不肯随往，

liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū
两不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修

xí shèshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngtīng fǎ zhě yù wǎng tā fāngduō zéi
“复次，善现，能听法者欲往他方多贼、

jí yì jī kě guó tǔ néngshuō fǎ zhě lǜ bǐ jiān xīn bù kěngòngwǎng
疾疫、饥渴国土，能说法者虑彼艰辛不肯共往，

liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu tīngshòu shū chí dú sòng xiū
两不和合，不获教授、听受、书持、读诵、修

xí shèshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
习甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù wǎng tā fāng ān wěn
“复次，善现，能说法者欲往他方安隐、

fēng lè wú nán zhī chù néngtīng fǎ zhě yù suí qí qù néngshuō fǎ
丰乐、无难之处，能听法者欲随其去，能说法

zhě fāng biàn shì yán rǔ suī wéi lì yù suí wǒ wǎng ér rǔ zhì bǐ qǐ
者方便试言：‘汝虽为利欲随我往，而汝至彼岂

bì suì xīn yí shànshěn sī wù hòuyōu huǐ shí tīng fǎ zhě wén yǐ
必遂心，宜善审思勿后忧悔。’时，听法者闻已

niànyán shì bǐ bú yù lìng wǒ qù xiāngshè gù suí wǎng qǐ bì wén
念言：‘是彼不欲令我去，相设固随往岂必闻

fǎ yóu cǐ yīn yuán bù suí qí qù liǎng bù hé hé bú huòjiàoshòu
法？’由此因缘不随其去，两不和合，不获教授、

tīngshòu shū chí dú sòng xiū xí shèshēn bō rě bō luó mì duō
听受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，

dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
当知是为菩萨魔事。

fù cì shànxiàn néngshuō fǎ zhě yù wǎng tā fāng suǒ jīng
“复次，善现，能说法者欲往他方，所经

dào lù kuàng yě xiǎn zǔ duōzhū zéi nán jí zhān tú luó è shòu liè
道路旷野险阻，多诸贼难及旃荼罗、恶兽、猎
shī dú shé dēng bù néng tīng fǎ zhě yù suí qí qù néng shuō fǎ zhě
师、毒蛇等怖，能听法者欲随其去，能说法者
fāng biàn shì yán rǔ jīn hé gù wú shì suí wǒ yù jīng rú shì zhū xiǎn nán
方便试言：‘汝今何故无事随我欲经如是诸险难
chù yí shàn shěn sī wù hòu yōu huǐ néng tīng fǎ zhě wén yǐ niàn yán
处，宜善审思勿后忧悔。’能听法者闻已念言：

bǐ yīng bú yù lìng wǒ suí wǎng shè gù suí wǎng hé bì wén fǎ
‘彼应不欲令我随往，设固随往何必闻法？’

yóu cǐ yīn yuán bù suí qí qù liǎng bù hé hé bú huò jiào shòu tīng
由此因缘不随其去，两不和合，不获教授、听
shòu shū chí dú sòng xiū xí shèn shēn bō rě bō luó mì duō dāng
受、书持、读诵、修习甚深般若波罗蜜多，当
zhī shì wéi pú sà mó shì
知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn néng shuō fǎ zhě duō yǒu shī zhǔ shuò xiāng zhuī
“复次，善现，能说法者多有施主数相追

suí tīng fǎ zhě lái qǐng shuō gān rě bō luó mì duō huò qǐng shū xiě shòu
随，听法者来请说般若波罗蜜多，或请书写、受
chí dú sòng rú shuō xiū xíng bǐ duō yuán ài wú xiá jiào shòu néng
持、读诵、如说修行，彼多缘碍无暇教授，能
tīng fǎ zhě qǐ xián hèn xīn hòu suī jiào shòu ér bù tīng shòu liǎng bù hé
听法者起嫌恨心，后虽教授而不听受，两不和
hé bú huò jiào shòu tīng shòu shū chí dú sòng xiū xí shèn shēn
合，不获教授、听受、书持、读诵、修习甚深
bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
般若波罗蜜多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn yǒu zhū è mó zuò bì chū xiàng zhì pú
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，至菩

sà suǒ fāng biàn pò huài lìng yú bō rě bō luó mì duō shèn shēn jīng diǎn
萨所方便破坏，令于般若波罗蜜多甚深经典
bù dé shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎn shuō
不得书写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán yún hé è mó zuò bì chū xiàng
具寿善现即白佛言：“云何恶魔作苾刍像，

zhì pú sà suǒ fāng biàn pò huài lìng yú bō rě bō luó mì duō shèn shēn jīng
至菩萨所方便破坏，令于般若波罗蜜多甚深经

diǎn bù dé shū xiě nǎi zhì yǎnshuō
典不得书写乃至演说？”

fó gào shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chūxiàng zhì pú sà suǒ
佛告善现：“有诸恶魔作苾刍像，至菩萨所

fāngbiàn pò huài lìng qí huǐ yànshènshēn bō rě bō luó mì duō wèizuò
方便破坏，令其毁厌甚深般若波罗蜜多，谓作

shì yán rǔ suǒ xí sòng wú xiàng jīng diǎn fēi zhēn bō rě bō luó mì duō
是言：“汝所习诵无相经典非真般若波罗蜜多，

wǒ suǒ xí sòng yǒuxiàng jīng diǎn shì zhēn bō rě bō luó mì duō zuò shì
我所习诵有相经典是真般若波罗蜜多。”作是

yǔ shí yǒuzhū pú sà wèi dé shòu⁷⁶ jì biàn yú bō rě bō luó mì duō
语时，有诸菩萨未得受⁷⁶记，便于般若波罗蜜多

xīn shēng yí huò yóu yí huò gù biàn yú bō rě bō luó mì duō ér shēng
心生疑惑，由疑惑故便于般若波罗蜜多而生

huǐ yàn yóu huǐ yàn gù suì bù shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
毁厌，由毁厌故遂不书写、受持、读诵、修习、

sī wéi wèi tā yǎnshuōshènshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi
思惟、为他演说甚深般若波罗蜜多，当知是为

pú sà mó shì
菩萨魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò bì chūxiàng zhì pú
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，至菩

sà suǒ yǔ pú sà yán ruò zhū pú sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
萨所语菩萨言：“若诸菩萨行深般若波罗蜜多，

wéi zhèng shí jì dé yù liú guǒ nǎi zhì huò dé dú jué pú tí zhōng bù
唯证实际得预流果乃至或得独觉菩提，终不

néng zhèng wú shàng fó guǒ hé yuán yú cǐ táng shè nǚ láo pú sà
能证无上佛果，何缘于此唐设劬劳？”菩萨

jì wén biàn bù shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi
既闻，便不书写、受持、读诵、修习、思惟、

wèi tā yǎnshuōshènshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
为他演说甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨

mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō shū xiě děng
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多书写等

⁷⁶ 大正藏：授；永乐北藏及龙藏：受

shí duōzhū mó shì pú sà yīngjué ér yuǎn lí zhī
时，多诸魔事，菩萨应觉而远离之。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán hé děngmíngwéizhū è mó shì
具寿善现即白佛言：“何等名为诸恶魔事，
lǐng pú sà jué ér yuǎn lí zhī
令菩萨觉而远离之？”

fó gàoshànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duōshū xiě děng shí
佛告善现：“甚深般若波罗蜜多书写等时，
duōyǒuxiāng sì bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī
多有相似般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施
bō luó mì duōzhū è mó shì duōyǒuxiāng sì nèikōng wàikōng nèi
波罗蜜多诸恶魔事，多有相似内空、外空、内
wàikōng dà kōng kōngkōng⁷⁷ shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、大空、空空⁷⁷、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìngkōng wú jì kōng wú sànkōng běnxìngkōng xiàng
空、毕竟空、无际空、无散空、本性空、相
kōng yī qiè fǎ kōng wú xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhū è mó shì
空、一切法空、无性空、无性自性空诸恶魔事，
duōyǒuxiāng sì zhēn rú fǎ jiè guǎngshuō nǎi zhì bù sī yì jiè zhū è
多有相似真如、法界广说乃至不思議界诸恶
mó shì pú sà yīngjué ér yuǎn lí zhī
魔事，菩萨应觉而远离之。

fù cì shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duōshū xiě děng
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多书写等
shí duōyǒumó shì ér zuò liú nán wèiyǒu è mó zuò bì chūxiàng zhì
时，多有魔事而作留难，谓有恶魔作苾刍像，至
pú sà suǒxuānshuō èr shèngxiāngyìng zhī fǎ wèi pú sà yán cǐ shì
菩萨所宣说二乘相应之法，谓菩萨言：‘此是
rú lái zhēn shí suǒshuō xué cǐ fǎ zhě sù zhèng wú shàngzhèngděng pú
如来真实所说，学此法者速证无上正等菩
tí fù yǒu è mó zuò bì chūxiàng zhì pú sà suǒxuānshuō èr shèng
提。’复有恶魔作苾刍像，至菩萨所宣说二乘
sì niànzhùděng wèi pú sà yán qiě yī cǐ fǎ jīng qín xiū xué qǔ
四念住等，谓菩萨言：‘且依此法精勤修学，取
yù liú guǒ guǎngshuō nǎi zhì dú jué pú tí yuǎn lí yī qiè shēnglǎo
预流果，广说乃至独觉菩提，远离一切生老

⁷⁷ 大正藏：大空、空空；永乐北藏：大空、空空；龙藏：空空、大空；校勘：大空、空空

bìng sǐ hé yòng wú shàng zhèng děng pú tí shì wéi bō rě bō luó
病死，何用无上正等菩提？’是为般若波罗

mì duō zhū è mó shì pú sà yīng jué dāng yuǎn lí zhī
蜜多诸恶魔事，菩萨应觉当远离之。

fù cì shàn xiàn yǒu zhū è mó zuò fó xíng xiàng shēn zhēn
“复次，善现，有诸恶魔作佛形像，身真

jīn sè cháng guāng yī xún sān shí èr xiàng bā shí suí hǎo yuán mǎn
金色，常光一寻，三十二相、八十随好圆满

zhuāng yán zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēn shēng ài zhuó yóu sī
庄严，至菩萨所，菩萨见之深生爱著，由斯

tuì jiǎn yī qiè zhì zhì bú huò tīng wén⁷⁸ shū xiě shòu chí dú sòng
退减一切智智，不获听闻⁷⁸、书写、受持、读诵、

xiū xí sī wéi yǎn shuō shēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多，当知是

wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn yǒu zhū è mó zuò bì chū xiàng wēi yí
“复次，善现，有诸恶魔作苾刍像，威仪

xiáng xù xíng mào duān yán zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēn shēng ài
庠序形貌端严，至菩萨所，菩萨见之深生爱

zhuó yóu sī tuì jiǎn yī qiè zhì zhì bú huò tīng wén⁷⁹ shū xiě shòu
著，由斯退减一切智智，不获听闻⁷⁹、书写、受

chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎn shuō shēn bō rě bō luó mì
持、读诵、修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜

duō dāng zhī shì wéi pú sà mó shì
多，当知是为菩萨魔事。

fù cì shàn xiàn yǒu zhū è mó huà zuò fó xiàng bì chū
“复次，善现，有诸恶魔化作佛像，苾刍

wéi rào xuān shuō fǎ yào zhì pú sà suǒ pú sà jiàn zhī shēn shēng ài zhuó
围绕宣说法要，至菩萨所，菩萨见之深生爱著，

biàn zuò shì niàn yuàn wǒ wèi lái yì dāng rú shì yóu sī tuì jiǎn yī
便作是念：‘愿我未来亦当如是。’由斯退减一

qiè zhì zhì bú huò tīng wén⁸⁰ shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí
切智智，不获听闻⁸⁰、书写、受持、读诵、修习、

⁷⁸ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁷⁹ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁸⁰ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

sī wéi yǎnshuōshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì wéi pú sà
思惟、演说甚深般若波罗蜜多，当知是为菩萨
mó shì
魔事。

fù cì shànxiàn yǒuzhū è mó zuò pú sà xiàng ruò bǎi
“复次，善现，有诸恶魔作菩萨像，若百
ruò qiān nǎi zhì wú liàng huò xíng bù shī bō luó mì duō huò xíng jìng jiè nǎi
若干乃至无量，或行布施波罗蜜多，或行净戒乃
zhì bō rě bō luó mì duō pú sà jiàn zhī shēnshēng ài zhuó yóu sī tuì
至般若波罗蜜多，菩萨见之深生爱著⁸¹，由斯退
jiǎn yī qiè zhì zhì bú huò tīng wén⁸² shū xiě shòu chí dú sòng
减一切智智，不获听闻⁸²、书写、受持、读诵、
xiū xí sī wéi yǎnshuōshēn bō rě bō luó mì duō dāng zhī shì
修习、思惟、演说甚深般若波罗蜜多，当知是
wéi pú sà mó shì
为菩萨魔事。

hé yǐ gù shànxiàn cǐ dà bō rě bō luó mì duō shēnshēn
“何以故？善现，此大般若波罗蜜多甚深
jiàozhōng sè wú suǒ yǒu shòu xiǎng xíng shí yì wú suǒ yǒu
教中，色无所有，受、想、行、识亦无所有，
guǎngshuō nǎi zhì yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú suǒ yǒu zhū fó wú
广说乃至一切菩萨摩诃萨行无所有，诸佛无
shàng zhèng děng pú tí yì wú suǒ yǒu ruò yú shì chù sè wú suǒ yǒu
上正等菩提亦无所有。若于是处色无所有，
guǎngshuō nǎi zhì zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì wú suǒ yǒu zé
广说乃至诸佛无上正等菩提亦无所有，则
yú shì chù yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū pú sà mó hē sà
于是处一切如来、应、正等觉及诸菩萨摩诃萨
zhòng dú jué shēng wén zhū yì shēng lèi yì wú suǒ yǒu hé yǐ
众、独觉、声闻、诸异生类亦无所有。何以
gù yǐ yī qiè fǎ zì xìng kōng gù
故？以一切法自性空故。

fù cì shànxiàn ān zhù dà shèng shàn nán zǐ děng tīng wén
“复次，善现，安住大乘善男子等听闻

⁸¹ 大正藏：染；永乐北藏及龙藏：爱

⁸² 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

83 shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō
、书写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说

cǐ dà bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí duōyǒu liú nànwéi hài shì
此大般若波罗蜜多甚深经时，多有留难违害事

qǐ lìng bó fú rén shì bù chéng jiù rú shàn bù zhōuyǒuzhūzhēnbǎo
起，令薄福人事不成就。如瞻部洲有诸珍宝，

wèi fèi liú lí nǎi zhì jīn děng duōyǒudào zéi wéi hài liú nànwéi zhū bó fú
谓吠琉璃乃至金等，多有盗贼违害留难，诸薄福

rén qiú bù néng dé shēnshēn bō rě bō luó mì duō wú jià shénzhū yì fù
人求不能得。甚深般若波罗蜜多无价神珠亦复

rú shì zhū bó fú zhě tīng wén⁸⁴ děng shí duō yǒu è mó wèi zuò liú nànwéi⁸⁵
如是，诸薄福者听闻⁸⁴等时，多有恶魔为作留难。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán rú shì shì zūn rú shì
具寿善现即白佛言：“如是！世尊！如是！

shàn shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō rú shàn bù zhōu fèi liú lí
善逝！甚深般若波罗蜜多，如瞻部洲吠琉璃

děngzhǒngzhǒngzhēnbǎoduōyǒu liú nànwéi zhū bó fú rén qiú bù néng dé
等种种珍宝多有留难，诸薄福人求不能得。

ān zhù dà shèngshànán zǐ děngshǎo fú dé gù tīngwén⁸⁵ děng shí duō
安住大乘善男子等少福德故，听闻⁸⁵等时多

zhū liú nànwéi suī yǒuyào yù ér bù néng chéng suǒ yǐ zhě hé yǒu yú
诸留难，虽有乐欲而不能成。所以者何？有愚

chī zhě wéi mó suǒ shǐ ān zhù dà shèngshànán zǐ děng tīngwén⁸⁶ shū
痴者为魔所使，安住大乘善男子等听闻⁸⁶、书

xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō cǐ dà
写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说此大

bō rě bō luó mì duōshēnshēnjīng shí wèi zuò liú nànwéi shì zūn bǐ yú chī
般若波罗蜜多甚深经时为作留难。世尊！彼愚痴

zhě jué huì wēimèi bù néng sī yì guǎng dà fó fǎ zì yú bō rě bō
者觉慧微昧，不能思议广大佛法，自于般若波

luó mì duō bù néng shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi
罗蜜多不能书写、受持、读诵、修习、思惟、

83 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

84 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

85 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

86 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

tīngwén⁸⁷ yǎnshuō fù yào zhàng tā shū xiě děng shì
听闻⁸⁷、演说，复乐障他书写等事。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō yǒu yú
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。有愚

chī rén wéi mó suǒ shǐ wèi zhòng shàngēn fú huì bó liè wèi yú fó suǒ
痴人为魔所使，未种善根福慧薄劣，未于佛所

fā hóng shì yuàn wèi wéi shàn yǒu zhī suǒ shè shòu zì yú bō rě bō luó
发弘誓愿，未为善友之所摄受，自于般若波罗

mì duō bù néng tīngwén⁸⁸ nǎi zhì yǎnshuō xīn xué dà shèng shàn nán zǐ
蜜多不能听闻⁸⁸乃至演说，新学大乘善男子

děng tīngwén⁸⁹ shū xiě nǎi zhì yǎnshuō cǐ dà bō rě bō luó mì duō shèn
等听闻⁸⁹、书写乃至演说此大般若波罗蜜多甚

shēn jīng shí wéi zuò liú nán yú dāng lái shì yǒu shàn nán zǐ shàn nǚ rén
深经时为作留难。于当来世有善男子、善女人

děng fú huì bó liè shàngēn wēi shǎo yú zhū rú lái guǎng dà gōng dé
等，福慧薄劣善根微少，于诸如来广大功德

xīn bù xīn yào zì yú bō rě bō luó mì duō bù néng tīngwén⁹⁰ nǎi zhì yǎn
心不欣乐，自于般若波罗蜜多不能听闻⁹⁰乃至演

shuō fù yào zhàng tā tīngwén⁹¹ děng shì dāng zhī cǐ bèi huò wú liàng zuì
说，复乐障他听闻⁹¹等事，当知此辈获无量罪。

fù cì shàn xiàn yǒu zhù dà shèng shàn nán zǐ děng tīngwén
“复次，善现，有住大乘善男子等听闻

⁹² shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō
、书写、受持、读诵、修习、思惟、为他演说

cǐ dà bō rě bō luó mì duō shēn jīng shí duō yǒu mó shì wéi zuò liú
此大般若波罗蜜多甚深经时，多有魔事为作留

nán lìng tīngwén⁹³ děng jiē bù néng chéng yóu cǐ bù néng yuán mǎn bō
难，令听闻⁹³等皆不能成，由此不能圆满般

rě nǎi zhì bù shī bō luó mì duō guǎng shuō nǎi zhì bù néng yuán mǎn yī
若乃至布施波罗蜜多，广说乃至不能圆满一

⁸⁷ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁸⁸ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁸⁹ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁹⁰ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁹¹ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁹² 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁹³ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

qiè xiàng zhì yǒu zhù dà shèng shàn nán zǐ děng tīng wén⁹⁴ shū xiě shòu
切相智。有住大乘善男子等听闻⁹⁴、书写、受
chí dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎn shuō cǐ dà bō rě bō luó
持、读诵、修习、思惟、为他演说此大般若波罗
mì duō shēn jīng shí ruò wú mó shì fù néng yuán mǎn bō rě jìng
蜜多甚深经时，若无魔事，复能圆满般若、静
lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō nǎi zhì yuán
虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多，乃至圆
mǎn yī qiè xiàng zhì dāng zhī jiē shì rú lái shén lì cí bēi hù niàn yì
满一切相智，当知皆是如来神力慈悲护念，亦
shì shí fāng yī qiè shì jiè xiàn zài rú lái jí bú tuì zhuǎn zhū pú sà
是十方一切世界现在如来，及不退转诸菩萨
zhòng shén lì jiā hù lìng è mó jūn bù néng zhàng ài tīng wén⁹⁵ děng shì
众神力加护，令恶魔军不能障碍听闻⁹⁵等事
lìng bù dé chéng yì shì bǐ rén zì shàn gēn lì
令不得成，亦是彼人自善根力。

大般若波罗蜜多经卷第五百九

⁹⁴ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁹⁵ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ bǎi yī shí 大般若波罗蜜多经卷第五百一十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

dì sān fēn xiàn shì jiān pǐn dì shí wǔ⁹⁶ 第三分现世间品第十五⁹⁶

fù cì shàn xiàn rú yǒu nǚ rén shēng yù zhū zǐ huò wǔ
“复次，善现，如有女人生育诸子，或五、
huò shí èr shí sān shí sì shí wǔ shí ruò bǎi ruò qiān
或十、二十、三十、四十、五十、若百、若千，
qí mǔ dé bìng zhū zǐ gè bié qín qiú yī liáo zuò shì niàn yán yún
其母得病，诸子各别勤求医疗，作是念言：‘云
hé wǒ mǔ dāng dé bìng yù cháng shòu ān lè shēn wú zhòng kǔ xīn
何我母当得病愈，长寿安乐、身无众苦、心
lí yōu chóu zhū zǐ ěr shí jìng shè fāng biàn qiú ān lè jù fù hù
离忧愁？’诸子尔时竞设方便，求安乐具覆护
mǔ shēn wù wéi wén méng shé chài fēng rè jī kě dǐng chù zhī suǒ
母身，勿为蚊虻、蛇蚤、风热、饥渴等触之所
qīn nǎo yòu yǐ zhǒng zhǒng shàng miào lè jù gōng jìng gòng yǎng ér shuō
侵恼，又以种种上妙乐具，恭敬供养而说
shì yán wǒ mǔ cí bēi shēng yù wǒ děng huì shì zhǒng zhǒng shì jiān shì
是言：‘我母慈悲生育我等，诲示种种世间事
yè wǒ děng qǐ dé bú bào mǔ ēn
业，我等岂得不报母恩！’

shàn xiàn rú lái yīng zhèng děng jué yì fù rú shì cháng
“善现，如来、应、正等觉亦复如是，常
yǐ fó yǎn zhǒng zhǒng fāng biàn guān chá hù niàn shēn shēn bō rě bō luó
以佛眼种种方便，观察护念甚深般若波罗
mì duō suǒ yǐ zhě hé shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shēng wǒ
蜜多。所以者何？甚深般若波罗蜜多，能生我
děng yī qiè fó fǎ néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng shí fāng shì jiè yī
等一切佛法，能示世间诸法实相。十方世界一

⁹⁶ 大正藏：第三分现世间品第十五之一；永乐北藏及龙藏：第三分现世间品第十五

qiè rú lái xiànshuō fǎ zhě yì yǐ fó yǎnchángguān hù niànshènshēn bō
切如来现说法者，亦以佛眼常观护念甚深般
rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé shènshēn bō rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。所以者何？甚深般若波罗蜜多，
néngshēng rú lái yī qiè gōng dé néng shì shì jiānzhū fǎ shí xiàng yóu
能生如来一切功德，能示世间诸法实相。由
cǐ yīn yuán wǒ děngzhū fó cháng yǐ fó yǎnguānchá hù niànshènshēn
此因缘，我等诸佛常以佛眼观察护念甚深
bō rě bō luó mì duō wèibào bǐ ēn bù yīngzànshě hé yǐ gù yī
般若波罗蜜多，为报彼恩不应暂舍。何以故？一
qiè rú lái yīng zhèngděngjué suǒyǒujìng lǜ nǎi zhì bù shī bō luó mì
切如来、应、正等觉所有静虑乃至布施波罗蜜
duō guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jiē yóu rú shì shènshēn bō rě
多，广说乃至一切相智，皆由如是甚深般若
bō luó mì duō ér dé shēng gù suǒyǒu yù liú yī lái bù huán
波罗蜜多而得生故；所有预流、一来、不还、
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí yì yóu rú shì shènshēn bō rě bō luó mì
阿罗汉果、独觉菩提，亦由如是甚深般若波罗蜜
duō ér dé shēng gù suǒyǒu pú sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng
多而得生故；所有菩萨摩訶萨行、诸佛无上
zhèngděng pú tí jiē yóu rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō ér dé
正等菩提，皆由如是甚深般若波罗蜜多而得
shēng gù yī qiè yù liú nǎi zhì zhū fó jiē yóu rú shì shènshēn bō rě
生故；一切预流乃至诸佛，皆由如是甚深般若
bō luó mì duō ér dé yǒu gù yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yǐ
波罗蜜多而得有故；一切如来、应、正等觉已、
zhèng dāng dé wú shàng pú tí jiē yóu rú shì shènshēn bō rě bō luó
正、当得无上菩提，皆由⁹⁷如是甚深般若波罗
mì duō yóu cǐ yīn yuán shènshēn bō rě bō luó mì duō yú zhū rú lái
蜜多。由此因缘，甚深般若波罗蜜多于诸如来
yǒu dà ēn dé shì gù zhū fó cháng yǐ fó yǎnzhǒngzhǒng fāngbiàn guān
有大恩德，是故诸佛常以佛眼种种方便观
chá hù niàn
察护念。

shànxiàndāng zhī ruòshànnán zǐ shàn nǚ rén děngyǒunéng
“善现当知！若善男子、善女人等有能

⁹⁷ 大正藏：因；永乐北藏及龙藏：由

tīngwén⁹⁸ shū xiě shòu chí dú sòng xiū xí sī wéi yǎnshuō
听闻⁹⁸、书写、受持、读诵、修习、思惟、演说
shènsēn bō rě bō luó mì duō yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
甚深般若波罗蜜多，一切如来、应、正等觉，
cháng yǐ fó yǎnguānchá hù niàn lìng qí shēn xīn cháng dé ān lè suǒ
常以佛眼观察护念，令其身心常得安乐，所
xiū shàn yè jiē wú liú nán shànxiàndāng zhī ruò shàn nán zǐ shàn nǚ
修善业皆无留难。善现当知！若善男子、善女
rén děng néng yú bō rě bō luó mì duō tīngwén⁹⁹ shū xiě shòu chí
人等，能于般若波罗蜜多听闻⁹⁹、书写、受持、
dú sòng xiū xí sī wéi wèi tā yǎnshuō shí fāng shì jiè yī qiè rú
读诵、修习、思惟、为他演说，十方世界一切如
lái yīng zhèngděngjué jiē gòng hù niàn lìng yú wú shàng zhèngděng
来、应、正等觉皆共护念，令于无上正等
pú tí dé bú tuì zhuǎn
菩提得不退转。”

jù shòushànxiànbìan bó fó yán rú shì zūnshuō shènsēn bō
具寿善现便白佛言：“如世尊说：甚深般
rě bō luó mì duō néng shēng zhū fó néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng shì
若波罗蜜多能生诸佛，能示世间诸法实相。世
zūn yún hé shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shēng zhū fó néng shì
尊！云何甚深般若波罗蜜多能生诸佛，能示
shì jiān zhū fǎ shí xiàng yún hé zhū fó cóng bō rě shēng yún hé rú
世间诸法实相？云何诸佛从般若生？云何如
lái shuō shì jiān xiàng
来说世间相？”

fó gào shàn xiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néng shēng zhū
佛告善现：“甚深般若波罗蜜多能生诸
fó suǒ yǒu shí lì guǎng shuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì cǐ děng wú liàng wú
佛所有十力广说乃至一切相智，此等无量无
biāngōng dé jiē cóng bō rě bō luó mì duō ér dé shēng zhǎng yóu dé rú
边功德皆从般若波罗蜜多而得生长，由得如
shì zhū fó fǎ gù shuō míng wéi fó shènsēn bō rě bō luó mì duō néng
是诸佛法故说名为佛。甚深般若波罗蜜多能
shēng rú shì zhū fó gōng dé yóu cǐ gù shuō shènsēn bō rě bō luó mì
生如是诸佛功德，由此故说甚深般若波罗蜜

⁹⁸ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

⁹⁹ 大正藏：问；永乐北藏及龙藏：闻

duōnéngshēngzhū fó yì shuōzhū fó cóng bǐ ér shēng shànxìàngdāng
多能生诸佛，亦说诸佛从彼而生。善现当
zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duōnéng shì shì jiānzhū fǎ shí xiàngzhě
知！甚深般若波罗蜜多能示世间诸法实相者，
wèinéng shì shì jiān wǔ yùn shí xiàng yī qiè rú lái yīng zhèngděng
谓能示世间五蕴实相，一切如来、应、正等
jué yì shuō shì jiān wǔ yùn shí xiàng
觉亦说世间五蕴实相。”

jù shòushànxian fù bó fó yán yún hé rú lái yīng zhèng
具寿善现复白佛言：“云何如来、应、正
děngjué shēnshēn bō rě bō luó mì duōshuō shì shì jiān wǔ yùn shí xiàng
等觉甚深般若波罗蜜多说示世间五蕴实相？”

fó gàoshànxian yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shēnshēn
佛告善现：“一切如来、应、正等觉甚深
bō rě bō luó mì duō jù bù shuō shì sè děng wǔ yùn yǒuchéngyǒuhuài
般若波罗蜜多，俱不说示色等五蕴，有成有坏、
yǒushēngyǒumiè yǒurǎnyǒujìng yǒuzēngyǒujiǎn yǒurù yǒuchū
有生有灭、有染有净、有增有减、有入有出、
yǒuguò qù yǒuwèi lái yǒuxiànzài yǒushànyǒu bú shànyǒu wú jì yǒu yù
有过去有未来有现在、有善有不善有无记、有欲
jiè xì yǒu sè jiè xì yǒu wú sè jiè xì suǒ yǐ zhě hé fēi kōng wú
界系有色界系有无色界系。所以者何？非空、无
xiàng wú yuàn zhī fǎ yǒuchéngyǒuhuài yǒushēngyǒumiè děng fēi
相、无愿之法有成有坏、有生有灭¹⁰⁰等，非
wú zào zuò wú shēng wú miè wú xìng zhī fǎ yǒuchéngyǒuhuài yǒu
无造作、无生、无灭、无性之法有成有坏、有
shēngmièděng yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shēnshēn bō rě bō
生灭等。一切如来、应、正等觉甚深般若波
luó mì duō rú shì shuō shì wǔ yùn shí xiàng cǐ wǔ yùnxiàng jí shì shì jiān
罗蜜多如是说示五蕴实相，此五蕴相即是世间，
shì gù shì jiān yì wú chéng huài shēng mièděngxiàng
是故世间亦无成、坏、生、灭等相。

fù cì shànxian yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué jiē
“复次，善现，一切如来、应、正等觉皆
yī bō rě bō luó mì duō néng pǔ zhèng zhī wú liàng wú shù wú biānyǒu
依般若波罗蜜多，能普证知无量无数无边有

¹⁰⁰ 大正藏：灭；永乐北藏及龙藏：有灭

qíng xīn xíngchā bié rán cǐ bō rě bō luó mì duōshēnshēn yì zhōng dōu
情心行差别。然此般若波罗蜜多甚深义中，都
wú yǒuqíng jí wú yǒuqíng shī shè kě dé dōu wú zhū sè yì wú zhū sè
无有情及无有情施設可得，都无诸色亦无诸色
shī shè kě dé dōu wú shòu xiǎng xíng shí yì wú shòu xiǎng
施設可得，都无受、想、行、识亦无受、想、
xíng shí shī shè kě dé guǎngshuō nǎi zhì dōu wú yī qiè zhì dào xiàng
行、识施設可得，广说乃至都无一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì yì wú yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
智、一切相智亦无一切智、道相智、一切相智
shī shè kě dé yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shēnshēn bō rě bō
施設可得。一切如来、应、正等觉甚深般若波
luó mì duō rú shì shuō shì shì jiān zhī xiàng
罗蜜多，如是说示世间之相。

fù cì shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú shì xiàn
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多不示现
sè guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì suǒ yǐ zhě hé cǐ dà bō rě
色广说乃至一切相智。所以者何？此大般若
bō luó mì duōshēnshēn yì zhōng shēnshēn bō rě bō luó mì duōshàng
波罗蜜多甚深义中，甚深般若波罗蜜多尚
wú suǒ yǒu dōu bù kě dé kuàng yǒu zhū sè guǎngshuō nǎi zhì yī qiè xiàng
无所有都不可得，况有诸色广说乃至一切相
zhì kě dé shì xiàn
智可得示现！

fù cì shànxiàn yī qiè yǒuqíng shī shè yánshuō ruò yǒu
“复次，善现，一切有情施設言说，若有
sè ruò wú sè ruò yǒuxiǎng ruò wú xiǎng ruò fēi yǒuxiǎng fēi wú
色、若无色，若有想、若无想、若非有想非无
xiǎng ruò cǐ shì jiè ruò yú shí fāng yī qiè shì jiè shì zhū yǒuqíng
想，若此世界、若余十方一切世界，是诸有情
ruò lüè xīn ruò sǎn xīn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn
若略心、若散心，一切如来、应、正等觉依深
bō rě bō luó mì duō jiē rú shí zhī
般若波罗蜜多皆如实知。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒuqíng lèi lüè xīn sǎn xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类略心、散心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō yóu fǎ xìng gù rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lüè xīn
波罗蜜多，由法性故，如实知彼诸有情类略心、
sǎn xīn
散心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō yóu fǎ xìng gù rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lüè xīn
波罗蜜多，由法性故，如实知彼诸有情类略心、
sǎn xīn
散心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī fǎ xìng zhōng fǎ xìng shàng wú suǒ yǒu dōu bù
波罗蜜多，如实知法性中法性尚无所有都不
kě dé kuàng yǒu yǒu qíng lüè xīn sǎn xīn ér kě dé zhě rú shì rú
可得，况有有情类略心、散心而可得者！如是如
lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō yóu fǎ xìng gù
来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，由法性故，
rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn
如实知彼诸有情类略心、散心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō yóu jìn gù lí rǎn gù miè gù duàn
深般若波罗蜜多，由尽故、离染故、灭故、断
gù jì jìng gù yuǎn lí gù rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lüè xīn
故、寂静故、远离故，如实知彼诸有情类略心、
sǎn xīn
散心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō yóu jìn gù lí rǎn gù miè gù duàn gù jì jìng
波罗蜜多，由尽故、离染故、灭故、断故、寂静
gù yuǎn lí gù rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lüè xīn sǎn xīn
故、远离故，如实知彼诸有情类略心、散心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī jìn lí rǎn miè duàn jì jìng yuǎn
波罗蜜多，如实知尽、离染、灭、断、寂静、远

lí zhōng jìn děng xìng shàng wú suǒ yǒu dōu bù kě dé kuàng yǒu yǒu qíng
离中，尽等性尚无所有都不可得，况有有情

lūè xīn sǎn xīn ér kě dé zhě rú shì rú lái yīng zhèng děng jué
略心、散心而可得者！如是如来、应、正等觉

yī shēn bō rě bō luó mì duō yóu jìn lí rǎn miè duàn jì
依深般若波罗蜜多，由尽、离染、灭、断、寂

jìng yuǎn lí gù rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lūè xīn sǎn xīn
静、远离故，如实知彼诸有情类略心、散心。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi yǒu tān xīn lí
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类有贪心、离

tān xīn yǒu chēn xīn lí chēn xīn yǒu chī xīn lí chī xīn
贪心，有瞋心、离瞋心，有痴心、离痴心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèng děng jué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi yǒu tān xīn lí tān xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类有贪心、离贪心，

yǒu chēn xīn lí chēn xīn yǒu chī xīn lí chī xīn
有瞋心、离瞋心，有痴心、离痴心？”

shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi yǒu tān chēn chī xīn rú
波罗蜜多，如实知彼诸有情类有贪、瞋、痴心如

shí xìng fēi yǒu tān chēn chī xīn fēi lí tān chēn chī xīn
实性，非有贪、瞋、痴心，非离贪、瞋、痴心。

suǒ yǐ zhě hé rú shí xìng zhōng xīn xīn suǒ fǎ shàng wú suǒ yǒu dōu
所以者何？如实性中，心、心所法尚无所有都

bù kě dé kuàng yǒu yǒu tān chēn chī xīn lí tān chēn chī
不可得，况有有贪、瞋、痴心，离贪、瞋、痴

xīn ér kě dé zhě yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué yī shēn bō rě
心而可得者！一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lí tān chēn chī xīn rú
波罗蜜多，如实知彼诸有情类离贪、瞋、痴心如

shí xìng fēi lí tān chēn chī xīn fēi yǒu tān chēn chī xīn
实性非离贪、瞋、痴心，非有贪、瞋、痴心。

suǒ yǐ zhě hé rú shí xìngzhōng xīn xīn suǒ fǎ shàng wú suǒ yǒu dōu
所以者何？如实性中，心、心所法尚无所有都
bù kě dé kuàng yǒu lí tān chēn chī xīn yǒu tān chēn chī
不可得，况有离贪、瞋、痴心，有贪、瞋、痴
xīn ér kě dé zhě rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
心而可得者！如是如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi yǒu tān xīn lí tān xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类有贪心、离贪心，
yǒu chēn xīn lí chēn xīn yǒu chī xīn lí chī xīn
有瞋心、离瞋心，有痴心、离痴心。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi yǒu tān chēn
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类有贪、瞋、
chī xīn fēi yǒu tān chēn chī xīn fēi lí tān chēn chī xīn
痴心非有贪、瞋、痴心，非离贪、瞋、痴心。
hé yǐ gù rú shì èr xīn bù hé hé gù yī qiè rú lái yīng zhèng
何以故？如是二心不和合故。一切如来、应、正
děngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi lí
等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类离
tān chēn chī xīn fēi lí tān chēn chī xīn fēi yǒu tān
贪、瞋、痴心，非离贪、瞋、痴心，非有贪、
chēn chī xīn hé yǐ gù rú shì èr xīn bù hé hé gù rú shì rú
瞋、痴心。何以故？如是二心不和合故。如是如
lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ
来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼
zhū yǒu qíng lèi yǒu tān xīn lí tān xīn yǒu chēn xīn lí chēn xīn
诸有情类有贪心、离贪心，有瞋心、离瞋心，
yǒu chī xīn lí chī xīn
有痴心、离痴心。

fù cì shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu guǎng
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有广
xīn
心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒuguǎng xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有广心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒuguǎng xīn fēi guǎng
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有广心，非广

fēi xiá fēi zēng fēi jiǎn fēi qù fēi lái suǒ yǐ zhě hé xīn zhī zì
非狭、非增非减、非去非来。所以者何？心之自

xìng bì jìng lí gù dōu wú suǒyǒu jìng bù kě dé shéi guǎng shéi xiá
性毕竟离故，都无所有竟不可得，谁广、谁狭？

shéi zēng shéi jiǎn shéi qù shéi lái rú shì rú lái yīng zhèng
谁增、谁减？谁去、谁来？如是如来、应、正

děngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒ
等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所

yǒuguǎng xīn
有广心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu dà xīn
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有大心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu dà xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有大心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu dà xīn fēi dà fēi
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有大心，非大非

xiǎo fēi qù fēi lái fēi shēng fēi miè fēi zhù fēi yì fēi rǎn fēi
小、非去非来、非生非灭、非住非异、非染非

jìng suǒ yǐ zhě hé xīn zhī zì xìng bì jìng lí gù dōu wú suǒyǒu jìng
净。所以者何？心之自性毕竟离故，都无所有竟

bù kě dé shéi dà shéi xiǎo shéi qù shéi lái shéi shēng shéi
不可得，谁大、谁小？谁去、谁来？谁生、谁

miè shéi zhù shéi yì shéi rǎn shéi jìng rú shì rú lái yīng
灭？谁住、谁异？谁染、谁净？如是如来、应、

zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng
正等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情

lèi suǒ yǒu dà xīn
类所有大心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu wú liàng
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无量
xīn
心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu wú liàng xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无量心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu wú liàng xīn fēi yǒu
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无量心，非有
liàng fēi wú liàng fēi zhù fēi bú zhù fēi qù fēi bú qù suǒ yǐ zhě hé
量非无量、非住非不住、非去非不去。所以者何？
xīn zhī zì xìng bì jìng lí gù wú lòu wú yī rú hé kě shuō yǒu liàng wú
心之自性毕竟离故无漏无依，如何可说有量无
liàng yǒu zhù bú zhù yǒu qù bú qù rú shì rú lái yīng zhèng
量、有住不住、有去不去？如是如来、应、正
děngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ
等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所
yǒu wú liàng xīn
有无量心。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu wú jiàn
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无见、
wú duì xīn
无对心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi suǒ yǒu wú jiàn wú duì
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无见、无对
xīn
心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu wú jiàn wú duì xīn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无见、无对心
jiē wú xīn xiàng suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè xīn zì xiàngkōng gù rú
皆无心相。所以者何？以一切心自相空故。如
shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí
是如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，如实
zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu wú jiàn wú duì xīn
知彼诸有情类所有无见、无对心。”

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu wú sè
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无色
bù kě jiàn xīn
不可见心。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu wú sè bù kě jiàn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无色不可见
xīn
心？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu wú sè bù kě jiàn
波罗蜜多，如实知彼诸有情类所有无色不可见
xīn zhū fó wǔ yǎn jiē bù néng jiàn suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè xīn zì
心诸佛五眼皆不能见。所以者何？以一切心自
xìngkōng gù rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó
性空故。如是如来、应、正等觉依深般若波罗
mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi suǒyǒu wú sè bù kě jiàn xīn
蜜多，如实知彼诸有情类所有无色不可见心。”

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依
shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhūyǒuqíng lèi xīn xīn suǒ fǎ
深般若波罗蜜多，如实知彼诸有情类心、心所法，
ruò chū ruò mò ruò qū ruò shēn
若出若没、若屈若申。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi xīn xīn suǒ fǎ ruò chū
波罗蜜多，如实知彼诸有情类心、心所法，若出
ruò mò ruò qū ruò shēn
若没、若屈若申？”

shàn xiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若
bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu qíng lèi chū mò qū shēn xīn xīn suǒ
波罗蜜多，如实知彼诸有情类出没屈申心、心所
fǎ jiē yī sè shòu xiǎng xíng shí shēng rú shì rú lái
法，皆依色、受、想、行、识生。如是如来、
yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ zhū yǒu
应、正等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼诸有
qíng lèi xīn xīn suǒ fǎ ruò chū ruò mò ruò qū ruò shēn wèi zhū rú
情类心、心所法，若出若没、若屈若申，谓诸如
lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī bǐ
来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，如实知彼
zhū yǒu qíng lèi chū mò qū shēn xīn xīn suǒ fǎ yī sè nǎi zhì shí zhí wǒ
诸有情类出没屈申心、心所法，依色乃至识执我
jí shì jiān huò cháng huò wú cháng huò yì cháng yì wú cháng huò fēi
及世间或常或无常、或亦常亦无常、或非
cháng fēi wú cháng cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng yī sè nǎi zhì shí
常非无常，此是谛实余皆愚妄；依色乃至识
zhí wǒ jí shì jiān huò yǒu biān huò wú biān huò yì yǒu biān yì wú biān
执我及世间或有边或无边、或亦有边亦无边、
huò fēi yǒu biān fēi wú biān cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng yī sè nǎi zhì shí
或非有边非无边，此是谛实余皆愚妄；依色乃
zhì shí zhí rú lái sǐ hòu huò yǒu huò fēi yǒu huò yì yǒu yì fēi yǒu huò
至识执如来死后或有或非有、或亦有亦非有、或
fēi yǒu fēi fēi yǒu cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng yī sè nǎi zhì shí zhí
非有非非有，此是谛实余皆愚妄；依色乃至识执
mìng zhě huò jí shēn huò yì shēn cǐ shì dì shí yú jiē yú wàng rú shì
命者或即身或异身，此是谛实余皆愚妄。如是
rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī
如来、应、正等觉依深般若波罗蜜多，如实知
bǐ zhū yǒu qíng lèi xīn xīn suǒ fǎ ruò chū ruò mò ruò qū ruò shēn
彼诸有情类心、心所法，若出若没、若屈若申。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“复次，善现，一切如来、应、正等觉依

shēn bō rě bō luó mì duō rú shí zhī sè shòu xiǎng xíng shí
深般若波罗蜜多，如实知色、受、想、行、识。”

shì zūn yún hé rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“世尊！云何如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī sè shòu xiǎng xíng shí
波罗蜜多，如实知色、受、想、行、识？”

shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
“善现，一切如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī sè shòu xiǎng xíng shí jiē rú zhēn
波罗蜜多，如实知色、受、想、行、识皆如真

rú wú biàn yì wú fēn bié wú xiàngzhuàng wú jǐng¹⁰¹ jué wú xì
如无变异、无分别、无相状、无警¹⁰¹觉、无戏

lùn wú suǒ dé rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī shēn bō rě
论、无所得。如是如来、应、正等觉依深般若

bō luó mì duō rú shí zhī sè shòu xiǎng xíng shí yì rú
波罗蜜多，如实知色、受、想、行、识，亦如

shí zhī zhū yǒu qíng lèi chū mò qū shēn xīn xīn suǒ fǎ jiē rú zhēn rú wú
实知诸有情类出没屈申心、心所法皆如真如无

biàn yì wú fēn bié wú xiàngzhuàng wú jǐng¹⁰² jué wú xì lùn
变异、无分别、无相状、无警¹⁰²觉、无戏论、

wú suǒ dé
无所得。

shànxiàndāng zhī zhū yǒu qíng lèi chū mò qū shēn xīn xīn suǒ
“善现当知！诸有情类出没屈申心、心所

fǎ zhēn rú jí wǔ yùnzhen rú wǔ yùnzhen rú jí shí èr chùzhēn rú
法真如即五蕴真如，五蕴真如即十二处真如，

shí èr chùzhēn rú jí shí bā jiè zhēn rú shí bā jiè zhēn rú jí yī qiè
十二处真如即十八界真如，十八界真如即一切

fǎ zhēn rú yī qiè fǎ zhēn rú jí liù bō luó mì duōzhēn rú liù bō
法真如，一切法真如即六波罗蜜多真如，六波

luó mì duōzhēn rú jí sān shí qī pú tí fēn fǎ zhēn rú sān shí qī pú
罗蜜多真如即三十七菩提分法真如，三十七菩

tí fēn fǎ zhēn rú jí shí liù kōngzhēn rú shí liù kōngzhēn rú jí bā
提分法真如即十六空真如，十六空真如即八

¹⁰¹ 大正藏：惊；永乐北藏及龙藏：警

¹⁰² 大正藏：惊；永乐北藏及龙藏：警

jiě tuōzhēn rú bā jiě tuōzhēn rú jí jiǔ cì dì dìngzhēn rú jiǔ cì
解脱真如，八解脱真如即九次第定真如，九次
dì dìngzhēn rú jí sān jiě tuōménzhēn rú sān jiě tuōménzhēn rú jí
第定真如即三解脱门真如，三解脱门真如即
rú lái shí lì zhēn rú rú lái shí lì zhēn rú jí sì wú suǒ wèizhēn rú
如来十力真如，如来十力真如即四无所畏真如，
sì wú suǒ wèizhēn rú jí sì wú ài jiě zhēn rú sì wú ài jiě zhēn rú
四无所畏真如即四无碍解真如，四无碍解真如
jí dà cí dà bēi dà xǐ dà shězhēn rú dà cí dà bēi
即大慈、大悲、大喜、大舍真如，大慈、大悲、
dà xǐ dà shězhēn rú jí shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shí bā fó
大喜、大舍真如即十八佛不共法真如，十八佛
bú gòng fǎ zhēn rú jí yī qiè zhì zhēn rú yī qiè zhì zhēn rú jí dào
不共法真如即一切智真如，一切智真如即道
xiàng zhì zhēn rú dào xiàng zhì zhēn rú jí yī qiè xiàng zhì zhēn rú yī
相智真如，道相智真如即一切相智真如，一
qiè xiàng zhì zhēn rú jí shàn bú shàn wú jì fǎ zhēn rú shàn
切相智真如即善、不善、无记法真如，善、
bú shàn wú jì fǎ zhēn rú jí shì jiān chū shì jiān fǎ zhēn rú shì
不善、无记法真如即世间、出世间法真如，世
jiān chū shì jiān fǎ zhēn rú jí yǒu lòu wú lòu fǎ zhēn rú yǒu lòu
间、出世间法真如即有漏、无漏法真如，有漏、
wú lòu fǎ zhēn rú jí yǒu zuì wú zuì fǎ zhēn rú yǒu zuì wú zuì fǎ
无漏法真如即有罪、无罪法真如，有罪、无罪法
zhēn rú jí zá rǎn qīngjìng fǎ zhēn rú zá rǎn qīngjìng fǎ zhēn rú
真如即杂染、清净法真如，杂染、清净法真如
jí yǒuwéi wúwéi fǎ zhēn rú yǒuwéi wúwéi fǎ zhēn rú jí sān shì
即有为、无为法真如，有为、无为法真如即三世
zhēn rú sān shì zhēn rú jí sān jiè zhēn rú sān jiè zhēn rú jí yù liú
真如，三世真如即三界真如，三界真如即预流、
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú yù liú yī lái bù
一来、不还、阿罗汉果真如，预流、一来、不
huán ā luó hàn guǒ zhēn rú jí dú jué pú tí zhēn rú dú jué pú tí
还、阿罗汉果真如即独觉菩提真如，独觉菩提
zhēn rú jí yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú yī qiè pú sà mó hē
真如即一切菩萨摩诃萨行真如，一切菩萨摩诃
sà xíng zhēn rú jí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhēn rú zhū fó wú
萨行真如即诸佛无上正等菩提真如，诸佛无

shàngzhèngděng pú tí zhēn rú jí yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
上 正 等 菩 提 真 如 即 一 切 如 来 、 应 、 正 等 觉
zhēn rú yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué zhēn rú jí yī qiè yǒuqíng
真 如 ， 一 切 如 来 、 应 、 正 等 觉 真 如 即 一 切 有 情
zhēn rú
真 如 。

shànxiàndāng zhī ruò yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
“ 善 现 当 知 ！ 若 一 切 如 来 、 应 、 正 等 觉
zhēn rú ruò yī qiè yǒuqíng zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú jiē bù
真 如 ， 若 一 切 有 情 真 如 ， 若 一 切 法 真 如 ， 皆 不
xiāng lí bù xiāng lí gù wú jìn wú èr bù kě fēn bié
相 离 。 不 相 离 故 ， 无 尽 、 无 二 ， 不 可 分 别 。

shànxiàndāng zhī yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yī
“ 善 现 当 知 ！ 一 切 如 来 、 应 、 正 等 觉 依
shēn bō rě bō luó mì duō zhèng yī qiè fǎ zhēn rú jiū jìng nǎi dé wú
深 般 若 波 罗 蜜 多 ， 证 一 切 法 真 如 究 竟 ， 乃 得 无
shàngzhèngděng pú tí yóu cǐ gù shuō shēn bō rě bō luó mì duō
上 正 等 菩 提 。 由 此 故 说 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多
néng shēng zhū fó shì zhū fó mǔ néng shì zhū fó shì jiān shí xiàng
能 生 诸 佛 ， 是 诸 佛 母 ， 能 示 诸 佛 世 间 实 相 。

shànxiàndāng zhī rú shì rú lái yīng zhèngděngjué yī
“ 善 现 当 知 ！ 如 是 如 来 、 应 、 正 等 觉 依
shēn bō rě bō luó mì duō néng rú shí jué zhū fǎ zhēn rú bù xū wàng
深 般 若 波 罗 蜜 多 ， 能 如 实 觉 诸 法 真 如 不 虚 妄
xìng bú biàn yì xìng yóu rú shí jué zhēn rú xiàng gù shuō míng rú lái
性 、 不 变 异 性 。 由 如 实 觉 真 如 相 故 ， 说 名 如 来 、
yīng zhèngděngjué
应 、 正 等 觉 。”

jù shòu shàn xiàn jí bó fó yán shēn bō rě bō luó mì duō
具 寿 善 现 即 白 佛 言 ：“ 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多
suǒ zhèng zhū fǎ zhēn rú shí xiàng jí wéi shēn nán jiàn nán jué yī
所 证 诸 法 真 如 实 相 ， 极 为 甚 深 难 见 难 觉 ， 一
qiè rú lái yīng zhèngděngjué jiē yòng zhū fǎ zhēn rú shí xiàng xiǎn
切 如 来 、 应 、 正 等 觉 皆 用 诸 法 真 如 实 相 ， 显
shì fēn bié zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí rú shì zhēn rú shēn bō
示 分 别 诸 佛 无 上 正 等 菩 提 。 如 是 真 如 甚 深
shèn miào shéi néng xìn jiě wéi yǒu bú tuì wèi pú sà mó hē sà jí jù
甚 妙 谁 能 信 解 ？ 唯 有 不 退 位 菩 萨 摩 诃 萨 ， 及 具

zhèngjiàn lòu jìn ā luó hàn wén fó shuō cǐ shēnshēnzhēn rú néngshēng
正见漏尽阿罗汉，闻佛说此甚深真如能生

xìn jiě rú lái wèi bǐ yī zì suǒzhèngzhēn rú zhī xiàngxiǎn shì fēn bié
信解，如来为彼依自所证真如之相显示分别。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō suǒ yǐ
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。所以

zhě hé zhēn rú wú jìn shì gù shēnshēn wéiyǒu rú lái xiànděngzhèng
者何？真如无尽是故甚深，唯有如来现等正

jué wú jìn zhēn rú
觉无尽真如。”

shì zūn fó yóushéizhèng wú jìn zhēn rú
“世尊！佛由谁证无尽真如？”

shànxiàn fó yóuzhēn rú néngzhèng rú shì wú jìn zhēn rú
“善现，佛由真如能证如是无尽真如。”

shì zūn rú lái zhèngshéi wú jìn zhēn rú
“世尊！如来证谁无尽真如？”

shànxiàn zhèng yī qiè fǎ wú jìn zhēn rú
“善现，证一切法无尽真如。”

shì zūn zhū fǎ zhēn rú hé gù wú jìn
“世尊！诸法真如何故无尽？”

shànxiàn yī yī qiè fǎ jiē wú jìn gù yī qiè rú lái yīng
“善现，以一切法皆无尽故，一切如来、应、

zhèngděng jué zhèng dé yī qiè fǎ wú jìn zhēn rú gù huò dé wú shàng
正等觉证得一切法无尽真如故，获得无上

zhèngděng pú tí wèi zhū yǒuqíngxiǎn shì fēn bié yī qiè fǎ zhēn rú xiàng
正等菩提，为诸有情显示分别一切法真如相，

yóu cǐ gù míng rú shí shuōzhě
由此故名如实说者。”

ěr shí sānqiān dà qiān shì jiè suǒyǒu yù jiè sè jiè tiān zǐ
尔时，三千大千世界所有欲界、色界天子，

gè yǐ zhǒngzhǒngtiānmiào huāxiāng yáo sǎn shì zūn ér wéi gòngyǎng lái
各以种种天妙华香，遥散世尊而为供养，来

yì fó suǒdǐng lǐ fó zú què zhù yī miàn jù bó fó yán rú lái suǒ
诣佛所顶礼佛足，却住一面俱白佛言：“如来所

shuōshēnshēn bō rě bō luó mì duō yǐ hé wéixiàng
说甚深般若波罗蜜多以何为相？”

ěr shí fó gào zhū tiān zǐ yán tiān zǐ dāng zhī shēnshēn bō
尔时，佛告诸天子言：“天子当知！甚深般

rě bō luó mì duō yǐ kōng wú xiàng wú yuàn wéi xiàng shèn shēn bō
若波罗蜜多以空、无相、无愿为相，甚深般
rě bō luó mì duō yǐ wú zào zuò wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng wú
若波罗蜜多以无造作、无生无灭、无染无净、无
xìng wú xiàng fēi duàn fēi cháng fēi yī fēi yì wú lái wú qù xū
性无相、非断非常、非一非异、无来无去、虚
kōng wéi xiàng shèn shēn bō rě bō luó mì duō yǒu rú shì děng wú liàng zhū
空为相，甚深般若波罗蜜多有如是等无量诸
xiàng tiān zǐ dāng zhī rú shì zhū xiàng yī qiè rú lái yīng zhèng
相。天子当知！如是诸相，一切如来、应、正
děng jué yī shì sù shuō bù yī shèng yì
等觉依世俗说，不依胜义。

tiān zǐ dāng zhī shèn shēn bō rě bō luó mì duō rú shì zhū
“天子当知！甚深般若波罗蜜多如是诸
xiàng shì jiān tiān rén ā sù luò děng jiē bù néng huài hé yǐ gù
相，世间天、人、阿素洛等皆不能坏。何以故？
shì jiān tiān rén ā sù luò děng yì shì xiàng gù tiān zǐ dāng zhī
世间天、人、阿素洛等亦是相故。天子当知！
zhū xiàng bù néng pò huài zhū xiàng zhū xiàng bù néng liǎo zhī zhū xiàng zhū
诸相不能破坏诸相，诸相不能了知诸相，诸
xiàng bù néng pò huài wú xiàng zhū xiàng bù néng liǎo zhī wú xiàng wú
相不能破坏无相，诸相不能了知无相，无
xiàng bù néng pò huài zhū xiàng wú xiàng bù néng liǎo zhī zhū xiàng wú
相不能破坏诸相，无相不能了知诸相，无
xiàng bù néng pò huài wú xiàng wú xiàng bù néng liǎo zhī wú xiàng hé yǐ
相不能破坏无相，无相不能了知无相。何以
gù ruò xiàng ruò wú xiàng ruò xiàng wú xiàng jiē wú suǒ yǒu néng
故？若相、若无相、若相无相皆无所有，能
pò néng zhī suǒ pò suǒ zhī pò zhě zhī zhě jiē bù kě dé gù
破、能知、所破、所知、破者、知者皆不可得故。

tiān zǐ dāng zhī rú shì zhū xiàng fēi sè suǒ zuò fēi shòu
“天子当知！如是诸相，非色所作，非受、
xiǎng xíng shí suǒ zuò guǎng shuō nǎi zhì fēi yī qiè zhì suǒ zuò fēi
想、行、识所作，广说乃至非一切智所作，非
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì suǒ zuò tiān zǐ dāng zhī rú shì zhū xiàng
道相智、一切相智所作。天子当知！如是诸相
fēi tiān suǒ zuò fēi fēi tiān suǒ zuò fēi rén suǒ zuò fēi fēi rén suǒ zuò
非天所作、非非天所作、非人所作、非非人所作、

fēi yǒu lòu fēi wú lòu fēi shì jiān fēi chū shì jiān fēi yǒu wéi
非有漏、非无漏、非世间、非出世间、非有为、
fēi wú wéi wú suǒ xì shǔ bù kě xuān shuō
非无为，无所系属不可宣说。

tiān zǐ dāng zhī shēn shēn bō rě bō luó mì duō yuǎn lí zhòng
“天子当知！甚深般若波罗蜜多远离众
xiàng bù yīng wèn yán shēn shēn bō rě bō luó mì duō yǐ hé wéi xiàng rǔ
相，不应问言甚深般若波罗蜜多以何为相。汝
zhū tiān zǐ yú yì yún hé shè yǒu wèn yán xū kōng hé xiàng rú shì
诸天子！于意云何？设有问言虚空何相，如是
fā wèn wéi zhèng wèn fǒu
发问为正问不？”

zhū tiān zǐ yuē fú yě shì zūn hé yǐ gù xū kōng wú
诸天子曰：“不也！世尊！何以故？虚空无
tǐ wú xiàng wú wéi bù yīng wèn gù
体、无相、无为，不应问故。”

fó gào tiān zǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
佛告天子：“甚深般若波罗蜜多亦复如是，
bù yīng wéi wèn rán zhū fǎ xiàng yǒu fó wú fó fǎ jiè fǎ ěr fó yú
不应为问。然诸法相有佛无佛，法界法尔，佛于
cǐ xiàng rú shí jué zhī gù míng rú lái yīng zhèng děng jué
此相如实觉知，故名如来、应、正等觉。”

shí zhū tiān zǐ fù bó fó yán rú lái suǒ jué rú shì zhū xiàng
时，诸天子复白佛言：“如来所觉如是诸相，
jí wéi shēn shēn nán jiàn nán jué rú lái xiàn jué rú shì xiàng gù yú
极为甚深，难见难觉。如来现觉如是相故，于
yī qiè fǎ wú ài zhì zhuǎn yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué zhù rú
一切法无碍智转。一切如来、应、正等觉住如
shì xiàng fēn bié kāi shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō wèi zhū yǒu qíng
是相，分别开示甚深般若波罗蜜多，为诸有情
jí zhū fǎ xiàng fāng biàn kāi shì lìng yú bō rě bō luó mì duō dé wú
集诸法相，方便开示，令于般若波罗蜜多得无
ài zhì
碍智。

xī yǒu shì zūn shēn shēn bō rě bō luó mì duō shì zhū rú lái
“希有！世尊！甚深般若波罗蜜多是诸如来、
yīng zhèng děng jué cháng suǒ xíng chù yī qiè rú lái yīng zhèng děng
应、正等觉常所行处。一切如来、应、正等

jué xíng shì chù gù zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí wèi zhū yǒu qíng
觉行是处故，证得无上正等菩提，为诸有情
fēn bié kāi shì yī qiè fǎ xiàng suǒ wèi fēn bié kāi shì sè xiàng fēn bié
分别开示一切法相，所谓分别开示色相，分别
kāi shì shòu xiǎng xíng shí xiàng guǎng shuō nǎi zhì fēn bié kāi shì
开示受、想、行、识相，广说乃至分别开示
yī qiè zhì xiàng fēn bié kāi shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng
一切智相，分别开示道相智、一切相智相。”

ěr shí fó gào zhū tiān zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告诸天子言：“如是！如是！如汝所
shuō tiān zǐ dāng zhī yī qiè fǎ xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng
说。天子当知！一切法相如来如实觉为无相，
suǒ wèi biàn ài shì sè xiàng lǐng nà shì shòu xiàng qǔ xiàng shì xiǎng
所谓：变碍是色相，领纳是受相，取像是想
xiàng zào zuò shì xíng xiàng liǎo bié shì shí xiàng rú lái rú shí jué wéi
相，造作是行相，了别是识相，如来如实觉为
wú xiàng kǔ nǎo jù shì yùn xiàng shēng cháng mén shì chù xiàng duō
无相。苦恼聚是蕴相，生长门是处相，多
dú hài shì jiè xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng huì shě shì bù
毒害是界相，如来如实觉为无相。能惠舍是布
shī xiàng wú rè nǎo shì jìng jiè xiàng bú fèn huì shì ān rěn xiàng bù
施相，无热恼是净戒相，不忿恚是安忍相，不
kě fú shì jīng jìn xiàng wú sǎn luàn shì jìng lù xiàng wú zhí zhuó shì bō
可伏是精进相，无散乱是静虑相，无执著是般
rě xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú suǒ yǒu shì nèi kōng děng
若相，如来如实觉为无相。无所有是内空等
xiàng bù diān dǎo shì zhēn rú děng xiàng bù xū wàng shì sì shèng dì
相，不颠倒是真如等相，不虚妄是四圣谛
xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng wú rǎo nǎo shì sì jìng lù xiàng
相，如来如实觉为无相。无烦恼是四静虑相，
wú xiàn ài shì sì wú liàng xiàng wú xuān zá shì sì wú sè dìng xiàng rú
无限碍是四无量相，无喧杂是四无色定相，如
lái rú shí jué wéi wú xiàng wú xì fù shì bā jiě tuō xiàng bù sǎn luàn
来如实觉为无相。无系缚是八解脱相，不散乱
shì jiǔ cì dì dìng xiàng néng chū lí shì sān shí qī pú tí fēn fǎ xiàng
是九次第定相，能出离是三十七菩提分法相，
rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng yuǎn lí shì kōng jiě tuō mén xiàng
如来如实觉为无相。能远离是空解脱门相，

wú qǔ zhuó shì wú xiàng jiě tuō mén xiàng yàn zhòng kǔ shì wú yuàn jiě tuō
无取著是无相解脱门相，厌众苦是无愿解脱
mén xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng shè jìng wèi shì sān shèng shí dì
门相，如来如实觉为无相。摄净位是三乘十地
xiàng qù dà jué shì pú sà shí dì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng
相，趣大觉是菩萨十地相，如来如实觉为无相。
néng guān zhào shì wǔ yǎn xiàng wú zhì ài shì liù shén tōng xiàng rú lái
能观照是五眼相，无滞碍是六神通相，如来
rú shí jué wéi wú xiàng nán qū fú shì rú lái shí lì xiàng wú qiè jù
如实觉为无相。难屈伏是如来十力相，无怯惧
shì sì wú suǒ wèi xiàng wú duàn jué shì sì wú ài jiě xiàng yǔ lì lè
是四无所畏相，无断绝是四无碍解相，与利乐
shì dà cí xiàng bá shuāi kǔ shì dà bēi xiàng qìng shàn¹⁰³ shì shì dà xǐ
是大慈相，拔衰苦是大悲相，庆善¹⁰³事是大喜
xiàng qì xuān zá shì dà shě xiàng bù kě duó shì shí bā fó bú gòng fǎ
相，弃喧杂是大舍相，不可夺是十八佛不共法
xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng néng yán shì shì xiàng hǎo xiàng
相，如来如实觉为无相。能严饰是相好相，
néng yì niàn shì wú wàng shī fǎ xiàng wú suǒ zhí shì héng zhù shě xìng xiàng
能忆念是无忘失法相，无所执是恒住舍性相，
rú lái rú shí jué wéi wú xiàng biàn shè chí shì yī qiè tuó luó ní mén
如来如实觉为无相。遍摄持是一切陀罗尼门
xiàng biàn shè shòu shì yī qiè sān mó dì mén xiàng rú lái rú shí jué wéi
相，遍摄受是一切三摩地门相，如来如实觉为
wú xiàng shàn shòu jiào shì shēng wén chéng guǒ xiàng zì kāi wù shì dú jué
无相。善受教是声闻乘果相，自开悟是独觉
pú tí xiàng qù dà guǒ shì pú sà mó hē sà xíng xiàng jù dà yòng shì
菩提相，趣大果是菩萨摩诃萨行相，具大用是
zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí xiàng rú lái rú shí jué wéi wú xiàng
诸佛无上正等菩提相，如来如实觉为无相。
xiàn zhèng děng jué shì yī qiè zhì xiàng jí shàn tōng dá shì dào xiàng zhì
现正等觉是一切智相，极善通达是道相智
xiàng xiàn děng bié jué shì yī qiè xiàng zhì xiàng rú lái rú shí jué wéi wú
相，现等别觉是一切相智相，如来如实觉为无
xiàng
相。

¹⁰³ 大正藏：喜；永乐北藏及龙藏：善

tiān zǐ dāng zhī yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué yú rú
“天子当知！一切如来、应、正等觉于如

shì děng yī qiè fǎ xiàng jiē néng rú shí jué wéi wú xiàng yóu cǐ yīn
是等一切法相，皆能如实觉为无相。由此因

yuán wǒ shuō zhū fó dé wú ài zhì wú yǔ děngzhě
缘，我说诸佛得无碍智无与等者。”

ěr shí fó gào jù shòushànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō
尔时，佛告具寿善现：“甚深般若波罗蜜多

shì zhū fó mǔ néng shì shì jiānzhū fǎ shí xiàng shì gù rú lái yīng
是诸佛母，能示世间诸法实相，是故如来、应、

zhèngděngjué yī fǎ ér zhù gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shè
正等觉依法而住，供养恭敬、尊重赞叹、摄

shòu hù chí suǒ yī zhù fǎ cǐ fǎ jí shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
受护持所依住法，此法即是甚深般若波罗蜜多。

yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú bù yī zhǐ shēnshēn bō rě bō luó
一切如来、应、正等觉无不依止甚深般若波罗

mì duō gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shèshòu hù chí suǒ
蜜多，供养恭敬、尊重赞叹、摄受护持。所

yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duō néng shēng zhū fó néng yǔ
以者何？甚深般若波罗蜜多能生诸佛，能与

zhū fó zuò suǒ yī chù néng shì shì jiānzhū fǎ shí xiàng
诸佛作所依处，能示世间诸法实相。

shànxiàndāng zhī yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué shì
“善现当知！一切如来、应、正等觉是

zhī ēn zhě néng bào ēn zhě ruò yǒu wèn yán shéi shì zhī ēn néng bào
知恩者、能报恩者，若有问言：‘谁是知恩能报

ēn zhě yīngzhèng dá yán fó shì zhī ēn néng bào ēn zhě hé
恩者？’ 应正答言：‘佛是知恩能报恩者。’ 何

yǐ gù yī qiè shì jiān zhī ēn bào ēn wú guò fó gù
以故？一切世间知恩报恩无过佛故。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán yún hé rú lái yīng zhèng
具寿善现即白佛言：“云何如来、应、正

děngjué zhī ēn bào ēn
等觉知恩报恩？”

fó gào shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué chéng rú
佛告善现：“一切如来、应、正等觉乘如

shì shèng xíng rú shì dào lái zhì wú shàng zhèngděng pú tí dé pú tí
是乘行如是道，来至无上正等菩提，得菩提

yǐ yú yī qiè shí gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shèshòu hù
已，于一切时供养恭敬、尊重赞叹、摄受护
chí shì chéng shì dào céng wú zàn fèi cǐ shèng cǐ dào dāng zhī jí shì
持是乘是道曾无暂废，此乘此道当知即是
shènshēn bō rě bō luó mì duō shì míng rú lái yīng zhèngděngjué
甚深般若波罗蜜多，是名如来、应、正等觉
zhī ēn bào ēn
知恩报恩。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú
“复次，善现，一切如来、应、正等觉无
bù jiē yī shènshēn bō rě bō luó mì duō yú zhū yǒuxiàng jí wú xiàng
不皆依甚深般若波罗蜜多，于诸有相及无相
fǎ jiē xiànděngjué wú shí zuò yòng yǐ néng zuò zhě wú suǒ yǒu gù
法，皆现等觉无实作用，以能作者无所有故。
yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú bù jiē yī shènshēn bō rě bō luó
一切如来、应、正等觉无不皆依甚深般若波罗
mì duō yú zhū yǒuxiàng jí wú xiàng fǎ jiē xiànděngjué wú suǒ chéng
蜜多，于诸有相及无相法，皆现等觉无所成
bàn yǐ zhū xíng zhì bù kě dé gù shànxiàn dāng zhī yǐ zhū rú lái
办，以诸形质不可得故。善现当知！以诸如来、
yīng zhèngděngjué zhī yī rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō néng
应、正等觉知依如是甚深般若波罗蜜多，能
xiànděngjué xiàng wú xiàng fǎ jiē wú zuò yòng wú suǒ chéng bàn yú
现等觉相、无相法皆无作用，无所成办，于
yī qiè shí gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn tàn shèshòu hù chí céng wú
一切时供养恭敬、尊重赞叹、摄受护持曾无
jiàn duàn gù míngzhēn shí zhī ēn bào ēn
间断，故名真实知恩报恩。

fù cì shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué wú
“复次，善现，一切如来、应、正等觉无
bù jiē yī shènshēn bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ wú zuò wú
不皆依甚深般若波罗蜜多，于一切法无作、无
chéng wú shēng zhì zhuǎn fù néng zhī cǐ wú zhuǎn yīn yuán shì gù
成、无生智转，复能知此无转因缘。是故，
yīng zhī shènshēn bō rě bō luó mì duō néngshēng rú lái yīng zhèng
应知甚深般若波罗蜜多，能生如来、应、正
děngjué yì néng rú shí shì jiānxiàng
等觉，亦能如实示世间相。”

jù shòushànxiànbìan bó fó yán rú lái chángshuō yī qiè fǎ
具寿善现便白佛言：“如来常说一切法

xìng wú shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn rú hé kě shuōshēnshēn bō
性无生、无起、无知、不见，如何可说甚深般

rě bō luó mì duō néngshēngzhū fó shì zhū fó mǔ yì néng rú shí
若波罗蜜多，能生诸佛，是诸佛母，亦能如实

shì shì jiānxiàng
示世间相？”

fó gàoshànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō yī qiè
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。一切

fǎ xìng wú shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn yī shì sù shuōshēnshēn
法性无生、无起、无知、不见，依世俗说甚深

bō rě bō luó mì duō néngshēngzhū fó shì zhū fó mǔ yì néng rú
般若波罗蜜多，能生诸佛，是诸佛母，亦能如

shí shì shì jiānxiàng
实示世间相。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán yún hé zhū fǎ wú shēng wú qǐ
具寿善现复白佛言：“云何诸法无生、无起、

wú zhī wú jiàn
无知、不见？”

fó gàoshànxiàn yī yī qiè fǎ kōng wú suǒyǒu jiē bú zì zài
佛告善现：“以一切法空无所有，皆不自在、

xū kuáng bù jiān gù yī qiè fǎ wú shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn
虚诳不坚故，一切法无生、无起、无知、不见。

fù cì shànxiàn yī qiè fǎ xìng wú suǒ yī zhǐ wú suǒ xì shǔ yóu
复次，善现，一切法性无所依止，无所系属，由

cǐ yīn yuán wú shēng wú qǐ wú zhī wú jiàn shànxiāndāng zhī
此因缘，无生、无起、无知、不见。善现当知！

shēnshēn bō rě bō luó mì duō suī néngshēng fó shì shì jiānxiàng ér
甚深般若波罗蜜多虽能生佛，示世间相，而

wú suǒshēng yì wú suǒ shì
无所生亦无所示。

shànxiāndāng zhī shēnshēn bō rě bō luó mì duō bú jiàn sè
“善现当知！甚深般若波罗蜜多，不见色

gù míng shì sè xiàng bú jiànshòu xiǎng xíng shí gù míng shì shòu
故名示色相，不见受、想、行、识故名示受、

xiǎng xíng shí xiàng guǎngshuō nǎi zhì bú jiàn yī qiè zhì gù míng shì
想、行、识相，广说乃至不见一切智故名示

yī qiè zhì xiàng bú jiàndào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù míng shì dào
一切智相，不见道相智、一切相智故名示道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng shànxiàndāng zhī yóu rú shì yì
相智、一切相智相。善现当知！由如是义，
shèns hēn bō rě bō luó mì duō néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng néng
甚深般若波罗蜜多，能示世间诸法实相，能
shēngzhū fó míngzhū fó mǔ
生诸佛，名诸佛母。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán yún hé rú shì shèns hēn bō rě
具寿善现复白佛言：“云何如是甚深般若
bō luó mì duō bú jiàn sè gù míng shì sè xiàng bú jiànshòu xiǎng
波罗蜜多，不见色故名示色相，不见受、想、
xíng shí gù míng shì shòu xiǎng xíng shí xiàng guǎngshuō nǎi zhì
行、识故名示受、想、行、识相，广说乃至
bú jiàn yī qiè zhì gù míng shì yī qiè zhì xiàng bú jiàndào xiàng zhì yī
不见一切智故名示一切智相，不见道相智、一
qiè xiàng zhì gù míng shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng
切相智故名示道相智、一切相智相？”

fó gào shànxiàn shèns hēn bō rě bō luó mì duō yóu bù yuán
佛告善现：“甚深般若波罗蜜多，由不缘
sè ér shēng yú shí shì wéi bú jiàn sè gù míng shì sè xiàng guǎngshuō
色而生于识，是为不见色故名示色相，广说
nǎi zhì yóu bù yuán yī qiè xiàng zhì ér shēng yú shí shì wéi bú jiàn yī
乃至由不缘一切相智而生于识，是为不见一
qiè xiàng zhì gù míng shì yī qiè xiàng zhì xiàng shànxiàndāng zhī yóu rú
切相智故名示一切相智相。善现当知！由如
shì yì shèns hēn bō rě bō luó mì duō néng shì shì jiān zhū fǎ shí xiàng
是义，甚深般若波罗蜜多，能示世间诸法实相，
néngshēngzhū fó míngzhū fó mǔ
能生诸佛，名诸佛母。

fù cì shànxiàn shèns hēn bō rě bō luó mì duō néngwèi
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能为
zhū fó xiǎn shì jiānkōng gù míng fó mǔ néng shì zhū fó shì jiān shí
诸佛显世间空，故名佛母，能示诸佛世间实
xiàng
相。”

jù shòushànxiàn jí bó fó yán yún hé bō rě bō luó mì duō
具寿善现即白佛言：“云何般若波罗蜜多，

néngwèizhū fó xiǎn shì jiānkōng
能为诸佛显世间空？”

fó gàoshànxiàn shènsēn bō rě bō luó mì duō néngwèizhū
佛告善现：“甚深般若波罗蜜多，能为诸

fó xiǎn wǔ yùn shì jiānkōng xiǎn shí èr chù shì jiānkōng xiǎn shí bā jiè
佛显五蕴世间空，显十二处世间空，显十八界

shì jiānkōng xiǎn liù chù shì jiānkōng xiǎn liù shòu shì jiānkōng xiǎn liù
世间空，显六触世间空，显六受世间空，显六

jiè shì jiānkōng xiǎn sì yuán shì jiānkōng xiǎn shí èr zhī yuán qǐ shì jiān
界世间空，显四缘世间空，显十二支缘起世间

kōng xiǎn wǒ jiàn wéigēnbēn liù shí èr jiàn shì jiānkōng xiǎn shí shàn yè
空，显我见为根本六十二见世间空，显十善业

dào shì jiānkōng xiǎn sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng shì jiān
道世间空，显四静虑、四无量、四无色定世间

kōng xiǎn liù bō luó mì duō shì jiānkōng xiǎn nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì
空，显六波罗蜜多世间空，显内空乃至无性自

xìngkōng shì jiānkōng xiǎn kǔ jí miè dào shì jiānkōng xiǎn sān
性空世间空，显苦、集、灭、道世间空，显三

shí qī pú tí fēn fǎ shì jiānkōng xiǎn bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ
十七菩提分法世间空，显八解脱、八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù shì jiānkōng xiǎnkōng wú xiàng wú yuàn
次第定、十遍处世间空，显空、无相、无愿

jiě tuō mén shì jiānkōng xiǎn sān shèng shí dì shì jiānkōng xiǎn pú sà shí
解脱门世间空，显三乘十地世间空，显菩萨十

dì shì jiānkōng xiǎn yī qiè tuó luó ní mén sān mó dì mén shì jiānkōng
地世间空，显一切陀罗尼门、三摩地门世间空，

xiǎn wǔ yǎn liù shéntōng shì jiānkōng xiǎn rú lái shí lì sì wú suǒ
显五眼、六神通世间空，显如来十力、四无所

wèi sì wú ài jiě shí bā fó bú gòng fǎ shì jiānkōng xiǎn dà cí
畏、四无碍解、十八佛不共法世间空，显大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shì jiānkōng xiǎn sān shí èr dà shì xiàng
大悲、大喜、大舍世间空，显三十二大士相、

bā shí suí hǎo shì jiānkōng xiǎn wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng shì jiān
八十随好世间空，显无忘失法、恒住舍性世间

kōng xiǎn yù liú guǒ nǎi zhì dú jué pú tí shì jiānkōng xiǎn yī qiè pú
空，显预流果乃至独觉菩提世间空，显一切菩

sà mó hē sà xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí shì jiānkōng xiǎn
萨摩诃萨行、诸佛无上正等菩提世间空，显

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān kōng rú shì shàn
一切智、道相智、一切相智世间空。如是，善
xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng wèi zhū fó xiǎn shì jiān kōng
现，甚深般若波罗蜜多，能为诸佛显世间空，
gù míng fó mǔ néng shì zhū fó shì jiān shí xiàng
故名佛母，能示诸佛世间实相。

fù cì shàn xiàn fó yīn bō rě bō luó mì duō néng wèi
“复次，善现，佛因般若波罗蜜多，能为
shì jiān xiǎn sè shì jiān kōng nǎi zhì xiǎn yī qiè xiàng zhì shì jiān kōng lìng
世间显色世间空，乃至显一切相智世间空，令
zhū shì jiān shòu shì jiān kōng xiǎng shì jiān kōng sī shì jiān kōng shí shì
诸世间受世间空、想世间空、思世间空、识世
jiān kōng rú shì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng wèi
间空。如是，善现，甚深般若波罗蜜多，能为
zhū fó xiǎn shì jiān kōng gù míng fó mǔ néng shì zhū fó shì jiān shí xiàng
诸佛显世间空，故名佛母，能示诸佛世间实相。

fù cì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
zhū fó shì jiān kōng xiàng yún hé shì zhū fó shì jiān kōng xiàng wèi lìng
诸佛世间空相。云何示诸佛世间空相？谓令
rú lái yīng zhèng děng jué jiàn sè shì jiān kōng nǎi zhì jiàn yī qiè xiàng
如来、应、正等觉见色世间空，乃至见一切相
zhì shì jiān kōng rú shì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō
智世间空。如是，善现，甚深般若波罗蜜多，
néng shì zhū fó shì jiān kōng xiàng
能示诸佛世间空相。

fù cì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
zhū fó shì jiān bù kě sī yì xiàng yún hé shì zhū fó shì jiān bù kě sī
诸佛世间不可思议相。云何示诸佛世间不可思
yì xiàng wèi shì rú lái yīng zhèng děng jué sè shì jiān bù kě sī yì
议相？谓示如来、应、正等觉色世间不可思议
xiàng nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān bù kě sī yì xiàng rú shì shàn
相，乃至一切相智世间不可思议相。如是，善
xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì zhū fó shì jiān bù kě sī
现，甚深般若波罗蜜多，能示诸佛世间不可思
yì xiàng
议相。

fù cì shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

zhū fó shì jiānyuǎn lí xiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiānyuǎn lí xiàng
诸佛世间远离相。云何能示诸佛世间远离相？

wèi shì rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiānyuǎn lí xiàng nǎi zhì
谓示如来、应、正等觉色世间远离相，乃至

yī qiè xiàng zhì shì jiānyuǎn lí xiàng rú shì shànxiàn shèshēn bō
一切相智世间远离相。如是，善现，甚深般

rě bō luó mì duō néng shì zhū fó shì jiānyuǎn lí xiàng
若波罗蜜多，能示诸佛世间远离相。

fù cì shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

zhū fó shì jiān jì jìngxiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiān jì jìngxiàng
诸佛世间寂静相。云何能示诸佛世间寂静相？

wèi shì rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān jì jìngxiàng nǎi zhì yī
谓示如来、应、正等觉色世间寂静相，乃至一

qiè xiàng zhì shì jiān jì jìngxiàng rú shì shànxiàn shèshēn bō rě bō
切相智世间寂静相。如是，善现，甚深般若波

luó mì duō néng shì zhū fó shì jiān jì jìngxiàng
罗蜜多，能示诸佛世间寂静相。

fù cì shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

zhū fó shì jiān bì jìngkōngxiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiān bì jìng
诸佛世间毕竟空相。云何能示诸佛世间毕竟

kōngxiàng wèi shì rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān bì jìngkōng
空相？谓示如来、应、正等觉色世间毕竟空

xiàng nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān bì jìngkōngxiàng rú shì shàn
相，乃至一切相智世间毕竟空相。如是，善

xiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō néng shì zhū fó shì jiān bì jìngkōng
现，甚深般若波罗蜜多，能示诸佛世间毕竟空

xiàng
相。

fù cì shànxiàn shèshēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

zhū fó shì jiān wú xìngkōngxiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiān wú xìng
诸佛世间无性空相。云何能示诸佛世间无性

kōngxiàng wèi shì rú lái yīng zhèngděngjué sè shì jiān wú xìngkōng
空相？谓示如来、应、正等觉色世间无性空

xiàng nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān wú xìng kōng xiàng rú shì shàn
相，乃至一切相智世间无性空相。如是，善
xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì zhū fó shì jiān wú xìng kōng
现，甚深般若波罗蜜多，能示诸佛世间无性空
xiàng
相。

fù cì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
zhū fó shì jiān zì xìng kōng xiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiān zì xìng
诸佛世间自性空相。云何能示诸佛世间自性
kōng xiàng wèi shì rú lái yīng zhèng děng jué sè shì jiān zì xìng kōng
空相？谓示如来、应、正等觉色世间自性空
xiàng nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān zì xìng kōng xiàng rú shì shàn
相，乃至一切相智世间自性空相。如是，善
xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì zhū fó shì jiān zì xìng kōng
现，甚深般若波罗蜜多，能示诸佛世间自性空
xiàng
相。

fù cì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
zhū fó shì jiān wú xìng zì xìng kōng xiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiān wú
诸佛世间无性自性空相。云何能示诸佛世间无
xìng zì xìng kōng xiàng wèi shì rú lái yīng zhèng děng jué sè shì jiān wú
性自性空相？谓示如来、应、正等觉色世间无
xìng zì xìng kōng xiàng nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān wú xìng zì xìng kōng
性自性空相，乃至一切相智世间无性自性空
xiàng rú shì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì zhū
相。如是，善现，甚深般若波罗蜜多，能示诸
fó shì jiān wú xìng zì xìng kōng xiàng
佛世间无性自性空相。

fù cì shàn xiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示
zhū fó shì jiān chún kōng xiàng yún hé néng shì zhū fó shì jiān chún kōng
诸佛世间纯空相。云何能示诸佛世间纯空
xiàng wèi shì rú lái yīng zhèng děng jué sè shì jiān chún kōng xiàng
相？谓示如来、应、正等觉色世间纯空相，
nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shì jiān chún kōng xiàng rú shì shàn xiàn shēn
乃至一切相智世间纯空相。如是，善现，甚

shēn bō rě bō luó mì duō néng shì zhū fó shì jiān chún kōng xiàng
深般若波罗蜜多，能示诸佛世间纯空相。

shàn xiàn dāng zhī yóu rú shì yì shèn shēn bō rě bō luó mì
“善现当知！由如是义，甚深般若波罗蜜

duō néng shì zhū fó shì jiān shí xiàng
多，能示诸佛世间实相。

fù cì shàn xiàn shèn shēn bō rě bō luó mì duō néng shì
“复次，善现，甚深般若波罗蜜多，能示

zhū fó shì jiān xiàng zhě wèi lìng bù qǐ cǐ shì jiān xiǎng tā shì jiān xiǎng
诸佛世间相者，谓令不起此世间想、他世间想。

suǒ yǐ zhě hé yǐ shí wú fǎ kě qǐ cǐ shì tā shì xiǎng gù
所以者何？以实无法可起此世、他世想故。”

大般若波罗蜜多经卷第五百一十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé 愿以此功德	zhuāngyán fó jìng tǔ 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn 上报四重恩	xià jì sān tú kǔ 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě 若有见闻者	xī fā pú tí xīn 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn 尽此一报身	tóngshēng jí lè guó 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪